	רבית		
קנט	מותר להלוות לעובד כוכבים ולמומר ברבית	2	
קם	גודל איסור הרבית ועד היכן צריך ליזהר ממנו	3	
קסא	דין אבק רבית ואיזו נקרא רבית דאורייתא	13	
קסב	שלא להלוות סאה בסאה	17	
קסג	דין הפוסק חיטין לחייבו כשער של עכשיו	21	
קסד	הממשכן שדה לא יחכירנו	23	
קסה	דין המלוה על המטבע והוסיפו עליו	24	
קסו	המלוה לחבירו לא יעשה מלאכה בעבדו ולא ידור בחצרו	26	
קסז	באיזה אופן מותר להלוות מעות בתנאי שיתעסק בו לריוח	28	
קסח – קסט	כמה דיני רבית הנעשות באמצעות העובד כוכבים	29	ציון (י)
קע	שלא יוכל ישראל להיות ערב לישראל שלוה מן העובד כוכבים ברבית	46	
קעא	דין עובד כוכבים שהלוה ברבית ונתגייר	50	
קעב	דין הממשכן בית או שדה על מנת שיאכל פירות	50	
קעג	הרבה פרטי דיני רבית	55	
קעד	דין המוכר לחבירו על מנת להחזיר	65	
קעה	דין הפוסק על הפירות כפי השער	67	
קעו	איזהו השכרה מותרת ואיזו אסורה	70	
קעז	שלא לקבל צאן ברזל מישראל, וכמה דיני משא ומתן האסורים משום רבית	72	
	חוקות העכו"ם		
קעח	שלא ללבוש כמלבושי עובדי כוכבים	85	
קעט	שלא לכשף, לעונן ולנחש	87	
קפ	איסור כתובת קעקע וקריחה על מת	91	
קפא	איסור גילוח הפאות	92	
קפב	דברים האסורים משום לא ילבש גבר שמלת אשה	93	
	נדה		
קפג	אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז' נקיים	95	
קפד	שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה	95	
קפה	דין אשה שאמרה טמאה אני ואחר כך אמרה טהורה אני	101 ציון	
קפו	דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש	105	
קפז	דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש	107	
קפח	דיני מראות הדם	126	
קפט	דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע	129	
קצ	דיני כתמים ובדיקת האשה	144	

סימן קפג – אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז' נקיים, ובו סעיף אחד:

(א) [247]אשה שיצא דם ממקורה, בין באונס(א) בין ברצון, טמאה, [248]והוא שתרגיש(ב) ביציאתו. ומיהו משתרגיש בו שנעקר ממקומו ויצא, [249]טמאה אף על פי שלא יצא לחוץ, ואפילו לא ראתה אלא טיפת דם כחרדל, [250]יושבת עליו שבעה נקיים. הגה: [251]כמקל יתבמר מקפטן לקמן סימן קנ"ו. ומין חילוק בין פנויה לנקומה לענין חיסור נדה, כי כל הבא על הנדה חייב כרת:

(א) באונס - פירוש על ידי קפיצה. ברצון פירוש כפי טבע האשה מחמת עצמה (ט"ז).

(ב) והוא שתרגיש כו' - היינו מדאורייתא אבל מדרבנן טמאה אף על פי שלא הרגישה כדלקמן (סי' קצ ס"ק?) (ש"ך), שלשה מיני הרגשות יש לענין שתהא טמאה מדאורייתא: א', שנזדעזע גופה. ב', שנפתח מקורה (עי' לקמן סי' קפח ס"ק? וסי' קצ ס"א). ג', כשמרגשת שדבר לח זב ממנה בפנים וע' בזה (בתשובת נודע ביהודה חלק יו"ד סי' נ"ה)[137] ובחוו"ד (סי' קצ סק"(א)), אמנם יש אומרים דהרגשת זיבת דבר לח אינו הרגשה הוא. ואם מצאה דם בבדיקה בלא הרגשה או אחר תשמיש בלא הרגשה, אם זה ספק דאורייתא ונימא הא דלא ארגשה משום דסברה הרגש עד או שמש הוא או לא ע' בשו"ת שב יעקב ובתשובת כתר כהונה סי' מ"ח[138], ועי' לקמן (סי' קפח ס"א סק"?), אמנם י"א דהוא דאורייתא, וכן סמוך להטלת מי רגלים הוא ג"כ דאורייתא, אבל כשלא הרגישה וראתה בקינוח או שלא הכניסה העד בעומק אלא מהפרוזדור ולחוץ, אינו אלא מדרבנן (פ"ת).

Commented [O86]: פ' מחוץ לפרוזדור??

(ג) אף על פי שלא יצא לחוץ – עי' לקמן (סי' קפח ס"?) (ט"ז), עיקר הטומאה בעקירת הדם מבית הפנימי לבית החיצון אבל יציאת הדם מבית החיצון לחוץ לא מעלה ולא מוריד ותוכל לספור אותו לז' נקיים אבל למעשה צריכים הפסק טהרה ולכן אין בזה נ"מ (פ"ת).

(ד) כחרדל - וה"ה פחות (ש"ך), עבה"ט וע' בתשובת שב יעקב סי' ל"ח ול"ט ובתשובת כתר כהונה סי' מ"ח וע' בתשובת אדני פז סי' י"ח מ"ש בענין דם יבש (פ"ת)[139].

(ה) שבעה נקיים - היינו מדרבנן אבל מדאורייתא א"צ לישב ז' נקיים אלא זבה גדולה אלא שכדי שלא תבא לידי טעות החמירו חז"ל והצריכו לעולם ז' נקיים (ש"ך), ע' ש"ך וע' בתשובת כתר כהונה שם (פ"ת)[140].

Commented [O87]: ד אם הלכה יוצא מדברי הח"ד להסביר שיטת הרמב"ם נגד הרמב"ן בענין זיבה:

סימן קפד – שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה, ובו י"ב סעיפים:

(א) [252]רוב הנשים יש להם וסתות (פי' זמן קבוע אורח כנשים) לראות בזמן ידוע, כגון מעשרים לעשרים יום או [253]משלשים לשלשים יום, [254]וכל אשה שיש לה וסת קבוע, בא עליה שלא בשעת וסתה ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש. הגה: [255]גם מין לה להחמיר לבדוק עצמה, לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש, שלא יהא לבו נוקפו ופוסק. [256]אבל שלא בשעת תשמיש, כל המרבה לבדוק הרי זו משובחת:

(א) או מל' כו' - וסתם וסת מל' יום, ועי' לקמן (סעיף ט וסי' קפט ס"א?) דאם לא קבעה וסת, אז מסתמא וסתה כל ל' ובתוך ל' מיקרי שלא בשעת וסתה (ש"ך), עי' ש"ך ומשמע מדבריו דאין צריכה בדיקה תוך שלשים, וקשה דאית לקמן (סי' קפו ס"ב) דהאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם. אלא צ"ל דאשה שנתחזקה שאין לה וסת, אז צריכה בדיקה לעולם, כיון דאין לה וסת נראה מעניינה שמקרים גורמים לראייתה כקפיצות ואכילות, יש לחוש שמקרה חימוד תשמיש גורם גם כן לראיה, אבל בתחלת ראייתה שעדיין לא נתחזקה באין לה וסת וראתה פעם ראשונה, מותרת לשמש עד יום שלשים בלא בדיקה, וכן כשעברה וסתה ולא ראתה מותרת לשמש עד יום שלשים בלא בדיקה, דאמרינן דהיא מרוב הנשים שיום החודש או הפלגה גורם לראייתה ולא המקרים. ועי' ט"ז סק"(כז) (חוו"ד), [כהמשך לדברי הח"ד] אבל כשנתחזקה דאין לה וסת צריכה לעולם בדיקה (פ"ת).

---

[137] לא עשיתי.
[138] לא עשיתי
[139] לא עישתי
[140] לא עשיתי

(ב) בא עליה שלא בשעת וסתה – אפילו היא ישנה פי' שאינה ישנה לגמרי דא"כ אסור לשמש עמה (עי' או"ח סי' רמ ס"ק?), אלא שאינה ערה כ"כ שתוכל להשיב אם היא טהורה אי לאו (ט"ז)

(ג) ואינה צריכה כו' – עי' לקמן (סי' קפו ס"ק?) שמביא צד שצריכה בדיקה לאחר תשמיש, אבל העיקר אין לה להחמיר כלל לבדוק לא לפני תשמיש שלא יהא לבו נוקפו כיון דראה אשתו בודקת מחשב שאם לא הרגישה לא היתה בודקת ופורש ולא לאחר תשמיש שלא יהא לבו נוקפו ופורש מכאן ולהבא ומש"כ לקמן (סי' קצו ס"ט) כל היד המרבה לבדוק בנשים הרי זו משובחת היינו שלא בשעת תשמיש (ש"ך).

(ב) [257]בשעת וסתה, צריך לפרוש ממנה [258]עונה אחת, [259]ולא משאר קריבות אלא מתשמיש (המטה) בלבד. [260]אם הוא ביום, פורש ממנה אותו היום כולו אפילו אם הוסת בסופו, ומותר מיד בלילה שלאחריו, וכן אם הוא בתחלתו, פורש כל היום ומותר כל הלילה שלפניו. וכן הדין אם הוא בלילה, פורש כל הלילה ומותר ביום שלפניו ולאחריו, בין שקבעה וסת בג"פ או בפ"א. הגה: [261]וכל זה לא מיירי אלא כוסת התלוי בימים אבל לא כוסת התלוי בגוף, וע"ל סימן קפ"ט. [262]ומקה שמענית וסתה להקליס ג' או ג' ימים או לאחר, כשמגיע זמן וסתה צריך לפרוש ממנה ג' או ג' ימים קודם או לאחריו. וע"ל סי' קפ"ט[141].

(ד) עונה אחת – וי"א דאם רגילה לראות ביום פורש ממנה כל היום והלילה שלפניו, ואין עיקר כדבריו (ט"ז), ואסורה כל היום אפילו אם הוא יום ארוך (ט"ז), היינו מדרבנן (ש"ך), ואם עברו ושמשו האיש והאשה שניהם צריכים כפרה, ועי' בתוה"ש סק"ג[142] (פ"ת), אשה שקבעה וסת בליל טבילתה ואי אפשר לה לטבול עד ליל וסתה, כגון שקבעה וסת מליל ט"ו ללילה ט"ו, ודרכה לראות כל ז' ימים ואז צריכה למנות שבעה נקיים, וטובלת ליל ט"ו, מותר לשמש, אף שהוא שעת וסתה, דוסתות דרבנן, ולא החמירו לאסרה על בעלה עולמית, וכל שכן אם דרכה לראות ביום ט"ו, אין להחמיר בליל טבילתה ליל ט"ו משום עונה שלפני עונת וסתה כדעת הצד הסובר שצריכים לפרוש גם כן עונה שקודם לעונתה, אבל אם קבעה וסת מליל י"ג ללילה י"ג, אף שכתב הרמ"א (סי' קצו סי"א) דאין מתחלת למנות שבעה נקיים אלא מיום ו', וא"כ ליל הטבילה הוא שעת וסתה, עדיף שתתחיל למנות מיום ה' או יום ד' (היינו אם קבעה וסת לראות ליל י"ב) דזה אינו אלא חומרא. אבל אם וסתה ליום י"ג, בזה יותר טוב לחוש לחומרת הרמ"א ז"ל מלחוש לחומרת הצד הסובר שצריכים לפרוש גם כן עונה שלפני זמנה לראות, שהוא לא נזכר בש"ע כלל. אשה שוסתה פעמיים בכל חודש באופן שקשה שתזדמן שתהיה מותרת לבעלה, אם יזדמן לה ליל טבילה יהיה בעונה שוסתה מחר ביומו, לדעת הש"ך (סק"&) שיש לפרוש לילה שלפני עונתה לראות, אם הוסת אינה קבוע, אז להפריש עונה שקודם זמנה לראות היא דרבנן ויש להקל ולהתיר בעונה הסמוכה לעונת ראיה כדי שלא תתגרש ויקיים הבעל פרו ורבו, ואם ראתה מיד אחר הטבילה יש להקל שתוכל למנות ז' נקיים מיד, ואין צורך של ו' עונות, אבל שתמתין ג' עונות, ואם טבלה במוצ"ש וראתה אחר הטבילה קודם תשמיש תחל לספור שבעה נקיים ביום ג' ותפסוק בטהרה בין השמשות דיום ב' ליל ג', ועמ"ש לקמן (סי' קצו סס"ק?), די"א דבכה"ג בראתה אחר טבילה קודם ששמשה יש להקל בכל אופן ואף לספור מיד (פ"ת).

(ה) שם - מה שאמרו וסתות דרבנן היינו לענין שלא אמרינן שכבר ראתה בשעת וסתה, משום דנגד חזקה שהמחזור מגיע בזמן הקבוע שלה, יש חזקת טהרה. אבל לענין לפרוש מאשתו סמוך לוסתה, הוא מן התורה, דחיישינן שמא תראה ולא אמרינן שנעמיד אותה בחזקת טהרה לגבי העתיד, ועי' (בנו"ב תניינא סי' ק"ג) מ"ש בזה[143] ועמש"ל (סי' קפז סקמ"ו?), ואם רגילה לראות באמצע היום ואנו אוסרים אותה לשמש מתחלת הנץ קודם שתגיע רגע הוסת משום שמא ע"י חימום התשמיש יקדים המחזור, זהו דרבנן, אבל אחר אמצע היום שכבר עברה רגע הוסת, אף על גב דלא מחזקינן לה בודאי ראתה כיון דוסתות דרבנן ולא אמרי' כבר ראתה, אבל מן התורה אסורה לשמש חציה של עונה זו מחצי יום ואילך דשמא תראה עתה מחמת חום התשמיש כיון שכבר הגיע הרגע שהיתה ראויה לראות בהם (פ"ת).

---

[141] סי"ג ברמ"א.

[142] לא עשיתי

[143] לא עשיתי

Commented [O88]: נ כון

Commented [O89]: ל לא בפני בעלה?? ושמעתי עוד טעם שבזה"ז אין אנו בקיעים בצבעים, ולכן יש חסרון להרבות בבדיקות

(ו) ולא משאר קריבות - אפילו חיבוק ונישוק מותר ולא חיישינן לביאה כיון שביאה איסור דרבנן, והמחמיר בזה תבא עליו ברכה (ט"ז וש"ך), וי"א שאסור מן הדין, עי' לקמן (סי' שפג ס"?) לענין אבילות שיש להחמיר בחיבוק ונישוק שהוא מביא לידי חשק והוא הדין נמי הכא וכ"ש הוא דיש לו חשק טפי [כיון שמותר – ח"ד] כשהולך לדרך (ט"ז), ועי' רמ"א לקמן (ס"י) שמתיר בחיבוק ונישוק (ש"ך), חבוק ונשוק מותרים ואין לחדש חומרות על ישראל והלואי שישמרו מה שמוטל עליהם (פ"ת).

(ז) אותו היום כו' – אותו היום כולו ואין חילוק בין ימים ארוכים בקיץ או קצרים בחורף (ט"ז), וי"א שכוונת המחבר לי"ב שעות של ששים דקות (ש"ך), וי"א שפורש ממנה כל אותו יום והלילה שלפניו, ועיקר דאם יש לה וסת קבוע ביום בשעה מסוים, א"צ לפרוש אלא אותו היום ולא לפניו, אבל אם רגילה לראות ביום ואין לה שעה קבועה, א"כ כל היום וסתה, וצריכה לפרוש כל לילה שלפניו, והירא דבר ה' נוהג לפרוש עונה קודם (ש"ך), עי' ש"ך וי"א טעם הצד הזה הוא דכיון דחכמים אסרו העונה הסמוך לוסת, אם כן אם הוסת הוא תמיד בשעה קבועה, אז בסמוך לאותה ראיה מקרי עונה הסמוך לוסת, ואותה שעה שרואה מקרי שעת וסת, אבל אם פעמים מקדמת ופעמים מאחרת אזי כל היום מקרי שעת וסתה, ומשום הכי אסורה בלילה שלפניו משום עונה הסמוכה לוסת שאסרו חז"ל. ועיקר דאין להחמיר בוסתות דרבנן (חוו"ד), פי' אפילו ביום בבית אפל או חכם שמאפיל בטליתו, דאל"כ בלא"ה אסור כדאיתא באו"ח (סי' רמ ס"?) (פ"ת).

(ח) בשינוי הגוף - עיין ביאור על זה לקמן (סי' קפט סכ"ד וכ"ה, סק"?) (ט"ז, ש"ך).

(ט) ואשה שמשנית כו' - שהרמ"א סותר את עצמו, שבסי' קפט סי"ג פסק דלא אזלינן רק בתר התחלת הראיה, אין ר"ל שצריך לפרוש כל הג' ימים, אלא ר"ל דהיה לה וסת ואח"כ משתנית וסתה להקדים ב' או ג' ימים, אז צריכה לפרוש גם קודם הוסת כפי מה שרגילה להקדים כגון שרגילה להקדים ג' ימים צריכה לפרוש אותו יום שרגילה להקדים (ש"ך * ש"ך), וי"א דבשופעת חוששין לכל ימי הראיה היינו להצטרף לוסת קבוע, היינו כשאין לה וסת קבוע, ובאשה שיש לה וסת קבוע אינה חוששת להראיות שבתוך ימי נדותה שהתחילו ביום הוסת הקבוע לה, דודאי יום הוסת היה מעיקר נדותה והשאר טפלה (חוו"ד * חוו"ד).

(ג) [263]במה דברים אמורים, בגדולה, אבל בקטנה שלא הגיעה לימי הנעורים, ולא הביאה סימנים, אין צריך לפרוש סמוך לוסתה כל זמן שלא קבעתו ג' פעמים. [264]והוא הדין לזקנה שנסתלקו דמיה:

(י) שלא הגיעה לימי הנעורים - היינו י"ב שנים ויום א' כדלקמן (סי' קפט סקס"ג?) (ש"ך).

(יא) ולא הביאה סימנים - זהו פי' על מה שאמר "אבל בקטנה", ור"ל ששתי סוגי קטנה יש: האחת, שלא הגיעה לימי הנעורים. ועוד, יש סימן לקטנות במה שלא הביאה סימנים, ואז אף על פי שהגיעו ימי הנעורים, קטנה היא, אבל לא הגיעה לנעורים והביאה סימנים עדיין קטנה היא דשומא בעלמא הם, ועיין לקמן (סי' קפט סכ"ז) (ט"ז וש"ך).

(יב) סמוך לוסתה - ה"ה בשעת ווסתה עצמה, וכדלקמן (סעיף ז) לענין מעוברת ולא נקט סמוך אלא כיון דמיירי בסימן זה בזה (ט"ז), ע"ל סק"כ? (ש"ך).

(יג) שלא קבעתו - אפילו ראתה הרבה פעמים, כל זמן שלא קבעה וסת, אינה חוששת כלל ועי' בט"ז לקמן (סי' קפט סקמ"ג?), שדעתו דאם ראתה ג"פ אף על פי שלא נקבע וסת מ"מ חוששת כיון דמוחזקת לראות, וכן דעת החוו"ד, והנקודות הכסף שם חולק (פ"ת).

(ד) [265]אם רגילה לראות בהנץ החמה, ולא קים לן שפיר אי קודם הנץ החמה או אחריו, אינה אסורה אלא ביום:

(יד) אינה אסורה אלא ביום - כיון דוסתות מדרבנן ה"ל ספק דרבנן לקולא וא"צ לפרוש אלא ביום שהיה ודאי בימי נדתה, ר"ל דאפילו ראתה קודם הנץ החמה, מ"מ היום היה ודאי בימי נדתה, משא"כ הלילה היה בספק, ולפ"ז אם רגילה לראות בין השמשות ולא ברור אם זה קודם או לאחר הלילה אינה אסורה אלא בלילה (ש"ך), ואף שבכל דבר שתלוי ביום ובלילה חשבינן יום משעת עמוד השחר, וכאן חשבינן אותה לילה, דאם ראתה קודם הנץ החמה אף שהוא אחר עלות השחר אינה אסורה רק בלילה ולא ביום, דלענין וסת תלוי בהילוך החמה, וכן אחר שקיעת החמה חשיב לילה לענין זה אף קודם צאת הכוכבים, ועי' ט"ז סק"(טו) (חוו"ד), עי' ש"ך "לא ברור" פי' אם זה היה קודם שקיעת החמה או לאחר שקיעה דלענין וסתות חשבינן משקיעת החמה עד צאת הכוכבים וכן מעלות השחר עד נץ החמה ללילה (פ"ת [בדעת החוו"ד]).

Commented [O90]: א
יך מונים את זה?

Commented [O91]: ד
אם צריך לנהוג כך בוסת שאינה קבוע

Commented [O92]: ג
ם הש"ך וגם החוו"ד הם מסי' קפט, וחוו"ד חלש מאד

(טו) אלא ביום - דכיון דביום עכ"פ טמאה היא תלינן תחילת הקלקלה גם כן ביום (ט"ז), וי"א דראוי להחמיר מכח ספק לאסור ביום ובלילה, ועי' לעיל סק"ז? (ש"ך), קשה שכן בסק"ז? הש"ך לא כתב לאסור שניהם, ואפשר דכוונתו לדברי בנקה"כ סק"?, דנשים בזמן הזה אין להן שעה קבועה, יום ולילה ועונה שקודם, דלא רצה להחמיר כולי האי משום ספק (חוו"ד).

(ה) [266]אם רגילה לראות ראייה מקודם הנץ החמה עד אחר הנץ החמה, אסורה בלילה וביום כשיעור הנמשך בו:

(טז) אסורה בלילה - כיון דודאי ראתה בסוף הלילה אזלינן בתר תחלת הווסת ואמרינן שעיקר הווסת בלילה אלא שנמשך זמנו עוד במקצת היום ע"כ אסורה גם באותו מקצת היום (ט"ז וש"ך), ולפ"ז אם רגילה לראות מקודם הלילה עד הלילה אסורה כל היום ובלילה כשיעור הנמשך בו ולפמ"ש לעיל (סק"ז?) א"כ בקודם הנץ החמה אסורה כאן כל הלילה וכל היום שלפניו וביום שאחריו כשיעור הנמשך בו ובקודם הלילה אסורה כל היום וכל הלילה שלפניו ובלילה שאחריו כשיעור הנמשך בו (ש"ך), עי' ח"ד סק"(טו) (פ"ת).

(ו) [267]אם וסת נמשך ב' או ג' ימים, ששופעת או מזלפת, אינה צריכה לפרוש אלא עונה הראשונה של הוסת, וכיון שעברה עונה ולא ראתה, מותרת:

(יז) א"צ לפרוש כו' - דאזלינן בתר התחלת הווסת, אלא שמן הראוי היה לאסור כאן כל השלשה ימים כמו בסעיף ה' ביום כשיעור הנמשך בו, דגבי דבר מועט שנמשך ביום חשוב מענין הוסת עצמו משא"כ בכאן שא"א שתהיה הכל ראיה אחת, אלא תוספת דמים וכיון שנסתלק עיקר הראיה נסתלק ג"כ התוספת (ט"ז וש"ך), ולכן אשה שראתה ב' פעמים בר"ח ונמשך ראייתה עד ב' או ג' לחודש ובפעם הג' לא ראתה בר"ח רק בב' או ג' לחודש לא קבעה וסת לב' או ג' לחודש, שהולכים אחרי תחלת ראיה ובב"פ ראשונים היו בר"ח (פ"ת), וכל זה דוקא בשופעת שראיה אחת היא, אבל בפוסקת, צריכה לחוש לכל הג' ימים, אבל אם הוקבעו כגון שראתה ג"פ בר"ח ונמשך עד ב' או ג' לחודש אינה חוששת להראיות שבתוך נדתה ומיד שעברה עונה ראשונה מותרת אף בפוסקת וכן כשהראיות שבתוך נדתה לא הוקבעו עדיין אינה חוששת לו ולא לעונה בינונית ממנה (חוו"ד).

(ז) [268]אם הגיע וסתה בימי עיבורה, [269]משהוכר עוברה, [270]או בימי מניקתה [271]שהם כ"ד חדשים משנולד הולד, אפילו מת הולד, אין צריך לפרוש סמוך לוסתה, [272]ואפילו בתוך וסתה מותרת בלא בדיקה. (וע"ל סוף סימן קפ"ט).

(יח) משהוכר עוברה – עי' לקמן (סי' קפט ס"?) שיעור הוכר עוברה (ט"ז וש"ך), והטעם שאז אין דמים מצוין באשה. וכן בימי מניקתה, אפילו מת הולד, דמתוך צער חבלי לידה אבריה מתפרקין ודמיה מסתלקים ואינן חוזרין עד כ"ד חדש ועי' סעיף ח (ט"ז).

(יט) כ"ד חדשים - עי' אה"ע (סי' יג סי"א) דאין חדש העיבור עולה למנין (ש"ך), וי"ח דחודש העיבור עולה למנין ואין לה אלא כ"ד חדשים הן בשנה פשוטה או מעוברת (פ"ת).

(כ) א"צ לפרוש כו' - היינו כשלא קבעה וסת שלש פעמים בימי עיבורה או בימי מניקתה אלא שחושש לוסתה הראשונה, ועי' לקמן (סי' קפט סל"ג) (ש"ך), שם מבואר דאפילו אם ראתה רק פעם א' בימי עיבורה או מניקתה צריכה לחוש לו כדין וסת שאינו קבוע (פ"ת).

(כא) סמוך כו' – ואפילו בזמן וסתה עצמו אינה צריכה לפרוש, ומותרת בלא בדיקה (ש"ך).

(ח) [273]היתה נחבית במחבא מפני פחד, והגיע שעת וסתה, אינה חוששת לו. הגה: [274]וי"ח לוקח מס עבר הוסת ולמ בדקה ולמ הרגישה, טהורה בלמ בדיקה. [275]למל לכתחלה לריכה בדיקה:

(כב) אינה חוששת לו – היינו אפילו לכתחלה אינה חוששת, כמו מעוברת (לעיל סעיף ז), ועיקר דסילוק דמים משום פחד, יש לחשוש שמא באותה שעה שתזקק לבעלה יצא הפחד מלבה וכיון שהוא שעת ווסתה, אפשר שאז תטמא, כי אורח בזמנו בא, ולא אמרו בה שחרדה מסלקת הדמים אלא אם היתה כל שעת הוסת בחרדה ולא הפסיקה ממנה ולכן אם היתה בפחד בתחלת שעת הוסת ויצאה מן הפחד בתוך אותו זמן הוסת דאז היא כשאר נשי' דחזר טבעה למקומה הראשון, ואסורה בתשמיש עד אחר שעבר כל שעת הוסת משא"כ במעוברת שכבר היא מסולקת דמים ואין חשש לאסור אותה אפילו בשעת הוסת (ט"ז).

Commented [O93]: חוו"ד סק"ז לא עשיתי – שאל ראיתי הלכה שיוצא ממנה

(כג) אבל לכתחלה כו' – שזה לא ברור כל כך שהיא מסולקת דמים שראינו כמה נשים אף על גב שהיו במחבה לא שינו את טבעם (ש"ך), ואם ראתה במחבא אינו מצטרף לענין קביעות וסת, ועי' מג"א סי' ג[144] (חוו"ד).

(ט) [276]שאר נשים, צריכות בדיקה כשיגיע הוסת. עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה, טהורה בלא בדיקה. [277]וי"א שאסורה עד שתבדוק, [278]אם יש לה וסת קבוע, [279]או שהוא יום ל' אף על פי שאינו קבוע. (והכי נהוג, וכן הוא לקמן סימן קפ"ט[145]):

(כד) שאר נשים – פי' שאינן מעוברות ומיניקות או במחבא (ש"ך), אבל אם יש לה שעה קבועה ביום הוסת דאינה צריכה בדיקה רק אותה שעה ולא כל העונה, עכ"ז איסור תשמיש יש בכל העונה, אמנם אם אין לה שעה קבועה ביום וסתה, וכן במשנית ב' או ג' ימים, צריכה שתהיה לה מוך דחוק כל משך השינוי (חוו"ד), אם עברו עליה ג' פעמים יום הוסת ולא הרגישה, ולא בדקה, לא נעקר הוסת בכך, אף דהיא טהורה לבעלה בלא בדיקה, וכל שלא עבר שיעור וסת (עי' לקמן סי' קצ סנ"א) סמוך לוסתה חייבת בבדיקה, דאימר הדם עדיין בגווה, דבכי האי שיעורא הדם שוהה, אבל לענין עקירה וקלקול הוסת לא סמכינן על זה, והטעם דהיא מותרת לבעלה כיון דהוי תרי דרבנן, דוסתות מדרבנן, ואפילו אם ראתה בלא הרגשה גם כן אינה טמאה אלא מדרבנן (חוו"ד), דברי הח"ד הם דוקא וסת קבוע לא מיעקר בכה"ג בין שהיה קבוע בתחלה בין שנעשה קבוע ע"י צירוף הראיות שאח"כ אבל וסת שאינו קבוע דמיעקר בפעם א', נעקר גם בכה"ג (פ"ת).

(כה) ולא הרגישה - כיון דעיקר ההיתר מכח דלא הרגישה, ואם כן אם בדקה עצמה בשעת וסת ונאבד העד, דשוב ליכא ראיה מהא דלא ארגשה דאימר הרגשת עד הואי, אפשר דטמאה, וצ"ע (חוו"ד), וכ"ש אם השליכה או פשעה באבידת העד דאסורה, ולפ"ז ה"ה אם בשעת וסתה הטילה מים ג"כ טמאה כשעבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה דאימור ארגשה וסברה הרגשת מי רגלים הוא[146] כנ"ל (סי' קפג סק"?), ואפילו אם בדקה עצמה אחר הוסת ומצאה טהורה ג"כ טמאה (פ"ת).

(כו) עד שתבדוק - פי' אפילו אם לא בדקה אלא עד זמן הרבה ולא אמרינן שמא נפל לארץ בזמן הוסת (ט"ז), וי"א שיש להחמיר, ודוקא בבדקה עצמה מיד לאחר וסתה תוך שיעור וסתה אבל לא בדקה תוך הזמן אף על פי שלאח"כ בדקה עצמה ומצאה טהורה טמאה דחזקה אורח בזמנו בא ונפל לארץ, ועי' לקמן (סי' קצ סנ"א) שיעור וסתה ע"ש (ש"ך), ואין עיקר כש"ך בענין וסתות דרבנן (ח"ד, פ"ת), ועי' בתשובת ושב הכהן סי' ל"ד (פ"ת).

(כז) אם יש לה וסת כו' - אבל אם אין לה וסת קבוע, והוא פחות מעונה בינונית כגון שראתה מכ"ה לכ"ה וכיוצא בזה, אף על פי שלא בדקה, כיון שלא הרגישה בדם, טהורה בלא בדיקה, אבל אשה שאין לה וסת אלא רגילה כבר בראיות הרבה בלי שעור שוה כלל בכל פעם היא בחזקת רואה עד שתבדוק, אבל הכא מיירי שיש לה וסת כדרך שאר נשים אלא ששינתה לראות מכ"ה לכ"ה פעם אחת והיא צריכה לחוש כשיגיע עוד יום כ"ה כדלקמן (סי' קפט ס"?) בזה אמרינן כיון שלא הרגישה באותו יום שהיא חוששת ועבר אותו יום ולא בדקה אחר כך טהורה דהא לא מוחזקת ג"פ בראיה באותו זמן (ט"ז), והנה לפי מש"כ לקמן (סי' קפו סק"ב?) דאינה צריכה בדיקה לאור הנר וגם אין צריכה בדיקת חורין וסדקין (סם סק"א?), אבל כאן צריכה בדיקת חורין וסדקין ולאור הנר דוקא, בכדי שתדע אם היא טהורה (חוו"ד), ועי' (בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' ל"ב) [147]מ"ש בזה (פ"ת), וכל זה מיירי בוסת הקבוע לימים לחודא אבל בוסתות שע"י מקריים שבגופה כיון שהרגישה במקריים הללו ולא בדקה אפילו בוסת שאינו קבוע אסורה לשמש עד שתבדוק עי' ט"ז לקמן (סי' קפט סקל"ח?) (פ"ת).

(כח) וכן הוא לקמן סימן קפ"ט - ס"ד וע"ש (ש"ך).

---

[144] לא עשיתי

[145] ס"ד:

[146] פשוט שזה בדיחה והכחשה לדברי הח"ד:

[147] לא עשיתי

(י) [280]הרוצה לצאת לדרך צריך לפקוד אשתו אפילו סמוך לוסתה. הגה: [281]ואפילו בתשמיש קרי. [282]ומ"מ המחמיר שלא לפקדה רק בדברי רעו, תע"ב[148]. וכבר נתבאר דכל מיני קורבה ומהבה קרי, מלבד תשמיש. [283]ואם הולך לדבר מצוה ל"ל לפקוד לתשמו. [284]וי"ח אם מדם רוצה לילך לדרך, ותשתו נהה ותטבול תוך עונה מחת, לריך להמתין.

(כט) סמוך לוסתה – אם אירע ליל טבילת כתם סמוך לוסתה אסורה לטבול, וכן אסור לטבול סמוך לוסתה, אף היכא דהוי ראיה גמורה, כגון אשה שיש לה וסת קבוע מל' לל' יום וראתה פעם אחת לי"ח יום וכשהגיע זמן הוסת, היינו ל' יום מראיה ראשונה שקודם י"ח, אז הגיע זמן טבילתה מהראיה שראתה לי"ח יום, אסורה לטבול ואפילו לכלה, מ"מ מותרת לטבול סמוך לוסת אפילו בליל שבת אף שאסורה בשתמיש, כיון דכל מיני קורבא שרי, ושאר מיני קורבא נמי מצוה הן, ואפילו אשה שהגיע ליל טבילתה ביום יציאת בעלה לדרך והוא בעונה הסמוך לוסתה אסורה, אך בעונה אחת קודם הוסת[149] יש להקל (ח"ד, פ"ת).

(ל) ואפילו בתשמיש שרי - כיון דוסתות דרבנן במקום מצוה לא גזור (ט"ז).

(לא) ומ"מ כו' – עי' או"ח (סי' רמ סט"ו[150]) שלא יבעול לא ביום יציאה לדרך או ביאה מן הדרך שקשה לו ועיין בלבוש שם ובתשובת הרב קל"ב סימן ב' ועיין בפרישה בא"ע סימן כ"ה ס"י ובב"ח שם סעיף ג' (ש"ך).

(לב) בדברי רצוי וכו' - אף על גב דגם באין יוצא לדרך שרי בדברי ריצוי כדלעיל סעיף ב', מ"מ ביוצא לדרך חייב בכך (ט"ז).

(לג) המחמיר כו' – עי' רמ"א (סי' רמ סט"ו?)[151] דבלילה קודם שיצא לדרך מצוה לבעול אפילו סמוך לוסתה, והעיקר כדברי הרב כאן (ש"ך), המחמיר ומונע עצמו מלילך בדרך סמוך לוסתה כדי שלא יכניס עצמו בספק תע"ב (פ"ת), שיעור הדרך בזה הוא שנים עשר מיל (פ"ת)[152].

(לד) דכל מיני קורבה - אפילו חיבוק ונישוק ועי' לעיל (סק"ו?) דהמחמיר בחיבוק ונישוק תבא עליו ברכה הכא אין להחמיר כלל כיון די"א דאפי' בתשמיש חיוב ומצוה איכא (ש"ך).

(לה) תוך עונה א' - דהיינו יום או לילה, היינו י"ב שעות כדלעיל סק"ז? (ש"ך).

(לו) ותטבול - אם נזדמן שטבילתה יהיה סמוך לוסתה, אין צריך להמתין[153] (פ"ת).

(לז) צריך להמתין - מיהו אם הולך לדבר מצוה א"צ להמתין, ודבר הרשות אסור אפילו אם הולך לצורך גדול אין צריך להמתין (ש"ך), אשה העומדת עונה סמוך לטבילתה ורוצה ליסע עם אביה למצות סנדקאות בלי רצון ורשות בעלה לא נכון לעשות כן (פ"ת).

(יא) [285]אשה שיש לה וסת לימים לבד, והגיע שעת וסתה, אסור לבא עליה עד שישאלנה. ואם אין לה וסת, יום ל' לראייתה הוי כהגיע שעת וסתה. [286]ואם שהתה אחר הוסת שיעור שתספור ותטבול, יבא עליה ואין צריך לשאול:

(לח) הגיע שעת וסתה - אבל קודם שעת וסתה וכן באין לה וסת קודם ל' א"צ שישאלנה (ש"ך).

(לט) שישאלנה - אפילו אם היא ערה (חוו"ד), ושוכבת אצלו מ"מ צריך דוקא שישאלנה ותוציא מפיה שהיא טהורה (פ"ת).

(מ) יבא עליה וא"צ לשאול - אפילו אשה ילדה דבושה לטבול מעצמה ואם ודאי ראתה אסורה עד שישאלנה ועי' לקמן סי' קפה ס"א? (ט"ז, ש"ך), בין אם היא ערה או ישנה, ולא

---

[148] מרש"י יבמות סב ע"ב משמע שכל ה"לפקוד" היא תשמיש, אמנם הר"ת לומד שכאשר אדם רוצ הלצאת בדרך אם הוא רחוק ממנה לא יצא לדרך אא"כ ישוב אליה ויפקדנה או בתשמיש או בשאר דברים וידבר על לבה:

[149] עי' לעיל ?:

[150] לא עשיתי

[151] לא עשיתי

[152] ובזה"ז?

[153] שונה מדבריו לעיל סק"(כט):

Commented [O94]: ד ערה??

Commented [O95]: נ כון?

לגמרי ישנה אלא אינה ערה כ"כ שיודעת להשיב שהיא טהורה אבל בישנה לגמרי נהי דליכא איסור נדה מ"מ אסור לבא על הישנה[154] (ש"ך).

(יב) [287]היה לה וסת לימים ולוסת מוסתות [288]הגוף, כגון קפיצה וכיוצא בה, כיון שהוסת תלוי במעשה, אימור לא קפצה ולא ראתה, [289]אבל חוששת לעונה בינונית שהיא ל' יום:

(מא) וכיוצא בה - אם יש לה וסת לימים וקשר לוסת הגוף, חוששת לוסתה, ואין צריך לחוש לעונה בינונית, כיון דיש לה וסת, וכן הוא לקמן (סי' קפט סי"ט), ועיי"ש דברי (סק"ל?), אבל וסת התלוי במעשה דידה דאי בעית קפצה ואי בעית לא קפצה, אז לא חוששת אם לא קפצה יותר מעונה בינונית, אבל אם קפצה וראתה אין חוששת ליום העונה כיון דכבר ראתה (ש"ך), עי' ש"ך מה שהקשה מסי' קפט, ועיקר ד"קפיצה ליום ידוע", אין הכוונה שביום הידוע קופצת בודאי, שהרי היא קופצת מדעתה, אלא הכוונה הוא דאף שהיה לה כמה ראשי חדשים שלא קפצה ולא ראתה, והיה לה כמה קפיצות שלא בראש חודש וגם כן לא ראתה, רק שקבעה לה וסת שאם תקפוץ בראש חודש שודאי תראה, שכן אירע לה ג' פעמים בג' ראשי חדשים שקפצה וראתה, אף שאלו הג' ראשי חדשים היו שלא כסדרן מכל מקום מקרי וסת קבוע לענין זה, שצריכה לחוש לקפיצת ראש חודש. וכן הוא בוסת הגוף, כגון שהיה לה כמה ראשי חדשים שלא פיהקה ולא ראתה, רק שכן אירע לה ג' פעמים בראש חודש שלא כסדרן שפיהקה וראתה, ופיהקה כמה פעמים שלא בראשי חדשים ולא ראתה, דאז לא הוי וסת קבוע רק לענין זה שאינה צריכה לחוש רק לפיהוק של ראש חודש, אבל לראש חודש לחוד אינה צריכה לחוש שמא תפהק בראש חודש ותראה, שהרי אלו השלשה ראשי חדשים היו שלא כסדרן, וכן לפיהוק לבד אינה צריכה לחוש דהא פיהקה כמה פעמים שלא בראש חודש ולא ראתה. ולכן צריכה לחוש לעונה בינונית, דהא אין לה שום וסת קבוע על יום הראייה, ועי' לקמן (סי' קפט סכ"ה סק"?) (חוו"ד), וי"א דמ"ש המחבר "וכיוצא בה" ר"ל כגון אכלה שום או פלפל (פ"ת).

(מב) אימור לא קפצה כו' - וא"צ שישאלנה, אפילו לא שהתה שיעור שתספור ותטבול (ש"ך).

(מג) אבל חוששת כו' - ואסור לבא עליה אחר העונה בינונית עד שישאלנה או ששהתה שיעור שתוכל לספור ולטבול (ש"ך).

סימן קפה – דין אשה שאמרה טמאה אני ואחר כך אמרה טהורה אני, ובו ד' סעיפים:

(א) האשה שהיא בחזקת טמאה, אסור לו לבא עליה עד שתאמר לו: טבלתי(א). הגה: ומחמר שעכו"ם ימיס שמפקד לה למנות ולטבול, נחמנת. לפילו רואה בגדיס מלוכלכיס בדס, נחמנת לומר, בשוק טבחיס עכרתי, לו נתעסקתי בלפור וכדומה לזה:

(א) טבלתי - ואפילו שוכבת אצלו לא מהני עד שתאמר לו בפירוש טבלתי (פ"ת)[155].

(ב) ומאחר שעברו כו' - אפילו אם ספק לו אם עברו ימים שאפשר שטבלה, דהיינו שרגילה ללבוש לבנים רק ביום ו' לראייתה וטובלת לי"ג לראייתה, ועכשיו טבלה ליום י"ב לראייתה, והיא אומרת שטבלה, נאמנת, כיון שאפשר בכך (ט"ז), וכן אם הבעל אינו יודע אם עברו או לא סומך עליה (ש"ך), הנה אשה החשודה[156] על איסור נדה, והנה אם זה דרבנן (עי' לקמן סעיף ג), הרי החשוד על איסור דרבנן לא חשוד על איסור תורה, ועי' ט"ז לעיל (סי' קיט סק"ד?, וש"ך שם סקי"ח, ודברי שם סק"? והרמ"א סי' ב ס"ו), אבל החשודה על איסור נדות לגבי בעלה בדאורייתא אינה נאמנת לומר "טהורה אני" בשעת וסתה או בשעת עונה בינונית, עד שתעשה תשובה כראוי, אבל שלא בשעת וסתה נאמנת, כיון שמקוה לפניה, ובקל יכולה לטבול, אבל חורף שהטבילה טירחא אינה נאמנת, אבל החשודה על נדה דרבנן, יכול הבעל לומר איני מאמינך, ואין לה כתובה (חוו"ד), עי' חוו"ד, ועי' ש"ך (סי' ב סקי"ד) ואפשר דבמקום שנותנין שכר בעד הטבילה אינה נאמנת, ועי' (בנו"ב תניינא ח' אה"ע ר"ס כ"ו)[157] (פ"ת).

---

[154] עי' או"ח סי' רמ ס"?

[155] עי' לקמן סק"(ו).

[156] עי' ריש סי' א שאשה חשודה על לפני עור ולכן לא מאמינים לה בשחיטה?

[157] לא עשיתי

(ב) **ואם** הוחזקה נדה בשכנותיה, **שראוה** לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה, **חשיבה כודאי טמאה**(ג):

(ג) חשיבה כודאי טמאה - ולא מהני אמתלא אח"כ, וכמ"ש בסעיף ג', שונה מהאומרת בפירוש "טמאה אני" שמהני שם נתינת אמתלא, שהרי משום בושת או אונס מקרי שאומרת טמאה אני אבל לעשות מעשה כזה ללבוש בגדים של נדה אינה נאמנת, ועי' מש"כ לעיל (סי' א סי"ג סק"?) ועי' עוד (סי' קכז ס"?), וי"א דאם הוחזקה נדה בשכנותיה לא כולם יודעים מהאמתלא, משא"כ באומרת לבעלה טמאה אני אפשר שסמכה עצמה שאח"כ תאמר לו את האמתלא, ולפי הי"א אם אמרה בפני רבים שהיא טמאה לא מהני אחר כך אמתלא. מעשה באשה אחת שילדה שלש פעמים בחודש השמיני וחששה שעין הרע גורם לה ורצתה להסתיר עיבורה מבני ביתה ושכנותיה והסכים בעלה שתאמר "טמאה אני" בתחילת עיבורה, כדי להסתיר עיבורה, בעלה מותר לבוא עליה בסתר לכו"ע, כיון דגלתה כן קודם שהוחזקה עצמה לטמאה (ט"ז), עי' לקמן סק"(ז) (נקה"כ), עי' ט"ז, והט"ז לומד דכל שאסרו חכמים מפני מראית עין, דדוקא במה שעשו חז"ל לאיסור משום מראית עין וכיון דנאסר אפילו בחדרי חדרים אסור, מה שאין כן הכא דלא עשו הדבר לאיסור רק שהיו מלקין אותן אם שימשו בפני עדים משום שאינם נאמנים למה היא אמרה שהיא טמאה נגד העדים ששמעו שהיא טמאה, מותרין באין רואה (חוו"ד), וי"א דאפילו אמרה בפני רבים מהני אמתלא וה"ה אם גילתא אמתלא קודם שהחזיקה עצמה בלבישת בגדי נדות ואם אמרה האמתלא שכתב הש"ך (סק"(ה)) סבורה הייתי להיות נדה אבל עכשיו בדקתי עצמי ומצאתי שמחמת מכה בא אלי הדם מהני לעולם דהא לא שייך לומר שלא היה לה ללבוש בגדי נדות שהרי באמת טעתה וסברה שהיא נדה וכדין לבשה בגדי נדות, ויש חולקים, ועי' עוד בתשו' שמן רוקח ח"א סימן מ"ג [(ובת' ח"ס סי' ט"ו /ט/) מ"ש בזה] (פ"ת)[158].

(ג) **אמרה לבעלה: טמאה אני, ואחר כך אמרה: טהורה אני**(ד), **אינה נאמנת**. (מס הוא למחר כלי לכור). **ואם נתנה אמתלא**[159] לדבריה, כגון **שאומרת שלא אמרה לו כן, תחלה אלא מפני שלא** היה בה כח לסבול תשמיש, **או טענה אחרת כיוצא בזה**(ה), **נאמנת**. הגה: ומכל מקום מי שקופה להחמיר על עצמו, שלא להממין לה, מלת חסידות הוא, מכל מקום נאמנת, לפילו בשחיקה מח"כ רק שהיא בחה ושוכבת מכל בעלה(ו) והוא יודע ומכיר שמה שממרה תחלה: טמאה אני, עשתה מחמת קטטה שהיה לו עמה, וכלומה לזה. **אבל אם ראוה לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה, ואח"כ אמרה: טהורה אני, אף על פי שנתנה אמתלא לדבריה, אינה נאמנת**(ז). (ממרה: פלוני חכם טהר לי כתם, והחכם לומר שהיא משקרת, החכם נאמן, וטמאה היא):

(ד) טהורה אני - ודרך שחוק אמרתי לך תחלה אינה נאמנת (ש"ך), אם עברו עליה ימים שראוין לספור ולטבול ויש לה מגו דטבלתי, ואמרה "לא טבלתי וטהורה הייתי", אינה נאמנת בלא אמתלא מטעם מגו, ועי' לקמן סק"ה (חוו"ד), עי' ב"ש (אה"ע סי' יט ס"ב) [אשה שאמרה שהיא נדה ושמשה עם בעלה תוך ל' יום מהני אמתלא שלה אבל אם אמרה כל ל' יום שהיא נדה ואח"כ שמשה לא מהני אמתלא, אבל אם לבשה בגדי נדותה לא מהני אמתלא אפילו תוך ל' יום הואיל דעשתה מעשה], אמנם אם האמתלא באופן שהענין היה צריך להאריך שלשים יום מועיל האמתלא (פ"ת).

(ה) כיוצא בזה - כגון שתבעה בעלה ואחותו או אמו עמה בחצר ואמרה "טמאה אני", ואח"כ חזרה ואמרה "טהורה אני ולא אמרתי לך טמאה אני אלא מפני אחותך ואמך שלא יראו אותנו", נאמנת, וכן אם אמרה "סבורה הייתי להיות נדה אבל עכשיו בדקתי עצמי ומצאתי שמחמת מכה או חבורה בא אלי הדם" (ש"ך), עי' רדב"ז (פ"ת)[160].

---

[158] לא עשיתי

[159] כל שהאמתלא הוא שאומר על עצמו דעביד איסורא אין שומעין לו ועוד לא שייך אמתלא אלא בשעברה הסבה, ועוד אין אמתלא אחרי עשיית איסור (פ"ת אה"G סי' יט ס"ב):

[160] לא עשיתי

שו"ת רדב"ז חלק ד סימן רסד (אלף שלה)

(אלף שלה) שאלה ראובן תבע את אשתו ואמרה לו טמאה אני ולמחר אמרה לו טהורה אני ומה שאמרתי לך אמש טמאה מפני שהייתי בכעס אם היא נאמנת או לא. ועיקר השאלה אי סגי באמתלאה כל דהו או דילמא בעינן אמתלאה כההיא דשמואל דאמרה לי אמש לא הות בי חילא שהיא אמתלאה גדולה:

(ו) רק שהיא באה ושוכבת כו' – עכ"ז הבעל חייב לשאול אותה "למה היא באה אצלו הרי אמרה אליו טמאה אני", דצריך להוציא האמתלא מפיה, אבל אם בתחילה אמרה "מרגשת אנכי כאב בבני מעיים וחוששת לשינוי וסת כו'", אז מותר לכתחילה בשכבה אצלו (ש"ך), ומש"כ הרמ"א היינו שונה מנדה שאסור לשאול אותה "אולי טהורה את וטעית" בכדי להרגילה אצלו (עי' &) (חוו"ד), אשה שאמרה לבעלה "ביום ד' יגיע זמן טבילתה" ואחר זמן ביום ג' אמרה שטעתה בחשבון והיום יהיה זמן טבילתה, יש להחמיר אף על פי שהתורה האמינה לה, מ"מ בעל נפש יחוש, דלמא יצרה תקפה לבעילת הלילה, אבל אם הוא יום או יומים קודם, לא נחשדו בנות ישראל על כך (פ"ת).

(ז) אינה נאמנת – דרק משום בושה או אונס מקרי ואמרה "טמאה", אבל לעשות מעשה כזה ללבוש בגדי נדה אינה לובשת, אבל היכא דלא היה אפשר לה בענין אחר נאמנת, מעשה באשה אחת שילדה שלש פעמים בחודש השמיני וחששה שעין הרע גורם לה ורצתה להסתיר עיבורה מבני ביתה ושכנותיה והסכים בעלה שתאמר "טמאה אני" בתחילת עיבורה, כדי להסתיר עיבורה, בעלה מותר לבוא עליה בסתר לכו"ע, כיון דגלתה כן קודם שהוחזקה עצמה לטמאה, ואפילו לא ידע בעלה מזה נאמנת (ש"ך)[161], בכל מקום שהתורה האמין עד אחד לא מהני אמתלא להיות חוזר ומגיד, היינו דווקא כשאמר עדות זו בבית דין, עי' חו"מ (סי' כט ס"א), ועיין בשו"ת חוט השני סימן י"ג[162], וגבי "טמאה אני" כל שלא אמרה בבית דין, אם היו דנין על זה מטעם נאמנות באיסורין, אפילו "מבודה? הייתי" בלא אמתלא היתה יכולה לומר, רק כיון דב"טמאה אני" יש גם כן סברא שעשתה את עצמה דבר אסורה, ולכן צריכה אמתלא. אם כן אמתלא אינו מועיל רק נגד שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא, מה שאין כן בדבר שהוא מטעם נאמנות הנוגע לאחר, אז אפילו אמתלא אינו מועיל או דאין צריך אמתלא, ולפי זה מובן דברי הט"ז (סק"ב?) בענין אם אמרה ברבים טמאה אני, ואם כן הוחזקה נדה בשכנותיה לאו מטעם "שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא" היא, וכל שנעשית חזקה על פי עדותה הוי כהגידה בפני בית דין ואינה יכולה לומר שוב "מבודה הייתי", אבל דבר שיש לה חזקת היתר עד אחד אינו נאמן נגדו והא דנאמן לאסור בדבר שבידו הוא מטעם דיכולין להשוות חתיכה דאיסורא בדבר שהוא שלהן אכל העולם, וכיון דמטעם שויא חתיכה דאיסורא נגעו בה מועיל אמתלא (חוו"ד).

(ח) החכם נאמן - דוקא החכם עצמו, כיון שהיא סומכת עליו ונמצאת שקרנית, משא"כ אם אין החכם לפנינו ועד אחד מעיד שהחכם אסר לה, אינו נאמן, והך נאמנות דחכם כאן היינו דוקא לענין איסור, אבל לענין ממון כגון להפסידה כתובתה, אין החכם נאמן יותר משאר עד אחד (ט"ז), הטעם שעד א' אינו נאמן כמו בכל עד מפי עד אם בא הא' וכפר אין השני האומר בשמו נאמן ועיין בתשו' הרב ס"ס ס"ו[163] (ש"ך), י"א דאם אמרה "פלוני תיקן לי הכרי" והוא מכחישה, המכחיש נאמן, היינו דוקא בכרי, שיש לו חזקת איסור טבל, אבל

תשובה בפרק האשה בעי מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני מהו. אמר ליה אף בזו אם נתנה אמתלאה לדבריה נאמנת. תנא מיניה ארבעין זימני ואפילו הכי לא עבד שמואל עובדא בנפשיה עד כאן. ופירשו התוס' אם מועיל אמתלאה או לא דכיון דאיכא מיא תיזל ותטבול ולא תועיל ופשיט ליה דאף בזו מועיל אמתלאה והיינו לישנא דקאמר אף בזו. אי נמי איכא לפרושי דכיון דעל עובדא דנפשיה בעי לה שמואל וקאמר ליה רב אף בזו שאמרה לא הוה בי חילא והוה לן למימר אי קושטא קאמרה הוה לה למימר ליה הכי בהדיא וכן אם היה שם אחיה ואחותו אם איתא דקושטא היא הל"ל הכי בהדיא קמ"ל דאף בזו האמתלאה נאמנת כל שכן באמתלאה שהיא מתביישת מלומר אותה שהיא נאמנת. ומיהו בעינן שתהיה אמתלאה ניכרת שאין בה שום הערמה אבל אם נראה שיש בה קצת הערמה אינה נאמנת וכן כתבו המפרשים עלה דההיא דשמואל. וא"ת אמאי בעינן אמתלאה והא ק"ל הפה שאסר הוא הפה שהתיר דכתיב את בתי נתתי לאיש הזה וגו' ו"ל הני מילי בתוך כדי דבור אבל לאחר כדי דבור אינה נאמנת אם לא נתנה אמתלאה לדבריה. הילכך בנדון דידן אם רגילה אשה זו להיות כעסנית או קפדנית שדרכה להיות נמנעת מבעלה מפני כעס וקטטה וקפידא נאמנת ואם לאו אינה נאמנת. כללא דמלתא עיקר הדבר תלוי אם יש באמתלאה צד הערמה כפי מה שנראה לבעלה הרגיל אצלה אינה נאמנת אפילו שתהיה הגדולה שבאמתלאות ואם אין שום צד הערמה באמתלאה אפילו שאמרה מפני כעס או מפני קטטה נאמנת ובעל נפש יפרוש כדעבד שמואל. והנראה לעניות דעתי כתבתי. דוד ן' אבי זמרא: לא עשיתי

[161] עי' ט"ז לעיל סק"(ג):

[162] לא עשיתי:

[163] לא עשיתי

היכא דלא איתחזיק איסור, האשה נאמנת. וכן בדבר שהוא של בעלים, אין החכם נאמן להכחיש. ועי' לעיל (סי' קכז ט"ז סק"ז?), ועיקר זה הי"א לא כתב זה רק באומרת שהיא יודעת שנתקן הכרי, רק שתולה בפלוני, באמרה שהוא היה המתקן, וכיון שעל גוף הדבר היא מעידה, נאמנת בדבר שהוא שלה, שכיון שכל א' מכחיש את השני, הבעלים נאמנין על שלהן יותר, וכן בדבר שאין לו חזקת איסור המתיר נאמן. אבל פלוני חכם טיהר לי וכיוצא בזה, שאינה יודעת ואינה מעידה כלל בהיתר גוף הדבר, רק מפי החכם, שאז כיון שהיא אינה מעידה על היתר גוף הדבר, והחכם על גוף הדבר מעיד שאסור, החכם נאמן, שאין שום אדם מכחישו לומר שהוא מותר, רק על גוף החכם מעידה. ועוד אף אם נאמין לה שהחכם אמר לה מקודם שמותר, או שתיקן, הא עכשיו הוא חוזר ומגיד, ועי' לעיל (סק"ה?) שכל זמן שלא הוגד לפני בית דין, חוזר ומגיד, ועוד דנאמן במגו דאי בעי אמר מבודה הייתי או טעיתי (חוו"ד), עי' ט"ז לענין כתובה, ועי' אה"ע (סי' קטז ס"א וח"מ וב"ש שם[164]) ועיין בתוה"ש סק"ח ועי' בספר בני אהובה פכ"ג מהלכות אישות הלכה י"א מ"ש בזה[165] (פ"ת).

@@@@@(ד) היה משמש עם הטהורה **ואמרה לו: נטמאתי, ופירש מיד, חייב כרת, שיציאתו הנאה לו כביאתו. כיצד יעשה, נועץ צפרני רגליו בארץ, ושוהה בלא דישה, עד שימות האבר, ופורש באבר מת.** הגה: וימלא פחד וכתת על העבירה שנמלה לילו. ולא יסמוך עליה, רק יסמוך על רגליו וילון, שלא יהנה ממנה. ואם פירש ממנה בקשוי ובשוגג, שלא ידע שאסור לפרוש ממנה, יתענה מ' יום, ואינן לריכין להיות לטופיס, רק כל שבוע שני ימים, כגון שני וחמישי, ובליל התענית יאסור ביין ובשכר. ואם לא יוכל להתענות, יפדה כל יום בממון שיתן לצדקה, כפי ערך ממון שיש לו, כי עשיר יתן יותר קצת מעני, ויש להחמיר בשקובתו. וכל המרבה לשוב, זכות הוא לו. והמשה אינה לריכה כפרה. ואם שמשה שלא בשעת וסתה, ומלמה לאחר התשמיש דס, לפיכו נמלא על עד שלו, מקרי לונס, לפיכו לא בדקה תחלה. ומ"ל כפרה לא הוא ולא היא:

(ט) ואמרה לו נטמאתי - אם הרגישה באמצע תשמיש ולא הגידה לו כלום עד אחר הפרישה הבעל אנוס גמור ופטור לגמרי, אך לענין האשה הוא ספק אם נקראת ג"כ אנוסה, כיון דנכנסה בהיתר יצרה אלבשה, והו"ל תחלתה באונס וסופה ברצון, דהו"ל אונס גמור או לא[166]. היכא דצריך כפרה אין חילוק אף אם לא הגיע לעשרים שנה, דמשנעשו בני מצוה בשנים וסימנים, מתחייבים בכל חיובי תורה בב"ד של מעלה ושל מטה, ועמ"ש לקמן (סי' שעו סק"ג?) (פ"ת).

(י) נועץ צפרני וכו' - הוא הדין אם שימש סמוך לוסתה ונזכר באמצע תשמיש דצריך גם כן לפרוש ממנה באבר מת, כיון דאסור בתשמיש הפרישה באבר חי גם כן אסור (חוו"ד), (ועמ"ש לקמן סי' קצד ס"א). ומש"כ כאן דוקא כשמוצאת דם באמצע תשמיש, אבל אם אמרה מרגשת אני, א"צ לפרוש באבר מת, דאימור הרגשת שמש הוא, אם לא שאמרה מרגשת אני בבירור שהוא דם[167] (פ"ת).

(יא) ושוהה בלא דישה - עיין (בשו"ת תשובה מאהבה ח"א ס"ס ע"ג) (פ"ת)[168].

(יב) יתענה מ' יום - עי' רמ"א או"ח (סי' תקסח ס"ד) דשלשה ימים רצופים עם הלילות חשיב כמ' יום, ובאדם חלש סגי בב' ימים, והמג"א כתב דמ"מ יותר טוב שיצום מפוזרים שבכל עת יהיה לבו נכנע ויהיו חטאיו נגדו תמיד. ואם עשה במזיד שיתענה ע"ב יום, ואם חטא ב' פעמים, בכניסה ויציאה, יתענה ב"פ ככה. והאשה היכא דצריכה כפרה מאחר דנשים תשושי כח הן יש להקל עליהן בתעניתם, ואף אם אחד מהם פטור, מ"מ יתענה ב' ימים או יפדה דלא יהא אלא נתכוין לבשר טלה ועלתה בידו בשר חזיר והעיקר להתוודות (פ"ת).

(יג) ובליל התענית - ראוי לנהוג שלא יאכל בשר ולא ישתה יין בליל שלפני התענית ובליל שאחר התענית (פ"ת).

---

[164] שיש צד החולק על מקור דברי הט"ז, וכן מפסידה כתובתה, ומשמע מהח"מ שזה עיקר השיטה וצ"ע:

[165] **לא עשיתי**

[166] **לא עשיתי**

[167] **לא עשיתי**

[168] **לא עשיתי**

(יד) והאשה אינה צריכה כפרה - כשם שהוא צריך לשהות בלא דישה כך היא צריכה לשכוב בלי ניענוע גופה, וכשהיא פורשת ממנו בעוד האבר חי בעל כרחו דידיה, היא חייבת ולא הוא, ולהיפך הוא חייב ולא היא, ואם שניהם מרצונם פורשים עצמן זה מזה שניהם חייבין ששניהם עשו איסור, והרמ"א מדובר כשפירש ממנה בעל כרחה דאז האשה אינה צריכה כפרה (חוו"ד), יש שלשה חלוקים בזה: אשה שיש לה וסת, בשעת וסתה ובעונה הסמוכה דאסורה לשמש, אם עברה ושמשה ומצאה אח"כ על עד שלו, אפילו בדקה לפני תשמיש, צריכים שניהם כפרה, ואין כאן אונס, שהרי היה להם למנוע מתשמיש, ומזה לא מיירי הרמ"א ולא המחבר כאן (עי' קפד סק"ב). ב'. אשה שאין לה וסת כלל, שלזו יש מצריכים אותה בדיקה תמיד לפני התשמיש עי' לקמן (סי' קפו ס"ב), ואם לא בדקה אין זה אונס, אמנם אם בדקה אנוסים הם על תחלת התשמיש, אבל על הפרישה שפירש באבר חי, יש חילוק אם אמרה לו "נטמאתי ופרוש ממני", הרי גם היא רצונה בפרישה, הרי הרצון והנאה נחשבים גם לה למעשה, וק"ו אם סייעה בהפרישה, שגם היא נשמטת מתחתיו ואף היא חייבת. אמנם אם אמרה לו רק "נטמאתי" ולא אמרה "פרוש ממני" א"כ מה שהודיעה לו, היינו שימתין עד שימות האבר, ואם פירש באבר חי, היא נחשבת אנוסה ואינה צריכה כפרה, והוא צריך כפרה, ומזה מיירי המחבר והרמ"א, ונקט המחבר לשון המשנה "היה משמש עם הטהורה" בה"א הידיעה "הטהורה" בודאי, דהיינו שבדקה לפני תשמיש, ואפ"ה אם פירש באבר חי, חייב על הפרישה. וע"ז כתב רמ"א שהאשה א"צ כפרה שהיא אנוסה ממש, בין על הכניסה, שהרי בדקה, בין על הפרישה, שהרי לא אמרה לו פרוש. ושוב קאמר רמ"א, "ואם שמשה שלא בשעת וסתה", דהיינו שיש לה וסת ושמשה שלא בשעת וסתה, בזו אפי' לא בדקה תחלה מקרי אונס. וההפרש בין תחלת דברי הרמ"א ובין סיום דבריו הוא, שבתחלה מיירי באין לה וסת כלל, אלא שבדקה, וסיום דבריו הוא ביש לה וסת ושמשה שלא בשעת וסתה (פ"ת).

(טו) אונס – אבל אם נתחלפה לא אשתו בערוה חייב, וכן אם נדה היא וסבר שהיא טהורה, צריך כפרה (באר היטב), אשה שפשטה חלוקה בלילה קודם השינה והיה שלא בשעת וסתה והיתה עם בעלה באותה הלילה ולמחר לבשה חלוקה בעמדה מעל משכבה ומצאה בו כתם, א"צ כפרה שונה ממקרה של הבאר היטב, דבענין שיש לומר הו"ל למידע אבל הכא לא שייך כלל הו"ל למידע דלא מצינו שתהא האשה מחוייבת לבדוק חלוקה שמא תמצא בו כתם כל שלא הרגישה כלל ולכן א"צ כפרה, בפרט באיסור כתמים אין להחמיר. מי שבא על אשתו שלא בשעת וסתה ביום ל"א לראייתה, ואז הרגישה כובד באברים וזה דרכה בכל עת זיבת דמה, אף דעברו ימי וסתה ושוב אין לבעל לחוש כלל, מ"מ מאחר שהרגישה הכובד וזהו וסת הגוף, היה לה לחוש לו, ומה שחשבה עצמה למעוברת ולא חששה כלל לכובד אברים, מחשבת שטות הוא, ע"כ אם קודם התחלת התשמיש הודיעה לבעלה שמרגשת כן. שניהם צריכים כפרה על שתים על הכניסה ועל הפרישה ואף על גב דלענין חטאת אינם חייבין אלא כל א' חטאת א', מ"מ תשובה וכפרה מיהא בעי על כל כח וכח, ואם לא הרגישה עד תוך התשמיש, והודיעה לו, הבעל שוגג והיא פטורה, דאנוסה היא. ואם לא הודיעה לו כלל, הוא אונס ופטור, והיא האשה קרובה למשמשתו נדה וצריך לאיים עליה הרבה שלא תבוא להכשיל בעלה עוד. ולענין אם צריכה כפרה יש ספק עי' לעיל סק"(ט), אשה שאירע לה פחד פתאום ואח"כ בלילה שמשה ולמחר מצאה סדינה מלוכלך בדם, וגם על עד שלו שבודאי בשעת תשמיש היה, אין צריכים כפרה כיון דהיה שלא בשעת וסתה, ואף שקודם תשמיש נתפחדה והפחד עלול להביא דם, היינו שהפחד מרפיא ומתחלחלת לשעה ברגע הפחד ומרגשת בעצמה, ואיננו כשאר מקריים, שחיישינן שמא ראתה טיפת דם כחרדל או שמא ארגשה ולאו אדעתה, כי אם יצא ממנה דם יצא בשפע ולשעתו ובהרגשה רבה, כי זה ענין חלחול דקרא, ואם לשעתה לא הרגישה תו לא חיישינן לה להצריכה בדיקה או פרישה כלל וממילא בנ"ד אינם צריכים כפרה. אשה שמצאה כתם והראתה לחמותה ואמרה שהיא טמאה ושוב הראתה למרשעת אחת ואמרה שאם הכתם חולף הולך ע"י רוק הרי היא טהורה, עי' ס"ט (סי' ק"צ ס"ק כ"ב)[169] ושמשה עם בעלה תרווייהו צריכים כפרה ומכ"ש המרשעת הזאת שהורה רעה להכשיל אחרים שראויה לעונש מר ומ"מ אף שהם קרובים למזיד אין להחמיר עליהם טפי מהמבואר ברמ"א, כיון דליכא אלא איסור דרבנן (פ"ת).

סימן קפו – דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש, ובו ה' סעיפים:

[169] לא עשיתי

Commented [O96]: ל
מה לא על כל שניה
ותזעזוה?

(א) אשה שיש לה וסת קבוע, אינה צריכה בדיקה כלל, לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש. ואדרבה, אין לה לבדוק בפני בעלה בשעת תשמיש, כדי שלא יהא לבו נוקפו. והרמב"ם ז"ל מצריך לבדוק אחר תשמיש, היא בעד אחד והוא בעד אחד, ולראות בהם שמא ראתה דם בשעת תשמיש. ולדעתו, הצנועות בודקות עצמן אף קודם תשמיש. (וסגלת הלשכה היא עיקר, וכן נהגו):

(א) וסת קבוע - אשה שלא ראתה מעולם דהיינו בתולת דמים בחזקתה קאי, וא"צ בדיקה לבעלה (פ"ת).

(ב) והרמב"ם ז"ל מצריך לבדוק - בדיקת אשה שאין לה וסת כשאינה עסוקה בטהרות אין צריכה בדיקת חורין וסדקין, דאין צריכה בדיקת חורין וסדקין רק הבדיקה של הפסק טהרה ובדיקת שבעה, ולבעלה בקנוח סגי, רק שתשהה העד על גופה שיעור וסת המבואר לקמן (סי' קצ סנ"א), ולבדוק בדיקת חורין וסדקין מנער, דבבדיקה כזו ודאי דיהיה לבו נוקפו, אבל מחמת קנוח לבד ודאי דלא יהיה לבו נוקפו (חוו"ד), אפילו מינקת ומעוברת וזקינה וקטנה (רע"א).

(ב) אם אין לה וסת קבוע, שלשה פעמים הראשונים צריכין לבדוק קודם תשמיש ואחר תשמיש, הוא בעד שלו והיא בעד שלה, ואם הוחזקה באותם שלשה פעמים שאינה רואה דם מחמת תשמיש, שוב אינה צריכה בדיקה כלל, לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש. ולהרמב"ם והרא"ש, כל זמן שאין לה וסת צריכה היא בדיקה לעולם, קודם תשמיש ואחר תשמיש, והרמב"ם מצריך שגם הבעל יבדוק עצמו אחר תשמיש. הגה: ומיהו לכיכין לבדוק עצמם לאחר כל תשמיש ותשמיש שעושין בלילה אחת, אלא מקנחין עצמן כל הלילה כעד, ולמחר לכיכין בדיקה, ואם נמצא דם טמאה. קנחה עצמה כעד, ומבדקה, לא תשמש עד שתבדוק עצמה, הומיל ואין לה וסת:

(ג) ג"פ הראשונים כו' - עיקר להלכה דלא בעי בדיקה כלל לבעלה, מיהו נ"מ באשה שראתה דם מחמת תשמיש דצריכה בדיקה ג"פ ומשמשת בעדים, וכל שלא ראתה מחמת תשמי' א"צ בדיקה כלל, דלענין כתובה שהוא ממון, יכול הבעל לומר, כיון דאין לך וסת איני רוצה ליתן לך כתובה ולשמש עמך אלא בעדים, שמא תהיה רואה דם מחמת תשמיש, ומשמש בעדים ג"פ שתהא יוצאת שוב מחשש רואה דם מחמת תשמיש, אבל ודאי אי הבעל לא קפיד משום כתובה לענין איסור נמי לא בעי בדיקה כלל (ש"ך), עי' ש"ך דפסק דאם ראתה פעם אחת דשוב צריכה בדיקה ג' פעמים שתחזק באינה רואה דם מחמת תשמיש, ועיקר דכל שנקבע בפעם אחת נעקר בפעם אחת ואינה חוששת שוב (עי' לקמן סי' קפט ס"ב), ולכן להלכה, אשה שיש לה וסת אם נולד בה ריעותא שוב, צריכה בדיקה אחר תשמיש, ונעקר בפעם אחת, וכיון דבדקה פעם אחת ולא מצאה שוב אינה חוששת, ובאין לה וסת בעי בדיקה ג' פעמים, וזה אפילו שמצאה פעם אחת דם בליל תשמיש אפילו במופלג מהתשמיש בעי בדיקה ג' פעמים דוקא אחר כך, שתחזק באינה רואה דם מחמת תשמיש. אבל לעולם צריכה בדיקה ואפילו קודם תשמיש, היינו קנוח וכמש"כ סק"(ב). ובעיקר הבדיקה אי צריכה לאור הנר הוא מח' ראשונים, וכן גבי בדקה ונאבד העד דצריכה לבדוק מחדש קודם תשמיש הוא מח', והרמ"א הקיל (חוו"ד), עי' ש"ך וי"א דבמקום שנהגו להקל אין להחמיר אבל בלא"ה אין להקל נגד פסק המחבר והרמ"א. עי' ח"ד והקנוח צריך להיות בשעה שאינה שוכבת אפרקיד (פ"ת).

(ד) ולמחר צריכים בדיקה - צ"ע אם גם קודם התשמיש תוכל לבדוק על סמך שתראה למחר על העד או דוקא בבדיקה שאחר תשמיש יכולה לעשות כן, אבל קודם תשמיש צריכה לבדוק ולראות לאלתר[170], ועי' ח"ד סק"(ג), ועמ"ש לקמן (סי' קפח סק"ג?) (פ"ת).

(ה) ואין לה וסת - אפילו אשה שאין לה וסת, אם היא מעוברת שמסולקת דמים, א"צ בדיקה , וה"ה למניקה דחד טעמא הוא (פ"ת).

(ג) אשה שאינה רואה בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה, אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע, עד י"ד יום דינה כדין אשה שיש לה וסת:

(ו) דינה כדין אשה שיש לה וסת – צ"ע בהלכה זו, שכן אם אשה רואה תמיד אחרי ל' יום, הרי עי' ש"ך (סי' קפט סק"ל?, ודברי שם סקי"ב?), שהיא צריכה לחשוש לעונה בינונית (חוו"ד).

---

[170] לא עשיתי

(ד) יש לאדם להניח את אשתו שתבדוק בעד שלו, מתוך שנאמנת על שלה, נאמנת על שלו:
(ה) אם ראתה דם מחמת תשמיש שלש פעמים רצופים, אסורה לשמש לעולם עם אותו בעל, ויתבאר בסימן שאחר זה:

סימן קפז – דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש, ובו י"ד סעיפים:

(א) [290]אשה שראתה דם מחמת תשמיש [291]מיד, [292]בכדי שתושיט ידה [293]לתחת הכר, או לתחת הכסת, ותטול עד לבדוק בו, ותקנח עצמה, משמשת ג"פ. אם בכל ג' פעמים רצופים ראתה דם, [294](וכ"ש אם מלמה ג' פעמיס לס על על שלו(ז)), אסורה לשמש עם בעל זה, אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר, וראתה דם מחמת תשמיש ג' פעמים רצופים, אסורה לשמש גם עם אותו בעל, אלא תתגרש ותנשא לשלישי. ואם גם עם השלישי ראתה דם מחמת תשמיש ג"פ רצופים, לא תנשא לאחר אלא אסורה לכל עד שתבדוק. הגה: [295]וי"ש שמין מנו בקיאין מיזה מקרי מחמת תשמיש, כי מין בקיאין בשיעור הנזכר, ולכן כל שרואה ג"פ סמוך לתשמיש מקרי לדיון מחמת תשמיש, ונאסרה על בעלה. [296]ואלו ג"פ לריכיס להיות לצופיס, אבל אס לא היו לצופיס לא נאסרה על בעלה. (וכן כתב המחבר בסמוך). [297]ואין חילוק בין אס ראתה ג' פעמיס מיד שנשמה, ובין שהקלקלה אח"כ ולאחה ג' פעמיס. [298]וכל זה לא מיירי אלא בראתה סמוך לתשמיש, אבל אס לא ראתה סמוך לתשמיש, לא נאסרה על בעלה, ומותרת לו לאחר טהרתה תמיד ואינה כמו שמין לה ושם.

(א) מיד בכדי כו' - כלומר דאם ראתה מיד בשיעור זה, אף על גב דיש מקום לומר דאחר תשמיש ראתה, מ"מ כיון דהיתה חייבת אשם תלוי, מקרי "רואה מחמת תשמיש". אבל אם רק ראתה אחר השיעור הזה, מותרת לבעלה, אף על גב דיש מקום לומר שקודם לכן היתה דם, יצאה מכלל רואה מחמת תשמיש. וכן אם בדקה מיד אחר תשמיש, ולא מצאה דם, ואח"כ ראתה דם, אפילו תוך שיעור זה, לא מיקרי "רואה מחמת תשמיש". וכל היכא דלא מיקרי רואה מחמת תשמיש אפילו ראתה כמה וכמה פעמים מותרת (ש"ך), אם ראתה ג' פעמים בליל תשמיש מופלג מתשמיש, אסורה בפעם ד' לשמש שני תשמישין בלילה אחד, משום עונה הסמוכה לוסת, עד שתיעקר ג' פעמים, עי' לקמן (סי' קפט סכ"ד) דכל שאין הראיה מובלעת בתוך הוסת, אסורה כל אותה העונה שאחר הוסת, ואפילו לפי הצד החולק וסובר דכיון שתחלת הראיה מובלעת בתוך הוסת דאינה אסורה כל העונה דבתר תחלת הראיה אזלינן, מודה במקום שכל הראיה הוא אחר הוסת, אסורה כל העונה. ואין להקשות דהא בסעיף כ"ד מבואר דהיכא שאין הראייה מובלעת דאסורה מתחלת הוסת, אם כן תהיה אסורה גם כן מתחלת התשמיש, יש לומר דלא החמירו במקום עיגון משום עונה הסמוכה לוסת (חוו"ד), אם בשעה שראתה מחמת תשמש עדיין לא היה לה וסת קבוע כלל, ואח"כ נקבע לה וסת קבוע, בין בימי החודש בין וסת הפלגה, משום דהא דרואה ג"פ מחמת תשמיש, אסורה היא מטעם וסת, דאמרינן קבעה לה וסת במעשה התשמיש, והרי עי' לקמן (סי' קפט סי"ז) דוסת שנקבע מחמת אונס כגון שקפצה וראתה אפילו אירע כן כמה פעמים אינו כדין וסת קבוע אם לא קבעה אותו לימים, רק דמ"מ חוששת לו אם אירע ג"פ כמו לוסת שאינו קבוע, ומעתה זהו עצמו דין אשה הרואה מ"ת דהרי מה בין קפיצה לתשמיש וא"כ כיון דהוא רק וסת שאינו קבוע, לפ"ז בנדון הנ"ל, כיון שנקבע לה וסת קבוע שוב אינה חוששת לוסת שאינו קבוע כלל, אפילו לא נעקר עדיין הוסת שאינו קבוע (עי' סי' קפט ש"ך סק"מ?) ואז היא מותרת לשמש עם בעלה ואם שוב תראה מ"ת פעם ראשון אז פעם השני תפרוש ליל טבילה ותשמש בלילה שאח"כ ואם שוב תראה מ"ת תחזור ותטבול ותשמש פעם שלישי ואם שוב תראה אז תבא לשאול לגדולי הדור, ועיין ח"ד סק"(ה) שחולק עליו (פ"ת).

(ב) משמשת ג' פעמים - פי' כולל אותו תשמיש שראתה כבר דם מחמתו (ט"ז), דהיינו עוד ב' פעמים (ש"ך), נראה דסותר דברי עצמו בסימן קפ"ו. ועיין בתורת השלמים בסימן זה ס"ק ב' מה שכתב שם דהשו"ע מדכתב לשון הגמרא סבירא ליה דראיה ראשונה לא ממנינא היא, (ובש"ע) [ובש"ך] מבואר להדיא דראיה ראשונה ממנינא, ע"כ (דג"מ)[171], עי' לעיל (סי' קפו סק"ב?) דאם ראתה פעם אחת אפילו במופלג מהתשמיש אפילו אין ידוע אם היה מחמת תשמיש, הרי נולד בה ספק, ושוב צריכה בדיקה ג' פעמים שתצא מספק

[171] לא עשיתי.

Commented [O97]: ד
יינו לפי התרומת הדשן?

רואה דם מחמת תשמיש. וזהו דוקא באשה שאין לה וסת, אבל באשה שיש לה וסת, אף שנולד בה ספק, אינה צריכה בדיקה רק פעם אחת, וכשלא ראתה פעם אחת, שוב אינה צריכה בדיקה. והנה אם בדקה עצמה שתי פעמים סמוך לתשמיש וראתה, ואחר כך שמשה כמה פעמים בלא בדיקה כלל, ואחר כך בדקה עצמה תיכף אחר תשמיש פעם אחת ומצאה דם, הוי כשלש פעמים רצופין והוחזקה זו להיות רואה דם מחמת תשמיש, דדוקא כשבדקה באמצע הג' פעמים ולא ראתה, אז הימים הראשונים יפלו ומכאן ואילך מתחיל חשבון חדש, אבל כשלא בדקה בינתיים, מצטרפין, אפילו הראיות הרחוקות (חוו"ד), עי' ט"ז וש"ך וי"א שצריך ג' פעמים נוספים על הראשון, כיון שלא בדקה מלפני תשמיש (פ"ת), עי' ח"ד, ועי' מש"כ לעיל (סי' קפו סק"ב?), אשה שאמרה שראתה ג"פ רצופים דם מחמת תשמיש ואחר כך כשחקר הרב אימתי היתה הבדיקה ואמרה בפעם שניה לא בדקה עצמה תיכף מחמת שלא הרגישה כלום רק ביום שלאחר הטבילה בדקה ומצאה דם, אין זו בגדר רואה מחמת תשמיש כיון דבפעם ב' לא בדקה תיכף ולא אמרינן נתגלה הדבר למפרע, אמנם אם יש ג"פ לבד זה אסורה כנ"ל בשם ח"ד, והיא נאמנת שהרי אין כאן חזרה, כיון שיכולה לתרץ דבריה ולא היה במשמעות דבריה ענין איסור ברור, אבל אם אחר התשמיש לא אמרה לבעל רק ביום שלאחר התשמיש אמרה כן, אפשר לומר שאינה נאמנת וצ"ע אם בשני פעמים הראשונים אפילו אם אמרה אחר זמן רב נאמנת כיון שאינה נאסרת מיד עד שתראה ג"פ ועיקר הקפידה הוא רק על פעם הג' (פ"ת).

(ג) רצופים כו' - כלומר בלי הפסק תשמיש של היתר בינתים, אבל א"צ ג' לילות רצופים כדלקמן (ס"י בהג"ה) (ש"ך).

(ד) על עד שלו - דבכה"ג אפי' מצאה זמן מופלג אחר התשמיש, מקרי רואה מחמת תשמיש, דע"כ מחמת תשמיש הוא (ש"ך), כ"ז מירי שנמצא בעד שלו שהוכן לקנח בו אחר תשמיש וקנח עצמו בו, אבל אם לא קנח בעד שלו רק שנמצא בכותנתו, לא הוי רק כמו שאר כתם הנמצא ולא מצינו שנחוש בכתמים בבגד האיש כ"א בבגדי אשה (עי' לקמן סי' קצ סק"ב?], וי"א דאפילו אם נמצא נמי בכתונת שלה יתכן שבא לאחר זמן שיעור אשם תלוי ומה שנמצא בשלו אפשר שהגיע ממקום אחר, ועי' לקמן (סק"מ?). מעשה שאירע אשה אחת שלחה לשאול על סדין בתורת כתם שהיה בו בכמה מקומות כתמים ולא היה בכל אחד כגריס והמראה שבינתיים היה מקום ספק, אם מצטרף. וכאשר שלח המורה לחקור אם יש לה במה לתלות. השיבה כי יש לתלות בבעלה לפי שתיכף אחר התשמיש קינח הבעל את האבר בהסדין, והסדין היה נקי ובדוק, וזה אירע ד' וה' פעמים, וטמאתה את המראה כי לא ידעה דבר שיהיה בזה דבר חמור, ובכל פעם היא בודקת עצמה בשחרית אחר התשמיש ואינה מוצאת שום דבר ולבעלה כאב בצידו והכאב נמשך לפעמים לפניו סמוך לאבר ובשתן לא נמצא שום אודם, גם לא שום כאב, רק זה מקרוב נראה על סדינו שהיה מלוכלך בש"ז כעין מראות אדומים ששלחה לשאול, ולאשה הנ"ל יש לה וסת קבוע יש להקל דאין זה בגדר רואה מחמת תשמיש, דאין הדבר ברור שהיה יותר מכגריס, גם הוא מקום שהפישפשין? מצויין שנוכל לתלות כתורמס?, גם נראה שלא היה בבירור במקום שהבעל קינח עצמו, רק שרגיל לקנח שם. גם לא מצאה תיכף בלילה אחר קנוח בעלה ולא ראתה הכתם עד הבוקר, מעתה אינו בגדר "עד הבדוק", כיון שנוכל לתלות שאח"כ נעשה ע"י מאכולת? וכדלקמן (סי' קצ סל"ד), ואף על גב שנמצא איזה פעמים עכ"ז, לא יצא מדין כתם שתולין במה שיכולין לתלות, ואפילו הוי בגדר ספק, מ"מ נוכל לצרף בזה דעת הרמ"א (&) באשה שיש לה וסת אם יש מקום לתלות במכה אף על פי שאינה יודעת שמכתה מוציאה דם, ולכן יש להתירא לשמש עוד עכ"פ פעם אחד ושתבדוק אח"כ היא ובעלה כדי לעמוד על הבירור, ונכון להתיר לתקן מה דאפשר, לשמש בליל שניה ויותר נכון להתיר לה לטבול ביום השמיני קודם מנחה, ותלך לביתה בלילה ומותרת לשמש מיד, כיון דהוי לאחר עונת הוסת, גם י"ל דמלילה ליום לא קבעה, ואם תטבול בלילה אולי חס ושלום תראה עי"ז, רק בזה לא יהיה עקירת וסת אם לא תראה כיון שלא טבלה בלילה, וגם לבדוק מי רגלים שלו שמטיל פעם ראשון אחר התשמיש (פ"ת).

(ה) אסורה לשמש - ברואה מחמת תשמיש יש לחוש לשני חששות, או שהיא מחמת חולי, וכן יש לחוש לוסת של חימוד התשמיש או לשאר מקרי התשמיש, וכשהיא מחמת חולי לא שייך לומר אין כל אצבעות שוות, וכשמכניסה שום דבר להמקור מחויב לצאת דם מהמקור מחמתה, אבל בדם שבא מהמקור מחמת וסת של חימוד או מקרה התשמיש, שייך לומר אין כל אצבעות שוות. ואין לומר דנתרפאת כשלא נפל ממנה חרדת דם ולא עשתה שום רפואה לנפשה, דלא כש"ך (סק"(טו)). אין למדין משפופרת להקל כלל כי אינו בגדר אחד כלל ברוב פעמים, ואין מביאין ראיה מהשפופרת להקל ולעקור הוסת, אם בדקה

עצמה תחת הבעל הראשון ומצאה על ראש המוך דגם כן נאסרה לכל העולם כמו שכתב הש"ך ס"ק י"ג, מכל מקום אם בדקה אחר כך עוד פעם אחת בשפופרת ולא מצאה, דמחשש חולי יצאה כיון דלא מצאה עכשיו, מותרת להנשא לבעל שני, כיון דלבעל הראשון אינה אסורה רק מחשש וסת כמו שכתבתי לעיל, ולגבי בעל לא נחשב זה לוסת, דנגד וסת אמרינן אין כל אצבעות שוות, ועי' לעיל סק"? שהביא צד המתיר אשה שראתה מחמת תשמיש ולא היתה לה וסת קבוע, ואח"כ נקבע לה וסת קבוע, ואין לסמוך על זה דלאו מטעם וסת לחודיה נאסרה רק מטעם חשש חולי הממלאה ונופצת, דאפילו בימי עיבור והנקה שאינה חוששת לוסת חוששת ברואה מחמת תשמיש, מ"מ אין לאשה לבדוק עצמה בימי עיבור והנקה, דאין ראיה כל כך משעה שהיא מסולקת דמים, אמנם אם בימי עיבור והנקה ראתה ג"פ, אסורה לבעלה (חוו"ד), וי"א דאם נתעברה בביאה שלישית שראתה מחמת תשמיש תמתין עד שיהיה הוכר עוברה ומותרת לבעלה כל ימי עיבורה ומניקתה, ואם גם בימי עיבורה תראה מ"ת תחזור ותיאסר ואף אם לא תראה מ"מ כשיפסוק ימי העיבור וההנקה תחזור לאיסורא דמה שלא ראתה בימי עיבור והנקה לא מהני לעקור הוסת הראשון שקבעה לראות מ"ת, ואם תראה ג"פ מחמת תשמיש בימי מניקתה אי אסורה כל ימי מניקתה תלוי במחלוקת הט"ז (סי' קפט סקמ"ח?) הסובר דאפי' לוסת שאינו קבוע חוששת מעוברת ומניקה, אבל הש"ך (סי' קפד סקי"ט?) דדוקא בוסת קבוע חוששת, וא"כ כיון דרואה מ"ת אינו נחשב וסת קבוע, לא היתה צריכה לחוש כל משך כ"ד חודש, ועמש"ל (סי' קפד סקי"ד?) דהש"ך עצמו סובר ג"כ דאפילו בפעם ראשון חוששת, וגם אפשר דהא דוסת שנקבע ע"י עונות נחשב אינו קבוע רק לענין עקירה, דנעקרה בפעם אחת, אבל לחוש לו בימי מניקתה, אפשר שצריכה. וגם זה שתשמיש מקרי אונס אינו מוסכם וגם עי' רמ"א (סי' קפז ס"י), וכל זה אם כבר עברה ושמשה וכו' לשון עבר מורה לאסור לכן בהיתר זה לא אקבע. אשה שראתה דם מחמת תשמיש ב' פעמים טרם שהוכר עוברה, ופעם ג' אחר שהוכר עוברה, אם היו כל הג' פעמים בימי עיבור אחר הכרת העובר או בימי הנקה ה"ל רואה דם מ"ת ממש, ואף על גב דקי"ל (סי' קפט ס"?) דאין אשה קובעת וסת בימי עיבורה ומניקה, היינו להיות כוסת קבוע, אבל מיחש חוששת, ואם כן כיון שראתה ג"פ מחמת תשמיש, צריכה שתחוש ואסורה לשמש, אבל נעקר בפעם אחת אם עברה ושמשה כו', וגם אשה זו שראתה נמי ב"פ קודם הוכר עוברה ופעם ג' אח"כ, היא רואה מחמת תשמיש גמורה ויש לסמוך על דעת הצד לעיל סק"(ב) שלא לצרף ראיה ראשונה כיון שלא בדקה תחלה ותידון כרואה ב"פ מ"ת ועתה לא ישמש עמה עד שתשאל לרופאים ותעסוק ברפואות וכיון שאינה מוחזקת ועדיין תוכל להאמין לרופאים שנתרפאת ותשמש פעם ג' ותראה לדחות התשמיש הג' ההוא עד אחר ה' או ו' חדשים לעיבורה שאינה עלולה לראות באותן הימים דכל טצדקי שנוכל לעשות שלא תקלקל עצמה נעשה לה (פ"ת).

(ו) ותנשא לאחר. לפי שאין כל אצבעות שוות (ט"ז) ולענין כתובה, עיין באה"ע (סי' קיז ס"?) (ש"ך), אם ראתה שפע דם אין להתירה להנשא לאחר, שעיקר ההיתר שמותרת לשני מקום ספק ספיקא שמא מהצדדים ושמא אצבע של השני לא תהיה שוה לראשון אבל כשיורד בשפע והוא ודאי מן המקור אין כאן ס"ס ואף אם בב' פעמים ראשונים לא ראתה בשפע רק בפעם הג' אין הדבר ברור להתירה לאיש אחר ואפילו בדיקת שפופרת יש לפקפק בה כיון שע"י שפע דם שיצא ממנה נתברר שהוא מן המקור הרי היא בכלל כל הממלאה ונופצת (פ"ת).

(ז) ותנשא לג' - שלא הוחזקה לראות מחמת כל האצבעות אלא עד הג', וזה שלא נאסרה לג' אחר הביאה הראשונה, לפי שאין כל הכחות שוות, ושמא בעילה ראשונה היתה בכח מרובה ולא הוחזקה אלא בג' ביאות לכל א' וא' (ט"ז), עי' באה"ע (סי' ט ס"?) מ"ש בזה (ש"ך), זקינה שפסקה מלראות זמן רב והתחילה לראות מחמת תשמיש ומרגשת צער וכאב אינה צריכה בדיקת שפופרת, אך אם ראתה בילדותה ג"פ מחמת תשמיש, לא מהני מה שהזקינה אח"כ, וצריך עיון לדינא. אשה שראתה ג' פעמים מחמת תשמיש ונתעברה וילדה מותרת לשמש אח"כ לאחר שתטבול בימי טוהר שלה, ואם אינה רואה, יש לומר דמותרת לשמש אח"כ אפילו לאחר שעברו ימי טוהר, ויש חולקים על זה משום דמימי טהרה לימי טומאה, כשם שאינה קובעת כך אינה עוקרת, וגם אפילו לאחר ימי טוהר, כל ימי משך ההנקה לא מהני מה ששמשה ולא ראתה כדלעיל סק"ד? (פ"ת).

(ח) עד שתבדוק - פי' בבדיקת שפופרת הנזכר בסעיף ב' (ט"ז), אשה שראתה ג"פ מחמת תשמיש והוזקקה לבדיקת שפופרת, אם נתעברה בתשמיש האחרון לא מהני לה בדיקת שפופרת כל ימי עיבורה וימי מניקתה, אכן כ"ז אם בדקה ולא מצאה כלל לא מהני, אבל

אם מצאה בצדדי השפופרת שההיתר הוא משום דדם מצדדים קאתו, מהני, ואם תבדוק בשפופרת צריכה מתחלה נקיים וטבילה (פ"ת).

(ט) ונאסרה על בעלה כו' - צ"ע אי מחמרינן מה"ט דאין אנו בקיאים לאסרה לכל העולם היכא שהוחזקה בשלשה אנשים כן (ש"ך).

(י) מיד שנשאה כו' - ע"ל סעיף י"ג דין בתולה (ש"ך).

(ב) [299]כיצד בודקת, נוטלת שפופרת (פירוש קנה חלול של עופרת) של אבר[172](יא), ופיה רצוף לתוכה, ונותנת בתוכה מכחול(יב) ובראשו מוך, ומכנסת אותו באותו מקום [300]עד מקום שהשמש דש(יג), נמצא דם על ראשו בידוע שהוא מן המקור, ואסורה(יד), ואם לאו(טו), בידוע שהוא מן הצדדין, ומותרת(טז). ([301]ולפ"ז בזמן הזה(יז) יש לסמוך למדליקה זו):

(יא) של אבר כו' - ה"ה גם בשאר מיני מתכות לאפוקי של עץ דלא דמסרטט וה"ה של ברזל דלא דמסרטט ועיין עוד שם כמה חילוקי דינים[173] (ש"ך), בדיעבד שבדקה בשל עץ, מהני, שהרי הטעם דמסרט הוא דשמא באמת לא יהא דם, רק ע"י הסירוט יוציא דם, ותמצא על ראשו ונטמא אותה בחנם, וא"כ סוג החומר הוא רק להקל עליה, אבל אם בדקה בשל עץ ואפ"ה לא נמצא על ראשו מהני. אמנם לפמ"ש (לעיל סק"ז? ולקמן סקי"ד? וי"ז?) דאם מצאה בצדדי השפופרת קיל יותר מאם לא מצאה כלל, אם בדקה בחומר שאסרו חז"ל, לא ניתן לה הקולא של מצאה בצדדים, רק דינה כמי שלא מצאה כלל, וחוששים שמה שנמצא הוא ע"י הסירוט, וצ"ע (פ"ת).

(יב) מכחול - פירוש קיסם? ואם הכניסה רק את הקיסם, לא היתה יודעת אם מהמקור אם מהצדדין ע"כ תכניסנו בשפופרת שמפסיק בין הקיסם לצדדין. והמוך הוא בשביל שיהא הדם ניכר בו, ועוד שלא יסרט ויוצא דם (ט"ז), מתחלה מכנסת השפופרת עד מקום שהיא יכולה ואח"כ מכנסת המכחול בתוך השפופרת ובראשו מוך ודוחקת אותו עד שתגיע סמוך לצוארי הרחם וה"ה כשהיא מוציאה, מוציאה תחלה המכחול מתוך השפופרת (פ"ת).

(יג) עד מקום שהשמש דש - א"צ להכניס השפופרת עם המכחול והמוך רק עד מקום שהיא יכולה ומשערת בעצמה לפי אומד דעתה שהגיע עד מקום שהשמש דש ואשה בעצמה נאמנת ע"ז וא"צ כלל לדחוק השפופרת למקום צר ודוחק ואין לנו לחוש שמא לא הכניסה כשיעור דישה דלא ניתנה תורה למלאכי השרת (ש"ך), [174](פ"ת), יש לעשות השפופרת כשיעור אבר בינוני (פ"ת).

---

[172] פי' עופרת.

[173] לא עשיתי

[174] שו"ת ב"ח החדשות סימן לד

הלכות נדה

זאת השיב הרב מוהר"ר וייפוש מקראקא להרב מוהר"ר וולק כ"ץ מלבוב.

מ"ש מר בענין בדיקת השפופרת שלפי מה שכתב הרמב"ם שאותו הבדיקה צריך שתהא עד צואר הרחם וכבר כתב הרמב"ם שהמקום שהשמש דש הוא בפנים בצוואר הרחם והוא המקום הנקרא פרוזדור בלשון חכמים והאבר נכנס לשם בשעת תשמיש עד מקום השיניים שהם בקצה הפנימי של הצוואר אצל החדר והאם עצמה ולפי"ז יצטרך להיות הבדיקה ג"כ באותו הצוואר עד סמוך לשיניים שהם בקצה האחרון שם הצוואר בצד הפנימי וע"ז כתב מכ"ת זאת הבדיקה הוא קשה מאוד כי אותו הצוואר הוא נסתם הרבה מאוד אפילו בראש החיצון ובדוחק גדול תוכל להכניס האצבע שם ואיך תכניס שם השפופרת גם היא צריכה להכניס שם גם האצבע כדי לכוין אותו הפתח כיון דאותו הפרוזדור והצוואר אינו קבוע בחוץ אלא תלוי ועומד בתוך הגוף ומתנדנד כמו שאומרות הנשים וקושיא זו יקשה יותר בבדיקת הנשים בהפסקת טהרה לז' נקיים שהפקחות שבהם אומרת שא"א להכניס שם העד כ"כ בעומק ואפילו המדקדקות אין עושין כן אלו הן תוכן דברי מכ"ת.

והנה במ"ש מר בענין בדיקות הז' נקיים והפסקות טהרה שאין הנשים עושין כן כבר קדמוך רבנן בזה שכבר הרגיש מהרא"י בזה וכתב דכיון דא"א לנשים כולי האי אין להחמיר עליהם ביותר וכ"כ הב"י ע"ז וז"ל ודברים אלו קשים בעיני שא"א לאשה להכניס העד כ"כ בעומק ואם תדחוק להכניסו כ"כ בעומק תתקלקל עצמה ע"י שיסרט המקום בפנים ע"י בדיקה זו ויוציא דם כו' וזכורני כי בנערותי ראיתי זקנות שהי' מגמגמות על בדיקה זו לומר שא"א לעשות כו' עכ"ל. אך עיקר הקושיא הוא במה שסיים הב"י וכתב שלכל הפחות בדיקות ההפסקה ובדיקות פ"א מימי הספירה הנקיים צריכה לעשות כן ולבדוק עד מקום שהשמש דש שם כו' והנשים אומרים שאפילו המדקדקים ובעלת הנפש אין עושות כן ושהוא נפלא בעיניהם להכניס האצבע עם העד לצד פנים מחמת גודל דוחק הסתימה כו' ולפי"ז איך יצאת ידי חובת הבדיקה להרא"ש וטור ור"י ודברי הב"י בפשרתו הנ"ל וכן בבדיקת השפופרת האשה הרואה דם מחמת תשמיש איך יוצאין אליבא דכ"ע ע"כ תוכן דברי התמי':

והנה הנ"ל בענין בדיקת האשה הרואה בשעת תשמיש ע"י השפופרת בודאי הוא צריך להיות עד מקום שהשמש דש כיון דאנן חוששין שמא מחמת פגיעת השמש בצוואר הרחם בא הדם ולפי זה אנו צריכים גם כן שהמכחול יכניס עד שם וכמ"ש הב"י אך כיון שאותה הבדיקה הוא לעיתים רחוקים וע"י המילדות הבקיאות לא יקשה לאשה לעשותה כ"כ באופן זה ולהכניס המכחול עד שם דכיון דאותה הבדיקה היא נעשית ע"י הנשים המילדות והפקחות והמה בקיאות בזה ויודעת להכניס המכחול שם כי זהו אומנתן למשמש שם לעת הצורך לצורך רפואה או איזה דבר ובוודאי לא יקשה עליהם מלעשות כן פ"א ע"י הכנסות השפופרת ולא דבר רחוק הוא להם כמו שאומרות המילדות שזה אינו רחוק בעיניהן כלל ואף אם הי' קשה קצתו אין לחוש לזה כיון שהוא אינו תדיר והוא לטובתה בוודאי נקל לה לסבול הצער או הדחק והקישוי לצורך הרפואה גם כי לפי דבריהם אין אותו הפה סתום כ"כ כמ"ש מעכ"ת כי אם בשעת עיבור כמ"ש הרמב"ם ואפילו בשעת העיבור אפשר דאין נסתם אלא הראש הפנימי של צד האם כמשמעות דברי הרמב"ם בפ"ה שכתב וז"ל והוא המקום הארוך שמתקבץ ראשו בשע' העיבור כדי שלא יפול הולד משם מדכתב שמתקבץ ראשו בשעת העיבור משמע שאין כל הצוואר נסתם אלא ראש האחד ויותר מסתבר לומר שהוא ראש הפנימי ששם מקום השיניים שכתב הרמב"ם ולפי הסברא הסתימה וההידוק הוא ע"י אותם השיניים אבל הראש החיצון שבצד החוץ אפשר שאינו נסתם כלל אפילו בשעת העיבור וכמו שאמרו הנשים הפקחות שאותו ראש של צד חיצוני הגוף הפה פתוח תמיד ולפי"ז אפשר שגם בבדיקות ז' נקיים אפשר להיות עד שם כי אומרות קצת הנשים כי בעת שתהא האשה רובצת שתרביץ עצמה כמו שדרך התינוקת להרביץ עצמם בשעה שנצרכו לנקבים אז אותו המקום של זה הפרוזדור תלוי ועומד נגד הפתח החיצון לצד הגוף והוא פתוח קצת בענין שיכולה להכניס האצבע שם לכל הפחות בראשו קצת ועל כן אפשר ג"כ להכניס עד הבדיקה שם ולבדוק בו למעלה סמוך לפתח ואף אבר התשמיש אינו נכנס לשם כי אם במקצת כמ"ש הרמב"ם שאינו מגיע עד ראשו שמבפנים אלא רחוק ממנו כו' וכמ"ש בגמרא עד בין השיניים ובין השיניים עצמם כלפנים ולפי מה שהגידו המילדות לי כל אורך אותו הצוואר אינו אלא באורך חצי אצבע או ברוחב ב' אצבעות וא"כ לפי הסברא אין אבר התשמיש מגיע אלא כרוחב חצי אצבע או אצבע או פחות או יותר ולפי דברי הנשים הללו שאומרים שראש החיצון הוא פתוח קצת בראשו כשהאשה רובצת ואפשר להם לבדוק שם א"כ יכולין לצאת ידי כל הבדיקות הללו שפיר. אך כיון שמצינו לראשונים לב"י ומהרא"י שכתבו בשם זקנים וזקנות שזו הבדיקה הוא קשה ורחוק ושלא נהגו רוב הנשים כמעט כולם בזאת הבדיקה ואין יודעת מזו הבדיקה כלל ואפילו המדקדקים כמו שהעיד מהרא"י וב"י בזה אנו רואים שזו הבדיקה הוא קשה ומוכרחים לומר לפי דעת אותן הנשים שאומרת שאותו הפה הוא פתוח מ"מ צ"ל שאינו פתוח רק הפה אבל משם ואילך הצוואר הוא דחוק והבדיקה צריך להיות גם באותו צוואר בזה צריך עיון ליישב מנהגן. וגם מה שתמה מ"כ על הפוסקים שלא ביארו דבריהם לפרש להצריכה בדיקה זו ולא הי' להם לקצר במקום שצריך להאריך ולפרש דבריהם וודאי בזה צ"ע. ויש לנו לדקדק וליישב דברי הפוסקים וליישב מנהג הנשים הראשונות והאחרונות ולמצוא להם סמך וסעד לומר שיש להם על מי שיסמוכו ועתה אענה חלקי ואומר הנ"ל לפענ"ד:

ואומר אף כי לפי הנראה מדעת הרמב"ם בפ"ה ובפירוש המשנה שהוא סובר שאותו מקום הקצר היוצא מן הרחם שהוא האם שבו יצירת הולד ובראשו הוא מתקצר והולך כמו צואר ויש לו פה לצד חיצוני הגוף וזהו צואר הרחם שכ' הרמב"ם שנקרא פרוזדור בלשון חכמים לפי הנראה אחר העיון יש לנו לפרש שאין זה פרוזדור שאמרו חכמים והוא לפמ"ש מ"כ בשם הנשים הפקחות והמילדות העבריות שאומר' שראש אותו הפרוזדור הוא נסתם ואינה פותחת נפשה לגמרי כ"א בשעת הלידה כו' וסתימתו הוא ע"י שעשוי קמטים קמטים דוגמת שיני הכרכשתא וע"י כן קשה להכניס עד הבדיקה עד שם עכ"ל א"כ לפי"ז לא יקשה עלינו לפרש דברי המשנה והגמרא בפירוש אחר ולומר דמ"ש בפרק יוצא דופן /נדה/ כל הנשים מטמאות בבית החיצון וקאמר בגמרא הי ניהו בית החיצון ואמר ר' יוחנן עד בין השינים ותני ר' זכאי ושיניים עצמו כלפנים ופירש"י בין השיניים יש בתוך הרחם תלתולי בשר כו' נוכל לומר שפיר שכוונתו הוא על אותן השיניים שלצד החוץ ולא על אותן השיניים שבראש הפנימי כמשמעות דברי הרמב"ם קצת וא"כ כיון שאמרו ובין השיניים כלפנים א"כ לא מקרי בית החיצון אלא אותו מקום הארוך שמצד החוץ עד אותו הפה שיוצא מן הצואר הרחם שתלוי ועומד בתוך הרחם ואותו מקום הוא הנקרא פרוזדור ושם הוא בית החיצון שמטמאות בו וא"כ א"צ בדיקה אלא עד שם עד אותו הפה היוצא מן אותו המעי וידוע דעד שם בודקות כל הנשים בלי דוחק וקושי כלל כידוע. ומ"ש אח"כ במתניתא תנא מקום דישה ואמר רב יהודה מקום שהשמש דש ולפי משמעות דברי הרמב"ם דמשמע דאבר התשמיש נכנס לפנים מאותו ראש החיצון שהוא פה הצוואר והמעי הקצר דמשמע דבית החיצון הוא בתוך אותו מעי הקצר ובודאי לא יחלקו בזה המפרשי' עם הרמב"ם בענין מקום הכנסת האבר היכן הוא דודאי שלא יחלקו במציאות מה שאפשר לעמוד עליו בנסיון מ"מ לא יקשה על המפרשים מזה כלל. חדא דאיכא למימר מה שאמרו במתנ' תנא מקום דישה הוא חולק על אוקומת' דר' יוחנן וס"ל דבית החיצון הוא לפנים מזה ולפי"ז אפשר דאותן המפרשים דסתמו דבריהם ולא פירשו להצריך בדיקה עד מקום שהשמש דש דעתם לפסוק כאוקומתא דר' יוחנן דס"ל כיון דשקלו וטרו בני הישיבה ואיבעיא להו אליבי' בין השיניים כלפנים או כלחוץ משמע להו שכך הל': ועוד יראה דלא יחלקו

הני תרי לישנא אהדדי כלל דאף לשון אחרון שבגמרא דאמר מקום דישה כו' ג"כ כונתו עד אותו המקום עד בין השיניים החיצונים הללו וכמו שפירשנו באוקומתא דר' יוחנן ומ"ש הרמב"ם דאבר נכנס בפנים באותו המקום מ"מ אפשר לומר דלא נקרא בית החצון שם דהמדקדק בלשון הרמב"ם שכתב וז"ל ובשעת גמר ביאה האבר נכנס בפרוזדור כו' יראה שלא כתב הרמב"ם שאבר התשמיש דש שם עד אותו מקו' הפנימי רק שבשעת גמר ביאה הוא נכנס לשם ובמתניתא לא קאמר אלא מקום דישה. וכן רב יהודא מפרש מקום שהשמש דש שם הרי שדקדקו בלשונם תמיד לומר לשון דישה ולא אמרו מקום שהשמש נוגע משמע דלא מקרי בית החיצון אלא מקום דישת השמש כל שעת התשמ' ולא מקום נגיעת השמש בלבד בגמר ביאה דוקא ולפי"ז לא יחלקו המפרשים עם הרמב"ם במצי' זה הענין במקו' הכנסת אבר דכולהו ס"ל שמקום דישה הוא המקום שחוץ לפה הרחם התלוי ועומד כנ"ל ושם הוא נקרא בית החיצון ולא מה שהוא בצואר היוצא מן הרחם א"כ כיון שבית החיצון הוא בחלל הרחם שחוץ לצואר האם ולפה הצואר הנ"ל א"כ שם הוא המקום הטומאה לפי"ז גם הבדיקה אינו אלא לשם ושם אין המקום דחוק ונקל הוא לבדוק שם: ולפי"ז אף אם נאמר דמ"ש ר' יוחנן עד בין השיניים הוא כפירוש הראשון ור"ל עד אותן השיניים הקבועים בראש הצואר שמבפנים היוצא מן האם ואותן תלתולי בשר שמצד החוץ לא יקראו בשם שיניים מ"מ נשאר לנו עדיין מקום וסעד למנהג הנשים. והמפ' שסתמו דבריהם ולומר להיפך דס"ל כאיקומתא בתרייתא דבמתניתא תנא מקום שהשמש דש והיא חולקת על האיקומתא דר' יוחנן וס"ל דוקא מקום הדישה דהיינו חלל הרחם של צד החיצון עד אותו פה צואר האם הוא מקרי בית החיצון ולא מה שלפנים מן הפה תוך צואר הרחם וס"ל דהלכה כאיקומתא בתר' שבתלמוד כיון דרב יהודא שהוא בתראי מפרש אותה ברייתא וכ"ש דנוכל לומר דתרוייהו איקומ' ס"ל הכי כמו שפירשתי. ונראה שזה הפירוש מוכרח ממה שקראו אותו במשנה בית החיצון משמע שהוא לצד חיצוני הגוף ואם הוא אותו המקום שהוא בתוך אותו הצואר היוצא מן האם לפנים מן אותו הפה כפירוש הראשון למה קרא אותו בית החיצון הלא אותו המקום אינו בצד החוץ כלל אלא הוא רחוק מן חיצוני הגוף באורך אצבע ויותר כאשר אומרת המילדות וגם שהוא סתום תמיד א"כ הוא לפני ולפנים ואיך יקרא אותו בית החיצון ולכל הפחות היה להם לקרותו בית האמצעי ולא בית החיצון והרי אתה רואה שבתחלה קאמר הגמרא הי ניהו בית החיצון פי' ר"ל כל שהתינוקות יושבות ונראית משום דלשון בית החיצון משמעותו כך הוא שהוא הבית היותר קרוב לצד החוץ רק שהקשה לו ר' יוחנן ואמר אותו מקום גלוי הוא אצל שרץ ופרש"י ואין זה נקרא בבשרה וע"כ הוצרך לומר עד בין השיניים משמע דכל מה שנוכל למצוא מקום חיצוני יותר ויהא נקרא בבשרה הוא מיקרי בית החיצון רק שלא יהא גלוי אצל השרץ באופן שיהא נקרא בבשרה שפיר וידוע שאותו החלל שהוא הצד החוץ שהוא כותלי ושפתי הרחם עד אותו הפה של צואר הרחם התלוי ועומד בתוך הגוף הוא אינו גלוי אצל השרץ שאינו נראה אפילו כשהתינוקות יושבין ומקרי שם שפיר בבשרה שהוא בפנים ממש ויש שם חדר לפנים מחדר וחורין וסדקים הרבה מאוד כאשר אומרת הנשים ובודאי כל מה שנוכל לפרש לקרב מחלקותן של ר"ל ור"י יש לנו לקרב ולא לעשות פלוגתות רחוקות ולהוציא משמעות לשון המשנה שקראו בית החיצון ממשמעו ולפי"ז מה ששנינו בפרק כל היד משל משלו החכמים באשה החדר והפרוזדור והעליה ואמרו בגמרא החדר מבפנים והפרוזדור מבחוץ. ועליה בנויה על שתיהם צריך לפרש שהמקום שקורין אותו אם שבו יצירת הולד עם הצואר היוצא ממנו והפה החיצון שלו הכל נקרא בשם חדר שהכל בריאה אחת ומעי אחד רק שהוא מתקצר בראשו קצת עד הפה שבמקום הקצר הכל בשם חדר א' יקרא שאין שום דבר חלק ביניהם והפרוזדור הוא החלל מה שהוא מן אותו הפה דהיינו כל אותו מקום שהוא מן הפה עד שפת בית הרחם הוא נקרא פרוזדור. וכן הוא משמעות לשון רש"י ז"ל פרוזדור לפנים וכותלי הרחם למטה באמצע פרוזדור שמשם דמים יוצאין עכ"ל. וזה מבואר שהוא סובר דומה כפירושנו זה דלפי' האחד אין מכווין במ"ש שכותלי הרחם למטה באמצע פרוזדור וכו' דהא לפי אותו פי' שהפרו' הוא בתוך הצואר של רחם איך שייך לומר עליו שכותלי רחם למטה באמצע פרוזדור וק"ל: ויש לי עוד הכרח לזה הפירוש לפי הנלע"ד במ"ש ועלייה בנויה על שתיהם ולול פתוח בין עלי' לפרוזדור פרש"י דמי עלייה באין לפרוזדור דרך הלול וכ"כ הרמב"ם וז"ל כמו נקב פתוח מן העלייה לגג הפרוזדור ונקב זה קוראין אותו לול עכ"ל ואם כפי' הראשון וכמשמעות דעת הרמב"ם קצת שאותו צואר הרחם הוא מקום המעי המתקצר ויוצא מן האם כמו צואר הוא הנקרא פרוזדור היה הדבר תמוה מאוד היאך נכנס הדם מן העלייה דרך הלול לשם דהא אותו המעי סתום מכל צד והוא כמו קנה חלול וסתום מכל צד ואין שם לא שום נקב ולא לול ולא שום גידין ועורקין שיצא הדם מהן לתוך אותו חלל רק הפה שבראשו וא"כ באיזה מקום הדם נכנס דרך הלול לפרוזדור אם לא דרך הפה היוצא מן הצואר ואין זה במשמעות ההלכה והרמב"ם וכן במה שפירש"י אח"כ מן הלול ולחוץ ספיקו טמא כו'. ואף על גב דאיכא לאחזוקי בדם עלייה דאי מחדר אתי נא הוי אזיל בפרוזדור עד מן הלול ולחוץ דהוי נפיק ליה ונחית דרך יציאת פתח הפרוזדור כו' עכ"ל רש"י ואם הלול הוא למעלה בתוך אותו המעי הקצר איך הוי יוצא ויורד דרך יציאת פתח הפרוזדור בלי שילך דרך מקום הלול דהא שם באותו המעי אין שם מקום לצאת אלא בדרך הא' שהוא פה אותו הצואר אעכ"ל שהלול הוא חוץ לאותו המעי במקום הארוך שמן אותו הפה עד חוץ לגוף והעלייה הוא למעלה בגובה הגוף שלזה פי' הכל מבואר ומרווח יותר בכל דבר ומ"ש הרמב"ם

(יד) ואסורה - ושוב אין מועיל לה שום בדיקת שפופרת, אפילו ששוב תבדוק ותמצא בצדדי השפופרת או שלא תמצא כלל, נשארה לעולם באיסורה. וגם על רפואת הרופאים אין לסמוך אחר בדיקה, זולתי אם תפיל חררת דם, אזי תחזיר להתירא[175], ואפילו בדקה שוב אח"כ כמה פעמים ונמצא בצדדין, אסורה, שמא היא רואה מחמת חימוד תשמיש ואם עברה ושמשה ג"פ ולא מצאה דם הותרה, מיהו זה דוקא בבדיקה שאחר בעל הג', אבל בבדיקה שאחר בעל הראשון, יש לה תקנה כדלקמן (סקי"ח?) (פ"ת).

(טו) ואם לאו כו' - אם לא נמצא על המוך בין שנמצא בצדדי השפופרת בין שלא נמצא עליו כלל מותרת, דאילו היה מן המקור גם עכשיו היה נמצא על ראש המכחול. ועוד אפילו בדקה עצמה על ידי שפופרת ולא מצאה דם כלל, מותרת לשמש אחר כך, דלמא נתרפאה, שהרי ע"י הכנסת השפופרת רגילה לראות כמו על ידי אצבע (ש"ך)[176], ומכל מקום נראה לי דאף להפוסקים דמתירין אף לבעל ראשון בבדיקה, הוא דוקא כשבדקה ומצאה בצדדי השפופרת שבידוע שהוא מן הצדדים, מה שאין כן אם לא מצאה כלל על ידי הבדיקה, לא בראש השפופרת ולא בצדדים, לא מהני בבעל ראשון, שהרי עתה ההיתר הוא רק משום שנתרפאה, שהרי על ידי שפופרת רגילה לראות כמו על ידי אצבע, וזה שייך בבעל שלישי שכבר הוחזקה לראות על ידי האצבעות, שהרי הוחזקה בשלש אצבעות, ואם כן כיון דשפופרת כמו אצבע היה לה לראות, ומדלא ראתה מכלל דנתרפאה. אבל בבעל

שהעלי' הוא למעלה מן החדר ומן הפרוזדור בין חדר לפרוזדור הוא המקום שיש בו ב' בצים כו' מקום זה נקרא עלייה וכמו נקב פתוח מן העלי' לגג פרוזדור כו' צ"ל לפי פירושינו שאותו הלול היוצא לצד חוץ לפה צואר האם ומשם הדם יורד לפרוזדור שהוא תוך אותו החלל שמצד הפה ולחוץ ואף לפי מה שראיתי בציור בספר הניתוח שמצייר מקום התוספת הדומה לב' קרניים למעלה בין האם והצואר לפי דברי הרמב"ם שכתב שזה הוא הנקרא עלי' א"כ אנו צ"ל שהעלי' והלול הם שם בפנים למעלה מקום שהאם מתחיל להתקצר אפשר לומר דאף דשם הוא מקום העלי' מ"מ הלול הוא יוצא לצד חוץ יותר ואפשר דהגידים והעורקים יוצאים לצד חוץ עד אותו מקום הפרוזדור שפי' למעלה ואותם הגידים והעורקים הם נקראים לול שמוציא הדם מן העלי' לפרוזדור דרך שם ובלא"ה אתה צ"ל כן דאף לפי משמעו' דברי הרמב"ם שהפרוזדור הוא צואר הרחם שבפנים מ"מ יקשה כיון שלפי ציור זה העלי' הוא למעלה בין הרחם והצואר א"כ לפ"ז גם הלול יהי' שם בראשו הפנימי של אותה הצואר ולפי מ"ש אחרי כן שהאבר נכנס לפנים מן הלול ע"כ לומר שהלול הוא לצד הראש החיצון של אותו הצואר אע"כ לומר גם לפי דעה זו שע"י העורקים והגידים הן יוצאים והולכים ובאים לצד החוץ ומשם יוצא הדם לפרוזדור בצד החוץ והאבר נכנס לפני' מן אותו המקום וא"כ גם לפי פירושינו לא יקשה כלל מלומר כן וכן משמע' הציור ההוא שהלול הוא עורקים היוצאים ונראה שם שהם יוצאין והולכין לצד חוץ והולכין באלכסון וכן הסכים בזה רופא הבקי בחכמת הניתוח שזה החלל הוא הנקרא פרוזדור ולא אותו הצואר של האם כמו שפירשנו. ואף שמשמעות דברי הרמב"ם משמע קצת שמפרש כפי' הראשון מ"מ יצא לנו מזה דאפשר לומר דזה הפירוש אינו מוכרח ואפשר דשאר המפרשים לא ס"ל כן. ובזה יהי' מיושב מה שסתמו דבריהם ולא ביארו מקום הבדיקה הקושי הלזה ולא כתבו רק לבדוק במקום חורין וסדקים ומקום חורין וסדקים הוא באותו חלל הארוך שהוא הפרוזדור לפי פירושינו והוא מקום הצדדים שיש שם חורין וסדקים ולא אותו הפה של הצואר הרחם התלוי ועומד בעומק הגוף שאין משמע שאותו הפה יהא נכלל בשם חורין וסדקים כלל. ונראה שאף שדברי הרמב"ם משמעותו לכאורה כפי' הראשון שהוא מפרש הפרוזדור הוא אותו הצואר שיוצא מן האם התלוי ועומד בתוך הגוף מכל מקום המעיין בדבריו אפשר לפרשם ג"כ באופן זה וצואר הרחם שכתב הרמב"ם אפשר ג"כ הוא שכוונתו על אותו המקום שפירשתי ולפי"ז אין אנו צריכים לחילוקים שחלקו למעלה בין מקום דישה וגמר ביאה לפ"ז ג"כ לפמ"ש הרמב"ם שבשעת גמר ביאה האבר נכנס בפרוזדור ואינו מגיע עד ראשו שמבפנים א"כ א"צ הנשים לבדוק אפי' עד אותו הפה של צואר הרחם הזה ויהי' מנהגם עולה כהוגן ובהכשר ובדת וביתר שאת וביתר עז ובכל יפוי כח. וכיון שיש להם סמך מן התלמוד ואפשר לפ' כן וודאי אין לנו להורות להם להכריחם לבדיקה זו הקשה בעיניהם כפי הנזכר למעלה שאפשר שיתקלקלו ע"י אותה הבדיקה ויצא דם מחמת קושי בדיקה כמ"ש הגדולים הללו ואפשר שלזה כיון מהרא"י במ"ש הנח להם לישראל כו' אין פירושו שר"ל דמוטב שיהיו שוגגין אלא ר"ל אם אינן נביאים הם בני נביאים ומנהג אבותיהם בידיהם וכגון דא אמרי' בכל מקום שהלכה רופפת בידך צא וראה איך הצבור נוהג פוק חזי מה עמא דבר בפרט שהבדיקה הזאת היא קשה ודחוקה והיא קרוב לימנע ובודאי שלא תיקון רבנן דבר שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה והתורה אמרה דרכיה דרכי נועם וכו' ומכ"ש שאם הי' כוונתם על בדיקה זו שהיא קשה בעיניהם הי' להם לפרש ולא לסתום הדבר במקום שצריך ביאור התלמוד והפוסקים כולם כנלענ"ד והי' זה שלום. נאו' אהובו משלם המכונה ווייפוש בלא"א מו' שמואל זלה"ה ישראל:
לא עשיתי

[175] עי' לעיל סק"(ה).
[176] עי' לעיל סק"(ה).

ראשון שאנו תולין הקלקול דוקא באצבע שלו, דהרי מתירין אותה לאחר בלא בדיקה משום דאין כל האצבעות שוות, ואם כן מאי ראיה להתירה לבעל ראשון ממה דלא נמצא דם כלל בבדיקת השפופרת מכלל דנתרפאה, עדיין אני אומר לא נתרפאה כלל, והאי דלא ראתה אף דשפופרת היא כמו אצבע מכל מקום אינו כמו אצבע של הבעל, שאפילו באצבעות ממש אמרינן לא כל האצבעות שוות. והנה הט״ז ס״ק ו׳ כתב דלחומרא לא אמרינן לאו כל האצבעות שוות, ואם כן אין מקום לדברי כלל, כי דברי הט״ז נאמרו מסיני ועוקר הרים ראש המורים הרב ב״י ז״ל [עמוד ל ד״ה ואיכא], ואם כן אין להשיב הארי החי אחרי מותו, מכל מקום כיון שנראה לי להחמיר באיסור כרת לא אחשה. דהרי הרב ב״י אין לו שום ראיה מהגמרא דלא נימא לחומרא אין כל אצבעות שוות, רק מחמת קושיא שקשה לו כי לא נמצא דם בראש המכחול אמאי אמרינן בידוע שהיא מן הצדדים, הא איכא למיחש שמא מן המקור רגיל לבוא, ומה דלא נמצא דם על ראש המכחול הוא מפני שאינו עב כמו המשמש שאין כל האצבעות שוות, ומחמת קושיא זו המציא סברא זו דלהחמיר לא אמרינן אין כל אצבעות שוות. וכבר כתבתי [נודע ביהודה מהדורא קמא יו״ד סימן מג] שאין כאן שום קושיא, כיון דבגמרא מיירי שנמצא בצדדי השפופרת, שהרי אמרו בידוע שהוא מן הצדדים בידוע שנתרפאה (מבעיל׳) [מבעי ליה], וכמו שכתב הש״ך [ס״ק יד], אלא ודאי בנמצא בצדדים מיירי, ואם כן עתה בידוע שכעת בא מן הצדדים מכלל דיש לה מכה שידוע שדרכה להתגלע ולהוציא דם, ולכך מותרת. ועוד, שאפילו אנו מתירין אותה בלא מצאה כלל כמו שכתב הש״ך [שם] בשם הפוסקים, מכל מקום כיון דבגמרא איירי בבעל שלישי אחר ביאה שלישית שכבר הוחזקה בכל אצבעות ובכל הכחות, מדלא ראתה על ידי השפופרת מוכח דנתרפאה, וכל זה בבעל שלישי, ואם כן אין מקום לקושית הב״י. וכיון שנסתרה הקושיא, אם כן אין לנו ראיה כלל לומר דלהחמיר לא אמרינן אין כל האצבעות שוות. ואף שמצאנו בהדיא בפוסקים שמתירין גם בבעל הראשון בבדיקה, היינו היכא שתמצא מן הצד, אבל אם לא נמצא דם כלל לא מועיל בבעלה הראשון. וכיון שהוסתרה ראיית ב״י אביא ראיה ברורה לדברי. שהרי הסמ״ג [לאוין קיא לט, ב] הוא מתיר בדיקה לבעל הראשון, וכתב ב״י [עמוד לא דבור ראשון] בשמו, שמה שלא (פירוש) [פירש] התנא בדיקה לאחר פעם שלישית של בעל הראשון עצה טובה קא משמע לן, דהשתא מותרת לאחר בלא בדיקה מטעם ספק ספיקא, שמא הדם מן הצדדים ואפילו בא לראשון מן המקור שמא לא יבא לבעל השני דאין כל האצבעות שוות. אבל אם היתה בודקת לראשון ותראה דם בראש המכחול, דעכשיו תתברר שמן המקור בא, לא תהא מותרת לשני מטעם אין כל אצבעות שוות לבדו, כן כתב בספר התרומה [סימן קו] גם כן, עכ״ל הב״י. ועכשיו אומר אני, עדיין תבדוק אחר ביאה שלישית של הראשון, ולמה תתגרש, ואף על פי כן תהיה מותרת לשני, שהרי מה שמכנסת המכחול בשפופרת ואינה בודקת עצמה במכחול לחוד בלי הפסקת שפופרת, מטעם שאם היתה בודקת במכחול לחוד ותמצא דם באיזה מקום המכחול לא תדע אם ממקור אם מצדדים, כמו שכתב הט״ז בס״ק ה׳, והוא מדברי הרב ב״י [עמוד ל דבור ראשון], ואם כן קשה בבעל הראשון אחר פעם שלישית למה תתגרש, תבדוק במכחול בלי שפופרת, שאז אף אם תמצא דם תהיה מותרת לאחר שעדיין הוא ספק ספיקא. ואין לומר אף שתהיה מותרת לשני מכל מקום תפסיד השלישי, שכבר תתחזק בשלש אצבעות דהיינו בשתי בעלים והמכחול, זה אינו, שהרי במכחול לא ראתה רק פעם אחת ולא נתחזקה בו שהרי אין כל הכחות שוות, ואם כן לא תפסיד כלום, ותרויח שאם לא תראה כלום תהיה מותרת להראשון, שהרי נתרפאה, כיון שלא ראתה, דהרי על ידי המכחול היא למודה לראות כמו על ידי אבר התשמיש כמו שכתב הרב ב״י להדיא, ולמה תתגרש, אלא ודאי דאף דהפוסקים המתירים בדיקה לבעל הראשון הוא רק אם תמצא מן הצדדים, שאז בידוע שהוא מן הצדדים, וזה אי אפשר כי אם במכחול תוך שפופרת, ובזה שפיר תפסיד אם תמצא בראש המכחול כמו שכתב הסמ״ג. אבל אם לא תמצא דם כלל, אף שמועיל אחר ביאה שלישית לבעל השלישי, אבל לבעל הראשון והשני ודאי לא מהני, כן נראה לי ברור, ודו״ק. אמנם לפי מה שכתבתי בס״ק י״א [א״ה, אולי צ״ל בסעיף י׳ אוצר מפרשים ס״ק כז] דלדעת הטור לא מהני לא נמצא עליו דם כי אם בבדיקה שלש פעמים, אם כן שפיר יש לומר שתפסיד בעל השלישי. אלא דקשה דעדיין תבדוק שמא לא תמצא אפילו בפעם הראשון, ותבדוק עד שלשה פעמים, ואם תמצא בשפופרת פעם אחת ושתים לא תבדוק פעם שלישית, ולא תפסיד בעל השלישי, ודו״ק. והב״ח [עמוד ל ד״ה ולפענ״ד] כתב, דלא שייך אין כל האצבעות שוות ולא כל הכחות שוות כי אם בדם הבא מן הצדדים, אבל בדם הבא מן המקור אין חילוק בין אצבע לאצבע ולא בין כח לכח. והנה דבריו תמוהים, דאם כן אמאי מותרת לשני יותר מן

הראשון, ממה נפשך, אם דם צדדים הוא אין כאן איסור, ואם מן המקור הוא גם בבעל שני תראה ודאי. וכל מה שכתב בספר תורת השלמים לתרץ דבריו של הב"ח עיין שם בס"ק י"א, דבריו אינם מחוורים ואין להם שחר, מלבד שסברת הב"ח הוא דברי נביאות ואין לו שום רמז בגמרא, אדרבה יש סתירה לדבריו מפוסקים ראשונים וכמו שכתב הב"ח בעצמו. והנה גם הב"ח לא נכנס בפרצה דחוקה רק מחמת קושית הב"י, וכבר נתבאר ת"ל שאין מקום לקושית הרב ב"י, ודו"ק, ע"כ. [הג"ה. רוב דברי גליון זה כתבו הגאון בנודע ביהודה מהדורא קמא ביו"ד סימן מ"ג, והאריך שם יותר לסתור סברת הב"י הנ"ל, ובסוף התשובה כתב טעם דמסתבר לסברת הב"י והעלה ארוכה לכל הקושיות. אך מה שהקשה כאן על הב"ח לא כתב שם אלא ברמיזה, ע"ש בהגהה, ע"כ] (דג"מ)[177], עי' ש"ך וי"א שגם אם לא נמצא כלל, אפילו ראתה אח"כ כמה פעמים, מותרת, דתלינן שהוא מן הצדדים, ויש חולקים ואין להקל, ובפרט אחרי ג' פעמים. אמנם אם מצא בצדדים אף ששוב תראה ג"פ מחמת תשמיש לא תהיה נאסרת, אבל אם לא מצאה כלל, אם שוב תראה ג"פ תחזור לאיסורה, ודלא כיש מקילים בזה (פ"ת).

(טז) מן הצדדין ומותרת - ולא אמרינן הא אין האצבעות שוות מכ"ש שאין שפופרת שוה לאצבע דלחומרא לא אמרינן כן, ועי' רמ"א לקמן (ס"י) שאם עבר הבעל ובא עליה באיסור ולא ראתה עדיף טפי מבדיקה דשפופרת ומהני (ט"ז), אפילו לבעל הג' וכן הוא במחבר לעיל סעוף ס"א (ש"ך), אם מצאה דם בצדדי השפופרת ושוב ראתה מחמת תשמיש, דמותרת, י"א שאינה צריכה נקיים ויש מסתפקים בזה, ועי' בתשו' בית אפרים חי"ד סי' נ"א מ"ש בזה[178], וי"א שצריכה ז' נקיים תמיד אחר כל דם שמוצאת בשעת תשמיש ואפילו על הדם שמוצאת בצדדי השפופרת צריכה שבעה נקיים. ועוד בדיקת שפופרת צריך להיות דוקא שלא בימי עיבור והנקה (עי' לעיל סק"ז?) וכשבדקה עצמה בימי עיבור והנקה לא מהני להתירה רק בימי עיבור והנקה ולא בשאר ימים, ואם בדקה עצמה בימי עיבור מהני אף לימי הנקה, וצ"ע (פ"ת).

(יז) בזה"ז – וי"א שבתחלה שתבדק שלא בשפופרת רק במוך ועץ כעובי ואורך האבר, אולי יהיה דם מן הצד, ואז א"צ תו לבדוק בשפופרת. ואם נמצא בראש המוך, אזי לא תועיל הבדיקה לחומרא, ותחזר ותבדק בשפופרת וי"א שהוא בדיקה שלא לצורך דאף שהוא מן הצדדים בודאי יתלכלך ראש המכחול ואין להרבות בבדיקה, אבל אם בדקו תחלה ע"י המוך ועץ ולא נמצא בראשו או לא נמצא כלל, מותרת, ועי' בתשו' זכרון יוסף חלק יו"ד סימן כ"ב ובס"ט[179]. וי"א דצריכה שתכניסהו בכל האפשרי עד שיגיע לפתח בית הרחם ודלא כמ"ש הש"ך (סק"(יג)). אשה שראתה ג"פ מחמת תשמיש אחר לידה וצוה לעשות כיס מבגד פשתן ארוך וקצר כמדת אבר ולמלאות הכיס במוכין בדוחק עד שנעשה עגול ועב והיה דק מלמעלה ועב מלמטה בדקוה בו ונמצא דם מן הצד והתיר לשמש עם בעלה מיהו אם לא נמצא דם כלל אין להתיר אחר בדיקה זו כי קשה להכניס דבר רך כ"כ בעומק ושמא לא הכניסה עד מקום שהשמש דש ואילו היה שם היתה מוצאת דם, [ועי' בת' חמדת שלמה סי' כ"א מ"ש בזה][180] (פ"ת).

(ג) [302]אם רוצה לבדוק עצמה בעודה תחת הראשון, אחר ששמשה שלש פעמים, הרשות בידה, ומותרת לו. [303]ויש אומרים שאסורה לראשון מתשמיש שלישי ואילך, אפילו בבדיקה. הגה: [304]ויש לספוך לסכלה לסקונה להקל. [305]ואם הרגישה לער וכמ כעת תשמיש, לכ"ע יש לספוך לבדיקה כבעל הלסקון.

(יח) תחת הראשון וכו' - שלא אמרו שתתגרש מהראשון אלא להקל עליה, דהיינו אם תבדוק תחת הראשון, שמא תמצא דם בראש המכחול ותהיה אסורה לכל אדם, על כן התירו לה שתנשא לאחר בלא בדיקה, אלא אחר הג' שבלאו הכי אין לה תקנה, אז תכניס עצמה בספק זה אם תמצא דם בראש המכחול (ט"ז).

(יט) הרשות בידה כו' - מיהו אם בדקה לראשון ונמצא על המוך אסורה לכל אדם (ש"ך), אף המתירין גם לבעלה הראשון בבדיקה היינו אם תמצא דם בצדדי השפופרת אבל אם לא תמצא כלל לכ"ע לא מהני[181] (פ"ת), ועי' ח"ד לעיל סק"(ה) (פ"ת).

---

177 לא עשיתי.
178 לא עשיתי
179 לא עשיתי
180 לא עשיתי.
181 לא עשיתי

עיין בתשובות נודע ביהודה [שם] סימן מ"ג [יח, ג ד"ה אבל] שכתב דאף המתירין גם לבעלה הראשון בבדיקה ו

(כ) ויש לסמוך אסברא כו' - אין להורות בדיקה בבעל הראשון, ומ"מ יש מקילין (ש"ך), ועיקר שיש להקל, ועי' בתשו' מהר"ם זיסקינד סי' ז' [(ובתשו' ח"ס סי' ק"ס) (וקפ"א) ובתשו' חמדת שלמה סי' כ"א][182] (פ"ת).

(כא) טו ואם הרגישה כו'. נראה קצת כי חולי ומכה יש לה ויש לסמוך אבדיקה כו' (ש"ך).

(ד) [306]אם שמשה סמוך לוסתה, אנו תולין ראייתה משום וסתה ולא חשבינן לה רואה מחמת תשמיש:

(כב) אם שמשה סמוך לוסתה כו' - אם יש לה וסת שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא בפרקים, תולה בוסתה ומשמשת בלא בדיקה בין וסת לוסת. ואם יש לה מכה אף על פי שאין ראוי לתלות בה כ"כ אילו לא היה לה ווסת מ"מ עכשיו שיש לה ווסת תלינן בה (ט"ז), ח"ו לא מדברים בבן אדם שנמצא עם אשתו בוסת שלה, אלא אם נתברר ששמשה סמוך לוסתה דהיינו שראתה אחר התשמיש עוד פעם א' או ב' באותו זמן שנמצא שקבעה וסת בג' פעמים תולה בוסתה[183] (ש"ך), עי' ט"ז ועי' דברי לעיל (סק"ג?) שבדיקת שפופרת לא הוי בירור רק נגד חשש חולי ולא נגד וסת (חוו"ד), עי' ש"ך וצ"ע בדבריו שהרי אפילו בגדולה שראתה אחר כך ב' פעמים באותו יום החודש שלא מחמת תשמיש, באותו יום החודש שראתה מעיקרא בשעת תשמיש (חוו"ד), [עבה"ט ועי' בתוה"ש ובס"ט שדעתם להקל כדעת הפרישה[184], ועי' לעיל (סי' קפד ס"ב ד"ה עונה א' בשם התפלה למשה?. ועי' (בנו"ב תניינא סי' צ"ג)[185], וי"א דאם יש לה וסת כגון שפיהקה או עטשה, אלו הן וסתות, ה"ז תולה בפיהוקה או בעיטושה ולא בתשמיש ואין זו רואה מחמת תשמיש עד שנתברר שוסת פיהוקה או עיטושה מורכבת בתשמישה, וצ"ע למה לא מובא שיטה זו. אם פעם אחת שימשה סמוך לוסתה, אפילו אם אח"כ ראתה ב' פעמין מחמת תשמיש לא סמוך לוסתה לא מצטרפינן לראיה ראשונה, עד שתראה עוד פעם שלישית לא סמוך לוסתה (פ"ת).

(ה) [307]אם יש מכה באותו מקום(כג), תולין בדם מכתה(כד). ואם דם מכתה משונה(כה) מדם ראייתה, אינה תולה בדם מכתה. הגה: [308]וכל זה(כו)(כז) בשקה שיש לה וסת קבוע, ומז יכולים לתלות שלא בשעת וסתה במכתה, לף על פי שמינה יודעת(כח) בודאי שמכתה הוליתה לס. [309]וכן לס ליז(כט) לה וסת קבוע, והוא שפק לס הלס בא מן המקור או מן הלדין, תלינן במכה מכח שפק שפיקא, שפק מן הלדין או מן המקור, ואת"ל מן המקור, שמא הוא מן המכה. מבל לס יקוע שבא מן המקור, לף על פי שיש לה מכה במקור, ליגה תולה במכה, לס ליז לה וסת קבוע, שלא לס כן יודעת בודאי שמכתה מוליתה לס(ל). [310]ומ"מ בשעת וסתה(לא), או מל' יום לל' יום(לב), ליגה תולה במכתה(לג), לשל"כ לא תיטמא לעולם. [311]וכתמיס(לד), תולה בה בכל ענין(לה):

(כג) באותו מקום כו' - אין פירושו בכל מקום שבאותו מקום, אלא ר"ל באותו מקום עצמו שמשם יוצא הדם, יש לה מכה שם, ולפיכך אם הדם יוצא מן המקור, צריך שתדע שיש לה מכה במקור, אבל אם אומרת בסתם "מכה יש לי", אין תולין הדם במכה שיש לה (ש"ך), עיין ש"ך, וטעם הדבר שיש ספק ספיקא להחמיר, אפשר שאין מכה במקור, ואפילו אם יש מכה, אפשר שהדם הזה לא בא מהמכה אלא מהמקור. ואם אינה מרגשת שהדם בא מהמקור, מותר, אפילו בספק אם המכה במקורה, כמש"כ ברמ"א שיש ספק ספיקא, ספק מן הצדדים ואם תמצא לומר מהמקור, אפשר המכה במקור ומהמכה בא הדם. אבל אם המכה בודאי בצדדין, אין ספק ספיקא, שהרי כאשר בא הדם מן המקור, אין צד שבא מהמכה. אמנם אם ידוע שהמכה מוציאה דם, טהורה, כל שלא הרגישה שהדם בא מהמקור, והיינו שאין אפילו ספק הרגשה, שלא על ידי בדיקה ושלא בשעת תשמיש ראתה, דין כתם יש לה, דתולה בכל ענין בכל מה שיכולה לתלות. ואם מצאה על ידי בדיקה, עי' ט"ז (סי' קצ סקכ"ג?) באשה שרגילה להוציא דם מבית הרעי, וה"ה כאן תולין בדם מכה, והוי כעד שאינו בדוק. אמנם הש"ך (&) לא מצריך שיהיה ידוע שהמכה במקור, רק אם מרגשת ממש שנפתח מקורה (חוו"ד), עי' חו"ד וי"א דהא דמטהרינן דם מכה דוקא אם יש לה מכה במעיים שיכול הדם לבוא למקורה משם, אבל אם יש לה מכה בשאר אברים

Commented [O98]: נ כון הוא הביא הרבה שו"ת כאלה

Commented [O99]: א ז?

---

[182] לא עשיתי

לובלין סימן נ"ב ובתשובות כנסת יחזקאל סוף סימן ל"ב ובתשובות אמונת שמואל סימן נ"ז, והשיג על הש"ך [ס"ק יד] שמפקפק קצת להחמיר בזה, ע"ש. ועיין בתשובות מהר"ם זיסקינד סימן ז' [ובתשובות חתם סופר יו"ד סימן ק"ס וקפ"א ובתשובות חמדת שלמה יו"ד סימן כ"א]:

[183] ולא שמשה בזמן אחר?

[184] לא עשיתי

[185] לא עשיתי.

הפנימים שא"א לזוב דרך המקור אם לא שיבלע תחלה בשאר אברים, זה דם נדה גמור הוא[186], [ועי' (בתשו' חתם סופר סי' קנ"ד)[187] וי"א אפילו אם המכה הוא בבית רחם במקור עצמו שמשם נובע הדם נדה מ"מ טהורה היא ותלינן בדם מכתה, ועי' בתשו' צמח צדק סי' פ"ו[188] (פ"ת).

(כד) תולין בדם מכתה כו' - אפילו בדקה עצמה בשפופרת ומצאו על המוך, תולין במכה (ש"ך).

(כה) ואם דם מכתה משונה - מן הסתם תולין לומר שאינה משונה עד שיודע לנו שהוא משונה (ט"ז וש"ך) ואם שני סוגי הדם לפניו ואפשר לברר, כל אדם יוכל לברר אותו, אבל אם אינם בפנינו רק חכם יכול להבחינם השוני (ט"ז), ועיקר דא"צ להראות לחכם אם הוא משונה (ש"ך), עי' ט"ז וש"ך, קשה, דהא כאן מירי אפילו ברואה דם בשעת תשמיש, ודוקא נגד לאוסרה לבעלה לעולם משום רואה דם מחמת תשמיש דהוא רק מדרבנן ותולין לקולא באצבעות וכחות, תולין גם כן בזה, אבל לענין נקיים דאורייתא צריכה בדיקה ולא תלינן לקולא. עי' לעיל סק"(ה), וגם כאן הא דאינה צריכה בדיקה אם נשתנה מראית הדמים אפילו לענין נקיים רק באחר תשמיש, דאז אם תמצא יש עוד ספק דאימר שמש עכרן, והוי ספק ספיקא כמו שכתבתי לעיל, אבל במצאה דם שלא בשעת תשמיש קולא גדולה היא להקל שלא בבדיקה לענין נקיים, אבל עי' ש"ך (סק"(לג) שמרגשת שדם זה בא מהמכה, תולין בשעת תשמיש, ואפילו נשתנו מראית דמים בעכירת שמש (חוו"ד), (ש"ך ס"ק יט) לפי שהאשה בחזקת טהרה עומדת. ועיין לעיל סימן א' סעיף א' שאין סומכין על החזקה במקום שיכולין לברר. והא דסומכין כאן, עיין במגן אברהם סימן תל"ז ס"ק ד'. והנה דין זה הוא פשוט ברואה מחמת תשמיש, שאז ודאי האשה בחזקת טהרה שהרי שמשה עם בעלה, אבל ברואה שלא מחמת תשמיש ואירע בימי טומאה ובימי ליבונה, עיין זבחים דף כ"ט ע"א ברש"י ד"ה בזב וזבה ובתוספות ד"ה וכיון שראו, ועיין במסכת גיטין דף ב' ע"ב בתוספות ד"ה עד אחד [הא'] בסוף הדיבור, ועיין היטב בכל המקומות והדבר צריך תלמוד (דג"מ)[189], ואפילו אם היא באמצע ז' נקיים אחר ספירת ג' ימים, גם כן הוי חזקת טהרה, דעומדת בחזקה שתטהר לאותו יום, וי"א שצריכה שתהיה לה הפסק טהרה ויום אחד נקי בבדיקה על כל פנים, וי"א דאפילו במכה שידוע שמוציאה דם, אינה תולה בספירת ז' נקיים, וכל זה דווקא בדם מכתה משונה אינה תולה במכה אלא כשיצא הדם מעצמו מן המכה כדרכו אבל אם דחקה אצבע בכח הוציאה הדם מן המכה שלא בעונתו קודם שנגמר בישולו ולכן היא משונה, תולה בו, ומ"מ שוב לא נקרא מכה שודאי מוציאה דם רק דינו כמכה שא"י שמוציא דם (פ"ת), עי' ט"ז, ועי' חוו"ד, וי"א דגם בימי ליבונה בחזקת טהרה עומדת[190] (עי' לקמן סי' קצ סל"ד? בד"ה לתלות בו), וי"א דבנדה דאורייתא מספיק אפילו לא פסקה בטהרה, כל שעברו עליה ימים הראוים לזיבת דמי נדתה על הרוב, פסקה לה חזקת ראיה, אלא משום דנשים שלנו ספק זבות, בעינן שהפסק טהרה עכ"פ, ועי' רמ"א (סי' קצו ס"י) שהביא צד שצריכים ג' ימים לאחזוקי בטהרה, וי"א דבג' בדיקות מספיק, והם ערבית ושחרית וערבית. ועי' בתשו' צ"צ סי' פ"ז ובתוה"ש ס"ק י"ז ומ"ש הבה"ט בשם הפרישה. עי' במג"א סי' תל"ז סק"ד[191] (פ"ת).

(כו) וכ"ז כו' - אם יש לה וסת זמן קבוע שהיא רואה, תולה שלא בשעת וסתה בוסתה, אפילו אין לה מכה כלל, ואומרים שזה דם טהור הוא מן הצדדים מחמת מיעוך תשמיש, שהרי עדיין לא הגיע וסתה. כל שכן כשיש מכה אף על פי שאינה מוציאה דם, היא טהורה, ולכן אין להתיר אלא לבעלה, ומשום עגונה הקילו הלכך אין להחזיקה ברואה מחמת תשמיש, מ"מ צריכה לישב ז' נקיים, דבכה"ג אין לסמוך על הצד הזה (ש"ך), (ש"ך ס"ק כ) והוכחתי שם שגם מהרא"י בפסקיו סימן מ"ז הבין כן. עיין שער אפרים סימן (ע') [עו], ע"כ (דג"מ)[192], עי' ש"ך ועיקר דאין לומר דמחמת חזקה דוסתות נאמר דודאי האי דם צדדין היא, דהא חזקה דוסתות דרבנן היא, והיאך נטהר מחמת חזקה דרבנן דם דאורייתא, דהא רוב דם הוא בודאי מן המקור לענין חיוב קרבן, אלא אין לטהר רק בנתחזקה לראות מחמת תשמיש, ועי' לעיל (סי' קפג סק"ב?), שקשה איך מתירים וסתות שהם רק דרבנן,

Commented [O100]: ם אינם בפנינו רק חכם יכול להבחינם השוני – תוספת שלי

Commented [O101]: "ע גדול בזה שהוא התחיל בג' ושינה לא"??

---

[186] לא עשיתי ולא נראה לי שזה שייך פיזי
[187] לא עשיתי
[188] לא עשיתי
[189] לא עשיתי.
[190] עי' לקמן סק"(כט) שזה דווקא אחרי ג' או ד' ימים.
[191] לא עשיתי.
[192] לא עשיתי.

דם שהוא מן התורה, ועיקר דדוקא לענין שנאמר שלעולם תראה בשעת וסתה אמרינן דוסתות דרבנן, דחזקה העשויה להשתנות היא, אבל אם ראתה בשעת וסתה אמרינן מחמת חזקה דג' פעמים שהיא דאורייתא דמחמת גרם הוסת היא, ואם כן כשנתחזקה לראות בשעת תשמיש אמרינן מחמת חזקה דג' פעמים שהיא דאורייתא, שהדם בודאי מחמת גרמת התשמיש בא. ולכן דברי הרמ"א מדובר ברואה דם מחמת תשמיש ומתיר אפילו נגד נקיים, כיון שיש צד שמתירה אפילו בלא מכה, ויש צד שרק מתיר במכה שאינו ידוע שמוציאה דם אפילו שלא בשעת תשמיש, ולכן הרמ"א צירף שניהם להתירה במכה בשעת תשמיש כנ"ל. ועוד אפילו לצד הראשון, לא התירה בלא נקיים, רק גבי שלא לאסרה לבעלה לעולם, דכיון שבאנו לאסרה על בעלה לעולם, על כרחך באנו לומר דמחמת תשמיש הוא, משום הכי אמרינן לאו ממקור אלא מהצדדים, דאשה שיש לה וסת אינה עלולה למקרים, מה שאין כן לענין טהרת הדם אמרינן דלמא לאו מחמת תשמיש הוא כלל רק ששנתה וסתה, דהא וסתות דרבנן כנ"ל (חוו"ד), וכ"ש בזקינה שיכולה לתלות במכה שאינה יודעת שמוציאה דם (פ"ת), עי' ש"ך ועי' ח"ד, וי"א בדעת הש"ך שאם רואה דם מחמת תשמיש ומתירים אותה לבעלה, אין צורך של ז' נקיים, ויש חולקים (פ"ת).

(כז) שם - ואם אין לה וסת קבוע, רק שאינה רואה עד אחר י"ד יום אחר טבילתה, עד י"ד יום דינה כדין אשה שיש לה וסת גם לענין זה, כמו שכתוב לעיל (סי' קפו ס"ג). ואם עבר עליה שעת וסתה ולא בדקה ולא הרגישה ואח"כ בדקה עצמה ומצאה טמאה, אע"ג דכתב הרמ"א דשלא בשעת וסתה טהורה, היינו היכא שבדקה בשעת וסתה ומצאה טהורה, אבל זו שלא בדקה בשעת וסתה צ"ע אם תולים במכה שאינה יודעת שמוציאה דם. אבל כל הספק רק לדעת הרמ"א דס"ל דטהורה אף לענין שבעה נקיים, אבל לדעת הש"ך (&), דמ"מ צריכה לישב שבעה נקיים, לא שייך ספיקו כלל, דהא אף אם בדקה בשעת וסתה ומצאה טהורה וראתה שלא בשעת וסתה, צריכה שבעה נקיים ואינה תולה במכה שאינ היודעת שמוציאה דם. ולענין רואה מחמת תשמיש ג"כ אין להסתפק, שאם זה דם שלא מוסתה תולין במכה ואף שבעה נקיים אינה צריכה, ואם חוששים שהוא מוסתה א"כ פשיטא דאינה רואה מחמת תשמיש ומותרת לבעלה ע"י ז' נקיים. אבל במכה שידוע שמוציאה דם תולה אף בכה"ג (פ"ת).

(כח) אף על פי שאינה יודעת כו' – צ"ע בדעת הרמ"א, שכן יש ג' דעות בזה (עי' לקמן ס"ו), א', האשה נאמנת לומר מכה יש לי במקור שממנה דם יוצא אפי' אם אינה מרגשת ממש הדם שותת מן המכה. ב', בעינן שתדע בודאי שיש לה מכה שמוציאה דם ואז מותר שלא בשעת וסתה דוקא. ולכן י"א שאשה שבודקת בחורין וסדקין ואינה מוצאה דם רק במקום אחד בצדדין, מותרת (עי' לקמן ס"ז), והיינו ביש לה וסת קבוע אז יש לה היתר זה כל שלא הגיע וסתה אבל בענין אחר לא התיר. עוד יש צד שאם היתה רואה דם אחר מי רגליה ונצטערה בשעת הטלת מי רגליה (עי' רמ"א סי' קצא ס"?) מותר בבדיקה מסוימת עיי"ש, ולכן שלא בשעת וסתה אפילו אינה מרגשת דמחמת מכה קאתי תלינן בדם מכה משום דוסתות דרבנן (עי' סי' קפד ס"?) יש לנו להקל ג"כ כאן בלא שום בדיקה אפילו באינה מרגשת דדם יוצא ממכתה וזהו שכתב רמ"א כאן להקל ביש לה וסת קבוע ושלא בשעת וסתה. וקשה ב' דברים: א', הרי הש"ע כתב בסעיף ז' "אם כל זמן שהיא בודקת כו'", והיינו כ"עוד יש צד", משמע כל שאין מבורר לה במקום אחד מהצדדין אסורה, כל שאינה יודעת בודאי שמכתה מוציאה דם, והרי צד זה היינו רק ביש לה וסת קבוע, ונשמט מהרמ"א. ב', עי' סי' קצ"א ס"? כתב רמ"א עצמו להחמיר באשה שרואה דם במי רגלים וכתב שהכי נהוג להצריכה בדיקה במוך נקי כו', וכאן הוא מיקל שלא בשעת וסתה בכל ענין אף על פי שאין יודעת שמכתה מוציאה דם, ועיקר להחמיר שלא להתיר באשה שיש לה מכה ואינה יודעת שמוציאה דם אם לא בדרך שכתב הש"ע סעיף ז' דוקא ואם בשעת הכאב מוצאה דם מוכחא מילתא דממנו הוא בא ועל כן מותר אף אם לאחר שיפסוק הכאב מוצאה דם כדברי הרמ"א סי' קצא ועיי"ש סק"?. ואם יש לה מכה שרגילין נשים אחרות לראות דם ממכה כזו אף על פי שזו אינה יודעת יש לתלות במכה (ט"ז), עי' בזה בש"ך ס"ק כ'? וכ"ד? (נקה"כ), פירוש אפילו אינה יודעת כלל שדרכה של המכה להוציא דם וע"ל (סקכ"ו?) (ש"ך), אשה שיש לה וסת קבוע ונתחדש לה מקרה רעה שרואה דם דרך שפיכה איזה ימים אחר טבילתה והרופאים עובדי כוכבים אומרים שבא לה מכאב, שלא בשעת וסתה יש לסמוך על זה ומותרת לבעלה (באר היטב), עי' ט"ז, והנה לפי המרדכי? כשיודעת שהמכה מוציאה דם מותרת אפילו אין לה וסת, רק באשה שיש לה וסת אסורה ביום הוסת, ואין לה וסת אסורה ביום ל'. ולענין סעיף ז' מדובר שאינה יודעת איה מקום המכה, או שיודעת מקום המכה ואינה מוצאת דם במקום המכה, רק למטה כנגד מקום

Commented [O102]: בדוק אם הנקה"כ אם הוא רק מתקיף הט"ז או מחדש הלכה

המכה תמיד, דאי כשמוצאה תמיד במקום המכה הוי כידוע שהמכה מוציאה דם, ויש הוכחה דעל כרחך ממכה הוא, דאי מהמקור היה לו להמצא גם על מקום אחר, וטעם מהרי"ל? הוא כיון דמחמת שהאשה הזאת אינה רואה בשום פעם רק אחר הטלת מי רגלים (עי' ש"ך (סי' קצא סק"ז?) חשיב לה וסת קבוע שם ולכן צריך לה בדיקה תמיד אחר הטלת מי רגלים עד שתעקר ג' פעמים, על כרחך המי רגלים הן הרכבה לוסת לימים או לשאר דברים כנ"ל, וכיון דוסתות דאורייתא אפילו מחמת מכה טמאה כנ"ל, ובודאי דאין לטהר רק למאן דאמר וסתות דרבנן. ובסוף דברי הט"ז אם יש לה מכה ובשעה שהמכה מתחיל להכאיב יוצא דם, אז איכא הוכחה דממנו הוא בא, כיון דאיכא תרתי מכה וכאב, ובשעה שמתחיל להכאיב מקום המכה הדם שותת ויורד, הוי כהוכחה ברורה, מה שאין כן מכאב לחוד. ומה שהקשה הנקה"כ על הט"ז הנה העיקר היא שבשפופרת אפשר לבדוק אם המכה מוציאה דם, והיינו שתכניס השפופרת עם המוך לכל החורין ולא תמצא דם רק כשתגע במקום המכה תמצא דם, אז יתברר שהמכה מוציאה דם. ואם בדקה עצמה פעם אחת בעת הכאב ונתברר לה שאין זה דם המקור רק הדם בא מחמת הכאב, וכיון שנתברר שהכאב בר דמים הוא עדיף ממכה, כיון שנראה לחוש שהכאב הוא צער כל כך עד שצער זה בר דמים הוא, אין לחוש שוב בכל פעם שמרגשת כאב וצער זה, ועדיף ממכה, אבל סתם כאב שאינו ידוע אם מוציא דם ודאי גרע ממכה, ומכל מקום כיון שהט"ז והש"ך מסכימים שאין לסמוך על דברי הרמ"א בזה, יש להחמיר (חוו"ד), עי' באר היטב מש"כ בענין רופאים, וי"א דלא האמינו לרופאים על גוף ידוע לומר גוף זה מפיל שומות ושערות כי אין רופאים נאמנים על גוף ידוע חוץ לענין פיקוח נפש לעשות אותו ספק פיקוח נפש ודוחה איסור מספיקא אבל לעשותן ודאי לא. אך האמינו חז"ל בכלל הטבע להעיד שיש מציאות בעולם שתפיל אשה שומא ושערות וכיון שזה הוא במציאות. מקרה באשה שבימי ליבונה מצא על העד נקודים קטנים או קלים אדומים או שחורים ונבדקה ע"י אשה ומצאה לה בעומק הפרוזדור נקב קטן והכניסה לתוכו בגד מקופל דק ולא נכנס בעומק וגם לא מצאה עליו רושם דם, והאשה אמרה שבדקה פעם אחת באשה אחרת ומצאה ג"כ אותו הנקב ומצאה ג"כ דם בתוך הנקב ועל סמך זה י"א להתירה עד חשבון ימים של ימי וסתה כי אותו הנקב הוא וריד שנפתחה, וי"א שטוב להחמיר, ועמש"ל (קצו סקי"א?) (פ"ת).

(כט) וכן אם אין כו' - יש פקפק על רמ"א זו, שמדבריו רואים שאפילו מצאה דם בבדיקה טהורה (ש"ך), עי' ש"ך ועיקר דהרמ"א לא התיר בבדיקה, ורק ממעט שאם ודאי ראתה בלא הרגשה, כיון דמדרבנן היא טהורה מטעם ספק ספיקא כמו כתם, אבל אם בבדיקה או בשעת תשמיש ראתה דאיכא ספק הרגשה דשמא סברה הרגשת עד ושמש הוא לא מועיל ס"ס זו ואינה תולה עד שתדע שהמכה מוציאה דם, ולכן אשה שיש לה מכה שאינה יודעת שמוציאה דם, אין לה לבדוק עצמה כלל, שאם תמצא תהיה טמאה, ולמה לה לטמא עצמה בחנם, תמתין עד שתרגיש ותטמא (חוו"ד), וי"א דעיקר כרמ"א, משום חזקת טהרה אבל אם היא טמאה נדה ואירע לה כן בימי ליבונה זה תלוי במח' אם מתירים ספק ספיקא בחזקת איסור (עי' לעיל סק"(כה), ועי' לקמן סי' קי ס"ט). אמנם אם כבר ספרה לה ג' או ד' ימים של ימי ליבונה, יש מח' אם היא אז בחזקת טהרה (עי' לקמן סי' קצו ס"י), וכל זה שמתירין מטעם ס"ס היינו אם המכה במקור עצמו, אבל אם המכה ודאי אינו במקור רק מן הצדדים, אסורה אף בימי טהרה, ואפי' אם יש לה וסת קבוע ורואה כן בשעת וסתה ממש ואינה יודעת אם המכה מוציא דם רק שלא הרגישה אם הוא מהמקור או מן הצדדים תולה להקל מספק ספיקא (פ"ת).

(ל) אא"כ יודעת שמכתה מוציאה דם - דאז אף על פי שאין לה וסת קבוע אינה מוחזקת ברואה מחמת תשמיש דתולין במכה וגם היא טהורה וא"צ לישב ז' נקיים כיון דהוא תוך ל' (ש"ך) אף על פי שאינה מרגשת עתה שדם זה הוא בא ממכתה (וכן באשה שיש לה וסת ומצאה דם שלא בשעת וסתה אף על גב דלענין רואה מחמת תשמיש סגי אף על פי שאינה יודעת שמכתה מוציאה דם כששמשה שלא בשעת וסתה עכ"ז בזה סומכים על שיטת המרדכי (&), מ"מ שלא בשעת תשמיש אם בדקה עצמה ומצאה דם או כשמרגשת שהדם נופל מהרחם דבעינן שתדע שמכתה מוציאה דם מספיק כשיודעת שדרך מכתה להוציא דם אף על פי שלא הרגישה עתה שדם זה הוא ממכתה) ואפילו לדעת הרשב"א (&) א"צ שתדע שמרגשת עתה שהדם הוא בא ממכתה אבל צריכא שתדע שמכתה מוציאה דם, ודלא כשו"ע (&) (ש"ך), י"א שכל זה רק בימי טהרה אבל אם היא כבר טמאה אינה תולה במכה. אמנם יש קולא, דאם יש לה וסת קבוע וראתה שלא בשעת וסתה, ויש לה מכה שמוציא דם, אף אם כבר היא נדה תולה להקל דתולין במצוי, וק"ו שיש להקל כה"ג בימי מניקתה אף שאין לה וסת קבוע, אלא שכל זה כשכבר פסק טומאתה איזה זמן, אבל אם

Commented [O103]: לש לבדוק שאני בסדר

Commented [O104]: יינו אפילו בשעת וסתה??

מיום לידתה היא רואה, קשה ליתן לה קולא של מניקה דחזינן נשים הרבה הרואות איזה שבועות אחר לידה. וכל זה דוקא אם המכה ג"כ במקור, אבל אם המכה בצדדים, לא שייך לטהרה במרגשת בדם המקור. אבל אם אינה מרגשת אם הדם מן המקור או מן הצדדים, אף שכתבנו לעיל דבכה"ג אינה תולה במכה, מ"מ כאן שדרך המכה להוציא דם, טהורה, אם עומדת בימי טהרה, דכאן אף בספק אחד מטהרינן. ואפילו אם יש לה וסת קבוע וראתה בשעת וסתה תולה להקל דכאן לאין לומר א"כ לא תטמא לעולם, שהרי כשתרגיש בדם הבא ממקור תהיה טמאה וי"א דאם יודעת בודאי שמוציא דם, תולה אף באין לה וסת, היינו אף אם קודם שנולד המכה היתה רגילה בראיות משונות בלי שיעור, אפ"ה תולה רק מיום ל' לראייתה האחרונה מקודם שנולד המכה אינה תולה דלא כי"א בפ"ת סק"(כו) (פ"ת).

(לא) ומ"מ בשעת וסתה כו' – ויש חולקים שמקור דברי הרמ"א מדובר שלא בשעת תשמיש לענין אם צריכה לישב ז' נקיים, אבל לענין רואה דם מחמת תשמיש, כל שהיא בשעת וסתה, לא הוחזקה להיות רואה דם מחמת תשמיש ואע"פ שאין תולים במכה מ"מ תולים בוסתה (ש"ך), ואפילו ברואה ממש שלא בהרגשה טמאה, ועי' לקמן (ש"ך סק"(לג)) שאינו מטהר רק במרגשת שדם זה בא מהמכה, משמע באינה מרגשת כלל טמאה בשעת וסתה, רק בכתמים טהורה אפילו בשעת וסתה. ועי' לעיל (סי' קפד סק"ט?) שזה רק בשעת וסתה ולא עונה הסמוכה לוסתה, ועי' נקה"כ (סי' קפד סק"?) דנשים בזמן הזה אין להן שעה קבועה וכל העונה כשעת וסתה דמי (חוו"ד), עי' חוו"ד ועי' לקמן סקל"ג? (פ"ת).

(לב) או משלשים יום לשלשים יום - אף דלגבי בדיקה אם בדקה עצמה ביום ל' ולא ראתה, שוב אינה צריכה בדיקה לעולם עד שתראה פעם אחת, ורק אז תמנה שוב ל' יום משעה שראתה, וחוששת לו, מכל מקום בכאן אם עבר עליה יום ל' ולא ראתה, וראתה ביום ל"ב או אחר כך, בראיה ראשונה לאחר יום השלשים טמאה (חוו"ד), עי' ח"ד בביאורים לקמן (סי' קצו סק"ג?), ועיי"ש דברי (סק"ד?) (פ"ת).

(לג) אינה תולה במכתה - אף על פי שיודעת שמכתה מוציאה דם, דאם לא כן לא תטמא לעולם, אבל אם מרגשת עתה שדם זה בא מן המכה, אפילו בשעת וסתה טהורה ולא שייך לומר בכה"ג "דאל"כ לא תטמא לעולם", דהלא תהיה טמאה כשלא תרגיש ודברי הרשב"א (&) שמטהר אפילו בשעת וסתה, הם שיטת יחיד (ש"ך), עי' ש"ך וכדי לתרץ דברי הרשב"א יש לדעת דשלשה מיני הרגשות באשה (עי' ביאורים סי' קצ סק"א?): א', אם מרגשת שנזדעזע גופה. ב', שמרגשת שנפתח מקורה. ג', שמרגשת שדבר לח זב ממקורה. והנה בהרגשת פתיחת המקור וזיבת דבר לח, ודאי דאינה יכולה להכיר בין דם נדה לדם מכה, כיון דהמכה גם כן במקור, אבל בהרגשת שנזדעזע גופה ודאי דדם נדה היה, אבל בשעת תשמיש והטלת מי רגלים ושעת בדיקה אינה יכולה להכיר בשום הרגשה (חוו"ד), י"א דדוקא אם מרגשת שדם בא ממקור אבל אל"כ תולה אף בשעת וסתה וכל זה בימי טהרה דוקא (פ"ת).

(לד) וכתמים תולה במכתה בכל ענין - אפילו בשעת וסתה אפילו אינה יודעת שמכתה דרכה להוציא דם, ועי' לקמן (סי' קצ סי"א וסי' קצו ס"י ודברי שם סק"?) (ש"ך), עי' ש"ך וי"א אף דכאב אינו כמכה, מ"מ לענין כתמים תולה בה שלא בשעת וסתה אפילו אדומים הרבה גם גדולים יותר מגריס מיהו בשעת וסתה אסורה וכ"ז בימי טהרתה או בד' ימים אחרונים של שבעה נקיים אבל בג' ימים הראשונים אם תמצא כתם הגדול מגריס טמאה. אשה ששמשה עם בעלה והיה לה מכה באותו מקום ונתרפאה ואחר התשמיש מצאה כתם בבגדים, היא טהורה דבכתמים תולין להקל דע"י תשמיש נתגלע המכה והוציא דם כיון דהיה לה כאב בשעת תשמיש ויש חולקים (פ"ת).

(ו) [312]**נאמנת אשה לומר: מכה יש לי באותו מקום שהדם יוצא ממנה**(לה). ([313]וכן אם אומרת: כבר לי שמין דם זה בא מן המקום(לו), נאמנת וטהורה):

(לה) שהדם יוצא ממנה – עי' לעיל ס"ה סק"(כח) מחלוקת בפירושו (ט"ז), אם האשה אומרת שמששה בידים ומצאה בצדדים חבורות ופצעים יש לסמוך ע"ז דעד אחד נאמן להתיר היכא דלא איתחזק איסור, וא"צ לשאול לנשים אחרות דכל מקום שהאמינה תורה ע"א הרי כאן שנים (פ"ת).

(לו) שאין דם זה בא מן המקור - לא ידעתי מציאות לזה, דאף דם שנמצא בצדדין טמא דאמרינן דמן המקור בא לצדדין, אם לא שתאמר שיודעת ששורש הדם לא בא רק מן

הצדדין[193], וזה רחוק שתדע כשאין לה מכה, ואין לסמוך על זה אלא רק כסניף לעוד טעם (ח"ד, פ"ת), צ"ע שכן במקורם של דברים רק כתב זה בדרך פלפול (דג"מ).

(ז) [314]אם כל זמן שהיא בודקת בכל החורים והסדקים אינה מוצאה כתמים, כי אם במקום אחד בצדדין, יש לתלות שממכה שבאותו צד בא. וכל שכן אם מרגשת בשעת בדיקה, כשנוגעת בצד המקום ההוא כואב לה קצת, ובשאר חורין וסדקים אינה מרגשת כאב כלל:

(לז) אם כל זמן כו' – עי' לעיל ס"ה סק"(כח) (ט"ז), היינו שיש לה מכה שם בודאי, רק שאינה יודעת אם מוציאה דם. ולדעת הט"ז סק"(כח) דין זה דוקא ביש לה וסת ושלא בשעת וסתה. ולדעת הש"ך שמאפילו באין לה וסת (ח"ד חידושים), היינו שאינה יודעת שהמכה מוציאה דם, וזה מהני גם באשה שאין לה וסת (פ"ת).

(ח) [315]אם תרצה להתרפאות, צריך שיהיה קודם שתתחזק. אבל לאחר שתתחזק, יש מסתפקים(לח) אם מותר לסמוך על הרפואה(לח) לשמש אח"כ. [316]ויש מי שמתיר(לט) אם אמר לה רופא ישראל: נתרפאת. ואם תראה האשה שפסק דם וסתה וראייתה על ידי הרפואות, וניכר שהועילו, יש לסמוך אף על עו"נ:

(לח) יש מסתפקים כו' - אם רופא זה עשה רפואה זו לאשה א' קודם שהתחזקה ונתרפאה, יכולה אשה אחרת לסמוך עליו, אף לאחר שנתחזקה בשלש פעמים, ומותרת לשמש בפעם רביעית לאחר הרפואה (ש"ך), עי' לעיל מש"כ על ש"ך סק"(טו), ולפי זה דבריו כאן צ"ע (דגול מרבבה), כתב הש"ך ס"ק כ"ח דאם עשה רפואה לאשה אחת קודם שתתחזק וכו'. והוא תמוה בעיני, דאם היא לא נתחזקה עדיין בחולי האיך נתחזק הוא לרופא (חוו"ד), אם עשה רפואה זו לעובדת כוכבים בתר ג' פעמים, אין ראיה מגופים שלהם לגופים שלנו. ואם יש רגלים לדבר, כגון זו שכל ימיה היתה משמשת בלא צער ועתה התשמיש קשה לה, סומכת על רופא מומחה שאמר שנתרפאת ותשמש פעם ד' (פ"ת).

(לט) ויש מי שמתיר – י"א שאין להתיר רק אם עדיין לא בדקה את עצמה בשפופרת, אבל אם בדקה ומצאה על המוך שאז ודאי מן המקור בא, אין לסמוך על הרפואה. ומיהו אף שבדקה שוב אסורה לינשא לשני, כנ"ל (ט"ז סק"ז?), מכל מקום על ידי רפואה מותרת והעיקר דבלאו הכי יש להקל, ועי' פ"ת סקי"ד? (דג"מ).

(ט) [317]הפחידוה פתאום ונפל ממנה חררת דם, נתרפאת ומותרת לבעלה. [318]ואם חזרה וראתה מחמת תשמיש, אפילו פעם אחת, בידוע שלא נתרפאת. ובזמן הזה אין מתירין [319]ע"י רפואה זו(מ). [320]ומיהו אין מוציאין אותה מבעלה אחר רפואה זו, עד שתבעל ותחזור לקלקולה:

(מ) אין מתירין ע"י רפואה - פירוש אם נתגרשה, אבל אין מוציאין אותה מבעלה (ט"ז, ש"ך), א"נ אין לעשות רפואה זו לכתחלה על ידי כך (ש"ך), עי' ט"ז, מיהו אם עדיין לא נבדקה בשפופרת, שאז יש להסתפק שמא מן הצדדים, יש להתיר ברפואה זו, ואפילו נתגרשה, מטעם ספק ספיקא, ספק שמא מן הצדדים ואם תמצא לומר מן המקור שמא נתרפאה, ומיהו להתירה לכתחלה לעשות לה רפואה אפשר שאין עושין ספק ספיקא לכתחלה, עיין בפרי חדש (סי' ק"י כללי ספק ספיקא כלל יח)[194] (דג"מ).

(מא) אין מוציאין - מעשה באשה שבשעת תשמיש הרגישה זיבת דבר לח וקפצה בבהלה מן המטה והיה שופע ממנה דם הרבה, אסורה לבעלה כרואה מחמת תשמיש, שכן הבהלה אינה ביעותא וגם שפע דם אינו כמו חררה[195] (פ"ת).

(י) [321]הרואה דם בשעת תשמיש, מותרת לשמש פעם שנית כשתטהר. מיהו מיחש חיישינן חדא זימנא(מב) אחר ראייתה, כגון ראתה פעם אחת או פעמים בליל [שני] של טבילתה(מג), כשתגיע טבילה אחרת (לריכה לפרוש(מד)) ליל של טבילתה, ואין צריך לפרוש ליל של טבילה שלישית(מה), דכל מידי דלא קבעה וסת לא חיישינן אלא חדא זמנא(מו).

הגה: ומס למתה ג"פ, כל פעם בטילה למקומה שמחר טבילתה(מז), מסורה לבעלה כמילו למתה(מח) ג"פ לטופים, שהרי מי מפקד לה לטבול ולשמש עמו, שהרי היא רואה כל פעם מחר טבילתה. ומס מירע להה(מט) שלמתה ג"פ בטילה למקומה שמחר לילתה, או למתה מחר כל לילה ג' פעמים, ובנתייס לא למתה, יש שכתבו

---

[193] עי' לשון המהר"י ויי"ל שאומרת שמרגשת בעצמה שלא בא הדם מן המקור רק מן הצדדין ממקום השתן שנאמנת .$

[194] לא עשיתי

[195] לא עשיתי

(מב) מיחש חיישינן חדא זימנא - אם היא זקנה עד שאינה חוששת אם קורין לה אימא בפניה, יש מקום להקל בזה (פ"ת).

(מג) בליל של טבילתה – צ"ל בליל שני של [ודלא כט"ז סק"(מז)] (פ"ת).

(מד) טבילה אחרת צריכה לפרוש – פי' שראתה בשעת תשמיש בליל של טבילה, אז צריכה לפרוש בליל טבילה שניה, אבל כשראתה בליל טבילה שלא בשעת תשמיש אינה צריכה לפרוש בליל טבילה שניה, דטבילה דינו כמו קפיצה (סי' קפט סי"ז), ועי' ט"ז (סי' קפט סק"ד ודברי סק"א?), אבל כאשר יש גם טבילה וגם תשמיש חוששים בפעם אחת (עי' ש"ך סי' קפט סקמ"ח?), דלא כהש"ך לקמן (סק"(נה)?) שכתב דתשמיש דינו כמו קפיצה, ולא חוששים לתשמיש לבד בפעם אחת, מטעם שכתב הט"ז (סקט"ז?) דלא מפקינן לה מבעלה משום חשש דוסת שאינו קבוע, מה שאין כן בליל טבילה דאין כאן רק חשש לענין יום וסתה בלבד, חיישא. ולפי זה,דאפילו לא ראתה בשעת תשמיש ממש, רק שראתה בליל טבילה אחר התשמיש זמן רב, כל שהוא אותו העונה חוששים, אבל לענין רואה מחמת תשמיש כדי להפקיע אותה מבעלה, בעינן רואה בשעת תשמיש ממש, דמשום עונה הסמוכה לתשמיש לא מפקינן לה מבעלה רק משום שעת וסתה, כנ"ל (סק"א?) (חוו"ד), ואם לא פירש, ושימש וראתה מחמת תשמיש, ושוב טבלה שלישית וגם כן לא פירש וראתה שלישית מחמת תשמיש, אפשר דלא נאסרה לבעלה, דהטבילה גרם לה לראות מחמת טבילה בשעת תשמיש, ושוב תטבול ותמתין ליל טבילה ותשמש בלילה שלאחריו, וצ"ע למעשה (דג"מ).

(מה) ואין צריך לפרוש ליל של טבילה שלישית - היינו דוקא כשעברה ושמשה בליל טבילה שניה ולא ראתה, דעקרה לוסת בהרכבה, אז אינה צריכה לחוש, אבל כשלא שמשה בליל טבילה שניה ולא ראתה, צריכה לפרוש גם כן בליל טבילה שלישית, דכל וסת אינו נעקר רק כעין שנקבע (עי' לקמן סי' קפט סכ"ו וש"ך שם סק"נ?), ואם כן הרואה בליל טבילה אסורה לעולם בליל טבילה עד שעברה ושמשה ולא ראתה. י"א דאם ראתה בליל שני של טבילה גם כן חוששת לליל שני, אבל המחבר (סי' קפט סי"ז) סובר דלא אמרינן קפיצה דאתמול גורם, וטבילה דומה לקפיצה, ולא אמרינן גם כן טבילה דאתמול גורם. ועי' ש"ך (סק"?) וזה דוקא של אתמול, ולכן לכו"ע אם ראתה ליל שלישי או ליל רביעי אחר טבילה, לא חוששים. ואפילו לדעת הי"א הזו, כ"ז דוקא כשלא שמשה כלל בליל ראשון אז חוששים לליל שני אם ראתה. ועוד, בחשש של טבילה לא מהני בדיקת שפופרת, דכל שאינה מטעם חשש הממלאה ונופצת, רק מטעם וסת, בעינן עקירה ג' פעמים אי נקבע ג' פעמים, כדלקמן (סי"א), ועי' לעיל סק"ג? (חוו"ד).

(מו) חדא זימנא – וי"א דאפילו ג' פעמים אין חוששת רק פעם אחת, דהוי כמו קפיצה (עי' לקמן סי' קפט סי"ז) (דג"מ).

(מז) בביאה ראשונה שאחר טבילתה – שונה ממה שכתב השו"ע בסמוך בענין חשש ראיית ליל טבילה דשמה תלוי החשש באותו לילה דוקא ואח"כ מותרת, אבל כאן איכא החשש מחמת ביאה ראשונה שאחר הטבילה, אף על פי שהוא זמן רב אחר הטבילה וצ"ל דמיירי אף על פי שבינתיים היו ביאות של היתר דאל"כ זה ככל רואה מחמת תשמיש, ועי' לקמן סי"א סק"? (ט"ז), עי' ט"ז, וי"א על פי דבריו דאם ראתה ג' פעמים בליל טבילה מחמת תשמיש אף שלא היה תשמיש היתר בינתים, דאינה אסורה רק בליל טבילה ומותרת בימים אחרים. ולכן אם ראתה ג' פעמים רצופין ביום ידוע בחודש מחמת תשמיש, דאינה אסורה רק לאותו יום הידוע. וחלילה מלומר כן, אלא כל שלא שמשה כלל בינתים אסורה, ותולה רק במחמת תשמיש, דבכל רואה מחמת תשמיש לאו מטעם וסת אסורה, רק דחיישינן לה לחולי הממלאה ונופצת, ויותר מסתבר להחזיקה בחולי הממלאה ונופצת מלתלות בוסת. אלא כוונת הט"ז דכיון דמיירי השו"ע שהיו לה תשמישין של היתר בינתים כמו שמסיים הט"ז, משום הכי כתב דכאן לא מיירי שהיו השלש פעמים בליל טבילה והיו תשמישין של היתר בינתיים, דאז לא היתה אסורה רק בליל טבילה, רק כיון שאלו השלש פעמים לא היו בליל טבילה רק בביאה ראשונה שאחר הטבילה, דאז ניכר דהוסת הוא ביאה ראשונה

196

Commented [O105]: ? מה קשר

Commented [O106]: בדוק

שאחר טבילה, ושוב אי אפשר לה לטבול ולשמש עמה (חוו"ד), ומה שכתב רמ"א שאם ראתה ג' פעמים כל פעם בביאה ראשונה שאחר טבילה, היינו ביאה ראשונה שאחר טבילה, היינו ביאה ראשונה כל פעם, אבל לא לילה הראשונה של כל פעם אחר טבילה, ועי' באר הגולה [פי' אדלעיל קאי שפרשה ליל טבילתה ואח"כ שמשה ולא ראתה מ"מ אם אחר כך ראתה עם הקודם ג"פ בביאה ראשונה שבליל טבילתה אסורה לבעלה כאלו ראתה ג"פ רצופים בלי שום שימוש היתר ביניהם כדלעיל בריש הסי'] ודבריו אין נראים כלל, דלפי פירושו אפשר לה לשמש בליל שני שאחר טבילה, וממה נפשך אם אין אנו תולין הוסת באותה לילה דוקא אם כן, הרי נעקר במה שהיה לה תשמיש היתר בינתיים, שהרי אפילו קבעה שלש פעמים נעקר בפעם אחת. והעיקר, שאפילו לא שמשה בתשמיש היתר כלל רק ששמשה שלש פעמים בליל טבילה בלילה הראשונה, מותרת תמיד בלילה שאחריו עד שתגיע ליל טבילה האחרת ואז תפרוש לילה ראשונה, וכנ"ל (סק"?), ודברי ט"ז כמו שכתבתי. ועי' תוה"ש [אם שמשה בלילה אחד ג' פעמים ובכל פעם בדקה הוא והיא בעד מיוחד ולא בדקה את העדים, הרי שמשה שלשה פעמים רצופים ובכל פעם ראתה מחמת תשמיש, ואסורה על בעלה לעולם]. ועיקר שאינה נאסרת על בעלה על ידי כן, שאין כל הכחות שוות, אלא משום שהביאה ראשונה היתה בכח גדול ונפתח מעיינה שוב ראתה כל הלילה מחמת תשמיש, שאין הביאה השניה ראיה. , ועי' דברי סק"? (דג"מ), עי' ט"ז שכתב דאפי' היה מופלג מליל טבילה קבעה וסת לביאה ראשונה שאחר טבילה ואפילו עברה ושמשה קודם הטבילה ולא ראתה קבעה וסת ואסורה לשמש אחר טבילה ועי' חוו"ד דלדעת הש"ך מותרת וכן עיקר. וי"א דאשה שראתה ג"פ מחמת תשמיש כל פעם בליל טבילתה מותרת אח"כ בליל ב' של טבילתה. אשה שאחר לידה ראשונה ראתה דם מחמת תשמיש על עד הקינוח כמה פעמים והיה כל פעם בליל טבילה, אלא שטבלה במים קרים והאשה פחדה מאד מקרירות המים עד שבכל פעם אחזתה רתת וכאב המים שקורין (צמרמורת) עד שבאחרונה חממו מי המקוה ומ"מ ראתה, יש להתירה בליל שני אחר הטבילה מכמה צדדים: א', ששהתה עמו כמה שנים ולא ראתה מחמת תשמיש ואין זה תחלת תשמישה. ב', שיש לה וסת, וזו ראתה שלא בשעת וסתה. ג', שהוא אחר לידה ראשונה, וי"ל נתקלקלו צדדיה ע"י הלידה ולא מן המקור הוא. ד', (והיא העיקר) שהיתה רותתת ע"י פחדה של מים קרים והרגישה עי"ז כאב בבטנה וזה גורם לפריסת נדה. ועי' לעיל (סי' קפה סקט"ו?) דהפחד אין בטבעו להביא דם רק באותו רגע ממש), ואף על גב דאח"כ חממו המים ואף על פי כן ראתה י"ל מכאן והלאה חושבנא? ויכולה לשמש אפילו בליל טבילה שבמים חמים עוד ב' פעמים, אלא שלא לסמוך ע"ז לבד. ועכ"פ יש להתיר לשמש בליל ב' אחר טבילתה במים חמין דוקא, שאז מצטרף כל הקולות האלו. וע"כ אומר אני שבאותה בעילה יפרוש באבר מת כי מה לנו להכניס בספק כרת על מגן ואם לא תראה אז תשמש כך לעולם בליל ב' אחר טבילתה בחמין דוקא. ואם תרצה לבדוק בשפופרת בכדי להיות ככל הנשים צריכה לבדוק דוקא אחר טבילתה במים קרים באותו לילה ולא תראה עליו כדי שיתעקר כמו שנתחזקה (פ"ת).

Commented [O107]: כון?

Commented [O108]: יד אחרי הכניסה???

(מח) כאלו ראתה כו' - כלומר כאלו עברה וראתה ג' פעמים רצופין בלא טבילה (ש"ך), עי' ש"ך וכוונתו דהמחבר מלמדנו דאפילו ראתה ג' פעמים בליל טבילה לא מצרפינן הטבילה להוסת, ולומר שהטבילה גם כן גורם ונתיר אותה בליל שני, רק תלינן בתשמיש לחוד כאלו לא היה טבילה. ולזה סתם וכתב ג' פעמים בביאה ראשונה שאחר טבילתה, ואפילו היו בימים שווין כגון בליל ראשון או שני של טבילה גם כן הדין כן, ודלא כצד המובא לעיל סק"?, ודלא כהט"ז שלומד שהיו ביאות של היתר בינתיים, ואין לצרף הטבילה להתשמיש לוסת המורכב, כיון שהיה מופלג, כנ"ל סקט"ו?, וכן עיקר (חוו"ד), עט"ז וש"ך ועי' בשו"ת מהר"י הלוי סי' ל"א[197]. וי"א דאם ראתה ג"פ בביאה ראשונה שאחר טבילתה, אסורה עד שתבדוק בשפופרת. דלא כחוו"ד הנ"ל (סקמ"ג?), ובדיקה זו צריכה להיות דוקא אחר טבילתה דאל"ה אפילו לא נמצא כלל אינה טהורה לבעלה שאנחנו תולין כיון שלא טבלה, לכן לא ראתה אלא דאם בדקה ונמצא מן הצדדים א"צ להיות דוקא אחר טבילה, ועי' לעיל (סק"(ח)) (פ"ת).

(מט) ואם אירע לה כו' - אחר שנתחזקה לראות ג"פ אחר כל לידה לראות ג"פ רצופים היא אסורה אחר לידה רביעית ולא שייך לומר כיון שיש בינתיים ביאות של היתר, אלא אם עבר ובא עליה באיסור אחר לידתה ולא ראתה אז מהני ואזלה חזקת איסור לראות אחר לידתה (ט"ז), כלומר ואם אירע לה שראתה תכף אחר לידתה ג"פ רצופים, ואח"כ עברה ושמשה

[197] לא עשיתי

בינתים ולא ראתה, ואח"כ חזרה וראתה אחר לידתה שלש פעמים רצופים ולא שמשה, מותרת. וכן אפילו ראתה אחר כל לידה ולידה שלש פעמים רצופים, רק אח"כ בין כל לידה ולידה שמשה בינתים ולא ראתה. ואחר לידה ג' או ד' חזרה וראתה ג"פ רצופים ושוב לא שמשה מותרת. אבל אם ראתה ג"פ רצופים אחר לידה אסור לה לשמש אחר כך לכתחלה, דאין מתירין אלא כשאחר כך עברה ושמשה, דהוחזקה ביאות של היתר אחר ביאות של איסור, ותלינן בחולשת הלידה, אף על גב שחזרה אחר כך וראתה ג"פ אחר לידתה ולא שמשה אח"כ. אבל אם שמשה אח"כ ולא ראתה, אפי' ראתה מתחלה ג' פעמים רצופים שלא בעת לידתה, טהורה, דעדיף מבדיקת שפופרת (עי' לעיל סק"?) (ש"ך), עי' ש"ך ואם בביאה ראשונה שאחר הלידה לא ראתה, רק אחר כך ראתה ג' פעמים, לא תלינן שוב במכת הלידה, דאלו היה מחמת מכת הלידה אף בפעם ראשונה היה לה לראות דם, אמנם כל זה הוא רק לענין שלא להחזיקה ברואה מחמת תשמיש, אבל נקיים ודאי צריכה (חוו"ד), עי' ט"ז, ואפילו לדעתו על כל פנים מהני לה בדיקת שפופרת שתבדוק אחר לידה רביעית תיכף, וכמו שמהני לה אם עבר ובא עליה אחר לידה רביעית (דג"מ)[198].

(נ) כל לידה ג' פעמים – היינו לא רצופים ויש ביאות היתר ביניהם ועל זה אמר אם שמשה כבר ור"ל בהיתר אז לא אמרי' שהוחזקה לראות אחר כל לידה ותלינן בהוכו הצדדין (ט"ז).

(נא) כבר עברה ושמשה – צ"ל כבר שמשה (ט"ז).

(נב) אבל אם ראתה ג"פ רצופים אחר לידה לא תלינן בלידה כו' – פי' לא מהני לה אם תעבור ותשמש באיסור אח"כ אלא לענין תשמיש שמכאן ואילך עד לידה רביעית דהיינו שאחר לידה שלישית מותרת עד שתגיע לידה הרביעית ואז אסורה אף על פי ששימשה בינתיים ולא ראתה כי דרכה של אשה זו לראות דוקא אחר לידתה והוה לה וסת בזה (ט"ז), וכל זה דוקא אם ראתה לאחר ל"ג יום לזכר וס"ו יום לנקבה, אבל תוך הזמן הזה, כיון דמן הדין דם טוהר הוא, וכדלקמן (סי' קצד ס"?) אין להוציא אשה מבעלה בשביל כך, שהרי אע"פ שהחמירו היום שלא לבעול על דם טוהר, היינו לעצמן, אבל לא להוציאה מבעלה (עי' לקמן סי' קצ סמ"ב) (ש"ך), וי"א אף בזמן שהיו בועלין על דם טוהר, ועוד כדברי הש"ך, מימי טהרה לימי טומאה לא קבעינן וסת, ואם ראתה שלש פעמים מחמת תשמיש ונתעברה וילדה יש להתיר לה לטבול בימי טהרה ולשמש, אבל אחרי ימי טהרה היא חוזר להיות רמ"ת ואסורה לבעלה, דכי היכי דלא קבעה מימי טהרה לימי טומאה כמו כן לא עקרה וסת מימי טהרה לימי טומאה (דג"מ), אשה שראתה חמש פעמים אחר תשמיש אחר הלידה ושתי פעמים הראשונים היו תוך ימי טוהר ועל פעם שלישי היא בספק אם היה תוך ימי טוהר או לא וב"פ האחרונים בודאי היה אחר ימי טוהר, כיון שעיקר איסור האשה שראתה מחמת תשמיש מטעם וסת נגעו בה והרי וסת זה התלוי במעשה הוא דרבנן (עי' לקמן סי' קפד ס"ב סק"? שוסת שאינו תלוי במעשה הוא דאורייתא) לכן לא נאסרת עדיין ומותרת לשמש עוד פעם שלישית אך לא בליל טבילה רק בליל שניה (פ"ת).

(נג) מיהו כל מקום כו' - אבל לא מהני לה מה ששימשה ולא ראתה קודם לידה הרביעית, כדי להתיר אותה בלידה הרביעית (ט"ז), ומספיק בפעם אחת ולא צריכים ג' פעמים (ש"ך), וי"א שצריכים ג' פעמים כצד הסובר שקובעת וסת לקפיצה לחוד (עי' ט"ז סיק קפט סקל"ב?) (דג"מ), ולפי הי"א הזה בדיקה בשפופרת לא מהני רק אם מצאה מן הצד, וההיתר הוא משום שיש לה מכה בצדדים, אבל אם לא מצאה כלל לא מיעקר בפעם אחת, ועוד בתשמיש חיישינן אולי ראתה גם עתה על ידי תשמיש וחיפהו שכבת זרע, מה שאין כן בשלש פעמים לא אמרינן שבכל פעם חיפהו שכבת זרע (דג"מ).

(יא) אשה שראתה מחמת תשמיש, ולאחר חצי שנה חזרה וראתה מחמת תשמיש, מותרת לבעלה, שהרי לא קבעה בג' וסתות שוים, ולא בדילוג. מיהו חוששת לאחרון פעם אחד, וכשיגיע חצי שנה מיום ראיית דם האחרון, אסורה עונה אחת. ואם קבעה וסת לראיית דם מחמת תשמיש שלש זימני וסת שוה, מותרת לשמש בין וסת לוסת. אך ימי הוסת פורשת עד שיעקר שלש פעמים:

(נד) מותרת לבעלה שהרי לא קבעה כו' - פי' וכשהגיע חצי שנה אחר ראיית פעם האחרון ולא ראתה, אז עוד לא חוששת בכלל, דכל דבר שלא נקבע בג' פעמים נעקר בפעם אחת, אבל אם קבעה בשלשה וסתות שוים או בדילוג מותרת לבעלה בין וסת לוסת (ש"ך).

---

[198] אם הדגול מרבבה מקומו כאן או לקמן סק"(נב).

(נה) מיהו חוששת לאחרון כו' – מש"כ לעיל (סעיף י' ברמ"א) דווקא ג"פ אחר טבילתה, התם מדובר לענין לאוסרה על בעלה, ומכח חשש זו שלא הוחזקה בג' פעמים לא אסרינן לה עולמית על בעלה אלא דכל היכא שאפשר לחוש לפי שעה חוששת כיון שיהיה לה אח"כ היתר כנ"ל (ט"ז), וי"א דה"ה לוסת החדש חוששת, כגון אם שמשה פעם ב' בט"ו בניסן חוששת אח"כ לט"ו באייר ואסורה לשמש בט"ו באייר, ואם לא ראתה בט"ו באייר, חוששת להפלגה חצי שנה, ושוב אינה חוששת לט"ו לחודש. וה"ה אחר ששמשה פעם ראשונה חוששת מיד לוסת החדש, אבל לוסת ההפלגה אי אפשר בלא ראיה שניה (עי' לקמן סי' קפט סי"ט וסכ"ב, ועיי"ש סקמ"ד?) (ש"ך), ואפילו לא שמשה כיון שלא ראתה אחר חצי שנה נתבטלה הפלגתה (עי' לקמן סי' קפט סקמ"ה?) (חוו"ד), זה שאינה חוששת לט"ו בסיון, היינו כשעברה ושמשה בט"ו באייר ולא ראתה, דנתעקר בהרכבה, אבל כשלא שמשה כלל אסורה (וכנ"ל סקט"ו? סקכ"א?) וא"כ כשאשה רואה פעם אחת מחמת תשמיש, נאסרת לאותו יום של החודש של ראיה שניה ולהפלגה לעולם כל ימיה עד שעברה ושמשה ולא ראתה (חוו"ד).

(נו) לשמש בין וסת לוסת - אשה אחת אשר ראתה כמה שנים מחמת תשמיש ממש ובהרגשת כאב ואמנם בליל טבילה אינה רואה רק איזה לילות אח"כ היא רואה מחמת תשמיש ולפי גודל הכאב בהכנסת השמש היא תולה בכחו כי רב והתחננה לו שיכניס בלט ונחת ואז אינה רואה ולפעמים אינו מעמיד על עצמו ואז היא רואה היא מותרת עד אותו היום וכמו אשה שרגילה לראות ע"י קפיצה בהפלגה פלונית דאמרינן כך טבעה שאין הקפיצה פועלת להפיק דם עד כך וכך ימים, וכן כאן אין חימום התשמיש פועל עד יום ד' אחר טבילתה, אשה זו בליל טבילה לא תחוש כלל שהרי זו כמה שנים שמשה ולא ראתה בליל טבילה ואם קבעה ג"פ לראות ביום ג' או ד', אזי מותרת עד אותו יום, ומאז אסורה עד שתראה מעצמה ותטבול ותחזור ותשמש יומים וכן לעולם, ואם דרכה לאחר או להקדים הרי דינה מבואר בש"ך (סי' קפט סקל"ג), אמנם בהגיע התור ההיא אסורה ולא ניתן לו תורתו בידו לומר שישמש בלט ונחת, וטוב ליועצה שתשאול לבקיאות אולי ימצאו בצדדים מקום הרגש כאב (פ"ת).

(יב) [322]הרואה מחמת תשמיש ג' פעמים, אסור להשהותה אף אם אינו רוצה לבא עליה, אלא א"כ רוצה להשהותה ע"י שליש. ולא ילך אצלה, אלא בעדים:

(נז) אסור להשהותה כו' - היכא שנפרדו זה מזה שאינו דר בשכונתה, א"צ עדים, דאין לך עדים יותר מזה שמרוחקים, ועיין באה"ע (סי' קיט ס"ז)[199], ואם לא קיים פריה ורביה כופין אותו להוציא, ועיין באה"ע (סי' קנד ס"י)[200] (ש"ך), צ"ע בזה שבמקורם של דברים איתא שזה דומה לגרושה או שבויה לכהן, שאין לה היתר ולא הוי פת בסלו, אבל זו הרי מועיל לה רפואה כנ"ל (סעיף ח), צ"ע, אם היא עוסקת ברפואות על ידי רופא ישראל שיאמר שירפאנה, אמאי לא תהא כשאר חולה דהוי פת בסלו (חוו"ד), צ"ע באשה שאינה יכולה להיטהר, אם דינה כרואה מחמת תשמיש לענין זה שבעלה חייב להוציאה מחשש איסור שמא יבא עליה והוא כבר קיים פרו ורבו, או דלמא רואה מחמת תשמיש שאני דהאיסור קיל ליה דבעידן שבא עליה היא טהורה (פ"ת), עי' רמ"א (אה"ע סי' א' ס"ג) דבזמן הזה נהגו שלא לכוף בעניני הזווגים אף למי שלא קיים פרו ורבו (פ"ת), דאין גוזרים גזירה על הציבור אא"כ רוב ציבור יכולים לעמוד בו (פ"ת * ב"ש)[201].

---

[199] ז"ל: מי שגירש אשתו מן הנשואין, לא תדור עמו בחצר, שמא יבואו לידי זנות. ואם היה כהן, לא תדור עמו במבוי. וכפר קטן נידון כמבוי. הגה: ואם נשאת לאחר, אפילו בישראל, לא תדור עמו במבוי. וכל זה במבוי סתום, אבל במבוי מפולש שדרך רבים עובר ביניהם, מותרים לדור, אם רשות רבים מפסיק בין בתיהם, אפילו אין בכל העיר שום יהודי רק הם לבד, שרי. גירשה משום שאסורה עליו, אפילו לא נשאת, אסור לדור עמה, כאלו נשאת לאחר.

[200] ז"ל: נשא אשה ושהתה עמו עשר שנים ולא ילדה, יוציא ויתן כתובה או ישא אשה הראויה לילד. ואם לא ירצה, כופין אותו עד שיוציא. ואם אמר: איני בועלה והריני שוכן עמה בפני עדים כדי שלא אתייחד עמה, בין שאמרה היא בין שאמר הוא, אין שומעין לו, אלא יוציא וישא אשה הראויה לילד.

[201] אמנם עי' שם במאיר העזר: רווק שעברו עליו ד' שנה ואינו רוצה לישא אשה שיכפוהו ב"ד לישא אשה אמנם לא היו נוהגין כן וי"א שאין כופין אותו לגרש או שאין מוחין מלישא אשה שאינה בת בנים אבל לישב בלא אשה כלל מזה לא מיירי (ח"מ), וי"א דכל ב"ד שאינו כופה ע"ז לאו שפיר עביד ואין להשגיח במנהג. וי"א מזה שכתוב "ואינו רוצה לישא כו'" משמע שאם רוצה אלא שמתעכב עד שימצא זיווג נאה או לסבה אחרת לא בייפינן ליה. ומ"מ יראה דאין להתאחר מפני סבה שחוץ מגופו אלא עד עשרים וארבע (פ"ת).

(יג) [323]הבועל את הבתולה(נח) כמה פעמים, וראתה דם מחמת תשמיש, לעולם מחזקינן שהם דם בתולים עד שתשמש פעם אחת(נט) ולא תראה דם מחמת תשמיש. ואם אחר כך תראה שלש פעמים מחמת תשמיש, הוחזקה להיות רואה דם מחמת תשמיש. הגה: [324]ואפילו אם לא **Error! Reference source not found.** פסקה לראות פעם א', אם אין לה וסת כלל(ס) בשעת תשמיש, הרי היא ככל הנשים ולא תלינן בדם בתולים. [325]מי שיודע דם ממנו דרך פי לחמה, ומשם, החקה תולה בו. וע"ל סימן ק"ץ (סעיף כ').

(נח) הבועל את הבתולה - וצריך ידים מוכיחות, היינו שיש לה קצת צער בביאה, והוא הכתוב ברמ"א שאם אין לה צער כלל בביאה הרי היא ככל הנשים (ט"ז וש"ך).

(נט) עד שתשמש פעם אחת - וכן אם התשמיש הראשון היה בלא דם, שוב אינה תולה, וכן אם לא בדקה עצמה פעם אחת, שוב אינה תולה (חוו"ד), בתולה שנשאה וראתה כמה פעמים דם מחמת תשמיש ויש לה צער וכאב ובתוכם היו שתי ביאות שלא ראתה בהם דם אך אחר ביאות הללו ראתה ג' פעמים, והיא אומרת דמה שלא ראתה אז, לפי שלא היה ביאה גמורה. מותרת לבעלה אחר הטבילה, דכאן לא נחשב פסקה מלראות כיון שבאותן ב' פעמים לא היה ביאה גמורה אמרינן לכך לא ראתה ולעולם שעדיין לא כלו הבתולים, ומ"מ לא רצה לסמוך ע"ז לחוד רק בצירוף קולות אחרות וגם בלילה הראשונה של הטבילה לא יזדקק לה בעלה ע"ש[202]. בתולה בוגרת שנשאת ולא פסקה לראות מביאה ראשונה ואילך ויש לה צער מותרת לבעלה אבל רק בז' נקיים וטבילה, ואפילו בדקה עצמה בשפופרת ולא נמצא דם בראש המכחול דאז ברור דלאו מן המקור הוא אלא מן הצדדים אפ"ה טמאה לבעלה דהא גזרו על דם בתולים שתהיה אסורה לבעלה אף שהוא מן הצדדים, ומ"מ יש לצדד להקל בזה, להתירה ללא טבילה, כיון דיש לספק שמא בא מן הצדדים משאר מכה ולא מדם בתולים והוי ספק דרבנן ולקולא (פ"ת).

(ס) אין לה צער כלל - אשה שטענה על בעלה שאין לו כח גברא ונתגרשה ונשאת לאלמן וראתה דם מחמת תשמיש כמה פעמים בליל טבילה, ולא היה לה צער כלל בשעת תשמיש, והיא אומרת שהיתה בתולה, היא נאמנת דהרי נאמנת לומר "מכה יש לי" (&), וכ"ש אם גם הבעל השני אומר שמצאה בתולה, דהרי אין אנו יודעים שראתה מחמת תשמיש רק מפיהם והפה שאסר כו'. אך כיון שלא היה לה צער, קשה להתיר. והנה אם אשה זו יש לה וסת קבוע, יש לצרף את דעת המרדכי (&) בזו שיש לתלות בבתולים יש לצרף דעתו שלא להחזיקה ברואה מחמת תשמיש, אך לא תשמש בליל טבילה רק בליל שניה. ושוב כתב דאפילו אין לה וסת, מ"מ כיון שג' פעמים שראתה היה בליל טבילתה, יכולה לשמש עוד אחר טבילתה בליל שניה, ואם לא תראה, אז תהיה מותרת לשמש גם בליל טבילה, ובאם תראה גם בתשמיש הזה שהוא ליל שני לטבילה, חזר דינה לחלק בין יש לה וסת או אם מרגשת צער. ואף דבשאר נשים שראו ג"פ מחמת תשמיש אין להקל, אף אם היה כל הג' פעמים בליל טבילה (עמש"ל סקמ"ב?) מ"מ בזו שיש לתלות בבתולים יש להתיר. בתולה שאחר הנשואין לא פסקה עדיין מלראות דם מחמת תשמיש עם הרגשת כאב וצער מכת בתולים, אך היא אומרת שמרגשת שהדם יוצא מהמקור והבעל רוצה לפטרה בג' פעמים כרואה מחמת תשמיש, דינה כרואה מחמת תשמיש וצריכים להתגרש. ודין זה גם בהרגשת זיבת דבר לח (עי' לעיל סי' קפג סק"ח?) (פ"ת).

(יד) אשה שיש לה מכות ופצעים שאינה יכולה לטבול, תצא מתחת בעלה, כדי שלא יבטל מפריה ורביה:

סימן קפח – דיני מראות הדם, ובו ו' סעיפים:

(א) כל מראה אדום, בין אם היא כהה הרבה, או עמוק, טמאים. וכן כל מראה שחור. ואין טהור אלא מראה לבן וכן מראה ירוק, אפילו כמראה השעוה או הזהב, וכ"ש הירוק כברתי או כעשבים. (וכן מלמה שקורין בל"ש בלו"ש בכלל ירוק הוא), ואפילו יש בו סמיכות דם והוא עב הרבה, ואפילו הרגישה שנפתח מקורה, ובדקה מיד ומצאה מראות הללו, טהורה. הגה: וכן עיקר. ללא כיש מחמירין לטמאה אם יש בו סמיכות והוא עב. (ואם הרגישה שנפתח מקורה, ובדקה מיד ולא מלמה כלום, ע"ל סימן ק"ץ):

---

[202] מהם הקולות האלה?

(א) כל מראה כו' - מן התורה אינה טמאה אלא ה' מיני מראות, וחכמים החמירו שלא לטעות בין דם לדם, ואסרו כל מראה הנוטה לאדמימות והכשירו כל מראה שאין לספקו באדמומית כלל (ש"ך), כתם שבלילה נדמה למראה טמא וביום שהוא יבש נראה שהוא מראה טהור יש להקל ולטהר, אבל אם אחר שראהו ביום ראהו עוד הפעם אחר שעה ורואה שנשתנה ממראיתו הראשונה יש לאסרו, עי' לקמן סק"ג?, וי"א שכל זה דוקא אם בלילה הוא ספק, אבל אם היא נאסרה על ידי המראה, אף על גב דחזרה וראתה ביום ויש לו מראה טהור אין להקל, וצבע חום טהור (פ"ת).

(ב) לבן - ואפילו אינו לבן לגמרי אלא כמראה בגד לבן שנפל עליו אבק שהוכהה לבנוניתו טהורה (ש"ך).

(ג) וכן מראה ירוק - היינו כשנשאר ירוק מתחלתו ועד סופו אבל כשנשתנה לאחר שנתייבש הכתם ונעשה אדום בקצותיו טמאה, דכשנעקר מן הגוף הוא לקה ונעשה ירוק וכשנתייבש חזר למראהו קצת שהיה אדום מתחלה, ולכן י"א דכשיבא מראה ירוק ולבן לפני המורה בעודו לח, לא יורה בו דבר עד שנתייבש. ואין נוהגין כן עי' לעיל (סי' נב סקי"א?) (ש"ך), דנים על כל מראה כשהובא לפני הרב ולא מחקים עד שיתייבש (ט"ז), עיקר הקובע מתאי שיצא הצבע מהגוף, ולכן אם היה מראה טהור, וכשנתייבש או אחר זמן נהפך למראה טמאה היא טהורה, ואם כאשר יצא היה מראה טמא, וכאשר נתייבש מראה טהור, היא טמאה (חוו"ד), אפילו אם ראה המורה כשהיה לח והיה לו מראה טהור ואח"כ כשנתייבש נמצא מראה טמא, טהורה ואזלינן תמיד בתר יציאה מן הגוף הן לטמא או לטהר. ויש חולקין אף על גב דכבר הורה בה הרב להיתר ולא חוששים לזלזול הרב, עי' לעיל (סי' נב ס"ג) (פ"ת), י"א דמראה ירוק בכתם אם היה ע"י הרגשה יש להחמיר ואם בלי הרגשה בזה יש להקל, אבל זה רק לבעל נפש. אשת חבר שמצאה בעד הבדיקה כעין מראה אדמדם ושאלה לחכם וטיהר רשאי בעלה להחמיר על עצמו כיון שכן דרכן של פרושים ואף דבשעת נשואין לא היה עדיין מתנהג בפרישות מ"מ אמרינן רגיל הוא זה שעתיד להיות פרוש וחסיד וזקני ת"ח כל זמן שמזקינין [דעתן מתישבת עליהן] וכשם שאמרו אשרי לנשותיהן של אלדד ומידד שזכו לנבואה. הוא הדין כל מדרגות מעלות עבודת השם, שמחה היא לאשתו, ואף אם צווחת, אומרים שהיא מרוצה בזה, ומעולם לא נשתעבד לה. ועיין מה שכתבתי (אה"ע סי' עו ס"ה) [אפילו עומדת וצווחת יש אנן סהדי שהיא מסכימה לדעת בעלה] (פ"ת).

(ד) השעוה - או אתרוג[203] או חלמון ביצה (עי' לעיל סי' לח סק"א וסק"ב?) (ש"ך).

(ה) וכ"ש הירוק כו' - וכ"ש הלבן שאינה נוטה כלל לאדמימות (ט"ז).

(ו) בל"א בלו"א - וכ"ש גרי"ן[204] שהוא כעשבים (ש"ך).

(ז) ובדקה מיד ומצאה מראות הללו טהורה וכו' - היינו דוקא שבדקה תוך שיעור וסת [היינו שאם הרגישה ביום, צריכה לבדוק לפני הלילה, וכן אם הרגישה בלילה צריכה לבדוק לפני אור היום] מאז ההרגשה. ועי' לקמן סי' קצ סנ"א סקל"ז? (חוו"ד), ועי' דברי (סי' קצ סק"ה?) (פ"ת), אשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה תיכף בחלוקה ומצאה כתם גדול ממראה הטהור, רק שבתוך הכתם היה כמו נקודה אדומה קטנה, והחלוק לא היה בדוק, טהורה דתלינן הרגשה במראה טהור והדם במאכולת, ועמש"ל (סי' קצ סק"ו?) (פ"ת).

(ח) סמיכות והוא עב - אפי' אם אינו לבן לגמרי אלא כמראה בגד לבן שנפל עליו אבק שהוכהה לבנותו מותר דאין שחרורית כזה בא ממראה אדמומית (ט"ז).

(ב) [326]**נאמנת אשה לומר: כזה ראיתי, ואבדתיו. אם הוא מראה לבן או ירוק, טהור. [327]אבל אם הביאו לפנינו דם, והחזקנוהו בטמא, או [328]אפילו נסתפקנו אם הוא טמא או טהור, והיא אומרת: חכם פלוני טיהר לי כיוצא בזה, אין סומכין עליה:**

(ט) או ירוק – פי' אותו שאבדה (ט"ז), לשונו מגומגם, ורצונו לומר אותו שהיא אומרת עליו "כזה ראיתי", אם הוא ירוק א"כ גם אותו שאבדה הוא ירוק (נקה"כ).

(י) אין סומכין עליה - לפי שאפשר שיש לה ספק וסברה שהוא טהור כיון שיש ריעותא [חלישות?] לפנינו שגם לנו יש ספק (ט"ז), וכן אשה זו שמסופקת בדם שלה, אין לה לסמוך על חברתה שהראתה לה דמה, וא"ל "כדם זה שלך הראתי גם אני לפלוני חכם וטהר כן", אבל אם אומרת "דם זה" או "כתם זה טיהר לי החכם", נאמנת, וכן הוא לעיל

[203] צהוב.

[204] ירוק.

Commented [O109]: כון

(רמ"א סי' קפה ס"ג), ומותר לאדם לראות דמי אשתו ולפסוק עליהם (ש"ך), עי' ש"ך וי"א דאפילו על עצמה אינה יכולה לסמוך בזה, כגון שיודעת שכזה טיהר לה החכם וצריכה להראות גם עתה לחכם. ואפילו אם היא מביאה דם הראשון ואומרת זה שהוא כזה טיהר לי החכם, אין לחשוש שמא טעתה בדמיונות, מ"מ אין סומכין עליה. ומ"ש הש"ך שיכול לראות דמי אשתו, אם אירע לה שאלה בענין הטבילה, אינו יכול להורות מאחר דאיתחזק איסורא[205], ועי' בתשו' חות יאיר סי' קכ"א[206] (פ"ת).

(ג) [329]הכניסה שפופרת והוציאה בה דם, טהורה. [330]וכן אם ראתה דם בחתיכה[207], אפילו היא מבוקעת והדם בבקעים, בענין שנוגע בבשרה, טהורה, כיון שאין דרך לראות כן. [331]וכן אשה שנעקר מקור שלה, וכמין חתיכות בשר נופלים בבית החיצון, טהורה. הגה: [332]אפילו לאחר כ, כל זמן שהחתיכות בבית החיצון שלה, טהורה, לתלינן הכל בחתיכה זו, הואיל וידעה ולאי שנעקר מקורה, ומחמת מכה היא. [333]והוא שהטיל החתיכות במים פושרין, ולא נמוחו, [334]ודוקא חתיכות קטנות דומיא [335]דשפופרת, [336]אבל חתיכה גדולה, טמאה, אפילו לא ראתה כלום, לפי שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם, [337]אפילו בנפל שלא נגמרה צורתו:

(יא) וכן אשה כו' - צ"ע לענין מעשה אם יש להקל, כשרואה דם בחתיכה, אבל כשהחתיכות נופלות ממנה בלא דם טהורה (ש"ך), מדברי הרמ"א רואים דאפילו ברואה דם גמור טהור הוא במקור שנעקר, דמחמת מכה הוא, כל שכן כשדם בבקעים. וצריך לומר שמה שכתב הש"ך לא מחמיר רק בשעת וסתה, דאז לא תלינן במכה, (עי' ט"ז סק"ה?) (חוו"ד), מקור שלה עיין מענין זה (בתשובת שבות יעקב ח"א סי' ס"ה) (וח"ב סי' מ"ה /ע"ה/) ובתשו' צמח צדק סי' פ"ז ובתשובת חינוך ב"י סי' ס"ז ובתשו' שב יעקב סי' ל"ז ובספר באר יעקב כמה תשובות בדבר (ובתשובת ח"צ סי' מ"ו) ובתשו' פני יהושע חלק יו"ד סי' ו' ובתשו' זכרון יוסף חי"ד סי' י"ב (ובשאילת יעב"ץ ח"ב סי' ע"ג) (ובנו"ב קמא סי' נ"ח) (ובתניינא סי' פ"ט) (וסי' קי"ד) ובתשו' ברית אברהם בקונטרס פתחי נדה ובתשו' מעיל צדקה סי' ל"ד ובתשו' שמן רוקח חלק ב' סי' כ"א ובתשו' תפארת צבי חלק יו"ד סי' כ"ב [(ובתשו' חתם סופר סי' קמ"ה) (וקע"א) (וקע"ג) ובתשו' משכנות יעקב סי' מ"ב] ומפני שדבר זה וכיוצא בו לא ניתן רשות לכל מורה לפסוק הדין בזה כ"א לגדולי הדור כמבואר (בתשו' נודע ביהודה ס"ס פ"ח) לכן לא הבאתי הכל באריכות[208338] (פ"ת).

(יב) אפילו ראתה דם – היינו באשה שנעקר מקור שלה, והכא התירו אפי' בדם נדה ממש שבא מאותה חתיכה דהיינו שהדם נדה שיש באותה חתיכה של המקור הוליכה אותה חתיכה עמה הדם נדות לבית החיצון אינה אוסרת, דלא אסרה תורה אלא כשהמקור נשאר במקומו והדם יוצא ממנו, מה שאין כן כאן שהמקור עצמו מוליך הדם עמו, ואין זה דרך ראייה שאסרה תורה, ואין כאן שייכות לדם מכה [דלא כרמ"א בטעמו אבל כדבריו בהלכה], ואפילו הוא בשעת וסתה, מותר זה הדם כיון שראייתה משונה (ט"ז), וי"א דבעינן דבשעת נפילתה לבית החיצון בדקה ולא ראתה שום דם כלל אלא דלאחר כך כשהיו בבית החיצון לא היתה פוסקת לראות כל זמן שאותן החתיכות בבית החיצון ורק אז טהורה היא (ש"ך), עי' ט"ז, ועיקר דדוקא כשנפלה החתיכה בבית החיצון בשעת וסתה [דלא כש"ך סק"(יא)], דאז לא חיישינן שהדם הלך מקודם או אחר כך, דמוקמינן להאשה בחזקת טהרה ואמרינן עתה בא הדם בעת נפילת החתיכה, והחתיכה הוליכה הדם וטהורה היא, אבל אם החתיכה מונחת כבר בבית החיצון קודם שעת וסתה, והדם הולך בשעת וסתה, טמאה, דאם כן לא תהיה טמאה לעולם כל זמן שהחתיכה תהיה בבית החיצון, וחיישינן דלמא הדם יורד מהמקור עכשיו ולא הוליכתו החתיכה כלל, דאטו כשנעקר מקצת מהמקור לא נשאר שום מקור ודמים כלל במקומו (חוו"ד), כשהחתיכות נופלות ממנה בלא דם טהורה אפילו בשעת וסתה לכו"ע (פ"ת).

(יג) דתלינן כו' - ומחמת מכה היא (ש"ך).

(יד) והוא שהטיל כו' – כדלקמן (סעיף ד) ביוצא ממנה צורת בריה כמין קליפות או שערות כו' (ש"ך).

(טו) דומיא דשפופרת – פי' דק שבדקין, כדלקמן סוף סימן זו (ט"ז וש"ך).

(טז) גדולה – וי"א שהמחבר חזר מזה, וכל חתיכה דרך שפופרת מותרת (חוו"ד).

[205] לבדוק אם כן זה רק לגבי מראות אחרי שהיא טהורה בש"ך הנ"ל???

[206] לא עשיתי.

[207] דרך שפופרת.

[208] לא עשיתי עי' ENDNOTES

Commented [O110]: בל אם כן נעקר אז מותרת?

Commented [O111]: כון, כך מסקנת הש"ך בהבנת הרמ"א נגד הב"י?

Commented [O112]: כון?

(ד) [339]כל דם היוצא מן האשה, בין לח בין יבש, טמאה. ולא עוד, אלא אפילו יצא ממנה צורת בריה, כמין קליפות או כמין שערות או כמין יבחושים אדומים, טמאה. [340]והוא שיהיו נמוחים בתוך מעת לעת, על ידי ששורים אותם במים [341]פושרים, ויהיו המים פושרים כל משך מעת לעת שהם בתוכו. ושיעור החימום, כמו מים שנשאבו בקיץ מהנהר או מהמעין, ועמדו בבית, שחום הבית מחממתן. וכחימום של אלו כך הוא שיעור פושרים בימות החורף. (342ופתם פושכיס מינן חמין יותר מחמימות הכוק). ואם הם קשים כל כך, שאינם נמוחים בתוך מעת לעת, טהורה, אפילו הם נמוחים על ידי מיעוך שממעכן בצפרניו. (343ואפ מעכן בצפרניו ולא נימוחו, טהורה ומין לריך לבדוק ע"י שריה):

(יז) דם - אשה שראתה קרטין [חתיכות] ונאבדו בלא בדיקה אם נימוחו, מותר מטעם ספק ספיקא, ספק אם הוא אדום או לא, ואם תמצא לומר שהוא אדום, שמא לא היה נמוח, ואף על גב שהאשה אומרת שראתה מקודם שהיה אדום, מ"מ כיון שיש מראה אדום שהוא טהור, אלא שאין אנו בקיאין, נחשב כספק ספיקא, ויש חולקים, שזה ספק א', ועי' בתשו' בגדי כהונה חלק יו"ד סי' ה' [(ובתשו' ח"ס סי' קכ"ט /קנ"ט/) (וקע"ו)][209] (פ"ת).

(יח) צורת בריה - ואם יש לחוש משום ולד, טמאה לידה ג"כ משום טומאת נקבה, אפילו לא היתה בחזקת מעוברת, כדלקמן (סי' קצד ס"ט) (ש"ך).

(ה) [344]במה דברים אמורים שאם לא נימוחו טהורה, בזמן שהם יבשים גמורים, שאין עמהם דם כלל. אבל אם יש עליהם שום לחלוח דם(יט), טמאה. הגה: [345]והוא הדין אם נתמעכו או נימוחו קצתן, וקצתן לא נימוחו, לטמאה. מיהו נראה לי לאם בדקה ג' פעמים, כל מה שלחתה ולא נימוחו כלל, שוב אינה לריכה לבדוק מה שהיא רואה אח"כ, כלדך זה, שהרי החזקה שבדיקה אלו אינן אם, רק בלאים ממנה שבגופה. והווקא באשה אחת ואת, ואלא בשעת ואתה, כמו שנתבאר אבי מכה, לעיל סימן קפ"ז ס"ה:

(יט) שום לחלוח דם כו' - ולא שייך כאן אין דרכה של אשה לראות בכך, כיון דיש דם, מוכח דגם הנהו הם דם, אף על פי שלא נימוחו. ועוד דאפשר דדרכה של אשה לראות לפעמים כך (ט"ז), שונה מלעיל (סעיף ג) דאם ראתה דם בחתיכה אפילו מבוקעת טהורה דהתם הדם הוא בתוך החתיכות אלא שהוא בבקעים מה שאין כן הכא שהלחלוח הדם הוא ע"ג החתיכות (ש"ך), שונה מדברי הרמ"א (סי' קפז ס"ה) באשה שיש לה וסת ושלא בשעת וסתה, היה לנו לטהרה, ששם יש לה מכה מבוררת, אבל כאן אין לה מכה מבוררת (חוו"ד).

(כ) מיהו נ"ל כו' - אף שראתה אח"כ דם עמו טהורה דע"י ג' פעמין הוחזקה דמכה בגופה ותלינן בה כמו במכה דעלמא בין וסת לוסת, וזה שהובא ברמ"א "ודוקא כו' כשראתה עמו דם גמור", ודלא כש"ך סק"(כא) (פ"ת).

(כא) ודוקא כו' - צ"ע שאין מקור לחלק בין שעת וסת או לא, וכיון שעיקר הטעם דאינו דם רק בריה טהורה אף בשעת וסתה דאף גבי דם מכה ס"ל למחבר דטהורה אף בשעת וסתה, שכן כל ההלכות של וסתות הוא דרבנן וכ"ש בכה"ג דטהורה (ש"ך), הרמ"א לא סמך עצמו לומר מחמת דנבדק ג' פעמים ולא נתמחו ששוב לעולם לא יתמחה, דאולי לפעמים יתקרש הדם לצורת כך ותתמחה, רק דטעם הרמ"א הוא כיון דנבדק ג' פעמים ולא נתמחו הרי נתברר שאשה זו מכה יש לה במעיה, כמאמר הרופאים, ותלינן שכל זמן שמפלת כעין שערות אלו שעדיין מכה זו בקרבה (חוו"ד).

(ו) [346]במה דברים אמורים שצריך בדיקה בשרייה, במפלת כמין קליפות ושערות, אבל חתיכת דם, אף על פי שקשה ואינו נימוח, טמאה. [347]וי"א שגם לזה צריך בדיקה בשרייה, [348]אם היא חתיכה קטנה כשיעור שפופרת הקנה דק שבדקים:

(כב) ויש אומרים שגם לזה צריך בדיקה – ועיקר כסברא ראשונה (ש"ך).

סימן קפט – דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע, ובו ל"ד סעיפים:

(א) [349]כל אשה שאין לה וסת קבוע, חוששת ליום ל' לראייתה, שהוא עונה בינונית לסתם נשים, ואם יש לה וסת קבוע לזמן ידוע מכ' לכ' או מכ"ה לכ"ה, חוששת לזמן הידוע:

Commented [O113]: וו"ד מסובך.

[209] לא עשיתי

(א) חוששת ליום ל' כו' - היינו לאותו יום החודש וכדלקמן (סק"ל?) וכן חוששת לוסת ההפלגה עד שתקבע א' כדינו כדלקמן (ס"ב ורמ"א סי"ג) (ש"ך).
(ב) חוששת לזמן הידוע - פירוש כל עונות הוסתות, כמ"ש לעיל (סי' קפד ס"ב), ואם יש לה וסת קבוע לא חוששת לעונה בינונית (ט"ז), ואסורה לשמש כל עונת הוסת ע"ד שנתבאר לעיל (סי' קפד ס"ב?) (ש"ך), לא צריכה לחוש לעונה בינונית אלא באשה שאין לה וסת קבוע כלל, היינו כאשר הקבוע יותר מל' יום, אבל אם זה פחות, ולא ראתה, אז חוששין לעונה בינונית, וכן נראה דעת הש"ך (סקל"ג?) דלא כט"ז (ב"מ).

(ב) כיצד קובעתו, כגון שתראה ד' פעמים, וביניהם ג' זמנים שווין, כגון שראתה היום, ולסוף כ' יום פעם אחרת, ועוד לסוף עשרים יום, ועוד לסוף כ' יום, וזה נקרא וסת ההפלגות. ולכך צריכה ד' ראיות, שראיה ראשונה אינה מן המנין, לפי שאינה בהפלגה. ואפילו קודם שקבעתו שלש פעמים חוששת, שמיד אחר שראתה פעם אחת לסוף כ' חוששת מכאן ואילך כשיגיע כ', וכן בראיית הימים שהיא לימים ידועים לחדש, מיד אחר שראתה פעם אחת ליום ידוע לחדש, כגון (כ"א או כ"ה) [בא' או בה'] בו, חוששת לפעם אחרת לזה היום, ואסורה לשמש כל אותה העונה. והוא הדין לשאר מיני וסת שצריכה לחוש להם כן, חוץ מוסת הדילוג, וכמו שיתבאר בסימן זה. ולא אמרו שצריך לקובעם ג' פעמים, אלא לענין עקירה, שכיון שקובעתו בשלושה פעמים אינו נעקר בפחות מג' פעמים, שכל זמן שלא עקרתו ג' פעמים צריכה לחוש לו. אבל ליאסר, אפילו בפעם אחת חוששת לו פעם שנייה. ומיהו אף על פי שחוששת לו, נעקר בפעם אחת, אפילו קבעתו ב' פעמים. שאם ראתה ב' ימים ליום ידוע, ובשלישית לא ראתה, אינה חוששת לה עוד:

(ג) שמיד שראתה - פעם שנית לסוף כ' לראיה ראשונה חוששת מכאן ואילך, וכן כשיגיע יום כ' שלישית (ש"ך).
(ד) וכן בראיית הימים כו' - כלומר כל אשה כשראתה פעם ראשונה, צריכה לחוש פעם שנית לאותו יום, כגון שראתה בתחלה בכ"א בניסן, צריכה לחוש אח"כ בכ"א באייר, ואם אחר כך ראתה פעם שנית צריכה לחוש ג"כ לווסת ההפלגה וכדלקמן (רמ"א סי"ג) (ש"ך).
(ה) כגון כ"א או כ"ה – צ"ל בא' או בה' (ט"ז).
(ו) אלא לענין כו' - יש עוד חילוק בין וסת קבוע לשאינו קבוע ויתבאר לקמן סי"ד וט"ו (ש"ך).
(ז) אינו נעקר אלא בג' פעמים - וע"ד שיתבאר לקמן (&) (ש"ך).
(ח) אפילו בפעם אחת כו' - זהו בשאר וסתות אבל בוסת הפלגה שנזכר בתחילת סעיף זה צריך ב' פעמים שהרי ראיה הא' אינה מן המנין (ט"ז).

(ג) אם קבעה וסת לשעות ולא לימים, אינה חוששת אלא שעתה בלבד, והוסת הזה הוא נעקר בשעה אחת, ואפילו בלא בדיקה:

(ט) וסת לשעות - פירוש כגון אחר טבילתה או שאר דברים כיוצא בזה שרגילה לראות מחמת אותו זמן (ט"ז), פירוש, כגון שראתה כמה פעמים בימים שאינן שוין, כגון א' בניסן וד' אייר וח' סיון, דהדין שחוששת לאחרון שבהן דהיינו לח' תמוז עונה שלימה כמו שחוששת לוסת שאינו קבוע, אמנם אם בכל פעם שראתה בימים אלו, ראתה תמיד בשעה אחת, כגון בשעה שש ביום, אז אינה חוששת לח' תמוז רק בשעה ששית, ולא עונה שלימה, וזהו כונת הט"ז שכתב "כגון אחר טבילתה וכיוצא", פירוש, דכל וסת שאינו קבוע אינה חוששת אלא שעתה כשהשעה נקבעה ג' פעמים. ולפי זה מובן דברי המחבר דהוסת הזה נעקר בשעה אחת אפילו בלא בדיקה, דהיינו כיון שעברה שעתה ולא בדקה ולא הרגישה, מותרת כדין וסת שאינו קבוע (חוו"ד), ועי' (בתשו' נו"ב תניינא סי' קי"ז) ובתשו' חמדת שלמה סי' כ"ג] (פ"ת)[210].
(י) אם קבעה וסת לשעות ולא לימים וכו' והוסת הזה נעקר בשעה אחת ואפילו בלא בדיקה. מזה נמי קשה לי לפ"ר על הש"ע סי' קפ"ז סעיף י' שכתב שם ואין צריך לפרוש ליל של טבילה שלישית דכל מידי דלא קבעה וסת לא חייש אלא חדא זימנא. משמע הא אם קבעה וסת כגון שהיתה רואה אף בליל טבילה שלישית כשפירשה ולא שימשה אזי לא הי' נעקר בחדא זימנא ואמאי והא לא הוי אלא שעת וסת ונעקר בחדא זימנא. ודסי' קפ"ז היא מהגהות ודסי' דהכא הוא מהרשב"א. וא"י אם נאמר דפליגי. וקשה על הש"ע וצ"ע כי

[210] לא עשיתי

לא עיינתי כל הצורך: #### שמעתי קושי' מן התורני מוה' שמואל בר"ש שמש סג"ל מק"ק מעזריטש על תשו' כ"י שפסק להתיר בליל טבילה לשמש סמוך לוסתה ולא בשעת וסתה ממש דא"כ קשה על דין דהכא שהוא מהראב"ד כדאיתא בב"י שהוכיח הכי מעובדא דההוא איתתא דכל אימת דהוי סלקא מטבילת מצוה וכו' לדבריו לא מוכח מידי דהא בליל טבילה א"צ לפרוש סמוך רק בשעת ממש וע"ג הנהר לא הוי כ"א סמוך ולא שעת וסתה (ב"מ)[211].

(ד) עוד יש חילוק בין קבעתו ג' פעמים ללא קבעתו ג' פעמים, שהקבוע אף על פי שעברה עונתה ולא הרגישה, אסורה לשמש עד שתבדוק ותמצא טהורה. ושלא קבעתו ג' פעמים, אם הגיע זמן הוסת ולא בדקה ולא ראתה, כיון שעברה עונתה, מותרת. ועונה בינונית, שהיא לל' יום, דינה כוסת קבוע:

(יא) כיון שעברה עונתה מותרת – עי' לעיל (סי' קפו ס"?) דאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לפני תשמיש כאן מיירי שיש לה כבר וסת אלא ששינתה עכשיו בוסת חדשה ולא קבעתו ג' פעמים (ט"ז), עי' ט"ז ואין עיקר כדבריו, דהתם מיירי שאין לה וסת כלל וכל פעם היא מוחזקת ברואה, אבל כאן יש לה וסת אלא שאינו קבוע (נקה"כ), עי' לעיל (סי' קפו סק"ב ביאורים, וסק"א), דבאין לה וסת אין צריכה בדיקה לאור הנר, ולא בחורין וסדקין, וכאן צריכה בדיקה לאור הנר וחורין וסדקין, ועי' נקה"כ וכוונתו דמיירי כאן באופן שנתבאר שם (סי' קפו ס"ג), שראתה פעם אחת קודם הי"ד יום (חוו"ד).

(יב) ועונה בינונית כו' - ואסורה לבעלה לשלשים עד שתבדוק וכדלעיל (סי' קפד ס"ט) וע"ש (ש"ך, פ"ת), אבל לענין עקירה מתעקר בפעם אחת כמו וסת שאינו קבוע (פ"ת).

(ה) פעמים שתהיה ההפלגה שקובעת בהם הוסת, בדילוג. כגון שראתה היום, וראתה שנית לסוף ל', ושלישית לל"א, ורביעית לל"ב, קבעה וסת לדילוג של הפלגות. בין שהרחיקה דילוגה הרבה, בין שלא הרחיקה אלא יום אחד, קבעה וסת לדילוג השוה. שבכל ענין שתהא משוה ראייתה, קבעה לה וסת:

(יג) קבעה וסתה כו' - משמע דבד' ראיות קבעה וסת לדילוג והיינו דוקא לדעת היש מחמירין דלקמן (סעיף ז), וי"א ה' ראיות, ועי' מש"כ לקמן (סק"?) דלענין הדין יש להחמיר כשני הסברות ה"ה הכא (ש"ך), וי"א דעיקר דמספיק בג' הפלגות, שהוא ד' ראיות (חוו"ד).

(יד) וראתה שנית לסוף ל' כו' - וה"ה דילגה למפרע כגון ראתה שנית לסוף כ"ט ושלישית לסוף כ"ח בכל ענין שהיא משוה דילוגה קבעה וסת כמו כן לדילוג (ש"ך), ויש חולקים שאין חוששים למפרע שזה נגד הטבע (פ"ת).

(טו) ורביעית לשלשים ושנים - זהו כיש אומרים שבסעיף ז' אבל לדעה ראשונה דלשם בעינן כאן עוד ראתה בשלשי' ושלשה (ט"ז).

(טז) קבעה וסת לדילוג כו' - וחוששת אחר כך ליום ל"ג ואחר כך ליום ל"ד וכן לעולם (ש"ך).

(יז) בין שהרחיקה דילוגה הרבה - כגון שדלגה מכ"ט לל"א ואחר כך לל"ג ואח"כ לל"ה חוששת שוב לל"ז ואח"כ לל"ט וכן לעולם (ש"ך).

(יח) שבכל ענין שתהא משוה כו' - לאפוקי דילגה יום א' ואח"כ ב' ימים או איפכא: (ש"ך).

(ו) כשם שקובעת וסת בהפלגה מימים שוים ושאינם שוים, כך קובעת[350] בימי החדש(יט)[351] ובימי השבוע שוים ושאינם שוים. כיצד, ראתה ג' פעמים, באחד בשבת(כ) או בה' בשבת, או באחד בניסן ובאחד באייר ובאחד בסיון, או בה' בניסן ובה' באייר ובה' בסיון, קבעה לה וסת(כא) באחד בשבת או בה' בו, ובאחד בחודש או בה' בו,[352] אף על פי שאחד מלא ואחד חסר, אין מדקדקין בכך:

(יט) כך קובעת בימי החודש - הכל לימות החודש מלא וחסר לחדשים ולשנים מעוברות לפי תיקוני ב"ד, שכל מה שב"ד שלמטה עושים ב"ד שלמעלה מסכימים עמהם, ואף בחידושי הגוף, לדוגמא קטנה בת ג' שנים ויום א' שנבעלה אין בתוליה חוזרים נמנו ב"ד ועבר השנה בתולי' חוזרים (ש"ך).

(כ) כיצד ראתה ג' פעמים בא' בשבת כו' - פירוש דמראיה הראשונה עד השניה לחשבון שוה למשניה לשלישית כגון שראתה בא' בשבת וחזרה וראתה בג' שבועות בא' בשבת

[211] לא עשיתי

Commented [O114]: ש צד שההפלגה לפי ימי החדש אולי זה חלש

Commented [O115]: וסח בראיותיה?

Commented [O116]: וקבעת לפי חדשי הלועזים, שונה מפיהוק?

וחזרה וראתה בג' שבועות בא' בשבת, קבעה לה וסת בג' שבועות בא' בשבת, ואף על גב דאינן שוות לימות החדש (ש"ך), ואע"פ שזה וסת של הפלגה, עכ"ז אם ראתה באמצע הפלגה שלישית דאז נתבטל וסת הפלגה, (לקמן סי"ד), אז תולה וסתה בימות השבוע, דוסת השבוע לא נתבטל אפילו ראתה בינתיים כמו בוסת הסירוג ליום החודש (לקמן ס"ח), אבל בשכבר נקבע וסת הפלגה כגון שלא הפסיקה בראיה בנתים, אינה תולה כלל בוסת ליום השבוע רק בוסת הפלגה. ואם אחר שנקבע להפלגה הרחיקה ראיותיה, מונה הפלגתה מיום הראיה השניה, ואינה חוששת כלל לוסת השבוע (עי' לקמן סק"ט?) (חוו"ד), וי"א דאי משום וסת הפלגה היה צריך ד' ראיות משא"כ אי נקבע לימי השבוע א"צ אלא ג' ראיות (פ"ת).

(כא) קבעה לה וסת בראיותיה – שונה מוסת ההפלגה דלעיל (סעיף ב) שצריכה ד' ראיות דהתם אינו תלוי בימי החודש או שבוע ואי אתה יכול לומר בהפלגה כך ימים היא רואה עד שתראה פעם ב', שהרי אין הפלגה הראשונה נודע אלא על ידי זמן שבין ראיה ראשונה לשניה, אבל הכא שהוא תלוי בחודש או שבוע, בראיה ראשונה נמי איכא קביעות זמן, שהרי אתה אומר בכך לחודש ראתה (ש"ך).

(ז) [353]כיצד קובעת בימי החדש בדילוג, כגון שראתה בט"ו בניסן וט"ז באייר וי"ז בסיון, לא קבעה וסת עד שתראה בי"ח בתמוז(כב), שאין ראיה ראשונה מצטרפת, כיון שאין(כג) ההפלגות שוות. ומיהו אם היה לה וסת קודם שהתחילה, ואח"כ שינתה וראתה בדילוג ג' פעמים, קבעה וסת בדילוג. לפי שאף הראשונה בדילוג ראתה אותה, שדילגה מוסת הקבוע לה [354]וי"א שאע"פ שלא ראתה אלא בט"ו בניסן וט"ז באייר וי"ז בסיון, קבעה וסת וחוששת לי"ח בתמוז וי"ט באב, וכן לעולם. ויש לחוש לדבריהם ולהחמיר:

(כב) עד שתראה בי"ח בתמוז - ואז תקבע וסת בחדשים לדילוג, וצריכה לחוש אח"כ לי"ט באב ולכ' באלול וכן לעולם, ואין חוששין למה שחודש א' מלא או חסר וכדלעיל (סק"(יט)) (ש"ך), וחוששת לי"ט אב וכ' אלול, ואם לא ראתה בי"ט אב, אפילו הכי חוששת לכ' אלול (חוו"ד).

(כג) כיון שאין כו' - ולא היה בראשונה שם דילוג (ש"ך).

(כד) ומיהו אם היה לה וסת וכו' - פירוש כגון שהיתה רגילה לראות בסוף כ"ט וראתה אחר כך מאותו זמן בסוף שלשים ואחר כך בסוף ל"א ואחר כך בסוף ל"ב דבשתי ראיות הראשונות נמי ידעינן לדילוג (ט"ז), עי' לקמן סקמ"ב?, וצ"ל שכאן מדובר שוסתה שוה לדילוגה ואפילו היה לה וסת מקודם, סגי בג' ראיות, ולא אומרים שהראשון שייך לוסתה הקודמת (ש"ך).

(כה) מווסת הקבוע לה - פירוש שהיתה רגילה לראות ביום כ' ושינת' לראות ביום כ"א וכ"ב וכ"ג אף ראיית כ"א מן המנין, כיון שגם היא היתה בדרך דילוג שוה כמו האחרים שאחריה, ולא אומרים שאין הראשונה מן המנין אלא כשראיית כ' היא ראיה חדשה שלא הורגלה תחילה בזה (ט"ז).

(כו) ויש לחוש לדבריהם כו' - קשה דהא גם לדעה הראשונה יש חומרא אחת דהיינו אם יש לה חשש שני וסתות דאינו נעקר א' מהם אלא אם יהיה השני נקבע (עי' תחילת הרמ"א סי"ג) וא"כ לדעה האחרונה כאן דנקבע בג' פעמים ווסת הדילוג ממילא נעקר חשש וסת השני שיש לה ואינה חוששת לו עוד ולדעה הראשונה לא נקבע עדיין והיא חוששת גם להשני, ובמקרה כזה חוששים בשניהם להחמיר, ועי' לקמן (סי"ג סק"?) (ט"ז), ר"ל דחוששת לי"ז בתמוז משום וסת הפלגות ולי"ח בו משום וסת הדילוג ואם נקבע בג' ראיות אינו נעקר אלא בג' פעמים וכדין וסת קבוע (ש"ך).

(ח) ראתה ג' פעמים בג' חדשים בדילוג, וחזרה וראתה באותם דילוגים עצמן, אם נהגה כן ג' פעמים, הרי זה וסת קבוע לדילוג חלילה. כיצד, ראתה ט"ו בניסן וט"ז באייר וי"ז בסיון, וחזרה חלילה וראתה ט"ו בתמוז וט"ז באב וי"ז באלול, ועוד חזרה וראתה ט"ו בתשרי וט"ז בחשוון וי"ז בכסליו, קבעה לה וסת לדילוג חלילה, וחוששת לעולם ט"ו לחודש זה וט"ז לחודש זה וי"ז לחודש זה:

(כז) ראתה ג' פעמים בג' חדשים כו' – פי' אפי' אם הדילוג הוא בג' ימים דהיינו ט"ו ט"ז י"ז הולכים אחריו וחוששת בחודש השלישי ביום י"ז אף על פי שיש בינו לבין יום ט"ו ב' ימים וממילא נדע אם הדילוג הוא ביותר משלשה ימים, דהיינו שראתה ד' פעמי' בד' חדשים שלש פעמים בדילוג דג"כ הולכים אחריו (ט"ז).

Commented [O117]: אם זה הגיוני?

Commented [O118]: י' COMMENT הקודמת, שהרי אם זה כל שבוע נכון, אבל אם זה כל ג' שבועות, הרי זה הפלגה?

Commented [O119]: כון בורור

Commented [O120]: ותו דבר כמו הש"ך?

(כח) וחוששת - ט"ו לטבת וט"ז לשבט וי"ז לאדר וכן לעולם וה"ה בג' פעמים בב' חדשים וחוזר חלילה נמי הוה וסת קבוע כגון שראתה ט"ו בניסן וט"ז באייר וט"ו בסיון וט"ז בתמוז וט"ו באב וט"ז באלול קבעה לה וסתה לדילוג חלילה וחוששת אח"כ לט"ו בתשרי וט"ז בחשון וט"ו בכסלו וט"ז לטבת וכן לעולם (ש"ך), וי"א דחוששין לב' הדעות, (פ"ת).

Commented [O121]: יינו?

(ט) ראתה באחד בניסן ובאחד בסיון ובא' באב, קבעה לה וסת לר"ח לדילוגים, אבל ראתה באחד בניסן ובאחד באייר ובאחד בתמוז, ובאחד בסיון לא ראתה, לא קבעה לה וסת:

(כט) ובא' באב כו' כל זה לפי היש אומרים לעיל (סעיף ז) אבל לדעה הראשונה צריכה שתראה עוד באחד בתשרי (ט"ז), עי' ט"ז ויש חולקים, וזה לכו"ע (ש"ך), עי' ט"ז ועי' לעיל סק"ח? (חוו"ד).

(י) ראתה ט"ו בניסן וט"ז באייר וי"ח בסיון, לא קבעה לה וסת, כיון שסירגה בחודש השלישי ולא ראתה עד י"ח בו:

(ל) לא קבעה וסת - אפילו להיש מחמירין דבסעיף ז' ואפילו חזרה וראתה י"ט בתמוז לא קבעה לה וסת לדילוג כיון דאין הדלוגים שוים, מיהו כיון דראיית ט"ז באייר מראיית ט"ו בניסן, הוא הפלגה של ל"ב יום שוה להפלגת י"ח בסיון מט"ז באייר דהוא ג"כ ל"ב יום דניסן מלא ואייר חסר חוששת להפלגה זו וכשתראה בי"ט בתמוז דה"ל נמי הפלגה ל"ב מי"ח בסיון קבעה לה וסת דג' הפלגות שוים דל"ב יום בד' ראיות (ש"ך).

(לא) כיון שסירגה כו' - אפילו אם היה לה קודם לכן וסת קבוע ליום י"ד לא אמרינן כיון שראתה עתה ביום ט"ו וט"ז דקבעה וסת אלא בעינן שתראה ג' ראיות מלבד ראיה די"ד והלכך זו שסירגה לי"ח לא קבעה וסת (ש"ך).

(יא) דילגה פעם אחת או שתים, אינה חוששת לדילוג, אף על פי שחוששת לשאר וסתות בפעם אחת, אינה חוששת לוסת הדילוג, עד שתקבענו:

(לב) פעם א' או ב' - ע"ל סקי"ח (ש"ך).

Commented [O122]: בדוק אם נצרך שכן עיקר הש"ך בא לאפוקי מדעת הפרישה

(יב) וסת הסירוג(לג), ראיה ראשונה מן המנין, לדברי הכל, ואף על פי שהרחיקה ראיותיה. אלא שלענין חשש וסתה בתחלה הוא שוה לדילוג(לד), שאינה חוששת אלא מר"ח לר"ח(לה) הסמוך לו. כגון שראתה בר"ח ניסן, חוששת לר"ח אייר(לו), ואם לא ראתה עד ר"ח סיון, חוששת לר"ח תמוז, הסמוך לו, ואם לא ראתה בר"ח תמוז, אינה חוששת לר"ח אב, אף על פי שהם הפלגת ב' חדשים כעין ההפלגה הראשונה, מפני שהפסקת החדש השני ביטלה ראיית הראשון, וראיית החודש השלישי היא התחלת וסת, וחוששת לר"ח הסמוך, ולא יותר:

(לג) וסת הסירוג ראיה ראשונה כו' - פי' שסירגה ראש חדש דהיינו שראתה בר"ח ניסן ובר"ח סיון ובר"ח אב קבעה לה בר"ח לסירוג שאח"כ אינה חוששת לר"ח אלול אלא לר"ח תשרי וכן לעולם, עי' לעיל סעיף ז, ומש"כ כאן הוא אפילו לדעה הראשונה שם, שכאן הוי קביעו' לר"ח והוי ג"כ ר"ח הראשון מן המנין כי בו לבד יש ג"כ שייכות הוסת מצד שהוא ר"ח (ט"ז), אין ר"ל שראתה בתחילת ראייתה בר"ח ניסן וראיה ב' בר"ח סיון וג' בר"ח אב דאם כן פשיטא דקבעה וסת דמנ"ל דוסת הסירוג הוא דלמא וסת השוה הוא שהרי לעולם לא סירגה מיהו י"ל דמ"מ נקרא וסת הסירוג כיון שסתם נשים וסתם מל' לל' אם כן זו שראתה מב' חדשים לב' חדשים שינתה מדרך שאר הנשים, ויותר נראה דמיירי אפילו שראתה בתחילת ראייתה בר"ח אדר ואח"כ בר"ח ניסן דאע"ג דהשתא ראתה מחדש לחדש אם שוב ראתה בר"ח סיון ואב קבעה וסת לסירוגים, שסירגה מב' חדשים לב' חדשים, מיהו בהיה לה וסת קודם לכן כגון שראתה בר"ח שבט ובר"ח אדר ובר"ח ניסן ושוב סירגה לראות בר"ח סיון ובר"ח אב נראה דלכ"ע ראיית ניסן אינה מן המנין ולא קבעה וסת לסירוגים אלא לראש חודש, ואף על גב דאמרינן (&) דאם היה לה וסת ליום ך' ואח"כ ראתה בדילוג ליום כ"א וכ"ב וכ"ג מודה שמואל דראיית כ"א ממנינא הוא, היינו משום דהתם דילגה מוסת הקבוע לה ביום כ' וראתה ביום כ"א, ואם כן שֵׁם דילוג עלה משא"כ הכא דכיון דקבעה וסת מר"ח לר"ח א"כ בר"ח ניסן לא שם סירוג עלה אלא וסת השוה הוא (ש"ך), עי' ט"ז מה שהביא מסעיף ז', וקשה ועי' דבריו שם סקי"א? ונראה כוונתו לסעיף ב' בהפלגה שצריכה ד' ראיות, והפלגה שונה, שההפלגה מהראיה שלפניה גורמת הראיה שאחריה, משום הכי בעינן ג' ראיות שאחר ג' הגורמים, דהיינו אחר ג'

ההפלגות שהן הן הגורמים כמו בפיהוקין שבעינן ג' ראיות שאחרי ג' פיהוקין, מה שאין כן בוסת הסירוג, שתופסת לחדשים ויום החודש הוא הגורם, אף הראיה ראשונה מהמנין שאף היא ראתה ע"י גורם שנתחזקה בו, מה שאין כן בהפלגה שהראיה הראשונה לא היתה מחמת הגורם שנתחזקה בו דהיינו הפלגה, שראיה הראשונה לא בהפלגה חזיתיה. וזה כוונת השו"ע במה שכתב "לדברי הכל", לפי דעת הט"ז, דהיינו דבהפלגות איכא גם כן מחלוקת הפוסקים אי סגי בג' ראיות או רק בד' (&), מכל מקום מודה דבוסת הסירוג סגי בג', מטעם הנ"ל. אבל לפי הצד בסעיף ז' שבוסת הדילוג אף דתופסת לחדשים מכל מקום צריך ד', אע"פ שוסת הדילוג ג"כ יום החודש גורם (חוו"ד), והנה בוסת הסירוג שנקבע כגון שראתה בניסן ובסיון ובאב, ואחר כך לא ראתה ג' חדשים רצופים דהיינו אלול תשרי חשון, אפילו הכי חוששת לכסליו, ולא דמי לוסת הפלגה (עי' ש"ך סקמ"ה?) דאמרינן דנתבטל ההפלגה, מכל מקום הכא לא אמרינן דנתבטל סירוגה, דבשלמא גבי הפלגות שהפלגה של כך וכך ימים גורם הראיה, כיון שנתבטל ההפלגה נתבטל הגורם, מה שאין כן בוסת הסירוג, דאף שהפסיקה, מכל מקום כיון שתופסת לחדשים ויום החודש הוא הגורם, לא נתבטל הגורם ע"י ההפסקות (חוו"ד), עי' ש"ך, ועי' דברי לעיל (סק"ו?), ועיקר דאם ראתה ניסן סיון אב אלול תשרי, דמצרפינן ראיית אב לוסת הסדור לכל החדשים, אף דאנו רוצין להחזיקה על ידי הוסת הב' יותר מהוסת הא', דלעולם אין מקלקלין מה דסרכיה נקט ואתאי, ואפילו אם היה מקודם ד' סירוגין ואחר כך חזרה וראתה שלשה חדשים על הסדר, נעקר וסת הסירוג ונקבע וסת הסדור, ועי' ש"ך סקי"ד?, ואין חילוק בין סירוג לשבועות או לחדשים (חוו"ד).

Commented [O123]: הסביר

(לד) שוה לדילוג - פי' כמ"ש לעיל (סי"א) שבוסת הדילוג אינה חוששת עד שתקבענו ג' פעמים ע"כ אינה חוששת כאן לראש חודש אב (ט"ז).

(לה) שאינה חוששת אלא מר"ח לר"ח - משום דסתם נשים וסתם כל ל', והיינו כל חודש. וז"ש "מפני שהפסקת השני בטלה ראית החדש הראשון כו'" (ש"ך).

(לו) חוששת לראש חודש אייר - פי' בשני ימים דר"ח אייר הראשון, שהוא יום שלשים לראייתה והיא עונה בינונית למי שאין לה וסת קבוע, כדלעיל. ועיין סעיף י"ג (ט"ז).

(לז) אינה חוששת לראש חודש אב - צ"ע מדוע לא חוששת לוסת ההפלגה, שהרי ראש חדש סיון הוא יום ששים מראש חדש ניסן, וכן ראש חדש אב הוא יום ששים מראש חדש סיון. ואם נפרש משום שהוא יותר משלשים יום אין לחוש לוסת ההפלגה שהוא יותר מעונה בינונית, וכן משמע קצת בש"ך (סקכ"ו), א"כ קשה מדבריו (סקכ"ג?) דמשמע דחוששת להפלגת ל"ב, ועיקר דאפילו הרחיקה תשעים יום קבעה וסת, כדלקמן (סכ"ז), והנה אם ראתה ראש חדש ניסן וראש חדש סיון וראש חדש אב וראש חדש תשרי, שכבר קבעה לה וסת להפלגה של ששים ולראש חדש, שהרי ראתה ד' ראיות וביניהם ג' הפלגות, ואח"כ חשון מלא, איזה וסת מקרי קבוע, אם של ראש חדש ויום הוסת יום שני של ראש חדש, ועוד צ"ע אם כיון שכבר נקבעו שניהם אין שום אחד מהם נעקר בפחות מג', כדין וסת קבוע (דג"מ).

(לח) מפני שהפסקת החודש השני - ודוקא שלא היו הפלגות שוות בינתיים, כגון שב' חדשים הראשונים היו מלאים ובב' השניים היה אחד חסר ואחד מלא, משום הכי אינה חוששת ליום החודש, אבל חוששת ליום שלאחריו, מפני שהוא שוה להפלגה שראתה בראשונה שחוששת לפעם אחת. אבל כשכל החדשים שווין, שאז ההפלגה בימים ג"כ שווין, ודאי חוששת לראש חודש הב' מפני ההפלגה. ולפי זה לא דק המחבר בלשונו שנקט הציור בחדשי החמה, שהן תמיד שוה, והיה צריך להביא חדשי חשון וכסליו (חוו"ד).

(יג) **אין האשה קובעת לה וסת, אפילו ראתה שלשה ר"ח זה אחר זה, אלא אם כן יהיו כולם בעונה אחת, ביום או בלילה. ואם ראתה שלש פעמים ביום, והרביעית בלילה, או שלש פעמים בלילה והרביעית ביום, חוששת ביום ובלילה(לט) מפני חשש הוסת הראשון ומפני חשש השני, שהוא האחרון, ואם ראתה פעמים ביום ופעמים בלילה, שלא על הסדר, (ולמ קבעה למחל מהן ג' פעמים(מ)), או שתראה הראשונה ביום(מא), וג' האחרונות בלילה, או הראשונה בלילה והג' אחרונות ביום, או שלש בזה ושלש בזה, חוששת לאחרונה בלבד.** הגה: המקה קלמתה(מב), תוקמת לוסת החלק ולהפלגה, על שתקבע וסת החלק גג' פעמים, לו וסת הפלגה בל"פ, לו שתעקר ל' מהן. כילל, למתה בל' בניסן וכ' בו, תוקמת למחל בחייר, מפני ר"ח ניסן(מג). למתה בחמל בחייר לו לל למתה בו(מל), תוקמת לט' בחייר, שהוא יום כ' מלחיית יום כ' שלמתה. למתה בט'

(לט) חוששת ביום ובלילה - אותו שביום אינה נעקר עד שנעקר שלש פעמים ואותו שבלילה נעקר בפעם אחת שלא תראה בו עוד בלילה (ט"ז, ש"ך), כדלקמן סעיף י"ד (ש"ך).

(מ) ולא קבעה אחד מהן ג' פעמים - דאילו קבעה האחרון ג' פעמים, היינו מ"ש המחבר אח"כ "או שתראה כו' חוששת לאחרונה לבד", ואילו קבעה הראשון ג' פעמים ולא האחרון, היינו מ"ש המחבר מקודם "ואם ראתה ג' פעמים כו' והרביעית כו' חוששת ביום ובלילה כו'" (ש"ך).

(מא) או שתראה הראשונה ביום כו' - כן צריך להיות וכן אחר כך או הראשונה בלילה (ט"ז).

(מב) האשה שראתה כו' - וסת החדש חוששת לו בתחלתו פעם א' אבל וסת ההפלגה אי אפשר לחוש לו עד שתראה ראיה שניה, והא דאמרינן "עונה בינונית ל' יום" היינו מחדש לחדש בין מלא בין חסר (ש"ך), עי' ש"ך, וקשה שכן לעיל (סעיף ד) בוסת החדש כשאינו קבוע עברה ולא בדקה מותרת בלא בדיקה, ובעונה בינונית צריכה בדיקה (סי' קפד ס"ט), ועיקר דעת הט"ז (סק"(מג)) דיום ל' לאו היינו יום החודש (חוו"ד), וסת הפלגה דאינו וסת קבוע אף שהוא בג' הפלגות שווים, אם אינם שווים בעונת יום או לילה ולכן אם ראתה ביום א' ואח"כ לסוף ד' שבועות ראתה בליל א', א"צ לחוש לסוף ח' שבועות בליל א', אף דבהפלגת ימים הוא שוה, אך בוסתות אין משגיחין רק בעונות, ולסוף ח' שבועות צריכה לחוש ביום השבת (פ"ת).

(מג) חוששת לא' באייר מפני ר"ח ניסן - חוששת גם ליום א' דראש חודש אייר שהוא יום שלשים מן הראיה דראש חודש ניסן כסתם עונה בינונית כנ"ל (סי"ב) (ט"ז), היינו כאשר לא ראתה ביום כ' ניסן, שהראיה שניה בטלה את העונה בינונית של הראשונה (חוו"ד).

(מד) ראתה באחד באייר או לא ראתה כו' - אף על גב דראתה ב' פעמים להפלגת עשרים אפ"ה חוששת לימי החודש וצריכה לחוש לכ' באייר ה"ה כאן אף על פי שראתה בא' באייר צריכה לחוש לט' בו משום ראיית עשרים בניסן, ויפה הגיה כאן רמ"א "ראתה או לא ראתה כו'", דלא מצינו בשום מקום דראיה שרואה בשינוי זמן תעקר החשש שהיה עליה תחלה, כל זמן שאין לה שינוי קביעות כדין שלו בג' פעמים או בד' פעמים, ועיקר כדברי רמ"א דגם בראתה בראש חדש אייר צריכה לחוש לט' וכ' באייר (ט"ז), ועיקר דאם ראתה בא' באייר א"צ לחוש לט' בו שהפסיקה בראתה בנתיים ואין כאן הפלגת עשרים יום אלא הפלגת י"ב יום ושינתה הפלגה לי"ב ואין צריך לחוש אלא להפלגת י"ב יום מראיה זו דא' באייר וכדלקמן (סעיף יד) וחוששת נמי לעשרי' באייר משום וסת החדש ולא' בסיון משום ר"ח אייר אבל לוסת החדש חוששת בין ראתה מקודם או לא ראתה כל שלא שינתה וסתה של החדש, וע"ל (סק"מ?) (ש"ך וחוו"ד), ועיקר דלא כהרמ"א, אלא דוקא לא ראתה, ולא מטעם שכתב הש"ך, אלא עיקר הטעם הכא דאילו ראתה בר"ח אייר שוב לא היתה צריכה לחוש לט' בו מפני הפלגת כ' של ראיית כ', מפני שחשש הפלגה תמיד אין לחוש אלא לראיה האחרונה, ואפילו כשקרבה ראייתה, ודלא כט"ז (סק"?) (ב"מ), עי' (בתשו' ח"ס סי' קס"ו[212])] (פ"ת).

(מה) שתקבע וסת אחד כדינו - פירוש והשני לא נקבע. והיינו באם וסת החדש נקבע תחלה, כגון ראתה בראש חדש ניסן וראש חדש אייר וי"ד באייר וכ"ז באייר ור"ח סיון, הרי הוקבע וסת ר"ח והפלגות לא נקבעו רק ב' פעמים. וכן לפעמים וסת הפלגות תחלה כגון

[212] לא עשיתי.

Commented [O124]: סר דג"מ רע"א, נקה"כ

Commented [O125]: אם הו אמשנה את הגרסא?

Commented [O126]: א זכור לי את זה בהתן

Commented [O127]: כון החוור דעת בחידושים כא וביאורים יד סה"כ מסכים עם הש"ך

שראתה בר"ח ניסן וי"ד בו וכ"ח בו ובר"ח אייר וי' בו דקבעה וסתה להפלגת י"ד יום ווסתות הר"ח עדיין לא נקבעו. ועי' לעיל (סעיף ז) דלענין וסתות הדילוג אזלינן לחומרא בזה דהיינו ראתה ט"ו ניסן ט"ז אייר י"ז סיון וגם ראתה בראש חדש אייר וראש חדש סיון דלא אמרינן כבר נקבע וסתות הדילוג ולא ניחוש לוסתות חודש עוד דלקולא לא אמרינן כן אלא בעינן דוקא דילוג בד' פעמים (ט"ז), עי' ט"ז וי"א דוקא כששני הוסתות הן מחמת גרמת יום החודש, כגון בראש חדש ובכ"ה בחודש, דאז אפשר שיתקיימו שני הוסתות דהא אשה קובעת וסת בתוך וסת כמבואר בסעיף ל"ב, משום הכי חוששת אולי יתקיימו שניהם, מה שאין כן ביש לה וסת קבוע להפלגה אינה חוששת שוב לוסת אחר שאינו קבוע, דהא אי אפשר שיתקיימו שניהם, דאם תראה עוד באמצע הפלגות בעל כרחך יתבטל ההפלגות. וכן ביש לה וסת החודש קבוע אינה חוששת ליום אחר שראתה בו, רק משום וסת החודש ולא משום הפלגה, מטעם הנ"ל שאי אפשר שיתקיימו שניהם. ודוקא היתה למודה להיות רואה בהפלגת יום ט"ו ושינתה ליום כ' חוששת, מטעם דכיון שאנו רואין ששינתה ולא ראתה בוסת הקבוע חיישינן אולי וסת אחר קובעת, אבל בלא שינתה וראתה גם ביום הקבוע לא חיישינן למה שאינו קבוע ולומר אולי יתבטל הקבוע. וקשה על הט"ז שכן וסת הדילוג הוא ג"כ משום גרמת יום החודש, ואפשר כוונת הט"ז במה שכתב דלא ניחוש לוסת החודש היינו ליום החודש שראתה באחרונה, דהיינו באם ראתה ט"ו ניסן וי"ו אייר וי"ז סיון, דאז אם היה נקבע וסת הדילוג לא היתה חוששת רק לי"ח תמוז ולא לי"ז תמוז, וכשלא נקבע חוששת לי"ז תמוז (חוו"ד).

(מו) או עד שאחד מהן נעקר אז אינה כו' - פירוש אפילו בפעם אחת שיבוא אותו הוסת ולא תראה הוא נעקר כיון שלא הוקבע עדיין ג' פעמים (ט"ז).

(מז) ראתה ט"ו בניסן כו' – הוא העיקר, ודלא כב"ל (ש"ך).

(מח) חוששת לט"ו באייר – פי' לוסת החדש וא"צ לחוש לי"ד באייר אף על פי שהוא שלשים יום מראיית ט"ו בניסן וכנ"ל סק"ל? דוסת החדש היינו עונה בינונית (ש"ך).

(מט) חוששת לט"ז בסיון – גם משום וסת החדש וגם משום הפלגה, ואינה חוששת לי"ז בו משום וסת הדילוג, שהרי ניסן מלא ואייר חסר נמצא ט"ז דאייר הוא הפלגת ל"ב מט"ו דניסן וי"ז דסיון הוא הפלגת ל"א מט"ז דאייר ומש"ה אינה חוששת גם כן לי"ח בתמוז שאינה הפלגת ל"א אלא ל"ב מי"ז בסיון וצריכה לחוש להפלגת האחרון שהוא ל"א (ש"ך).

(נ) ואינה חוששת לי"ח בו - לסברא הראשונה לעיל ס"ז אבל להי"א שם, קבעה כבר וסת הדילוג בשלש ראיות וחוששת כאן לי"ח בתמוז וכמו שמסיים הרב "רק י"א כי בדילוג חדש הראיה ראשונה מן המנין כו'", ולפי זה מיירי הכא בהיה לה וסת קבוע קודם לכן בט"ו לחדש, דאז לכו"ע שדינן ראיה דט"ו דניסן לוסתה ואינה מן המנין וכנ"ל (סקי"א?) (ש"ך).

(נא) וכן בדרך זה בהפלגה ודילוגין - פירוש שהדילוגין הם שלא לפי ימות החודש כמו שזכרנו ט"ו ט"ז י"ז, אלא בדרך הפלגה, דהיינו שראתה עכשיו ראיה ראשונה ולסוף עשרים יום ראתה שניה, כשיגיע כ' אחר השנייה, צריכה לחוש. הגיע כ' ולא ראתה, אינה חוששת כלל להפלגה זו. ראתה ראיה שלישית ביום שלאחריו, דהיינו כ"א אחר השניה, כשיגיע כ"א אחר השלישית, צריכה לחוש לאותו יום. ואם לא ראתה בו, אינה חוששת להפלגה. ואם ביום שלאחריו ראתה, דהוא כ"ב אחר ראיה שלישית, ראתה ראיה רביעי,ת כשיגיע יום כ"ב אחר הרביעית צריכה לחוש, ואם לא ראתה בו, אינה חוששת כלל להפלגה. ואם ביום שלאחריו, שהוא יום כ"ג, אחר הרביעית, ראתה ראיה חמישית, קבעה לה וסת לדילוג. ומכאן ואילך לא תיחוש אלא לדילוג, ואינה צריכה לחוש ביום כ"ג שיגיע אחר הראיה חמישית. שונה לעיל דסגי בארבע ראיות, וכאן בענין ה', דלעיל מיירי בדילוג לפי החודש, ט"ו ט"ז י"ז, ממילא ניכר שָם יום של ראיה הראשונה, מה שאין כן כאן (ט"ז, ש"ך).

(נב) רק י"א כי בדילוג חדש כו' - צ"ע דהי"א בדילוג חדש ראיה ראשונה מן המנין סוברים גם בדילוג דהפלגה ראשונה מן המנין וכמ"ש לעיל סק"ח? אלא שאין הפלגה נודעת אלא בב' ראיות וכדלעיל ס"ב ואי אפשר בפחות מארבע ראיות אפילו בהפלגות שוות וצ"ע (ש"ך).

(נג) וביום ט"ז באייר – צ"ל בט"ז וביו"ז (ט"ז וש"ך).

(נד) והמשיכה ראייתה שלשה ימים כו' - אע"פ שראיית י"ז של פעם הא' וב' לא היה סוף העונה אלא באמצע אפ"ה חשבינן לה לעיקר העונה וביום י"ז של פעם ג' לא כתב שראתה

Commented [O128]: לא כפ"ת הנ"ל סק"(מב).

Commented [O129]: אם הב"י הובא בשו"ע? עי' דבריו סק"ל

Commented [O130]: כון? ט"ז סקכ"ג?

בי"ז וי"ח כמו שכתב בשתי פעמים הראשונים דאז היה פשיטא לקבוע הוסת בי"ז וי"ח כיון שיש שם שני ימים שוים בכל פעם (ט"ז).

(נה) וי"א שאין כאן וסת שוה כו' - אלא וסת הדילוג לחוד (ט"ז).

(יד) היתה רגילה לראות יום עשרים, (וע"ק לה בזה וסת קבוע), ושינתה ליום שלשים, זה וזה אסורים, וכשיגיע יום כ' לראיית שלשים, אסורה משום וסת הראשון, ואם לא תראה בו חוששת ליום ל'. שינתה פעמים ליום ל' זה וזה אסורים. שינתה ג' פעמים ליום ל', הותר יום כ' ונאסר יום ל'. ואם לאחר ששינתה פעם או פעמים ליום ל' ראתה לסוף כ', חזר וסת של כ' למקומו והותר שלשים:

(נו) ויש לה בזה וסת קבוע - דאל"כ כיון דשינתה ולא ראתה ביום כ' נעקר חשש יום הכ' כיון שאינו נקבע כבר בג' פעמים (ט"ז).

(נז) לראיית ל' אסורה - אבל אין מונין כ' יום משעה שהיתה ראויה לראות ליום עשרים, כיון שלא ראתה אותו פעם והמתינה עד יום שלשים, ועי' מש"כ לעיל (סי"ג סק"?) בתחילתו בדין ראתה באחד באייר או לא ראתה כו' (ט"ז).

(נח) ואם לאחר ששינתה כו' - אף על פי שג' פעמים לא ראתה ביום עשרים לא נעקר יום כ' כיון שלא ראתה יום ל', שאם אשה מדלגת וסת אחד פעמים וג' פעמים ואינה רואה בנתים לזמן אחר בקביעות לקבוע וסת, וחוזרת לראות לזמן הוסת לא נעקר הוסת, ולכן אם ראתה פעמיים בהפלגה של ל', ואח"כ הפלגה אחר, אפילו לא חזרה לקביעות הראשון רק ששינתה הפלגתה שוב אין לחוש להפלגת ל' (ש"ך).

(נט) חזר וסת של כ' - וצריכה עוד ג' פעמים שלא ראתה לכ' לעוקרו ודוקא שלא שינתה לוסת אחר אבל שינתה לוסת אחר כבר נעקר הראשון לגמרי ואם תחזור לראות בו הרי הוא כתחלת וסת דבעינן ג' פעמים לעקירת הראשון ולקביעות השני והראשון נעשה שני והשני נעשה א' (ש"ך).

(טו) שינתה ראיותיה ולא השוה אותם, כגון ששינתה פעם אחת ליום ל' והשני לל"ב, והג' לל"ד, נעקר וסת הראשון ואין לה וסת כלל. ואם חזרה לראות ביום הוסת הראשון, חוזר לקביעותו הראשון וחוששת לו תמיד עד שיעקר ממנה שלש פעמים. וה"ה להפסיקה מלראות שלש עונות, ואחר כך חזרה לראות ביום הוסת הראשון:

(ס) שינתה ראיותיה – פי' אשה שהיתה לה וסת ליום כ' (לעיל סי"ד), אלא דשם אמר ששינתה ראייתה לוסת קבוע אחר, ואז נאסר יום ל' וכאן מיירי בשינתה לאינן שוות הותרה לגמרי כל שלא חזרה וראתה אח"כ (ט"ז).

(סא) נעקר וסת כו' – ואין חשש לדילוג מאחר שלא ראתה בדילוג אלא ב' פעמים, אמנם עי' לעיל (סעיף ו) שיש צד שגם כאן צריכה לחוש לוסת הדילוג כיון שדילגה ב' פעמים (עיי"ש סק"ח?) (ש"ך).

(סב) ואין לה וסת כלל כו' - מיהו חוששת להפלגה אחרונה, היינו ליום ל"ד וכדלעיל (סקל"ו) ועוד חוששת לעונה בינונית (עי' לעיל סק"ל) (ש"ך).

(סג) ביום הוסת הראשון - כיון דמיירי בוסת הפלגה לימים ולא בימי החדש כנ"ל (סק"?) והך ביום הוסת הראשון פירושו שראתה בשיעור הפלגת הראשון מיום ל"ד שראתה באחרונה כי היכי שיהיה היכר שהוא עדיין בתוך הוסת הראשון (ט"ז).

(סד) וה"ה להפסיקה כו' – פי' ג' פעמים כ' יום שהיתה רגילה לראות בהם ולא ראתה בהם ואז היא נחשבת כמסולקת דמים ואינה חוששת אחר כך, ומש"כ ב"שינתה ראייתה" היינו דחזרה לראות כשיעור הפלגה ראשונה שהיא כ' דהיינו מן ראיית ל"ד ממילא הוי כוסת הראשון ובהפסיקה לגמרי גם כן צריכה לחשוש לכ' יום אחרי הראיה הבאה, ועי' לקמן סל"ד (ט"ז), וי"א אפילו כשהפסיקה פעם אחת, ולא שינתה ראיותיה כלל, שוב אינה חוששת לאותו יום, דאינה חוששת ליום עשרים הבא משום דאין כאן הפלגה של עשרים כיון שהפסיקה ולא ראתה ואם ניחוש ליום עשרים הוה הפלגת מ' מראיה אחרונה , וה"ה דאינה חוששת אפילו לעונה בינונית דהיינו שלשים יום לראיה האחרונה דדוקא באשה שאין לה וסת קבוע אמרינן הכי, אבל זו שיש לה וסת קבוע אלא שהפסיקה לראות ביום הקבוע, אין לנו לחוש כלל ליום ל', ולצד זו אפילו הפסיקה מלראות בשלש עונות וחזרה וראתה, חוששת ליום עשרים דלעולם כל היכא שהפסיקה וחזרה לראות חוזרת לוסת הראשון וחוששת לו מראיה זו (נקה"כ), כל שלא שינתה בינתים בג' ראיות אחרות ואחר כך חזרה לראות ביום הוסת הא' חזרה לקביעותו הא' וצריך ג' פעמים לעקרו (ש"ך), וי"א דעיקר דאשה שיש לה וסת ועבר וסתה ולא ראתה חוששת לעונה בינונית, משום דוכי

Commented [O131]: אם הלכה למעשה יוצא מדברי הט"ז סקכ"ד?

Commented [O132]: "ז ונקה"כ הלכה יוצאמהם? וש"ך חלש

לעולם לא תראה, (עי' ט"ז סק"ה?), ועוד אשה היתה רגילה לראות לט"ו יום ועכשיו שינתה למ"ה יום, לא אומרים שבג' פעמים ט"ו יום נעשה בחזקת מסולקת דמים, ואפילו בג' פעמים ל' יום לא נעשה בחזקת מסולקת דמים רק בזקנה (עי' לקמן סכ"ח), ולהפלגה גדולה ודאי דצריכה לחוש, ומה שכתב הט"ז דבהפסיקה ג' עונות וראתה, שחוששת ליום כ', אין עיקר כדבריו אלא דוקא ב' ראיות שתחזור לוסתה דוקא (חוו"ד).

(סה) ביום הוסת הראשון – מאחר וכאן מיירי בוסת הפלגה, צ"ל דמיירי שראתה שתי ראיות שיהיה מינכר הפלגתה לכ' יום (פ"ת).

(טז) כיוצא בזה דין עקירת וסת ר"ח. כיצד, היתה רגילה לראות בר"ח, ועבר עליה ר"ח ולא ראתה, חוששת לר"ח עד שיעברו עליה שלשה ר"ח. עברו עליה שלשה ר"ח ולא ראתה, אינה חוששת להם. חזרה וראתה בר"ח, חזר הוסת למקומו:

(סו) חוששת לר"ח כו' - דוקא הכא בוסת החודש דינא הכי אבל בוסת ההפלגות כגון שהיתה רגילה לראות ליום ל"ב ואחר כך עברה ולא ראתה ליום ל"ב א"צ לחוש להפלגת ל"ב שהית' ראויה לראות דהיינו ליום ס"ד לראייתה[213] (ש"ך).

(סז) שיעברו עליה ג' ר"ח - אם עברו עליה שני ר"ח ולא ראתה ושוב נתעברה ועברו ימי העיבור והנקה ושוב הגיע ר"ח ולא ראתה מצטרפת עקירה זו עם שני העקירות ראשונות להיות נחשב עקירה ג' פעמים, עי' לקמן סעיף ל"ד (פ"ת).

(סח) חזרה כו' - וה"ה לשינתה ראיותיה ג' פעמים לראיות שאינן שוות וחזרה וראתה בראש חודש חזר הוסת למקומו וצריך ג' פעמים לעקרו (ש"ך).

(סט) חזר הוסת - אפילו יש לה ב' וסתות קבועים באופן המבואר בסעיף ל"ב, והפסיקה וסת אחד ג' עונות וחזרה וראתה, גם כן חזר הוסת למקומו (חוו"ד).

(יז) כל וסת שנקבע מחמת אונס, (כגון שקפצה ולמתה), אפילו ראתה בו כמה פעמים, (מ"מ לא קבעה לותן לימים), אינו וסת, שמפני האונס ראתה(עב). (ומ"מ תוספת לו(עג) כמו לוסת שמינו קבוע). קפצה וראתה, קפצה וראתה, קבעה לה וסת לימים, בלא קפיצות. כיצד, קפצה באחד בשבת וראתה דם, ולאחר כ' יום קפצה באחד בשבת וראתה דם, ולאחר י"ט יום קפצה ביום השבת ולא ראתה דם, ולאחר השבת ראתה בלא קפיצה, הרי נקבע אחד בשבת אחר כ', שהרי נודע שהיום גרם לה, ולא הקפיצה, וכבר נקבע יום זה ג' פעמים. וכן כל כיוצא בזה:

(ע) אפילו ראתה בו כמה פעמים - בכמה ימים, כיון שלא קבעה אותו לימים ידועים, כגון בר"ח או באחד בשבת כדלקמן (סעיף י"ח) אינו וסת (ש"ך).

(עא) לימים – יש לספק אם דוקא בצירוף ימים הוא דנקבע או דנקבע ג"כ בצירוף וסת הגוף, כגון אשה שקפצה והתחילה לפהק ולעטוש וראתה דם, וכן קרה ג' פעמים, אבל אם כמה פעמים קפצה לבד או פיהקה לבד ולא ראתה, דאפשר דמצטרפים ג"כ, ויש לה וסת קבוע דאם תקפוץ ותפהק (פ"ת).

(עב) אינו וסת שמפני האונס ראתה – צ"ע שכן י"א אפילו לקפיצות לחוד יש וסת, וכן מש"כ בסוף הסעיף "דכבר נקבע יום זה ג' פעמים כו'", הי"א הזה סובר שנקבע וסת ליום א' ולקפיצות שקפיצה דאתמול גרמה שראתה ביום א' שלאחריו, ועי' לקמן סעיף כ שהמחבר פסק כי"א זו. ויש לחלק שמש"כ לקמן נוגע לפיהוק והוא לא נקרא אונס, דפיהוק הוא מצד טבע האשה להיות כן משעת ראייתה ממותרי הליחה שבה (ט"ז), עי' ש"ך סק"(פח) (נקה"כ).

(עג) ומ"מ חוששת לו – אחרי שאירע כן ג' פעמים, היינו שא"צ לחוש לכל פעם שתקפוץ כשלא אירע כן ג' פעמים, אבל לוסת החדש ולהפלגה, צריכה לחוש אפילו בפעם אחת, כגון שקפצה וראתה ואחר כ' יום חזרה וקפצה וראתה צריכה לחוש לוסת ההפלגה ואם אח"כ תקפוץ לסוף כ' צריכה לחוש לו כל העונה ואם לא תקפוץ אחר כך לאותו וסת א"צ לחוש, דמה שראתה מתחילה היה על ידי קפיצה, שונה מפיהוק (עי' לקמן סי"ט וס"כ) (ש"ך[214]), עי' לעיל (סק"א?) דאם יש לה שעה קבועה אחר הקפיצה שתראה, אינה חוששת רק לאותה שעה, ועי' ש"ך שאין צריכה לחשוש לוסת החדש ללא קפיצה, וקשה, מה שונה מכל עונה בינונית, וצ"ל שדבריו באשה שיש לה וסת קבוע או שראתה בינתיים, דאז ליכא חשש ליום החודש מטעם עונה בינונית, רק מטעם גרמת יום החודש, ובזה כתב שפיר דאין

---

[213] עי' לעיל סק"(סד), שהחוו"ד חולק.

[214] עי' לקמן סק"(צז) בנקה"כ.

צריך לחוש. אבל במקום דהחשש הוא מטעם עונה בינונית, כגון שאין לה וסת וגם לא ראתה בינתיים, ודאי דצריכה לחוש (חוו"ד), עי' ח"ד והוא הדין אם הקפיצות היו בשעות מכוונים כגון בשעה ו' מהיום א"צ לחוש רק לשעה ההיא (פ"ת).

(עד) הרי נקבע אחד בשבת אחר כ' - אפילו בלא קפיצה אבל כנ"ל (סק"(עב)) יש חולקים, וצ"ע למה המחבר והרמ"א השמיטו שיטתם, ואי אפשר לומר שזה וסתות דרבנן ומקילין, שכן זה קולא שבא לידי חומרא, שאם קבע וסת רק לימים, אם לא ראתה ג' פעמים באותו היום, נעקר הוסת, אבל לצד הי"א לא נעקר ללא קפיצה (ש"ך), אם כל הג' פעמים ראתה ביום הקפיצה, אינה חוששת ליום שלאחר הקפיצה ולומר אולי קפיצה דאתמול תגרום הראיה, שזה דומה לאשה שיש לה שעה קבועה דאינה חוששת רק לאותה שעה, ודוקא כשראתה ב' פעמים ביום הקפיצה ובפעם ג' ראתה ביום שלאחר הקפיצה, אז תלינן בקפיצה דאתמול, כיון דב' פעמים הראשונים היו ביום הקפיצה. ואם היו כל הג' פעמים בהפלגות שוות ובכל הג' פעמים קפצה ביום שקודם הראיה, קבעה וסת לימים לחודייהו ולא תלינן בקפיצה דאתמול (חוו"ד), דוקא בקפיצה של אתמול תולין אבל אם קפצה כמה ימים לפני זמנה ושוב ראתה ביום הפלגה לכו"ע אומרים שהיום הוא גורם ולא הקפיצה (פ"ת).

(יח) קפצה ביום ידוע, כגון בר"ח או באחד בשבת, וראתה בו, ואירע כן בג' ר"ח או בג' אחד בשבת, קבעה לה וסת וחוששת לכל פעם שתקפוץ באותו זמן. ואם אח"כ הגיע א' בשבת ולא קפצה, או שקפצה בשני בשבת, אינה חוששת, שהרי לא קבעה אלא לקפיצות של אחד בשבת:

(עה) קפצה ביום ידוע - ואם קבעה וסת להפלגה ולקפיצות אפילו אם הפסיקה בראיה בינתיים לא נתבטלה ההפלגה, שונה ממה שכתב הש"ך (סק"מ?) דכאן אמרינן דדוקא ההפלגה מהראיה שביום הקפיצה גורם הראיה שאחריה (חוו"ד).

(עו) וחוששת לכל פעם כו' - עד שתקפוץ ג' אותם זמנים ותמצא טהור, שאין הוסת נעקר אלא כעין שהוא נקבע, ומש"כ כאן "וחוששת" היינו כל העונה, כיון דקבעה וסת לקפיצות ולימים כדלקמן (סעיף כה) (ש"ך), ואם אחר כך חזרה וקפצה בראש חודש וראתה דחזר הוסת למקומו, כמו בסעיף ט"ו גבי הפסיקה ג' עונות וחזרה וראתה דחזר הוסת למקומו. ומה שכתב הש"ך ד"חוששת כל העונה", היינו לאחר הקפיצה (חוו"ד) (פ"ת).

(יט) יש קובעת וסת על ידי מקרים שיארעו בגופה כגון שמפהקת, דהיינו כאדם שפושט זרועותיו מחמת כובד, או כאדם שפותח פיו מחמת כובד, או כאדם שמוציא קול דרך הגרון, וכן אם מתעטשת דרך מטה, או חוששת בפי כריסה ובשיפולי מעיה, או שאחזוה צירי הקדחת, או שראשה ואיבריה כבדים עליה(עח), בכל אחד מאלו אם יארע לה שלשה פעמים, וראתה, קבעה לה וסת, שבכל פעם שהיא חוששת מהם, אסורה לשמש. ומיהו בפיהוק או עיטוש של פעם אחד אין הוסת נקבע, אלא כשעושה כן הרבה פעמים זה אחר זה. ואם אירע לה שלשה פעמים, שבכל פעם עשתה כן הרבה פעמים, הרי זה וסת. וכל אלו הוסתות שבגופה אין להם זמן ידוע, אלא בכל פעם שיקרה לה זה המקרה, הוא וסת. ואם בא וסת הגוף לזמן ידוע, כגון מר"ח לר"ח או מכ' יום לכ' יום, קבעה לה וסת לזמן ולמיחוש הוסת, ואינה חוששת אלא לשניהם ביחד, ואם הגיע העת ולא בא המיחוש, או שבא המיחוש בלא עתו אינה חוששת. הגה: ודוקא שקבעה לה וסת לשניהם ביחד, לכל מתחלה מוקמת לכל אחד בפני עצמו, כי היכי יודעת ליזהר מהן תקבע, וכמו שנתבאר לעיל גבי וסת הליכוג וימים, או מהפלגה וימים, וכן יתבאר בסמוך:

(עז) ע"י מקרים - ה"ה בראתה תחלה כעין מוגלא ואחר זה דם הוי מקרה לקבוע וסת בג' פעמים (פ"ת).

(עח) דהיינו כו' או כו' או כו' - שלשתן פיהוק הן (ש"ך).

(עט) קול דרך הגרון - מחמת המאכל שאכל (ט"ז, ש"ך).

(פ) מתעטשת דרך מטה – וי"א מתעטשת היינו מלמעלה ולענין דינא שניהם אמת (ש"ך).

(פא) בפי כריסה - נגד טבורה ושיפולי מעיה בבית הרחם (ט"ז).

(פב) אלא כשעושה כן הרבה פעמים כו' - דאל"כ אין הוסת נקבע בכך, כי זה דרך כל העולם ואין כאן שינוי (ש"ך).

(פג) בלא עתו אינה חוששת - פי' דאינה חוששת כמו וסת קבוע אבל מ"מ כוסת שאינו קבוע חוששת (עי' לקמן סכ"ו), אבל מדברי הרמ"א "ודוקא שקבעה וסת לשניהם יחד כו'", חולק ואין לה דין וסת שאין קבוע, כל שעבר היום ולא בא המיחוש (ט"ז)[215].
(פד) ה"ז וסת - ואפילו לפי הצד (לעיל סי"ז) דלא קבעה וסת לקפיצות לחוד, התם ה"ט משום דעיקר הראיה אינו אלא מחמת אונס משא"כ כאן (ש"ך).
(פה) ודוקא שקבעה וסת לשניהם ביחד - ואז כשהגיע העת ולא באו שניהם ביחד אינה חוששת כלל אפילו כדין וסת שאינו קבוע לא לוסת המקרה ולא לוסת היום. אבל כשלא קבעה שניהם ביחד, חוששת לכל אחד בפני עצמו כדלקמן סעיף כ"א (ש"ך), עי' ש"ך דאינה חוששת אפילו כוסת שאינו קבוע, ועי' לקמן (סכ"ה) דאסורה כמו בוסת ימים גרידא, ועל כרחך צריך לומר שאינה חוששת כמו לוסת קבוע, דהיינו לענין אם עבר היום ולא בא המיחוש ולא בדקה דמותרת, אבל באותו היום אסורה, והרמ"א לא חולק רק בבא המיחוש ולא בא העת, כדברי הט"ז לעיל סק"(פג) (חוו"ד).
(כ) פיהקה ב' פעמים בר"ח, וראתה ואחר כך פיהקה שלא בר"ח וראתה, הוברר הדבר שאין ר"ח גורם אלא הפיהוק. וכן אם בפעם השלישית ראתה בר"ח בלא פיהוק, הוברר הדבר שאין הפיהוק גורם אלא הר"ח. אבל אם פיהקה ב' פעמים בר"ח, ובפעם השלישית פיהקה בכ"ט לחדש, ולא ראתה, וברי"ח ראתה בלא פיהוק, קבעה לה וסת לפיהוק של ר"ח, שפיהוק של אתמול(פח) גרם לראייה של ר"ח:
(פו) אלא הפיהוק - וקבעה וסת לפיהוק לבדו (ש"ך).
(פז) אלא הראש חודש - וקבעה וסת לראש חודש לבדו (ש"ך).
(פח) שפיהוק של אתמול כו' – עי' מש"כ לעיל סק"(עב) (ט"ז), עי' ט"ז וי"א דיותר מסתבר לומר גבי פיהוק דהפיהוק של אתמול גרע מבקפיצה (ש"ך), עי' שו"ת חוט השני סי' יד וסי' טז (פ"ת)[216].
(כא) פיהקה בר"ח וראתה, וחזרה ופיהקה בתוך ימי החדש, חוששת לאותו הפיהוק ואסורה לשמש עד שתבדוק. שכל וסת בין של ימים בין של הגוף חוששת לו בפעם אחת, ויש לחוש שמא תקבע וסת לפיהוק בלא זמן ידוע. ואם בדקה ונמצאת שלא ראתה, אינה חוששת עוד לפיהוק גרידא אבל חוששת לראש חדש, שמא תקבע לראש חדש:
(פט) ואסורה לשמש עד שתבדוק – עי' לעיל (סעיף ד') דאם לא קבעתו ג' פעמים ולא בדקה ולא ראתה כיון שעברה עונתו מותר, ויש לחלק ששם בדיעבד וכאן לכתחלה, ועיקר דכאן בפיהוק יותר גרוע, כיון שדרך הטבע הוא באשה לפהק בשעת ראייתה או סמוך לו, הרי נחלש חזקת טהרה שלה, ע"כ חמיר טפי משאר וסת שאינו קבוע (ט"ז), ויש חולקים על הט"ז ופי' המחבר היא, סמוך אחר הפיהוק אסורה לשמש, אבל אם עבר זמן מופלג אחר הפיהוק ולא הרגישה מותרת כיון שאינו קבוע, כדלקמן (סעיף כו), אבל לעיל סעיף ד' כיון שתלוי בזמן, אם כן מיד אחר הזמן אפילו בסמוך לו, כל שלא הרגישה מותרת, דכבר עבר זמנו (נקה"כ), עי' ט"ז שחלק בין לכתחלה לדיעבד. והוא תמוה, ואפשר כוונתו דבדיעבד אין צריך לפרוש באבר מת (חוו"ד).
(צ) אינה חוששת עוד - דכל וסת שלא נקבע בג' פעמים הוא נעקר בפעם א', אבל חוששת לראש חדש אפילו בלא פיהוק (ש"ך), עי' לעיל (סי' קפד סק"י?) דמכאן ראיה דהוסת אינו נעקר רק בבדיקה (חוו"ד).
(כב) וכן הדין בימים. אם פיהקה היום, ופיהקה לסוף ל', אם תפהק אפילו שלא ביום שלשים חוששת לאותו פיהוק שמא תקבע לפיהוק גרידא. פיהקה בתוך שלשים ולא ראתה, אין צריכה לחוש עוד לפיהוק גרידא אבל צריכה לחוש לסוף שלשים, וכן צריכה לחוש ליום הקבוע בחדש שפיהקה בו, שמא תקבע וסת לימים:@NO MB@
(כג) כל אלו הוסתות שנקבעים על ידי מקרה אין אחד קובע עם חבירו, אלא כל שפיהקה שלש פעמים וראתה, קבעה וסת. אבל אם פיהקה פעם אחד ונתעטשה שתי פעמים, אין מצטרפים. הגה: מכלה שוס ולחתה, מכלה בלל ולחתה, מכלה פלפלין ולחתה, יש מומרים שקבעה לה וסת לרחיה ע"י כל מכילת דבריס חמיס(לח). וי"ח שכל זה שתרחה ע"י מחכל דינו כמו שתרחה ע"י קפילה ושחל

[215] עי' חוו"ד לקמן סק"(פה).
[216] לא עשיתי

מעשה שהיה עובד, שמקרי למיה ע"י לונם ומינה קובעת וסת לכל עם הימים. וי"ל שדינו כוסת שתלתה על ידי מקרה שבגופה וקובעת לותו לפילו בלה ימים שויס:

(צא) דברים חמים - אם אכלה שאר דברים חמים ג' פעמים ולא ראתה, אינו נעקר הוסת משום ובצל ופלפלין. אמנם אם אכלה שום ג' פעמים ולא ראתה, נעקר הוסת מכל הדברים, כיון דנעקר מין אחד מהמינין שנתחזקה על ידן נתבטלה כל החזקה ונעקר הכל (חוו"ד).

(צב) אכלה שום וראתה - דוקא בכה"ג כיון דראתה בג' מינים חריפים, אבל אם אכלה ג' פעמים שום קבעה רק לשום, ולפי זה באכלה ב"פ שום וראתה ואכלה בצל וראתה לא הוקבע כלל וקשה, וצ"ע (רע"א).

(כד) וכולם, אין חוששין להם אלא לשעתה, כיצד, היתה רגילה לראות עם התחלת הוסת מיד, אסורה כל זמן המשכת הוסת. היתה רגילה לראות בסופו, אינה אסורה אלא בסופו(צג). במה דברים אמורים, בזמן שכל הראיה מובלעת בתוך הוסת, אבל אם אין כל הראייה מובלעת בתוך הוסת, אלא נמשכת גם אחר הוסת(צד), אסורה מתחלת הוסת(צה) עד סוף עונה אחת Error! Reference source not found.Error! Reference source not found.(צו)[217]:

(צג) אינה אסורה אלא בסופו - הטעם דכשהוחזקה שאינה רואה עד שמפהקת מקודם שעה או יותר, מותרת מתחלת הוסת, דהרי לא תראה מקודם. מה שאין כן כשהראיה היא בתחלת הפיהוק, אף שעכשיו לא ראתה בתחלת הפיהוק, הרי עדיין לא נעקר וסתה ואימר הפיהוק השני הוא שליח הדם, וכמו ביש לה וסת לימים ולפיהוקין, דאף אם פיהקה שחרית ולא ראתה וחזרה ופיהקה ערבית חוששת, כמו כן כאן (חוו"ד).

(צד) אלא נמשכת גם אחר הוסת - וכ"ש אם מתחלת גם קודם הוסת, דצריכה לפרוש כל אותה עונה שלפני הוסת וכל הוסת ואפשר דהכא אסור כל העונה גם לאחר הוסת וצ"ע (ש"ך), עי' ט"ז לקמן סק"(צז) (דג"מ), עיין ש"ך ונראה דכוונתו על עונה בינונית, דאם יש לה וסת הגוף קבוע אינה חוששת לעונה בינונית, דכל אשה שיש לה וסת אינה חוששת לעונה בינונית, מה שאין כן כשהראיה מתחלת קודם הוסת, אז ודאי דצריכה לפרוש בעונה בינונית, וקשים דבריו (חוו"ד).

(צה) אסורה מתחלת - צריכה לחוש מתחלת הוסת, דהוי כוסת הימים, דהוי כמוחזקת ביום שתפהק תראה, משום הכי אסורה מתחלת הפיהוק, אבל קשה שכן י"א איתא שרק שאסורה עד סוף העונה, משמע שאינה אסורה רק מסוף הפיהוק עד סוף העונה (חוו"ד).

(צו) עד סוף עונה א' — פי' יום או לילה כדלעיל (סי' קפד ס"ב) וקשה די"א דאם וסתה בלילה ונמשך ביום א"צ לפרוש ביום כלל אפילו כשיעור הנמשך בו, וע"ל (סי' קפד סקל"ב?) (ש"ך), עי' קושיית הש"ך וי"א לחלק דהני מילי דאזלינן בתר תחלת הראיה, בב' עונות, אז לא אסרינן אותה רק אותה עונה דתחלת הוסת שהיא עומדת בה, אבל כשתוך הוסת ואחר הוסת הם עונה אחת, אומרים כיון דפשטה הראיה גם אחר הוסת כל היום נחשב כוסתה (חוו"ד).

(כה) [355]אם אחד מאלו בא לזמן ידוע, אז ודאי אסורה כל עונת הוסת(צז), כמו וסת ימים גרידא:

(צז) כל עונת הוסת כו' - משמע שמש"כ לעיל (סכ"ד) אינה חוששת אלא לשעתה וכן הוא ברמ"א (סי' קפד ס"ב) דבוסת התלוי בשינוי הגוף אינה חוששת רק בשעת וסתה, והיינו כשלא היה אותו וסת הגוף לימים רק לפיהוק ועיטוש בלא יום מיוחד, אבל העיקר דאפילו כשיש לה יום קבוע לאותן סימנים אין אסורה אלא לשעתה, ומש"כ כאן שאסורה כל היום כמו בשאר וסת היום היינו בקבוע ליום אסור מן התחלת וסת הגוף עד כלות אותה עונה הן יום הן לילה אבל בוסת הגוף בלא יום קבוע מותר תיכף אחר שכלה וסת הגוף (ט"ז), ויש חולקים על הט"ז, דאם יש לה יום קבוע לאותן הסימנים אבל אין לה וסת קבוע, צריכה לחוש לוסת הפיהוק גרידא, אבל בסימן שלנו מדובר שהוסת בא לזמן ידוע ונקבע לוסת קבוע, ודינו כוסת לימים לבד, אבל לפי הרשב"א (סי' קפז סי"א) אפילו בוסת שאינו קבוע צריכה לפרוש כל העונה, עי' דברי בש"ך (סק"(עג)), וכן עיקר לדין (נקה"כ), עי' ט"ז ונקה"כ וקשה על הש"ך מלקמן (סכ"א וש"ך סק"ס?), ועיקר דאם יש לה יום קבוע לפיהוקין, דהיינו שאם מפהקת בשאר ימים אינה רואה רק כשמפהקת בראש חודש רואה, שכן אירע לה ג' פעמים שאם פיהקה בראש חודש ראתה, אבל אלו הג' ראשי חדשים לא

[217] עי' לעיל סי' קפז סק"(א) שהח"ד הביא שיטה מחמיר, וצ"ע אם מובא כאן.

Commented [O133]: ה תורת הבית, וזה לא לכו"ע?

Commented [O134]: וא כותב את זה בדעת הראב"ד ואם כן זה לא לכו"ע??

היו כסדרן, והיו לה כמה ראשי חדשים שלא פיהקה ולא ראתה, רק שהיום נקבע שאם תפהק בו תראה שכל אימת שפיהקה בראש חדש ראתה (דומה לסי' קפד סי"ב), אז אין לה לחוש שתפהק ותראה בו, דאין לה וסת קבוע לזה רק לענין שאם תפהק, משום הכי אינה אסורה אלא אחר שפיהקה, אבל כשעברו עליה ג' ראשי חדשים כסדרן שפיהקה וראתה אסורה, גם כשהראיה בתחלת הוסת דאסורה משום שמא תפהק, וגם אחר הוסת אסורה משום שמא תפהק עוד, דבשביל שפיהקה בשחרית ולא ראתה לא נעקר הוסת וחיישינן לשמא עדיין תפהק בערבית ותראה. ואפילו הראיה מובלעת בסוף הוסת אסורה, דדוקא כשאין לה יום קבוע רק וסת פיהוק אינה אסורה רק לשעתה, אבל כשהיום גם כן קבוע, אסורה כל אותו העונה (חוו"ד).

Commented [O135]: ם כשהראיה בתחלת הוסת דאסורה משום שמא תפהק לא הבנתי בכלל

(כו) כשם שחוששת לוסת הימים בפעם אחת, כך חוששת לוסת הגוף בפעם אחת. כיצד, היתה מפהקת פעם אחת, וראתה, כשתפהק פעם אחרת, חוששת לו, וכשם שוסת הימים שאינו קבוע נעקר בפעם אחת, שאפילו ראתה שני פעמים ליום ידוע אם הגיע זמן שלישי ולא ראתה, נעקר לגמרי, כן הוא וסת הגוף. וכשם שוסת הימים הקבוע בג' פעמים צריך עקירה ג' פעמים ובדיקה, כן הוא וסת הקבוע בגוף. ומאימתי עקירתו, משיקרה מקרה, ולא תראה. היה המקרה לזמן ידוע, אינו נעקר אלא אם כן בא המקרה שלש פעמים בזמנו, ולא ראתה, אבל במקרה לבדו, או זמן לבדו שלא ראתה בהם, אינו נעקר:

(צח) במקרה לבדו - והיינו שאם עברו עליה ג' ימים הקבוע ולא פיהקה ולא ראתה, מכל מקום אם פיהקה אחר כך באותו יום, חוששת, אבל כל זמן שלא פיהקה שוב אינה חוששת, כיון שכבר עבר אותו יום ג' פעמים ולא פיהקה ולא ראתה (חוו"ד, פ"ת).

(כז) תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, והיא קטנה שלא הגיעה לימי הנעורים אפילו הביאה שתי שערות, וכן אפילו הגיעה לימי הנעורים אם בדקוה ולא הביאה שתי שערות, היא קובעת וסת כשאר נשים בשלש ראיות בשאר הוסתות, ובארבעה בוסת ההפלגות, אלא שיש הפרש בינה לגדולה שאף על פי שהוחזקה רואה וקבעה לה וסת, אם פסקה ג' עונות בינוניות שהם צ' יום ולא ראתה, אינה חוששת לוסת הראשון כלל, וחזרה לקדמותה. ואפילו חזרה לראות באותן עונות שהיתה למודה (פי' נהוגה) לראות בהן, אינה חוששת עד שתחזור ותקבענו ג' פעמים, לפי שאינה בת דמים ונתגלה שדמים הראשונים מקרה היה. ראתה ג' ראיות בג' עונות מכוונות שלא פיחתה ולא הותירה, נתגלה שדילוג הראשון אינו סילוק דמים, אלא שינוי וסת. לפיכך, ראייה ראשונה שממנה התחילה (לדלג) מצטרפת לג' ראיות אחרונות, ונמצאו ד' ראיות וג' הפלגות ביניהם מצ' לצ'. אבל אם פיחתה או הותירה, שלא היו הראיות מכוונות, אז אי אפשר לראשונות להצטרף, ועד שתראה ד' ראיות מכוונות אינה קובעת וסת להפלגות:

(צט) שלא הגיעה לימי הנעורים כו' - היינו שהיתה פחותה מי"ב שנים ויום אחד כדלקמן (סי' קצ ס"ב) (ש"ך).

(ק) אפילו הביאה שתי שערות - דאמרינן שומא נינהו ולא סימני גדלות (ט"ז).

(קא) בשלש ראיות כו' - אבל כל שעדיין לא ראתה ג' פעמים לא חוששת כלל אפילו לוסת שאינו קבוע, אלא אמרינן מקרה בעלמא הוא (ט"ז)

(קב) בוסת ההפלגות - והוא הדין בכל שאר מיני וסתות שנתבארו (ש"ך).

(קג) אלא שיש הפרש כו' - כלומר דבגדולה כשקבעה וסת, אמרינן לעיל (סעיף ב) דבעינן שעקרתו בג' פעמים, והיינו שיגיע זמן וסתה ולא תראה ג' פעמים, אבל קטנה א"צ עקירה, אלא כיון שעברו עליה ג' עונות בינוניות, חזרה לקדמותה (ש"ך).

(קד) ולא ראתה אינה חוששת כו' - פירוש אם לא ראתה עד אחר תשעים יום ואז ראתה אפילו הכי אינה חוששת שמקרה הוא, ואחר כך כתב "ואפילו חזרה לראות באותן עונות", דיש סברא טפי שחזרה לוסת הראשון (ט"ז), לאפוקי אם לא פסקה ג' עונות בינוניות אלא שלש עונות קטנות שהיתה רגילה לראות בהן, אם היתה אח"כ חוזרת ורואה באותן עונות קטנות פעם א', היתה חוששת להן, ואפילו לא ראתה באותן עונות אלא שראתה פעם אחת היתה חוששת לראייתה או לעונה בינונית כשאר נשים, מה שאין כן כשפסקה שלש עונות בינוניות, דראינו שפסקה ממנה הטבע דשאר נשים, אז דאמרינן דראיות הראשונות היו מקרים (ש"ך), וי"א דצ"ל שמדובר בוסת קבוע שהיה לה מקודם היה יותר מעונה בינונית. דאי בשוה לעונה בינונית הא כל אשה שהפסיקה לראות ג' עונות אינה חוששת לוסתה,

כנ"ל (סט"ז). ואי בחזרה לראות ביום וסת הראשון, אפילו זקנה חוזרת לוסתה, כדלקמן (סל"א) (חוו"ד).

(קה) ואפי' חזרה לראות באותן כו' - הכלל בזה דכיון שהפסיקה בשלש עונות הלך לו וסת הראשון לגמרי, וכאילו היא עדיין לא ראתה מעולם, וצריכה מחדש שלש ראיות כבתחילה, שאז הוחזקה ברואה דם. ואפילו אם תפסוק שנית ותחזור ולא תראה ג' עונות, לא אמרינן שחזרה גם עכשיו לקדמותה ותצטרך ג' ראיות אחרי הפסקה השניה, אלא הראיה הראשונה שאחר הפסקה הראשונה מתחיל לה להיותה מוחזקת כשתראה עוד ב' פעמים, אמנם אם תראה אח"כ מצ' לצ' שתי פעמים אז נצרף גם ראיה האחרונה שראתה קודם ההפסקה שממנה התחילה לדלג נמצא שיהיו כאן ד' ראיות וג' הפלגות ואפילו לא היה לה וסת קבוע כלל קודם ההפסקה ולא ראתה רק פעם אחת קודם ההפסקה. ואם הראיות שאחר ההפסקה הם בדרך שאינם וסת קבוע כגון שאין הראיות מכוונות בשוה אז עכ"פ מהני השלש ראיות שתהיה מוחזקת בדם מאותה שעה ודינה כאשה שאין לה וסת והפסיקה מלהיות נערה שאינה חוששת לוסת שאינה קבוע (כנ"ל ברמ"א סכ"ח). ואחר הפסקה שניה, לא הוה דינה כאחר הפסקה ראשונה, לענין שתצריך אח"כ מחדש עוד ב' ראיות לצרף לה, אלא בראיה א' אחריה נתחזקה גם הראשונה שראתה אחר ההפסקה ראשונה והיא בחשבון שלש ראיות, דהיינו אם יהיו אחריה ב' ראיות, אף על גב דאין כאן וסת קבוע מכל מקום מקרי מוחזקת בדם (ט"ז), עי' ט"ז ומש"כ לענין דינא דתינוקת שראתה שלש פעמים חוששת לוסת שאינו קבוע, אינו, אלא כל שהיא קטנה אינה חוששת לוסת שאינה קבוע, אבל אם נקבע כן חוששין (נקה"כ), עי' ט"ז מש"כ בענין הפלגה צ' וקשה דבריו, ואין בזה וסת (חוו"ד).

(קו) ראייה ראשונה - כלומר ראייה אחרונה מג' ראשונות שראתה קודם שהתחילה לפסוק (ש"ך).

(קז) פיחתה - שראתה ראיה ראשונה לצ"ג ושנייה לצ"ב ושלישית לצ"א או הותירה כגון ראשונה לצ"א ושניה לצ"ב ושלישית לצ"ג (ש"ך).

(כח) וכן זקנה שעברו עליה שלש עונות משהזקינה, ולא ראתה, הרי זו מסולקת דמים ואינה חוששת לוסתה הראשון. (וקטנה וזקנה אינן חוששות לוסת שמינו קבוע):

(קח) ואינה חוששת כו' - היינו כשלא חזרה לקביעותה הראשון כדלקמן סעיף ל"א (ש"ך).

(קט) לוסתה הראשון - וכ"ש לוסת אחר (ש"ך).

(קי) וקטנה וזקנה כו' - פירוש קטנה כל שלא נקבע עדיין ג' פעמים, ועי' לעיל סק"? (ט"ז), עי' לעיל (סי' קפד ס"ג), ודע דבכל מקום שנאמר בכל סימן זה שקבעה וסתה אם הוא להקל הוא דוקא שלא בימי נדה וימי זיבה (ש"ך), כיצד, ראתה באחד בחודש ובחמשה בו שהוא תוך ימי נדה לראיה הראשונה, אפילו נהגה כן שלש פעמים לא קבעה וסת לחמשה בחודש אלא באחד לחדש. וכן ראתה באחד בחודש ובט"ו בו, לא קבעה וסת לט"ו, לפי שראיית ט"ו בחודש הוא תוך ימי זיבתה של ראיית אחד בחודש. במה דברים אמורים שראתה ממעין פתוח [?], אבל ראתה ממעין סתום, כגון שראתה שתי פעמים בראש חודש ובפעם השלישית ראתה בכ"ה בחודש ובראש חודש, אף על פי שראיה השלישית היתה תוך ימי נדות לראיית כ"ה בחודש, קובעת בראש חודש, לפי ששתי ראיות הראשונות היו ממעין סתום, וראיית כ"ה בחודש דמים יתרים נתוספו בה ומיהר לבא, וחוששת נמי ליום הקדימה שמא וסת אחר היא קובעת (עי' רמ"א לעיל סי"ג – שאין חוששין לוסת שאינה קבוע, כאשר יש וסת קבוע, וכאן שונה, דראיית ראש חודש השלישי לא חשיבא דמים גמורים מאחר שהיה ממעין פתוח) (נקה"כ).

Commented [O136]: וספתי המילה קטנה

(כט) איזו היא זקנה, כל (שזקנה כל כך שלמויה) שקורין לה אימא בפניה מחמת זקנותה ואינה חוששת:

(קיא) ואינה חוששת - פי' אינה בושה, ממילא לא מקרי זקינה אלא עד שלא תחוש כלל אפילו בדרך בושה היינו לחומרא, שאז דוקא מיקרי זקינה (ט"ז).

(ל) חזרה וראתה, דינה כדין תינוקת שלא הגיע זמנה לראות:@NO MB

(לא) חזרה לראות בעונות קטנות שהיתה למודה להיות רואה בהן, חזרה לקביעותה הראשון. אם וסת ההפלגות חזרה לקדמותה, אם תהיה ההפלגה כמו שהיתה למודה תחלה, אם בשאר הוסתות, אפי' בפעם אחת חוזרת לקדמותה, שהרי נתגלה שדילוג הראשון לא סילוק דמיה היה אלא מקרה. ובזה חמור דין הזקנה מדין הקטנה שלא הגיע זמנה לראות: @NO MB

(לב) פעמים שהאשה קובעת לה וסת בתוך וסת. כיצד, ראתה שלש פעמים בראש חודש, ורביעית (בב') [בכ'] לחודש וברי"ח וכן בחמישית ובששית, הרי קבעה שתי וסתות:

(קיב) ורביעית בב' לחדש – עיקר הגירא בב' (ט"ז), אין לגרוס בב', שכן בב' לחדש ה"ל ב' ימים רצופים דהולכים תמיד אחר תחלת הראיה (רמ"א לעיל סי"ג), ואע"פ דלכתחלה אינה קובעת וסת בתוך י"א של ראייתה אבל אם נקבע מתחלה כבר נקבע ואינו נעקר עד שיעקר ממנה ג' פעמים, ועי' עוד לעיל (סקכ"א?) (ש"ך), וי"א דדוקא בשופעת אינה קובעת וסת בימי נדותה, אבל בפוסקת קובעת וסת אפילו בימי נדותה (עי' לעיל סי' קפד סק"ז?) דכשהימים שהן בתחלת הראיה הן וסת קבוע, לא חוששת להימים שהן בתוך ימי נדותה (חוו"ד), וי"א שיש ספק אם כוונת השו"ע דוקא וכן בחמישית ובששית דאז הוקבע גם החדש ג' פעמים אבל תיכף ברביעית שראתה בכ' א"צ לחוש לכ' כלל כיון שיש לה וסת קבוע של ר"ח א"צ לחוש לשאינו קבוע כלל וכדלעיל (רמ"א סי"ג) או דילמא דדוקא אם בשעה שאירע הוסת שאינו קבוע שינתה ולא ראתה בהקבוע ואף שאכתי לא נעקר בחד זימנא מ"מ כיון שעכ"פ לא ראתה בו צריכה לחוש לזה שבא מחדש אף שאינו קבוע, ועמש"ל (סקי"א?, וסי' קפז סק"א?) (פ"ת).

(לג) מעוברת, לאחר שלשה חדשים לעיבורה ומניקה כל כ"ד חודש אחר לידת הולד, אינה קובעת וסת. אפילו מת הולד או גמלתו, דמים מסולקים מהן כל זמן עיבורה וכל כ"ד חודש. ומ"מ חוששת לראיה שתראה כדרך שחוששת לוסת שאינו קבוע:

(קיג) אינה קובעת - עי' ש"ך ועי' בתשו' ח"ס סי' קס"ד מ"ש בזה[218]] (פ"ת).

(קיד) אפילו מת הולד כו' - ואם הפילה רוח יש לה דין מניקה (חוו"ד), וי"א דווקא שהפילה נפל כ"ז שיש לה דין לידה לענין דם לידה ודם טוהר יש לה דין מניקה דאין אבריה חוזרין עד לאחר כ"ד חודש, והא דאמרי' דאינן קובעין וסת היינו דוקא להחמיר פי' שצריך תלת זימני למיעקר, אבל להקל אמרינן דקבעה וסת וא"צ לחוש אלא כפי מה שקבעה (פ"ת).

(קטו) ומ"מ חוששת כו' - בזה חמור דין מעוברת מדין זקינה שבסעיף כ"ח (ט"ז), עי' ש"ך לעיל (סי' קפד סקי"ט?) דוקא אם ראתה ג' פעמים בימים אלו הוא דחוששת אבל אם לא ראתה ג' פעמים אף לחוש אינה חוששת (ב"מ), וא"צ לחוש לעונה בינונית של אותה ראיה דהא אשה שיש לה וסת אם שינתה ראייתה פעם אחת א"צ לחוש לעונה בינונית של אותה ראיה והיינו דווקא באשה שאין לה וסת כלל (פ"ת).

(לד) מעוברת, משהוכר עוברה, ומניקה, כל כ"ד חדש, אינה חוששת לוסת הראשון. אפילו היה לה וסת קבוע והגיע תוך הזמן הזה, אינה צריכה בדיקה ומותרת לבעלה. ואפילו שופעות ורואו' דם באותן עונו' שהן למודות לראות בהן, אינו אלא במקרה. עברו ימי העיבור וההנקה, חוזרות לחוש לוסתן הראשון. כיצד, היה לה וסת לימים, אם למודה לראשי חדשים, חוששת לר"ח ראשון שהיא פוגעת בו. וכן כל כיוצא בזה. וכן הדין אם היה לה וסת הגוף או לזמן ידוע, אבל אם היה וסתה וסת ההפלגות, אי אפשר לחוש עד שתחזור לראות. חזרה לראות אפילו פעם א' חוששת יום ההפלגה שהיתה למודה להפליג:

(קטז) אינו אלא במקרה - פי' ואח"כ אינה חוששת לוסת זו (ט"ז), פירוש, שאינה חוששת לוסת קבוע, אבל חוששת כמו וסת שאינו קבוע, כמבואר בסעיף ל"ג (חוו"ד).

(קיז) אפילו פעם אחת חוששת כו' – עי' מש"כ לעיל (סק"?) (ט"ז).

(קיח) חוששת לר"ח ראשון - ואף אם לא ראתה בו חוששין לר"ח שני וכן לג' שאינו נעקר בפחות מג' פעמים (ש"ך).

(קיט) שהיא פוגעת בו – וי"א אינה חוזרת עד שתראה פעם א' ומשתראה פעם אחת, חוזרת לוסתה, אפילו אינה רואה בזמן וסתה, וצ"ע למה המחבר לא הביא דעה זו (ש"ך).

(קכ) עו א"א לחוש כו'. שהרי אין כאן שום ראיה שנשער בהפלגה ממנה (ש"ך).

(קכא) לוסתן הראשון - דוקא לוסת הקבוע חוזרת לחוש אבל לוסת שאינו קבוע כיון שנתעברה ופסקה דמים שוב אינה צריכה לחוש לו כלל אחר ההנקה (פ"ת).

סימן קצ – דיני כתמים ובדיקת האשה, ובו נ"ד סעיפים:

(א) [356]דבר תורה אין האשה מטמאה ולא אסורה לבעלה עד שתרגיש שיצא דם מבשרה(א), וחכמים גזרו(ב) על כתם שנמצא בגופה או בבגדיה, שהיא מטמאה, ואסורה

[218] לא עשיתי

לבעלה **אפילו לא** הרגישה **ואפילו** בדקה **עצמה ומצאה טהורה**.[357] **וצריכה** הפסק **טהרה, שתבדוק עצמה ותמצא טהורה, ואח"כ** תמנה **שבעה נקיים** חוץ מיום **המציאה**.[358] **כמילו** למתה ולמי, וכמו שיתבאר לקמן סימן קל"ו[219]. [359]**ואם הרגישה שנפתח** מקורה(ג) **להוציא** דם **ובדקה אחר כך ולא מצאה כלום**(ד), **יש מי שאומר שהיא טמאה**:

(א) עד שתרגיש שיצא דם מבשרה - ואם בדקה עצמה ומצאה דם, טמאה אפילו בלא הרגשה, מדאורייתא, שנוקטים שהרגישה רק שטעתה ותלתה בהרגשת עד. שלשה מיני הרגשה הם: א, כשמרגשת שנזדעזע גופה, עי' לעיל (קפז סקי"א?). ב', כשמרגשת שנפתח מקורה, (לעיל קפח ס"א). ג', הרגשת דבר לח זב ממנה, ובזה בעינן שתרגיש שזב ממקורה, דאם לא הרגישה שזב ממקורה רק שמרגשת שזב בפרוזדור, טהורה, כיון שבשעה שנפל מהמקור לפרוזדור לא הרגישה. והנה בשעת תשמיש אין להבחין בין הרגשת שמש להרגשת דם, ולזה אפילו אם אמרה לו בשעת תשמיש "מרגשת אני", אין צריך לפרוש ממנה באבר מת, דכל אשה מרגשת בשעת תשמיש. ואם מצאה דם בקינוח, ואין בו רק טומאת כתם, ואם מצאה דם סמוך להטלת מי רגלים בשיעור וסת (עי' לקמן סנ"א), טמאה מדאורייתא אף בלא הרגשה, כמו בשיעור וסת אחר תשמיש (חוו"ד), עי' לעיל (סי' קפג סק"(ב)) בענין ג' מיני הרגשות, וי"א דאשה שראתה טיפות דמים ע"י ליחה לבנה מרובה שזה מקרי שלא ע"י הרגשה ותולים את ההרגשה ברוב בליחה לבנה ויש חולקין (פ"ת).

(ב) וחכמים גזרו כו' - אפילו אם לא ראתה מעולם דכל שהגיעה לימי הנערות כתמה טמא (רע"א), וה"ה מעוברת (רע"א), עי' לעיל (סי' קפז סק"(ד)) (פ"ת).

(ג) ואם הרגישה שנפתח מקורה כו' – עי' לעיל (סי' קפח ס"א סק"?) (ש"ך), אפילו בדקה עצמה בתוך שיעור וסת ולא מצאה כלום טמאה ועיי"ש דברי (סק"ב?) ולקמן (סקל"ז?) (חוו"ד), עי' חוו"ד וי"א דוקא אם לא בדקה תיכף כשיעור וסת אמרי' חזקה דראתה משא"כ אם בדקה בתוך שיעור וסת, ועי' לקמן סק"? ועי' סק"ז? (פ"ת), אשה שהתעטשת בחוזק ועי"ז ניתז ממנה למטה מי רגלים לפי דעתה ולא בדקה עד הלילה בשכבה ראתה למטה בכתונת כתם קטן פחות מכשיעור גריס, כל שהוא פחות מכגריס אין לחוש כלל שונה מסי' קפח ששכיח הרבה בין הנשים שע"י עטוש בכח נתזין ממנה מ"ר ואי הוי בדקה מיד היתה רואה לחלוחית של מ"ר ואחזוקי איסורא לא מחזקינן, אבל אם הרגישה כאילו יצא ממנה מעט ואינה יודעת מה הוא אם דם או מי רגלים ואח"כ מצאה כתם אפילו פחות מכגריס תלינן כתם זו בהרגשה וטמאה וי"א דאפילו בכה"ג תלינן להקל דדוקא בפתיחת המקור מחמירים, וה"ה נשים שרגיל בהם ליחה לבנה ומוחזקת בזה אפילו הרגישה זיבת דבר לח ולא בדקה טהורה כיון שמוחזקת רגילה בכך תלינן במצוי (עי' מש"כ סק"ו?) (פ"ת), אבל בהרגשה שנזדעזעו אבריה אם בדקה ולא מצאה כלום טהורה שתלינן זו בשאר מקרים (עי' מש"כ לקמן סק"ו?) (פ"ת).

(ד) ולא מצאה כלום - אבל אם מצאה מראות כשרות, כגון ליחה לבנה או ירוקה או כמראה גע"ל [?] טהורה ותולה הרגשתה בזו כנ"ל (סי' קפח ס"א?), ועיי"ש (סק"?) באם בדקה בעד שאינו בדוק ומצאה מראה טהור ובתוכו מראה טמא פחות מגריס דטהורה, אמנם עי' חוו"ד (סק"(קלד)) שהיא טמאה, משום דרוב פתיחות המקור למראות טמאות הן, וכן אפילו נאבד מקצת העד טמאה ואינה טהורה כשהרגישה רק כשיודעת בבירור שלא ראתה על העד רק מראות טהורות, וי"א כדברי החוו"ד אמנם דוקא בהרגשת פתיחת פי המקור או זעזוע הגוף או עקיצה כמו עקיצת מי רגלים שהם הרגשות גמורות מן התורה. בזה יש להחמיר אפילו בדקה בכתונת מכל שכן בעד שאינו בדוק, דעדיף מכתונת, והטעם דמיד שהרגישה אבדה לה חזקת טהרה שלה, עד שתבדוק ואם בדקה ונאבד העד בטמאה מחזקינן לה. אבל בהרגשה דזיבת דבר לח אפילו לפי הצד שהוא הרגשה דאורייתא מ"מ היינו שאם ראתה דם ע"י הרגשה כזו חייבים עליה כרת אבל שיהיה הרגשה כזו מוציאה מחזקת טהרה שלה, עד שנאמר שאם נאבד העד או שאינו בדוק תהיה בספק טומאה זה לא, ולכן אשה שהרגישה זיבת דבר לח ובדקה עצמה בעד שאינו בדוק ומכ"ש בכתונת המלוכלך בכמה טיפי דמים אם מצאה עליו ליחה לבנה ובתוכה טיפה או טיפות דמים פחות מכגריס ועוד, טהורה, אפילו אם לא מצאה עליו כלל מראות טהורות רק אלו הטיפי דמים, אינה טמאה, אבל בענין א' חמור מכתם דעלמא, דאין לטהר אלא בשיעור מאכולת קטן שבזמנינו או פשפש אם מצויים שם, ועי' לקמן סק"(פ), וי"א דאם בדקה בעד שאינו

Commented [O137]: בדוק

[219] סי"א.

בדוק המלוכלך בכמה לכלוכים הוה כאילו לא בדקה כלל ותלינן שדם יצא מהמקור והאי מראה טהורה לא מגופה אלא מעלמא ואפילו אין על העד שום דם רק מראה טהור צ"ע להקל, אך בכתונת דמראות כשרות אין מצויים בו, קל יותר לתלות מגופה שבא ע"י הרגשה זו ע"כ המקיל לא הפסיד והמחמיר תבא עליו ברכה (פ"ת), נשים שהם בחזקת מסולקות דמים כגון מעוברת ומניקה אפילו נפתח מקורה טהורה אם לא מצאה כלום, דיותר מסתבר לתלות בהם שכן דרך אפילו במעוברת ומניקה ממה שנאמר יצא דם, וי"א שיש להקל אפילו בנשים רגילות שלא מסולקות דמים, וי"א דאשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה עצמה בעד שאינו בדוק ומצאה טיפת דם כחרדל טמאה אף אם ניקל באם לא מצאה כלום מ"מ הכא שמצאה טיפת דם גרע טפי ולא תלינן לקולא. ואם מצאה ג"כ מראות טהורות יכולה לתלות הרגשתה בזו והדם במאכולת טהורה לדעת המקיל באם לא מצאה כלום, ואפילו לדעת החוו"ד (לעיל סק"ו?) הוא דוקא לדעת המחמיר באם לא מצאה כלום , וצ"ע אף במעוברת ומניקה טמאה בכה"ג לדעת המחמיר באם לא מצאה כלום. וי"א דאשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה מיד בתוך שיעור וסת והניחה העד עד הבוקר ובבוקר לא מצאה כלום יש לטהרה ותלינן שהיה מראה טהור ונתייבש על העד ואינו ניכר דזה קרוב יותר מלומר שהיה אדום ונמוק קודם שבדקה דזה אינו שכיח, ואם לא הניחה עד הבוקר אלא ראתה מיד ולא מצאה כלום, טמאה, אף שבדקה בתוך שיעור וסת, היינו כדעת החוו"ד (סק"ה?) ואמנם אם לא בדק רק אחר שיעור וסת חיישינן שמא נמוק או נאבד. ואפילו אם בדקה בתוך שיעור וסת דוקא אם למחר לא מצאה כלום אבל אם מצאה דם כל שהוא, אפילו פחות מגריס אף שהעד אינו בדוק טמאה. וי"א דמ"ש בשו"ע אם הרגישה שנפתח מקורה להוציא דם היינו שהרגישה שנפתח מקורה וגם הרגישה זיבת דבר לח ורק בב' הרגשות האלה. אשה שנדמה לה בשעת שינה כאילו היא מרגשת שנפתח מקורה ומתוך כך הקיצה ותיכף בדקה עצמה ולא מצאה מאומה והיא מסופקת אם זה היה רק חלום או באמת נפתח מקורה זה ס"ס, אמנם כ"ז אם היא עומדת בימי טהרתה, אבל בימי ספירה עי' לעיל (סי' קפז סק"כ? וסקכ"ז?) דינו של ספק ספיקא אז (פ"ת).

(ב) [360]לא גזרו בתינוקת(ה) שלא הגיע זמנה לראות, דהיינו שהיא פחותה מי"ב, [361]אפילו הביאה שתי שערות, וכן אפילו היתה יתירה מי"ב אם בדקוה ולא הביאה ב' שערות, בין שהיא בתולה בין שהיא בעולה, [362]ואפילו אם ראתה כבר ב"פ. אבל לאחר שראתה [363]שלש פעמים חוששת לכתם:

(ה) לא גזרו בתינוקת - היום כל אשה שיש לה בעל חוששת לכתחילה לכתמיה אפילו היא קטנה דהא אפילו לדם בתולים מונין שבעה נקיים ואין להקל מן המנהג (ט"ז), ויש חולקים דכל ראייתו מדם בתולים אינה ראייה דהתם כיון דהדם היא בגופה יש להחמיר טפי מבכתמים ובדין כתם אפילו סדינים שלה מלוכלכים בדם, או גופה, היא טהורה כל שהיה שלא בהרגשה, ועוד דהדבר ידוע דדבר שאינו מצוי אין שייך בו מנהג ואילו היה המנהג כן היה הרב כותבו בהג"ה (ש"ך), וי"א דכשדם ידוע שבא מגופה רק שלא הרגישה טמאה, ולכן בסדינין שלה, או בגופה טמאה (חוו"ד).

(ג) [364]היתה שופעת(ו) כמה ימים, או שהיתה מזלפת טיף אחר טיף בלא הפסק, אינו אלא כראיה אחת עד שתפסוק. [365]אבל אם פסקה(ז) מעט, וחזרה וראתה שלש פעמים אפילו ביום אחד, הרי זו מוחזקת בדמים וכתמה טמא. [366]ויש מי שאומר שאין כתמה טמא אלא א"כ ראתה דם שלשה וסתות(ח). [367]ועיין להחמיר כסברא הראשונה:

(ו) היתה שופעת כו' - שופעת שזכרו הם הוא שופעת ממש כי נהרא בלי הפסק, וכל שיש הפסק בין הראיות הן בין שופעת הן בין מזלפת טיפין נחשב לשתי ראיות (ט"ז).

(ז) אבל אם פסקה כו' – היינו במזלפת אבל בשופעת אפי' פסקה מעט וחזרה וראתה והפסיקה כך הרבה פעמים כיון שהיא שופעת אינה אלא ראיה אחת (ש"ך).

(ח) דם ג' וסתות - פי' ג' פעמים, בכל פעם וסת בפני עצמו (ט"ז).

(ד) [368]תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה ג' פעמים, ופסקה מלראות שיעור שלש עונות, שהם צ' יום, חוזרת לקדמותה וכתמה טהור(ט) עד שתחזור ותראה שלש פעמים:

(ט) וכתמה טהור - אפילו חזרה לראות בעונות שהיתה למודה וכדלעיל (סי' קפט סכ"ז) עד שתראה ג' פעמים (ש"ך).

Commented [O138]: לכן בסדינין שלה, או בגופה טמאה – תוספת שלי.

(ה) [369]לא גזרו על הכתם אלא אם כן יש בו כגריס(י) ועוד, [370]ושיעור הגריס הוא כט' עדשים[220] ([371]ג' על ג'), ושיעור עדשה כד' שערות[221](יא) ([372]שהוא ל"ו[222](יב) שערות כמו שהן קטועות(יג) כגופו של מלמ). וכל זמן שאין בו כזה השיעור(יד) [373]אנו תולין לומר(טו) דם כנה הוא, אף על פי שלא הרגה כנה(טז). אבל כשיש בו כזה השיעור אין תולין בכנה, [374]בין אם הוא מרובע או אם הוא ארוך. [375]ואם נזדמן לה גריס יותר גדול(יז) מזה השיעור, משערין בו:

(י) אא"כ יש בו כגריס - ואם הדם נצרר ועב במק"א ואם היינו מרדדים הדק היה בו שיעור גריס, אין אנו צריכים לשער רק כמות שבא לפנינו וה"ה איפכא היכא שבא לפנינו כתם וראינו שגוף הכתם פחות מכגריס רק סביבו הוא התפשטות לכלוכו של גוף הכתם שנצטבע מגוף הכתם אפ"ה טמאה, מיהו י"ל דהכל לפי ראות עיני המורה אם הדם צבור במקום אחד הרבה דיינינן ליה כאילו נתפשט (רע"א * ס"ט, פ"ת)[223], וי"א ד"גריס" הוא "פול" היינו פול גדול [בהם התולעים מצויין] ולא פול טורקי [בהם אין תולעים], ובפול הזה כאשר מחלקים אותו לשנים, ובו יש לשער להלכה למעשה[224], וי"א שיש לשער ב"פאסולי" יש לשער בהם, שיש לשער בפול הכי גדול באזור. וי"א כשיעור אפונים גדולים. ואף דהוא שיעור גדול הרבה ולא נמצא כן דם מאכולת בזמנינו, מאחר ותחלת גזירת כתם היה משום חומרא דטהרות ולא פלוג רבנן וטמאו אותה גם לבעלה שלא תהיה האשה טמאה נדה לטהרות וטהורה לבעלה וכיון שנאסר במנין אף על פי שבטל טעם טהרות מ"מ הגזירה לא בטלה ועדיין אסורה לבעלה וכיון שכל עצמה לא נאסרה לבעלה אלא מתקנת חכמים הראשונים אין לנו לטמא אותה אלא בשיעור כתם שבזמניהם שהיה מאכולת גדולה מצויה אף על פי שבזמנינו אין נמצא (פ"ת).

(יא) ושיעור עדשה כד' שערות כו' - כצ"ל דלא כמו שנדפס בספרים ושיעור עדשים כ"ד שערות (ש"ך).

(יב) שהוא ל"ו - כלומר שהגריס הוא ל"ו שערות, דהיינו ו' על ו' לאורך ולרוחב (ש"ך).

(יג) כמו שהם קבועים כו' - ר"ל עם החלל שביניהם ולא כמו שהן דבוקים זה אצל זה ממש (ש"ך), הכוונה לשער בשערות שבגוף ולא בשערות שבראש (פ"ת).

(יד) וכל זמן שאין בו כזה השיעור - ר"ל שאין בו גריס ועוד (ש"ך).

(טו) אנו תולין לומר - במראה שחור טמאה אף פחות מגריס (רע"א), ובמקומות שמצוין פרעושים שלכלוך שלהם שחור ואין לך סדין וסדין שלא נמצא בו טיפות שחורות מאלו יש לתלות בהם והכל כפי ראות עיני המורה (פ"ת).

(טז) אף על פי שלא הרגה - ובהרגה הרבה מאכולות י"א דתולה כפי מה שהרגה, וי"א דלא פלוג רבנן בין הרגה הרבה או לא, ומדברי השו"ע דלא חילק משמע כצד הב' (חוו"ד).

(יז) גריס יותר גדול - דאמרינן דאפשר דיש כינה יותר גדולה (ט"ז).

(ו) [376]הא דבעינן שיעורא, בין בכתם הנמצא על חלוקה בין בכתם הנמצא על בשרה. [377]וי"א(יח) שלא אמרו אלא בכתם הנמצא על חלוקה, אבל כתם הנמצא על בשרה בלבד, במקומות שחוששין להם, אין לו שיעור:

(יח) וי"א כו' – וכן עיקר (ש"ך), והוא הדין על שניהם גם בשרה וגם חלוקה, דטמאה בכל שהוא עי' ט,ז סקכ,ד ? (חוו"ד).

(ז) [378]אם הרגה פשפש(יט) או הריחה ריחו(כ), תולה בו עד כתורמוס[225](כא) (פירוש מין ממיני הקטניות שהוא מר ובלע"ז לופינו):

(יט) אם הרגה פשפש - הוא וואנ"ץ בל"א [פשפש המטה Bed bug] (ט"ז, ש"ך), במקומות שהפשפש והרחש מצויין תולין בה כתורמוס אף על פי שלא הרגה (ש"ך), עי'

---

[220] רוחב עדש בינוני היא 5 מ"מ, ולכן ג' על ג' היא שטח של 2.25 ס"מ², אבל אם משערים בעדש גדולה היא 7 מ"מ, ולכן ג' על ג' היא שטח של 4.4 ס"מ².

[221] 0.8 מ"מ הוא האורך בין שערות, ולכן האורך בין ד' שערות היא 2.4 מ"מ, אז השטח היא 0.5 ס"מ². שיעור הנ"ל לפי ראש של אדם, אבל בגופו זה בערך 7.5 מ"מ בין ג' שערות, אז השטח היא 5 ס"מ².

[222] פי' ל"ו שערות, שהוא ג' שורות של י"ב.

[223] לבדוק הסדרי טהרה.

[224] CHATGPT אמר שזה נע בין 3-4 ס"מ², והנה עשר אגורות היא 3.8 ס"מ², ולכן כנראה שבזה משערים, ושמעתי שנוהגים אסימון שהוא 2.84 הרבה יותר קטן.

[225] מה זה?

ש"ך שנוטים להקל בכתים, והרי בזה יש צד חומרא באם מצאה למעלה מהחגור כתורמוס ולמטה מהחגור יותר מתורמוס עי' לקמן (סי"ז) (רע"א).

(כ) או הריחה ריחו כו' - אבל ללא זה לא תלינן בפשפש, אבל מסתמא לא תולין בו משום דלא שכיח שיהיה סמוך לגוף כ"כ ולא תריח ריחו, אבל במקומות השכיחים תולים בו כמו במאכולת. ופירוש תורמוס הוא מין קטנית עגולה ורחב כמעה קטנה. ומבואר בב"י דבמקום דתלינן בפשפש אין חילוק בין ארכו כרחבו או לא (ט"ז).

(כא) עד כתורמוס – עי' לקמן סכ"ז בענין נתעסקה בצפור שיש בו דם כסלע דתולה עד כסלע וכגריס ביחד, אם כן אם הרגה פשפש תתלה גם כן עד כתורמוס וכגריס ביחד. אבל בהרגה מאכולת לא תולים כשני גריסין דהטעם בתליה עד כגריס אפילו לא הרגה הוא משום שחז"ל נוקטים שודאי הרגה מאכולת, ואם כן אפילו יודעת שהרגה מאכולת אמרינן שזה אותה המאכולת שהרגה, מה שאין כן בפשפש דלא שכיח הוי דינו כהרגה צפור (חוו"ד), ויש מקשים מסעיף כ"ו שצריך לתלות כתורמוס ועוד כגריס (פ"ת).

(ח) [379]אם אין בכתם במקום אחד כגריס ועוד, אף על פי שיש שם טיפין הרבה(כב) סמוכין זה לזה עד שאם נצרפם יש בהם יותר מכגריס, טהורה, שאנו תולין כל טיפה וטיפה בכנה עד שיהא בו כגריס ועוד במקום אחד. [380]וי"א דהני מילי(כג) כשנמצאו על הלוקה, אבל אם נמצאו על בשרה, מצטרפין לכגריס ועוד:

(כב) טיפין הרבה - כתם הנמצא על בית יד של נשים על מקום הקמטים אם אינו תפור אינו מצטרף, כי כל קמט עומד לעצמו ואם תפורים צ"ע דעכ"פ יש אויר ביניהם (פ"ת).

(כג) דהני מילי כו' – י"א דזה אפילו לסברא ראשונה דלעיל (סעיף ו), ועיקר שזה דווקא לסברא הראשונה אבל לסברא האחרונה בלי צירוף, טמאה בכל שהוא (ש"ך).

(ט) [381]כתם הנמצא על בשרה, שהוא ארוך כרצועה או עגול, או שהיו טיפין טיפין, או שהיה אורך הכתם על רוחב יריכה, או שהיה נראה כאילו הוא ממטה למעלה, הואיל והוא כנגד בית תורפה (פי' גנאי הוא והוא כנוי לערוה), טמאה, ואין אומרים אילו נטף מן הגוף לא היה כזה:@NO MB@

(י) [382]כתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה(כד), לא גזרו עליו. כיצד, בדקה קרקע עולם ([383]לו בית הכסא שמינו מקבל טומאה), או כל דבר שאינו מקבל טומאה(כה), וישבה עליו ומצאה בו כתם, [384]וכן כתם שנמצא על בגד צבוע(כו), טהורה ([385]לפיכך, תלכם המקה בגדי לבעונין(כז), כדי להלילה מכתמים):

(כד) שאינו מקבל טומאה כו' - עיין ברמב"ם הל' כלים מה הן הדברים שאין מקבלין טומאה (ש"ך), עיין ש"ך (סק"(כה)) דאם מקבל טומאת נגעים דמקבל טומאת כתמים, משום לא פלוג רבנן, ולפי זה אם היתה ישנה על הכותל ומצאה דם טמאה, כיון שהכותל מקבל טומאת נגעי בתים. וג' על ג' היינו שלש אצבעות, מקבל טומאת נגעים (חוו"ד), י"א בנמצא כתם ע"ד שאינו מקבל טומאה, המונח ע"ג דבר המקבל טומאה, כיון דנטמא משום משא, לכך גם האשה טמאה, וי"א דבנמצא על בנין מחובר כיון שהוא מקבל טומאת נגעים ויש חולקים וי"א דמה שמקבל טומאה מדרבנן מקבל כתמים (פ"ת).

(כה) או כל דבר כו' - וכן אפי' מין שהוא מקבל טומאה אלא ששיעורו גרם לו, כגון מטלית שאין בו ג' על ג'. כל המקבל טומאת נגעים, אף על פי שאין מקבל שאר טומאה מקבל כתמים וטמאה (ש"ך).

(כו) על בגד צבוע - ואם מקצתו צבוע ונמצא חצי גריס על מקום הצבוע וחצי גריס על מקום הלבן טמא (עי' ט"ז סקמ"א?) כל שרואין שהכל כתם אחד, ובודאי מגופה אתי כיון דאי אפשר לתלות במאכולת, וכן אם החצי מהכתם יש לו מראה טהור וחציה מראה טמא וניכר שהוא כתם אחד ושיעורו כגריס א', טמאה. וי"א דאינו מצטרף מקום הצבוע עם מקום הלבן, אבל שני מקומות לבנים מצטרפים אף שמפסיק מקום צבוע, ועיקר כצד הראשון (חוו"ד), וי"א שבגד צבוע מטמא אשה (דג"מ), אם הוא מנומר צבע על לבן והכתם על הצבע ויוצא על קצותיה על הלבן אם במה שיש על הלבן יש בו כשיעור הצבע מצרפן לכתם א' אבל אם אין בו כשיעור רק בהצטרפות שעל הצבע טהורה (רע"א, פ"ת), וכן אם ראתה כתם לבן ובשני קצותיו מראה אדום הלבן מצרפן להאדום שיהיה כתם א' ואם יש באדום יחד שיעור כתם טמאה (רע"א), אין להחמיר כדברי הדג"מ, אבל אם הכתם חציו על הלבן וחציו על הצבוע יש להחמיר, וי"א דעיקר כרמ"א דאשה הלובשת בגדי צבעונים מצלת על כתמים, אך כל דברי הרמ"א דוקא בבגד שעל החלוק אבל בגד הסמוך לבשר כחלוק וכתונת לא שמענו (פ"ת).

Commented [O139]: פסוק כרשב"א נגד מי?

Commented [O140]: כון זה מסקנתו.

Commented [O141]: בל רק כגריס עי' ש"ך?

Commented [O142]: ונה מהחוו"ד?

Commented [O143]: כון

Commented [O144]: כון?

(כז) תלבש האשה בגדי צבעונין - דווקא תלבש תמיד אבל כדי להציל בימי נדתה ובימי ליבונה לא, והיינו בג' ימים ראשונים של ספירת נקיים, ועי' ש"ך (סי' קצו סקי"ג? ועיי"ש ס"י בד"ה אין תולין?) ועיין בתשובת אדני פז סי' ך'[226] (פ"ת).

(יא) [386]לא בכל מקום שימצא שם כתם טמאה, אלא במקום שאפשר שבא שם מן המקור. כיצד, נמצא על עקבה, טמאה(כח). וכן אם נמצא על כל אורך שוקה ופרסותיה מבפנים, [387]והם המקומות הנדבקים זה בזה בעת שתעמוד ותדבק רגל ברגל ושוק בשוק, וכן אם נמצא על ראש גודל רגליה ([388]וכ"ש על רגליה ממש(כט)), [389]וכן אם נמצא על ידיה, אפילו על קשרי אצבעותיה, שהידים עסקניות הן [390]ושמא נגעו(ל) באותו מקום. [391]אבל אם נמצא על שוקיה ועל פרסותיה מצד חוץ, או אפילו מהצדדין, ואצ"ל למעלה מאותו מקום, טהורה(לא). [392]ואם יודעת שנזדקרה(לב) והגביהה רגליה למעלה, טמאה בכל מקום שתמצאנו, אפילו למעלה מהחגור, [393]בין מלפניה בין מלאחריה, אפילו עברה בשוק של טבחים או נתעסקה בכתמים. ודוקא כשנמצא על בשרה לבד, אבל אם נמצא על בשרה וגם על חלוקה(לג), אם עברה בשוק של טבחים או נתעסקה בכתמים, תולה בו בין שנמצא למטה מהחגור(לד) או שהגביהה רגליה ונמצא למעלה מהחגור. בד"א, שכשנמצא הכתם על בשרה בלבד אינה תולה, כשאין לה לתלות אלא בעסק הכתמים או בשוק של טבחים, אבל אם יש מכה בגופה(לה) שיכולה לתלות בה, שאפשר שיבא הדם ממנה, תולה בה, וטהורה. ואם המכה בכתפה(לו) והכתם על יריכה במקום שאי אפשר לבא מהמכה, טמאה:

(כח) על עקבה טמאה - שמא נגעה באותו מקום בישיבתה, כדרך הישמעאלים שמשימין רגליהם תחת עגבותיהם (ט"ז).

(כט) וכ"ש על רגליה ממש - אפילו ראש גודל ואפילו גב הרגל ואם נמצא על שאר האצבעות של הרגל חוץ מן הגודל כיון שהוא רחוק מצד פנים, טהורה (ט"ז), וי"א דצ"ע בשאר ראשי אצבעות הרגלים (ש"ך).

(ל) ושמא נגעו כו' - אפילו בסתם חיישינן שמא נגעו (ש"ך).

(לא) טהורה - ולא אמרי' שנגעה בידיה במקור ומידה בא למקום זה אח"כ בנגיעה דאין מחזיקין טומאה ממקום למקום (ט"ז, ש"ך), וכן בסוף הסעיף לענין שאם א"א לבוא מהמכה כו' לא מחזקינן טהרה ממקום למקום (ט"ז).

(לב) שנזדקרה - דוקא כשנתהפכה ראשה למטה ורגליה למעלה (ש"ך).

(לג) על בשרה וגם על חלוקה – שאם זה בא מגופה, היה צריך להיות בגופה לבד ולא על חלוקה, פי' אין כאן הוכחה דמגופה אתי כיון דלא אשתכח על הבשר לחוד, אבל אין הוכחה נגד (ט"ז).

(לד) מהחגור – פי' תחתונים (ש"ך).

Commented [O145]: כון?

(לה) אבל אם יש מכה בגופה כו' - וכן אם נתעסקה ממש בידיה בכתמים תולה (אף) אם נמצא על ידיה (ט"ז), כלומר בד"א שאינה תולה כשנמצא על בשרה לבד כגון למטה מהחגור היינו כשאין לה לתלות אלא בעסקי הכתמים או בשוק של טבחים הוא דלא תלינן אבל אם יש מכה כו' (ש"ך), עיין ט"ז ויש למחוק המילה "אף", דבבשרה אינו תולה, רק כיון שנתעסקה בידיה ונמצא על ידיה, תולין אפילו בבשרה. ואם נמצא גם על שאר גופה וגם על ידיה ג"כ, תולה כמו בבנה ובבעלה בסעיף י"ט, וע"ש (סקי"ג?) (חוו"ד), עי' ט"ז וכיון דנתעסקה בכתמים ונמצא גם על ידיה שידוע שהלכלוך הזה הוא מהעסק בזה מה שנמצא גם על גופה תולין בידיה שנגעה שם דזה לא מקרי ממקום למקום דהא ידוע שעל ידיה לכלוך דם דמעלמא, וא"כ בעברה ונמצא על ידיה תולין אלא דבזה אם נמצא דם גם על גופה אין תולין כיון דהלכלוך שעל ידיה אין בודאי דמעלמא אין תולין בהם מה שעל גופה וג"ז צ"ע (רע"א).

(לו) ואם המכה בכתפה כו' - אבל בצוארה לפעמים תולה בה, כגון בצד שמקום התורפה מכוין נגדו ולפעמים שוחה צוארה ונופל דם המכה שם (ט"ז), ותוך ג' ימי' ראשונים של ספירת ז' נקיים לא תלינן אפילו במכה כדלקמן (סי' קצו סקי"ב?) (ש"ך).

(יב) [394]נמצא הכתם על חלוקה למטה מהחגור, או במקום החגור עצמו, טמאה. אפילו נמצא לצד חוץ. ([395]ומין חילוק בין נמצא בחלוק לפניה לו ממחציה לו מן הצדדין, מפני שהבגדים חוזרין

[226] לא עשיתי.

הגה והגה). ואם עברה בשוק של טבחים, טהורה, אפילו נמצא לצד פנים ועל בשרה(לז). ואם נמצא על חלוקה בלבד, מהחגור ולמעלה, טהורה(לח) אפילו נזדקרה והגביהה רגליה, ואפילו לא עברה בשוק של טבחים, שאילו בא מן המקור(לט) היה נמצא גם על בשרה:

(לז) ועל בשרה - דכיון שנמצא על חלוקה גם כן טהורה (ש"ך).

(לח) מהחגור ולמעלה טהורה - וגם בבשר לבד מהחגור ולמעלה טהורה, כשלא נזדקרה (עי' לעיל סי"א), אפילו לא עברה בשוק של טבחים כדלעיל, אלא לומדים כאן בחלוק לבד דאפילו נזדקרה טהורה (ש"ך), אפי' מגיע לשם כששוחה הרבה טהורה, כשלא ידעה ששחתה הרבה, אמנם במקום אחר איתא אפילו אינה יכולה להגיע שם אא"כ תשחה הרבה כו' ורק כשהיא חוגרת בחגורה דאז אפילו ע"י שחיה מרובה א"א להגיע מה שהוא למעלה מן החגור נגד התורפה לפי שהחגור מפסיק למה שלמעלה מן החגור (עי' סי"ג) (פ"ת), אם לבשה שלשה חלוקים זה על זה, אם אינה יכולה לתלות הכתם החיצון בדבר, אינה תולה, וזה דוקא ג' חלוקים שהם כתונות התחתונות שיש לומר שנתקפלו התחתונות אבל במלבושים גמורים ובפרט מלבושים שלנו, אינה חוששת בעליון, שאין לומר במלבושים כאלו שנתקפלו ובמלבושי נשים שכולם אפודים והיא לובשת ממתניה ולמטה, א"א בשום ענין שיבא בגד העליון נגד התורפה לא מטמאינן אם נמצא בבגד העליון וכן במזרון המטה כמדת המטה וא"א שיתהפך התחתון לעליון ואם נמצא הכתם על המזרון התחתון יש לטהר (פ"ת).

Commented [O146]: תבתי הס"ט מדויק?

(לט) שאילו בא מן המקור כו' - ואף על גב דלמטה מהחגור ולא נזדקרה אפילו על חלוקה לבד טמאה כשלא עברה בשוק של טבחים, נזדקרה שאני שא"א לדם לטפטף אלא שותת ויורד ונוגע פעמים אף בחלוק ושלא יגע בבשרה א"א. וכל זה ד"נמצא על חלוקה" פי' חלוק הבדוק לה כדלקמן (ש"ך), ואם עברו ימים בין האזדקרות למציאת כתם טמאה דדלמא באמת היה גם כן על בשרה אלא דנתייבש ונתפרך, וצ"ע לדינא (רע"א).

(יג) [396]נמצא על בית יד(מ) של חלוקה, אם המקום שנמצא בו הדם בבית יד מגיע עד בית תורפה, טמאה אפילו אינה יכולה להגיע שם אלא אם כן תשחה הרבה, ואם אינה יכולה(מא) ליגע שם כלל, טהורה:

(מ) בית יד – פי' שרבול[227] (ש"ך).

(מא) ואם אינה יכולה - לפי מה שנוהגין נשים שלנו לקשור הבית יד אם נמצא למעלה כתם טהורה, אמנם האשה צריכה לחשוב אם תשחה הרבה עד שתגע לפי הטבעת שכן דרכם לפעמים למשמש שם לקנח ועד המקום שמגיע מבית ידה לשם חוששין ולא יותר (פ"ת).

(יד) [397]היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה, בכל מקום שימצא בו, טמאה, מפני שהוא חוזר הילך והילך. וכן הדין אם נמצא במעפורת שמכסה ראשה או שחוגרת בו ואם קשרה בו ראשה היטב וכשנעורה גם כן מצאתו קשור יפה, אינה חוששת:

(טו) [398]שתי נשים שכיסו ראשן בחלוק א', שתיהן טמאות. ואם אחת כיסתה והאחרת לא כיסתה, אף על פי ששתיהן לבשו החלוק, ונמצא הכתם למעלה מהחגור, אותה שכיסתה טמאה, והאחרת טהורה:

(טז) [399]אם יש לה מכה בצוארה(מב) ונמצא הכתם בחלוק אפילו למטה מהחגור שאי אפשר ליגע שם מהמכה, אם פושטתו ומתכסה בו תולה במכתה, שאני אומר נתהפך ובא לו שם:

(מב) בצוארה - היינו בצדדי הצואר שאז א"א ליגע שם מהמכה אם לא על ידי שפושטתו ומתכסה בו, אבל בצואר ממש בלאו הכי תולה בו (ש"ך).

(יז) [400]מצאה כתם למעלה מהחגור וכתם למטה ממנו, ויודעת שלא נזדקרה(מג), טהורה, שאני אומר כמו שהעליון בא מעלמא כך בא התחתון. בד"א כשיש בעליון כגרים ועוד, או יותר, שודאי מעלמא בא(מד), שהרי אין לתלותו בבנה. אבל אם אין בו כגרים(מה) ועוד, אין תולין אותו מעלמא, דשמא דם בנה הוא. ואם יש בתחתון כגרים ועוד, שאין לתלות בבנה, טמאה(מו):

(מג) ויודעת שלא נזדקרה כו' - ואף על גב דלעיל (סעיף י"א) אמרינן שאינה חוששת שמא נזדקרה, שם שונה שיש עוד ריעותא אחרת בכתם התחתון, ואם היינו תולין לומר לא

[227] עי' אליה רבה סי' שא סקס"ה שמשמע שזה צעיף יד. (וכן במשנה ברורה סקקל"ט).

נזדקרה והגיע מהעולם, ואח"כ נתלה גם הכתם התחתון בזה, לומר כשם שזה הגיע מהעולם, כן האחר הגיע מהעולם ובבת אחת נתלכלכו, הוי ב' תליות לקולא, ואין מקילין כל כך (ש"ך).

(מד) בא מעלמא - והיינו בחלוק שהיה בדוק לה שהיא נקיה, וכיון שנמצא בה כתם הרי נתברר שעברה במקום כתמים ולא שמה לב לזה, וכ"ז דוקא ששני הכתמים הן ממין אחד, אבל בשני מינים, כגון שהעליון שחור והתחתון אדום, אינו תולה. ואם נתעסקה בכתם כגריס ועוד ונמצא למעלה וגם למטה טמאה, דתלינן הכתם שלמעלה בהעסק ושלמטה במקור, כמו שתולין באם למעלה היא פחות מכגריס במאכולת כן תולין העליון בהעסק ושלמטה במקור (חוו"ד).

(מה) אבל אם אין כו' - דשמא דם כנה הוא והלכך אם יש בתחתון כגריס ועוד טמאה (ש"ך), ואם היא על בשרה לכאורה יש להקל לפי הי"א הנ"ל (סעיף ו), וצ"ע (חוו"ד), וי"א אף לדעת הי"א לעיל (סעיף ו), כיון דנאמר דלאו מגופה הוא שוב י"ל דדם כנה הוא ואין ראיה דנתעסקה. ואם שלמעלה מהחגור בבשרה לחוד, ושלמטה ג"כ בבשרה לחוד דתולים, אבל אם שלמעלה על חלוקה ובשרה ושלמטה על בשרה לבד, אז אין תולין, ואף תוך ג' ימים לספירתה תולה תחתון בעליון, כיון דהעליון ודאי אינו מגופה ידעינן דבא מעלמא הוי כאלו ידענו שנשפך דם על החלוק ולא ידעינן כמה, ועדיין צ"ע לדינא (רע"א).

(מו) טמאה - ואם כתם העליון אדום והתחתון שחור או איפכא עיין לקמן (סעיף כ"ג) (באר הגולה), עי' באר הגולה, ויש חולקין, דהתם דידעינן דנתעסקה באדום, בזה אין תולין בו שחור, אבל הכא דלא ידעה משום עסק, אלא דמוכח דנתעסקה ומבלי ידיעתה, תולים כמו שנתעסקה באדום ומבלי ידיעתה ה"ה נתעסקה בשחור ומבלי ידיעתה, ועכ"ז י"א דגם כאן אין תולין שחור באדום (רע"א).

(יח) [401]כיון שכתמים דרבנן, מקילין בהם ותולה בכל דבר שיכולה(מז) לתלות. כיצד, שחטה(מט) בהמה חיה או עוף, או נתעסקה בכתמים, או ישבה בצד המתעסקים בהם, או שעברה בשוק של טבחים ונמצא דם בבגדיה, תולה בה וטהורה. אפילו לובשת ג' חלוקים זה על זה, ונמצא אפילו בתחתון, טהורה. אבל אם נמצא על בשרה, אינה תולה אלא א"כ יש לה מכה(מח) בגופה אז תולה בה, אפילו על בשרה אם הוא במקום שאפשר לדם לנטף משם. ואפילו נתרפאת, אם אפשר לה להתגלע ולהוציא דם ע"י חיכוך, תולה בה, ואף על פי שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטפטפת:

(מז) שיכולה - אשה שיוצא דם מחוטמה לפעמים ורוצה לתלות בזה, אם דרכה בכך דבהכאה מועטת נוטף דם מחוטמה יכולה לתלות. וגם יש לתלות בצואת תרנגולים שלפעמים הם אדומים ואם שכיחי נשים ששואפים אבק הטאב"ק בחוטמיהן וכשנופלת הליחה מחוטמיהן ע"ג בגד פשתן נעשה כתם אדום, יש לתלות בו, וכן אם התינוקות לובש בגד אדום וע"י שהתינוק מטיל מים מפליט הצבע אדומה מהבגד ונצטבע חלוקה והסדין שלה, יש לתלות בו ולכן אם לפעמים היא לובשת בתי שוקיים מבגד אדום וכשהיא מזיעה נתלכלך חלוקה מהצבע שהבגד מפליט יש ג"כ לתלות בו והכל לפי ראות עין המורה (פ"ת).

(מח) אלא אם כן יש לה מכה כו' - עיין בתשובת הרב סי' צ"ז מדינים אלו[228] (ש"ך).

---

[228] לא עשיתי
שו"ת הרמ"א סימן צז

וששאלתם על דבר הכתם שמצאה אשה בחלוקה והיה יותר מכגריס ועוד שהוא שיעור הכתם הטמא, אף שהיה לאשה מקום לתלות בו הכתם שהיתה בעלת חטטין ומכות המגואלים בדם. והנה זאת האשה היתה רגילה בשעת מציאת הכתם לראות מראה לבן וירוק הכשרים, וכל חלוקה היה מלוכלך מכתמים הירוקים והלבנים ההם. ובראש כתם אחד מן הכתמים ההם היה נמצא המראה האודם הנ"ל, והיה האודם הנ"ל סביב הכתם הלבן כדמות דבר לח המתפשט בבגד, ולכן היה נדמה למראית העין שהמראה האודם הנ"ל היה קצוות הכתם ההוא הלבן ושהכל הוא כתם אחד. ושאלתם אם אזלינן בכתם הזה לקולא לתלותו בחטטין שיש לה בגופה מאחר שנמצא סמוך וסביב המראות שיצאו מגופה, עכ"ל השאלה.

תשובה: אף על גב דחכמים הקילו הרבה בענין הכתמים הואיל והם מדבריהם, וכדאמרינן פרק הרואה כתם[א], שא"ר עקיבא לתלמידיו שלא אמרו חכמים להחמיר בדבר אלא להקל שנאמר[ב] ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה, דם ולא כתם. ואפילו כתם המשוך הנמצא בחלוק טהור אף על פי שדומה לדם הקינוח הבא מן הבדיקה, וכמו שמבואר פרק הרואה כתם והוא הסכמת הפוסקים[ג] מ"מ בכה"ג נראה

דטמאה מאחר דאיכא הוכחה שבא ממנה עם הכתם הלבן, דהא כתב בתרומת הדשן סימן רמ"ו דמראה לבן וירוק נמי מן המקור אתא. וא"כ בידוע שנפתח המקור שיצא ממנו הלבן והירוק, א"כ ודאי המראה האודם נמי יצא משם מאחר שנדמה הכל לכתם אחד וטמאה. ואפילו לא יהא אלא ספק אם הוא הכל כתם אחד או לא, נראה דאזלינן לחומרא מאחר שידוע שנפתח המקור למראה לובן וירוק חוששין שגם האודם יצא משם. וראיה מהא דאמרינן ריש פרק הרואה כתם[ד] אמר שמואל בדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם עליה טהורה, שנאמר[ה] בבשרה עד שתרגיש בבשרה. וקאמר התם ת"ש, עד שהיה נתון תחת הכר ונמצא עליו דם אם עגול טהור אם משוך טמא, ה"ד אי דארגשה עגול אמאי טהור אלא לאו דלא ארגשה וקתני משוך טמא וכו'. והשתא יש לדקדק אמאי לא משני דמיירי בכה"ג שנמצא עליו ג"כ מראה לבן וירוק, דמשוך הוא טמא דודאי עם המראה הלבן וירוק בא מן המקור, משא"כ בדם עגול דאפשר לתלות במעלמא. מיהו יש לדחות ראיה זו, דהתם קאי אליבא דשמואל דס"ל דאינה מטמאה עד שתרגיש דוקא ולא בענין אחר ולכן פריך שפיר ה"ד וכו'. ותדע, דהא לפי המסקנא דהלכתא פשיטא דטמאה אם בדקה עצמה ומצאה עליו כתם משוך וכדפסקינן התם הלכתא, ואפ"ה פריך אי דלא ארגשה משוך אמאי טמא. אלא דאליבא דשמואל פריך הכי דס"ל הרגשה דוקא, ולא קיימא המסקנא הכי.

אך יש להביא ראיה מהא דאמרינן התם /נדה/[ו]: אמר רבא נמצא עליה מין אחד תולה עליה כמה מינים וכו', עד איכא דאמרי נתעסקה במין א' תולה בו כמה מינים. מיתיבי נתעסק באדום אין תולה בו שחור, כי קאמר רבא דאתעסקה בתרנגולת דאית ביה כמה מיני דמים. ומבואר שם בפירש"י והתוס' דללישנא קמא אם נמצא עליה מין אחד שידוע שבא מעלמא בגון שנמצא למעלה מן החגור תולה היא בו כמה מינים, דאמרינן כמו שזה בא מעלמא ה"ה שאר מינים הנמצאים למטה מן החגורה באו מעלמא. ואפילו ללישנא בתרא דלא מיקל כ"כ ולא תלינן מין בשאינו מינו רק במקום שנמצא מינים הרבה כמו בתרנגולת, מ"מ הרי קמן דאם נתעסקה במין א' תולה בו כמה מיני דמים. דאמרינן כמו שזה מעלמא בא ה"ה מינים אחרים ואזלינן ביה לקולא, מאחר דאיכא הוכחה דאתא מעלמא אף על גב דאין זה מין בעצמו. כ"ש שניזל לחומרא לתלות מין א' בחבירו לומר שכמו שזה המראה הירוק והלבן בא מן המקור ה"ה שמראה האדום בא מן המקור, דהא אמרינן דיותר אזלינן לחומרא בדבר המוכיח ממה שאזלינן לקולא, אף על פי שאינו אלא כתם דרבנן. דגרסי' התם /נדה/[ז]: החיא איתתא דאשתכח לה דמא במשתיתא אתאי לקמי דר' ינאי א"ל תיזל ותיתי, והתניא אין שונין בטהרות, כי אמרינן אין שונין לקולא אבל לחומרא שונין. משמע מהתם דאפילו בכתמים דרבנן דאין שונין להקל שונין להחמיר. וכתבו התוס' התם בדבור המתחיל ומי מחזיקינן טומאה ממקום למקום, וכתבו בה: וקשה מאי פריך דודאי להקל לא מחזיקינן אבל להחמיר מחזיקינן, דהכי אמרינן לקמן אין שונין בטהרות להקל אבל להחמיר שונין. וי"ל כיון דכתמים דרבנן אם איתא דתלינן להחמיר להקל נמי היה לנו לתלות בדבר הרגיל קצת, אבל לענין ממקום למקום שאין רגילות כ"כ אמרינן לקמן בסמוך דאפילו בכתמים שונין להחמיר ולא להקל עכ"ל. אם כן בדבר שאזלינן ביה לקולא מכח הוכחה, כ"ש דניזל ביה לחומרא אפילו בכתמים דרבנן. ולכן מאחר דחזקת המקור שמוציא הרבה מיני דמים ודומה לתרנגולת שיש בה כמה מיני דמים, פשיטא אם ידוע שהוא בא מן המקור פשיטא דאזלינן ביה לחומרא ותלינן הכל במקור והיא טמאה. ואין לחלק ולומר דלא תלינן מין בשאינו מינו אלא דוקא אודם באודם אף על פי שחלוקים במראיתן כגון שאחד שחור והשני אדום והג' כרכומי דמ"מ כולם מין אודם הם וכולם נקראים דם, אבל מראה אדום בלבן וירוק דלמא לא תלינן. דזה אינו, דהא כתב שם הרא"ש[ח] דהלכתא כלישנא בתרא דלא תלינן מין בשאינו מינו רק בשנתעסקה בתרנגולת. וכתב דאי לא תימא הכי אשה שנמצא עליה שום לכלוך על חלוקה לא יטמא לה שום כתם, דנימא כי היכי דבא עליה לכלוך זה בלא דעת ה"נ בא הכתם מעלמא בלא ידיעתה עכ"ל. ומדקאמר שום לכלוך משמע דאפילו משאר מראות קאמר. ועוד דאי דוקא ממראה אודם קאמר מהו הראיה שלו, דהרי זהו עיקר הנדון שחולקין עליו. אלא ש"מ דבמקום דאזלינן ותלינן מין בשאינו מינו אין חילוק בין מראה למראה.

ומהשתא מבואר נדון דידן דאזלינן ביה לחומרא, לא מבעיא ללישנא קמא דרבא דתלינן מין בשאינו מינו לקולא כ"ש שתלינן לחומרא. אלא אפילו ללישנא בתרא דלא תלינן רק בנתעסקה בתרנגולת, מ"מ בנדון דידן כנתעסקה בתרנגולת דמיא, דבמקור נמי נמצאים הרבה דמים וכמו שנתבאר. ואין להקשות על זה מהא דאמרינן פרק בא סימן: תניא ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר כתמים אין בהם משום זוב ופעמים שכתמים באים לידי זיבה. כיצד לבשה שלשה חלוקות הבדוקים לה ומצאה עליהם כתם או שראתה שני ימים וחלוק אחד, הן הן הכתמים המביאים לידי זיבה וכו', עד אמר רבא בהא זכינהו ר' חניא /חנינא/ בן אנטיגנוס לרבנן, מ"ש פחות מג' גריסין במקום אחד דלא חיישינן דאמרינן בתרי יומי חזיתיה, ג' גריסין במקום אחד נמי נימא תרתי ופלגא מגופא חזיתיה ואידך אגב זוהמא דם מאכולת הוא. ורבנן, כיון דאיכא לפלוגי כגרים ועוד לכל יומא [לא] תלינן[ט] ומדקאמר דלמא תרי ופלגא חזיתיה מגופא ואידך דם מאכולת הוא, ש"מ דאע"ג דאמרינן דהשאר הוא מגופה אפ"ה תלינן השאר בדם מאכולת, ולא אמרינן שכמו שאחד בא מגופה השאר נמי מגופה אתא. דכל זה אינו קשה כלל, חדא דשאני התם דמאחר דעל כרחך לא תלינן הכל בראיה אחת, דא"כ לא הוי ביה משום זוב דאין זוב פחות מג' ראיות בג' ימים, אם כן שפיר קאמר דיש

(מט) שחטה - לא בעינן שיכול הדם או הכתם לבוא לשם אלא אפילו רק שידיה שנתלכלכו תלינן שבא על הבגד מידיה, לכן נשי הקצבים יכולים לתלות כל כתמיהם בדם שנתלכלכה בידיהם, ועמש"ל סקכ"ה ? (פ"ת).

(יט) [402]כשם שתולה בה כך תולה בבנה ובבעלה אם נתעסקו בכתמים או אם יש בהם מכה, לפי שדרכם ליגע בה. אבל אם היו(נ) עסוקים בדם ולא נמצא בהם דם, אינה תולה בהם אע"כ היו עסוקים בדבר שדרכו לינתז כגון שחיטה וכיוצא בה. הגה: [403]וה"ה(נא) אס שכבה במטה עס נקיס שיס להס מכות בגופן, תולה בהן כמו בבנה ובעלה(נב):

(נ) אבל אם היו כו' — פי' ולא נודע שנמצא בהן בודאי דם לאחר שהיו עסוקים בדם אבל אם היה נודע שהיה נמצא בהם דם אף על פי שעכשיו אין בהם דם תלינן שבשעה שנגעו בהם היה בהם דם (ש"ך).

(נא) וה"ה כו' - הא דנקט בנה ובעלה היינו משום דאלו מסתמא דרכן ליגע בה (ש"ך).

(נב) תולה בבנה ובבעלה - והיינו בנמצא על חלוקה, דבנמצא על בשרה לחוד אינה תולה, דמבנה ומבעלה דינם כאילו הגיע הכתם מהעולם, שאם הגיע מהם, היה צריך להיות על חלוקה, וי"א דאפילו בבשרה תולה בבנה ובבעלה, וצ"ע (חוו"ד, ופ"ת), יש לבנה ובעלה כל דין מכה שבגופה שאפילו היתה רק יכולה להתגלע נמי תולה בהם (פ"ת).

(כ) [404]מי שרגיל לצאת ממנו דם דרך פי האמה(נג), ובשעת תשמיש(נד) נמצא בעד האשה דם, תולה בבעלה:

לתלות בדם מאכולת. אבל במקום דיש לומר דהכל היא ראייה אחת פשיטא דתלינן זה בזה. ועוד, דיותר יש לתלות בדם מאכולת שהוא פחות משיעור כתם ממה שיש לתלות שעור כתם אף במקום שיש לתלות בו. וכמו שכתב בעל תרומת הדשן סימן רמ"ט[ב] לענין כתם הנמצא תוך ג' ימים ראשונים של ספירת ז' נקיים, דאע"ג דלא תלינן כתם אף במקום שיש לתלות תלינן פחות משיעור כתם בדם מאכולת, וה"ה בנדון זה. ועוד דמסוגיא זו עצמה משמע דלא תלינן רק בדם מאכולת ולא שאר דברים שתולין בהם דם, דמדקאמר ואידך אגב זוהמא דם מאכולת הוא. והשתא יש לדקדק אפילו בלא אגב זוהמא נמי, (דלא) תלינן פחות משיעור כתם בדם מאכולת אף על גב דלא הוי ביה זוהמא תחלה. אלא ש"מ דבכה"ג לא תלינן שמקצת אתא מגופה ומקצתה ממאכולת, דאיך יתרמי שיהא זה אצל זה בכתם אחד ויהיה מב' דברים אם לא שאגב זוהמא, שדרכן של מאכולות להיות במקום זוהמא אתרמי כך. אבל בשאר דברים שאין שייך לומר אגב זוהמא לא תלינן בהכי. וא"ל א"כ אמאי חולקים חכמים שם וס"ל דאית ביה משום זוב וראתה כתם זו בג' ראיות ואיך יתרמי שיהיה הכל בכתם אחד, זה אינו קשה כלל. חדא, דכבר נתבאר דיותר מדמין לחומרא ממה שמדמין לקולא אף על גב שכתמים דרבנן. ועוד, דשאני התם דתלינן הכל בראיות גופה דעביד דמתרמי להיות הכל כתם אחד, אבל אין לומר שמקצתו הוא מן המקור ומקצתו ממקום אחר ונעשה הכל כתם אחד.

ועתה נבאר הכלל העולה. וזה, כי בנדון דידן ששאלתם פשיטא שהיא טמאה מאחר שנדמה למראית העין שהכל היא ראייה א', כמו שכתבת בשאלתך. ואפילו אם לא היה רק ספק נראה דאזלינן לחומרא כמו שכתבתי לעיל, דתלינן מין אחד בחבירו לחומרא. ודוקא שידוע לה שזה המין הלבן והירוק הוא ממנה, ואפילו אין ידוע לה אלא שאין לה מקום לתלות בו המראות ההם רק בגופה אפשר דאזלינן ביה לחומרא. אף על גב דלא תלינן כתם בבעלת כתם אם השאילה לה חלוקה כדאמרינן פרק האשה שעשתה צרכיה[ג] מטעם דלא חזיא מגופה ודלמא מעלמא אתאי, אף על גב דאין לה מקום לתלות דאם לא כן לא הוי הכתם הראשון טמא, מכל מקום אפשר לומר דוקא להקל אבל להחמיר תלינן. אך נראה דלענין זה אין חילוק בין להחמיר בין להקל ולא תלינן כתם בכתם. חדא, דבגמרא סתמא קאמר בעי מיניה ר' יוחנן מרבי יודא בר לואי מהו לתלות כתם בכתם, א"ל אין תולין מ"ט לפי שאין תולין. ומדבעי ליה סתמא והשיב לו סתמא ש"מ דבכל ענין לא תלינן כתם בכתם. ועוד, דאף על גב דכתבתי דיותר תלינן לחומרא מלקולא היינו במקום דיש הוכחה קצת, אבל במקום דגם הכתם הראשון אינו ברור שיצא מגופה אין לנו ראיה דאזלינן ביה יותר לחומרא מלקולא, ואיכא למימר כתמים דרבנן. ועוד יש להוכיח סברא זו מדברי הרא"ש דלעיל[ד] שכתב דהלכתא כלישנא בתרא, דאל"כ אין לך כתם טמא שאין לך חלוק שאין בו שום לכלוך וכו'. ומסברא זו נמי נוכל להוכיח דלא תלינן כתם בכתם להחמיר, דאל"כ אין לך כתם טהור שהרי כל חלוק יש בו שום לכלוך. ומאחר דאין לנו לתלות אותו לכלוך בדבר אחר א"כ כל כתם טמא, ולא מצינו בשום מקום שהצריכו שיש מקום לתלות כל הלכלוכים שבחלוק. אלא ש"מ דלא החמירו חכמים בכה"ג, אבל במקום הידוע שאלו הלכלוכים באים מן המקור ודאי חיישינן כמו שכתבתי לעיל. וכל זה דוקא בכתם שהוא כגריס ועוד שהוא שיעור הכתם הראוי לטמא, אבל בפחות מזה נראה שיש להקל ותלינן במאכולת שהיא שכיחא טפי וצריכין אנו לתלות בה. דאל"כ אין לך אשה טהורה לבעלה, שאין לך חלוק או סדין שאין בו כמה טיפי דמים. ואפילו אם אתרמי שדם הוא אצל המראה הטהור מ"מ אמרינן דאיתרמי הכי אגב זוהמא דם מאכולת הוא, זהו הנ"ל בשאלתך. משה אסירליש /איסרלש/ מקראקא.

(נג) דרך פי האמה - פי' שלא בשעת הטלת מי רגלים (רע"א, פ"ת).
(נד) ובשעת תשמיש - ה"ה אם אחר ב' או ג' ימים בעת שרגילה לפלוט מצאה דם ג"כ תולה בו (פ"ת).
(כא) [405]היכא דאישתכח כתם בשיפולה מאחורה, ומכה איכא מקמא, תליא בה, דאפשר אדיתבא, הך דבתרא אתא לקמה ונטפה בה מההיא מכה:
(כב) [406]ספק אם עברה בשוק של טבחים או אם ישבה בצד המתעסקים בכתמים, אינה תולה בהם. במה דברים אמורים, בעיר שהטבחים או המתעסקים בכתמים יושבים במקום ידוע, אבל אם דרכם להתעסק(נה) כאן וכאן, תולין אפילו מספק, שמא נתעסקו במקום שעברה, ולא הרגישה:
(נה) אבל אם דרכם להתעסק כו' - אז כל העיר יש לו דין כשוק של טבחים (ט"ז).
(כג) [407]נתעסקה בדבר אדום(נו) ונמצא עליה כתם שחור או איפכא, אין תולין בו. במה דברים אמורים, אדום בשחור ושחור באדום, אבל אדום באדום ושחור בשחור, אפילו אם אינו ניכר ממש שדומה לו, תולה בו, כגון שנתעסקה במי תלתן או במי בשר או בקילור אדום קצת, תולה בו האדום:
(נו) נתעסקה בדבר אדום - ואם נתעסקה בצבע אדום יש לעיין דלכאורה אסור דאפשר לברר ע"י העברת ז' סמנים. ואף דאין אנו בקיאים הוי ס' מחמת חסרון ידיעה, ואף בנאבד יש מקום לאסור , וצ"ע (ש"ך).
(כד) [408]נתעסקה בתרנגולת, תולה בו אדום ושחור וכרכומי, לפי שדם שחיטתה אדום, ודם איבריה שחור, ודם בני מעיה כרכומי:
(כה) [409]שתי נשים שנתעסקו בצפור אחת שאין בו דם אלא כסלע, ונמצא על כל אחת כסלע, שתיהן טמאות:
(נז) שתי נשים שנתעסקו כו'. בתוס' פרק הרואה (דף נ"ח) כתבו בשם רבינו תם דאיירי שנתעסקו זו אחר זו ואם היתה נשאלת הראשונה היינו מטהרין אותה הואיל ונתעסקה ובשביל חברתה אנו מטמאין הראשונה שהיא טהורה גמורה כו' עכ"ל ומו"ח ז"ל העתיק בזה הואיל שבאין לשאול כאחת שתיהן טמאות והכי משמע בתוספות עכ"ל משמע אם באו לשאול זו אחר זו טהורות ולא נראה לע"ד כן דא"כ הוי ליה לתלמוד או לפוסקים לחלק בזה בהדיא כמו שמצינו שחילקו כן פרק קמא דפסחים לענין עכבר וחמץ בפיו כו' והביאו בא"ח הלכות פסח. ותו דע"כ לא כתבו התוס' שאחת מהן טהורה אלא הראשונה והיינו אילו היתה באה קודם שנודע כלום מן השניה אבל אחר שנודע ודאי שתיהן טמאות אפילו בזה אחר זה וכן ראיתי בת"ה הארוך לענין שלש נשים כמו שהבאתי לקמן סעיף מ"ט וטעמא דמילתא נראה לי דהכא שאני מההיא דחמץ דבחמץ ספק על העכבר בבית (אחר) [אחד] או לא על הוי היתר כמו שפירש רש"י שם בגמרא אח"כ בסמוך רק בשני בתים החמירו שע"כ אחד מהן יש בו חמץ בזה מ"מ הקילו בזה אחר זה כיון דבספק אזלינן לקולא וכן בשני שבילין דאם יש אחד שספק לו אם הלך בטמא או לא אזלינן לקולא דמוקמינן ליה אחזקה קמייתא מש"ה מקילינן גם בשני בני אדם בזה אחר זה אבל כאן בכתמים שכל שאין בו לתלות בשום דבר הוי ספיקא טמא ואין לך היתר רק אם יש בשום דבר לתלות שמסתבר שמשם בא הכתם ומש"ה כאן שיש ב' נשים ויש כאן סלע יתירא ואין סברא לתלות הטומאה באחת יותר מבחברתה נשאר הדבר כאילו לא היה במה לתלות כלל וגם בדרישה כתב שאין כאן חילוק בין זה אחר זה או בבת אחת אלא שנתן טעם לזה דדוקא במידי דרבנן אמרינן כן וכאן הוי ראיית דם גמור מן התורה ולא דק בזה בתרתי חדא דאף במידי דאורייתא אמרינן כן בפ"ק דפסחים לענין שני שבילין והלך באחד מהן כו' וכן בפרק שני דכתובות לענין היתר אשה לבעלה אמרינן סברא זאת והטעם דאוקמא אחזקת היתר שהיתה לפני זה ועוד דכתב דכאן הוי דם גמור מן התורה הא כאן הוי כתם לחוד ואין בו אלא מדרבנן ועוד נתן בדרישה טעם להחמיר כאן אפילו בזו אחר זו דאיכא למימר דמהצפור בא על כל אחת כחצי סלע והחצי השניה היא דם מקורה דכל אחת וגם זה אינו דא"כ אמאי אמרינן בגמרא הטעם בשתי נשים משום דאיכא סלע יתירא ומאי חזית לתלות באחת יותר מבחברתה היה לו לומר דתרווייהו טמאות מטעם שכל אחד יש בה חצי מהצפור אלא דבר ברור הוא כל שיש לפנינו לתלות בו תלינן לקולא שנתעסקה בכל הסלע כמו בכל מידי שתולין בו לא אמרינן שמא לא בא מדבר שתולין בו רק מקצת ממנו והשאר מן האשה הכי נמי כן הוא בכל אחת מהנהו שתי נשים אלא דכאן האחת

Commented [O147]: מעשה?

מקלקלת לחברתה ואם כן הדרא קשיא לדוכתא מאי שנא מחמץ והעיקר כמ״ש בסמוך דהוה כאן כאילו אין במה לתלות כלל וע״כ אפילו בזו אחר זו שתיהן טמאות: (ט״ז), השיג על הב״ח. ולפענ״ד דברי הב״ח נכונים, וכמו שאבאר. ומה שכתב הב״ח והכי משמע בתוספות, לא קאי אבאין לשאול בבת אחת טמאות, אלא המעיין בב״ח יראה להדיא דקאי אאפילו נתעסקו זו אחר זו טמאות. וז״ל הב״ח, שתי נשים שנתעסקו כו׳, ונראה דאתא לאשמעינן אפילו היכא דלא נתעסקו בצפור כאחד אלא בזו אחר זו, ואם היתה נשאלת הראשונה היינו מטהרים אותה הואיל ונתעסקה, אפילו הכי כיון שבאו לשאול כאחת, שתיהן טמאות, והכי משמע בתוספות, עכ״ל. הרי כדפרישית. ומה שכתב כיון שבאו לשאול כאחת, היינו משום דקים ליה דגם בעלמא קיימא לן הכי דבאו לשאול בזו אחר זו תולין להקל, וכמו שפסק [ב״ח] לעיל סימן קי״א סעיף ה׳ [עמוד שיט ד״ה אבל]. ומה שהביא ראיה מהרשב״א בתורת הבית הארוך דף קע״ח ע״ב [בית ז שער ד יט, ב], לאו ראיה היא כלל, דהרשב״א לטעמיה אזיל, דגם לעיל סימן קי״א אוסר [שם בית ד שער ב כג, א], אבל למאי דקיימא לן שם להקל בזה אחר זה, וכמו שכתבתי בש״ך שם ס״ק י״ט, אם כן הוא הדין הכא, וזה דעת רבותינו הצרפתים והרמב״ן [חדושי נדה יד, א ד״ה בדקה] שהביא בתורת הבית הארוך שם [בית ז שם] ומביאו בית יוסף דף ר״ה ע״א [עמוד קיא] ד״ה וכתב הרשב״א יש מרבותי כו׳ וזה לשונו, ואם תאמר מאי שנא עד שאינו בדוק מהא דתנן בפרק האשה שהיא עושה צרכיה [נט, ב] שלש נשים שלבשו חלוק אחד ונמצא עליו דם כולן טמאות, כבר תירצו רבותינו הצרפתים ז״ל דהתם נמי בדין היה לטהר את כולן, אלא דכיון [דכולן] תלויות בחלוק זה הוי ליה כהיא דשני שבילין, דאם באו לשאול בבת אחת שניהן טמאים, זו לאחר זו שניהן טהורים, ולא נתחוורו דברים אלו אצלי, דאם כן שאלה חלוקה אף לנכרית שלא ראתה, ואי נמי ראתה כתם אחת מן השלש נשים לאחר [שאלה] זו נטהר את האחרות, דהא איכא חד מנייהו דאינה באה לישאל, ודברי הרמב״ן ז״ל קרובים לדברי התוספות כו׳, עד כאן לשונו. ומה שהקשה הרשב״א מנכרית שלא ראתה, לא ירדתי לסוף דעתו, דהתם כיון שלא ראתה, היאך נתלה בה. גם מה שהקשה דהא איכא מנייהו דאינה באה לישאל, יש לומר דאין הכי נמי, דלדעת התוספות וסייעתם בכהאי גוונא מטהרין לכל חדא וחדא כיון דבאו בזה אחר זה, והא דלא חילקו בש״ס בכך היינו משום דלא אתא אלא לאשמעינן עיקר דינא דבכתם כולן טמאות. ואפשר לזה כיון הרא״ה בבדק הבית שהשיג על הרשב״א בזה. ומה שחילק בין חמץ ושבילין להך דהכא, לא מחוור, וכמו שאבאר. גם מה שהשיג על הדרישה שכתב דדוקא במידי דרבנן אמרינן הכי כו׳, דלא דק, דאף במידי דאורייתא אמרינן כן בפסחים לענין שני שבילין והלך באחד מהן כו׳ וכן בפרק ב׳ דכתובות לענין היתר אשה כו׳, הוא לא דק, דהיאך יעלה על הדעת לומר באיסורא דאורייתא הכי, והא לא שרינן ליה אלא משום ספיקא לקולא, וספק דאורייתא לחומרא הוא, ואדרבה כולה סוגיא דפסחים שם מוכח דדוקא בדרבנן אמרינן הכי, והכי מוכח מפירוש רש״י שם שפירש אהא דקאמר בש״ס צבור אחד של חמץ ולפניו שני בתים בדוקים ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי להאי עייל אי להאי עייל, היינו שני שבילין כו׳, פירש רש״י [ד״ה אם נשאלו] וז״ל, אם נשאלו כל אחד בפני עצמו טהור, ואין בית דין יכולים לטמאו, כדקיימא לן ספק טומאה ברשות הרבים טהור כו׳, [ד״ה ר׳ יהודה] וגבי בתים נמי אם באו לשאול זה לעצמו וזה בפני עצמו אמרינן ליה לכל חד אי אתה צריך לבדוק, דכיון דבדיקת חמץ דרבנן תלינן לקולא, עכ״ל, אלמא דדוקא במידי דרבנן תולין להקל משום ספק דרבנן לקולא, וכן גבי שבילין דספיקו ברשות הרבים טהור, אבל לא באיסור דאורייתא, והא דתלינן בפרק ב׳ דכתובות להקל היינו דוקא בשבויה, דהקילו בה טובא, כדאיתא שם בש״ס. ולפי זה מוכח דהכא נמי תלינן להקל, דכי היכא דבחמץ תלינן להקל משום דבדיקת חמץ מדרבנן, כלומר דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי, ורבנן הוא דאצרכוה בדיקה, הכא נמי מדאורייתא אפילו אם תמצא כתם בגופה טהורה עד שתרגיש שיצא דם מבשרה, ורבנן גזרו על הכתם היכא דליכא למתלי במידי, הלכך היכא שבאו לשאול בזה אחר זה טהורות (נקה״כ).

(נח) שתיהן טמאות. עיין ט״ז ס״ק י״ז, ודבריו יש בהן קצת מקושי הבנה. ולכאורה היה נראה לפרש דבריו בהחילוק, דגבי שני בתים אין הבית השני מגדיל הספק מספק על בבית זה או לא, וכן בשני שבילין מחמת זה שנכנס השני בשביל השני לא נתגדל הספק אצל הראשון, ואין צריך להזכיר בשאלה שגם להשני אירע ספק כזה, כיון שאינו מגדיל הספק, ומשום הכי אף שהזכיר בשאלתו גם השני הוי כאילו לא הזכירו, כיון שלא היה צריך להזכירו, מה שאין כן הכא שצריכה להזכיר בשאלתה שגם השניה נתעסקה בצפור זה, ושגם עליה נמצא לכלוך זה, שמחמת זה נעשה ונתגדל הספק והוי כאילו באו שתיהם

לשאול. אמנם קשה על זה מהא דכתובות דף כ"ז [ע"א] גבי אם היו במחבואה אחת, דעיקר הספק מחמת שהיו הרבה כהנות ומחבואה אחת, ואפילו הכי מדמה ליה הש"ס התם לשני שבילין, וגם שם הוא ממש כגוונא שכתב הט"ז שכל שאין מחבואה לתלות בו ספיקו טמא, רק כשיש במה לתלות [תולין], ואין סברא לתלות באחת יותר מחברתה. לכן נראה לפרש דבריו דבשני שבילין או בשני בתים מותר בספק השקול כגון בספק על, רק בשני בני אדם טמאין משום דלא ליהוי מילי דרבנן כי חוכא, כמו שכתבו התוספות נדה דף ס' [ע"א ד"ה באנו], משום הכי בזה אחר זה טהור, מה שאין כן בכתם דבספק נתעסקה טמאה, אף דהוי ספק השקול, רק בודאי נתעסקה תולין, נראה הטעם, אף דרוב דם מהמקור כמבואר נדה (י"ד) [י"ח ע"א], משום דיש סברא לתלות הדם בהעסק יותר מבגופה משום דלא ארגשה, ומשום הכי בשתי נשים דודאי חדא חזיא בלא הרגשה א"כ עסק האשה האחרת מגדיל הספק, ועושה הספק השקול כספק נתעסקה, ומשום הכי טמאה, כן נראה לי לדחוק ולפרש דבריו (חוו"ד).

(כו) [410]נתעסקה בדם שאי אפשר שיהיה ממנו כתם אלא כגרים, ונמצא עליה כשני גריסין, הרי זה תולה כגרים בדם שנתעסקה בו וכגרים במאכולת (ופירש דם כינה). אבל אם נמצא הכתם יותר מכשני גריסין, טמאה. ([411]ויש מחמירין ומטמאין בכל זה, ומכל מקום נראה דיש לסמוך למקילין, דבכתמים קומעין להקל):

(נט) וכגריס במאכולת. בת' מ"צ (ס"כ) כתב דדוקא במאכולת דשכיח טובא וגם רגיל להיות במקום זוהמא תלינן דנזדמן לדם שנתעסקה ונדמה לכתם א'. אבל בנתעסקה בב' זמנים בכל פעם ופעם כסלע ומצאה כתם ב' סלעים אפשר דאין תולין להקל לומר דאתרמי זה בצד זה (רע"א).

(ס) ויש מחמירין כו'. ולדידהו אפילו נתעסקה בכגריס ונמצא עליה כגריס ועוד טמאה כדאיתא בדבריהם מן הש"ס להדיא (ש"ך).

(כז) [412]נתעסקה בפחות מכגרים, ונמצא עליה כגרים ועוד, טהורה. שאני אומר כתם זה מעסק הכתמים הוא וכבר היה שם דם מאכולת (פירוש דם כינה) שנצטרף אליו עד שחזר ליותר מכגרים. וכן אם נתעסקה בפחות מכגרים, ונמצא עליה כשני גריסין, טהורה. הגה: [413]ויש מחמירין ומטמאין. ומכל מקום אם נתעסקה כדם ומיהו יודעת בכמה, מזלינן לקולא ומחמירין שהיה כדם כשיעור הכתם:

(סא) טהורה. היינו כשהעסק שנתעסקה בו שהוא פחות מכגריס הוא כל כך כמו הועוד כגון שהועוד הוא חצי גריס צריך להיות שנתעסקה בחצי גריס, נ"ל פשוט (ש"ך).

(סב) נתעסקה בפחות כו'. זהו דברי רשב"א בטור שפוסק לקולא [ו]בגמרא (ד)הוה זה בעיא ולא איפשטא ומ"ש אח"כ וכן אם נתעסקה בפחות מכגריס כו' הוא על פי גירסת ב"י בטור בשם רמב"ן כן ונתן טעם להיתר זה דאמרינן שדי הפחות מכגריס של העסק בי מצעי וזיל הכא ליכא שיעורא כו' אף על גב דבגמרא דחינו האי סברא היינו בנתעסקה בכגריס ונמצא ב' גריסין ועוד ואין זה נראה דמה לי כגריס ונמצא ב' גריסין ועוד או פחות מגריס ונמצא ב' גריסין גם מ"ש ב"י דמדברי הרשב"א נראה כן אינו נראה כן דהא לא טיהר הרשב"א אלא פחות מגריס ונמצא גריס ועוד. והעיקר כגירסא בספרים מדוייקים והרמב"ן טיהר בנתעסקה כגריס ונמצא עליה שני גריסין ודבר זה הוצרך הטור לכתוב אף על פי שכתב כבר שהרשב"א טיהר בנתעסקה בפחות מגריס ונמצא כגריס ועוד משום דאפשר לומר דלהרשב"א אפשר דנתעסקה כגריס ונמצא ב' גריסין טמאה דאין לך לטהר אלא אחר שתאמר שכל העסק שנתעסקה נדבק בה ולא נשתייר שום דם באותו ענין שנתעסקה אלא הכל בא לכאן ומ"ה לא נשתייר רק כגריס (וכגריס) ועוד בעינן וזה אינו סברא טובה כל כך דיותר יש צד לומר דנשתייר באותו עסק גם כן קצת ולא נדבק בה רק גריס פחות משהו ואם כן יש על חלוקה כגריס ועוד אבל הרמב"ן טיהר גם בזה דס"ל דכל העסק דהיינו כגריס נדבק בה ואין כאן רק כגריס מצומצם ע"כ טהורה אבל בנתעסקה בפחות מגריס ונמצא שני גריסין ודאי טמאה היא ולא אמרינן כלל שדי בי מצעי כן נראה לע"ד: בטור כתוב בשם הרמב"ן שאין לסמוך על בדיקת הסמנים אלא לטהרות אבל לא לבעלה וקשה ממ"ש ריש סימן קפ"ו דטהרות חמירי מבעלה ולא קשה מידי לפי מ"ש ב"י בסי' קצ"א ד"ה כתבו הגהות מיימון כו' עיין שם (ט,ז), והמעדני מלך דף רפ"ו ע"ב והדרישה והב"ח השיגו ע"ז דליכא מאן דמטהר בהא כיון דאיכא ביתרון מהעסק שיעור כתם דמ"ש זו מנתעסקה בכגריס ונמצא עליה כב' גריסים ועוד דאמרינן בש"ס דלא אמרינן שדי דם העסק בי מצעי וזיל הכא ליכא

שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא אלא היא טמאה וכן כתבו כל הפוסקים והט"ו בסעיף שלפני זה והכא אמאי נימא שדי העסק בי מצעי ומה שיצא לו להב"י כן מהרמב"ן שהביא הטור נוסחא מוטעת נזדמנה לו ומה שלמד כן מהרשב"א אינו נכון עכ"ד ודברי' ברורי' הם (ש"ך).

(כח) [414]האשה שמצאה על חלוקה כשני גריסין וכינה מעוכה בו, טהורה. שהגרים הא' ודאי מכינה המעוכה בו, והגרים השני אנו תולין אותו בכינה אחרת, כיון שאין בו כגרים ועוד:

(סג) האשה שנמצאת כו'. אף על גב דלעיל סעיף כ"ו טהורה אפי' אינה מעוכה בו שאני התם דנתעסקה בכגריס מה שאין כן הכא וה"ה בש"ס (ש"ך).

(כט) [415]הרגה פשפש שאנו תולין בו עד כתורמוס, חזר כתורמוס לשיעור הגרים לכל הדינים שאמרנו:@NO MB@

(ל) [416]אינה צריכה להקיף (פי' ענין הקפה הוא לדמות דבר לדבר) הכתם לדבר שהיא תולה בו, אלא תולה מן הסתם עד שתדע שזה שחור וזה אדום:

(לא) [417]מצאה כתם ואין לה במה לתלות, והדבר מסופק אם הוא דם או צבע, מעברת עליו ז' סמנים אם עמד בעיניו הרי זה צבע וטהורה, ואם אינה מעברת עליו, טמאה מספק. ועכשיו אין לנו העברת ז' סמנים, מפני שאין אנו בקיאים בקצת משמותם:

(לב) [418]האשה שהיתה עוסקת במלאכתה, ונמצא דם במקום שעברה על דבר שהיה בדוק לה מתחילה (והוא מקבל טומאה), תחזור להתעסק כמו שעשתה, אם יזדמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם, טמאה. ואם לאו, טהורה:

(סד) אם יזדמן שתעבור על המקום - פי' שמקום בין רגליה יזדמן שם במקום הכתם (ט"ז, ש"ך).

(סה) והוא מקבל טומאה - אבל אם אינו מקבל טומאה, טהורה, כדלעיל ס"י, דאין לחלק בין כתם לדם דכיון דלא הרגישה שיצא מבשרה טהורה מדאורייתא, ורבנן הוא דגזרו, ובדבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו (ש"ך).

(לג) [419]האשה שבדקה עצמה בעד (פירוש סמרטוט מענין וכבגד עדים כל צדקותינו ישעיה סד ה) הבדוק לה, ונמצא עליו אפילו טיפה כחרדל, בין ענול בין משוך, טמאה. ולא עוד, אלא אפילו נמצא על הכתם מאכולת מעוכה, טמאה. וכן הדין כשבדקה בו והניחתו בקופסא ואחר שעה בדקה אותו ומצאה עליו דם כל שהוא, בין משוך בין ענול, טמאה:

(סו) בעד הבדוק - אם בדקה קצת מן העד וקצת העד לא בדקה ובדקה את עצמה ממקום הבדוק וכעת נסתפקה שמא נתז מעל ידה ממקום שאינו בדוק ומצאה פחות מכגריס יש להקל, אך אם לא בדקה היטב רק דרך העברה בזה מותרת בודאי (עי' לעיל סי' קפג סק"?) (פ"ת).

(סז) אפילו טיפה - [עי' (בתשובת נו"ב תניינא סי' ק"א) ובתשובת חמדת שלמה סי' כ"ד מ"ש בזה] (פ"ת)[229].

(סח) מאכולת מעוכה כו' - שאותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת וע"כ חמור העד מחלוקה, דבחלוקה תלינן במאכולת כל שאין בו כגריס ועוד, אבל עד זה שהיה בדוק לה קודם הקינוח, ודאי דם זה מגופה היא (ט"ז).

(סט) וכן הדין כשבדקה בו והניחתו בקופסא כו' - זה לא בא למעט אם הניחתו במקום מגולה דטהור אם נמצא לאחר זמן עליו דם, דבנמצא על עד שלה לאחר זמן דטמא מספק אבל אם הוטח בירכה (עי' לקמן סל"ה) [אז דינה ככתם] (ט"ז), פי' בעד הבדוק לה (ש"ך), וי"א דמציאת הדם על העד היה מיד אחר שבדקה בו (רע"א).

(לד) [420]בדקה עצמה בעד הבדוק לה והניחתו תחת הכר או תחת הכסת, ולמחר נמצא עליו דם, אם משוך, טמאה, שחזקתו מהקינוח. ואם ענול, ואין בו כגרים ועוד, טהורה, שאין זה אלא דם מאכולת שנהרגה תחת הכר. הגה: [421]וה"ה אם הוא יותר מכגריס, וי"א מקוס להלות בו, (ב"י), כמו שנתבאר לעיל בלישה לבר תלינן כתם:

(ע) תחת הכר כו' – שיש מקום לומר שמאכולת נתמעכה שם (ט"ז).

(עא) ולמחר נמצא עליו - דלמחר לאו דוקא אלא אורחא דמלתא קתני וה"ה אם מצאה מיד סמוך לבדיקה (פ"ת).

---

[229] לא עשיתי

Commented [O148]: כון?

Commented [O149]: חו"ד חלק על הט"ז בלומדות ולא להלכה, אבל מרע"א משמע שהוא חולק להלכה???

(עב) אם משוך טמאה - דוקא הכא כשבדקה עצמה אמרינן הכי, אבל בכל שאר כתמים, לא מחלקינן בין משוך לעגול דלעולם פחות מכגריס טהורה (ש"ך).
(עג) ואם יש בו כגריס טמאה נדה - כדלקמן (סל"ה) גבי טחתו בירכה (חוו"ד).
(עד) שנהרגה תחת הכר - בג' ימים ראשונים של ז' נקיים טמאה, דהא דכתם פחות מגריס טהור אף בג' ימים הראשונים, הוא משום דאם לא כן אין שום אשה יכולה להטהר, (עי' ט"ז סי' קצו סק"ד? וש"ך שם סקי"ג?), אבל כאן שהיא בעד שבודקת ואפשר לה להזהר, אין להתיר בג' ימים הראשונים (דג"מ), עי' דג"מ ועי' רמ"א לקמן (סי' קצו ס"י) ויש חולקים (פ"ת).
(עה) ויש מקום לתלות בו - אף בספק שהוא על ידי בדיקה, מהני בו לתלות בשום דבר, וה"ה באשה שרגילה להוציא דם מבית הרעי שלה ע"י איזה סבה, ובדקה עצמה אפי' בעד הבדוק ובשעת הבדיקה נגעה גם שם, תולה בה שלא בשעת וסתה, דאין כאן ספק דאורייתא, כיון שלא הרגישה בדם מן המקור. והיכא דאיכא למיחש שמא בא הדם בעד זה מחמת שנתעסקה סמוך למקום שהעד שם במיני דמים תולין בהם אפילו יותר מכגריס ואפילו משוך טהור כיון שנעשה בקינוח ממקום טהור (ט"ז), עי' ט"ז ועיקר דאפילו בשעת וסתה תולה בה כיון דלא שייך לומר אם כן לא תטמא לעולם, דהא תהיה טמאה כשתרגיש או כשתבדוק ותתכוין שלא תגע בבית הרעי (חוו"ד), עי' לעיל סי' קפז סקכ"ג?, והנה בג' ימים ראשונים אינה תולה בזה לפי דעת הש"ך (סי' קצו סק"?, ועיי"ש דברי סקי"א?), דאפילו במכה ידוע שמוציאה דם אינה תולה מכ"ש כאן (פ"ת).
(לה) [422]בדקה עצמה בעד הבדוק לה וטחתו בירכה(עו), ולמחר נמצא עליו דם, אם משוך, טמאה אפילו בכל שהוא, ואם עגול, טהורה, אם אין בו כגריס(עז) ועוד. [423]ויש אומרים שאף עגול(עח) טמא בכל שהוא. הגה: וכן עיקר:
(עו) וטחתו בירכה כו' - דגם כאן י"ל שמאכולת היתה על ירכה ונתמעכה בהטחה שהטיחה על הירך (ט"ז), אם נמצא על הירך ולא על העד והעד לפנינו היא טהורה, דאם הדם בא מעד היה צריך להמצא על העד, שכן דם לא יורד מעד, ואם נמצא על העד ולא על הירך לא אומרים שאם זה בא מהמאכולת אף על הירך היה צריך להימצא, דמבשרה יכול להתקנח, ואם נאבד העד, אפילו נמצא בירכה טמאה (חוו"ד), כל זה רק במקום שאין הדם יכול להגיע מהמקור לירכה (חוו"ד).
(עז) כגריס - ואם יש בו כגריס טמאה נדה, דבבשרה לא תולים שהדם שם הגיע ממקום אחר חוץ מהמקור שלה, שאם זה מגיע מבחוץ היה צריך להיות על החלוק שלה, ולכן אם יש כגריס, אז יודעים שזה לא ממאכולת היא טמאה נדה ודאי ולא ככתם, אבל אם בדקה עצמה בעד הבדוק וטחתו על גבי עד שאינו בדוק ומצאה עליו דם, הדין הוא כמו בבדקה עצמה בעד שאינו בדוק, עי' לקמן (סל"ו) (חוו"ד).
(עח) וי"א שאף עגול כו' - טעמו דס"ל, דאם נמצא דם על בשרה לא תלינן במאכולת אפילו בפחות מגריס (עי' לעיל ס"ו), ואם לא נמצא כאן דם על הירך הרי הוכחה לפנינו דהדם שעל העד הוא מגופה שאם הגיע הדם מהמאכולת שטחתה על ירכה, היה לה להמצא גם על הירך כיון ששם נתמעכה (ט"ז), וזה שונה מהניחתו תחת הכר וכסת (סל"ד) דשם המאכולת מצויה מה שאין כן בירכה (ש"ך), עי' ט"ז, ועיקר דצד זו סובר כיון דבבשרה אישתכח ומבשרה קא חזיא, תלינן בבשרה, דרגלים לדבר. אמנם קשה, דהא כאן מיירי דנמצא על הירך במקום שאין דם המקור יכול ליפול (כנ"ל סק"?), וא"כ לא שייך סברת הרשב"א הנ"ל לומר כיון דבבשרה אישתכח רגלים לדבר, והוי כמו שנמצא על העד דליכא רגלים לדבר, ועוד קשה, שהרי אם זה רק כתם ולא טמא נדה ודאי, יש נ"מ שאין תולים כתם בכתם (לקמן סמ"ג), ואין קביעת וסת לכתם (סנ"ד) (חוו"ד).
(לו) [424]בדקה עצמה בעד שאינו בדוק לה, אפילו הניחתו שמור בתיבתה ומצאה עליו דם, [425]טמאה(עט) אם יש בו כגרים ועוד(פ). הגה: [426]ודוקא בעד פיונים(פא), דהיינו שמין חזקתו בדוק ולא מלוכלך, אבל אם בדקה עצמה בעד שחזקתו מלוכלך, כגון שלקחה על ממקום שדמיס מצויין שם, שחזקתו שכבר היו בו כתמיס, ובדקה עצמה בו ונמצא עליו כתם, טהורה אפילו יותר מכגריס(פב):
(עט) טמאה כו' – פי' טמאה משום כתם [אפילו בדעת השו"ע] (ש"ך).
(פ) אלא אם יש בו כגריס ועוד - ואפילו אם הוא משוך, שונה מלעיל (סל"ד) דטמא במשוך, דשאני התם דבדקה עצמה בעד הבדוק, ואם בדקה עצמה בעד שאינו בדוק בשעת הרגשה ומצאה מראות טהורות ומראות טמאות, טמאה, ולא תלינן ההרגשה במראות הטהורות והטמאות מחמת העד שאינו בדוק, עי' לקמן (סקל"ז?) (חוו"ד), בדקה עצמה

Commented [O150]: אם להביא דעה זו אם נדחה בסדרי טהרה?

Commented [O151]: חוו"ד סק"? מדבר על דברי התוס' שזה רק אם לא יכול לבא שם מהמקור, ולא הבאתי שלא ראיתי שהלכה יוצא מזה, חוץ ממה שהבאתי

בעד שאינו בדוק ומכ"ש ע"י הרגשת זיבת דבר לח נהי דדין כתם יש לו, עכ"ז אין לטהר אלא בשיעור קטן כדם מאכולת שנמצא בזמנינו או פשפש אם מצוים שם (פ"ת).

(פא) ודוקא בעד בינוני כו' - עד שאינו בדוק היינו שהיא נוטלתו ממקום מוצנע שדרכן של נשים להצניע ולהכין להם עדים ואין מוליכות בשוק ולא מתעסקים בהם בכתמים. אבל כשלקחה חלוק מן השוק ואינה יודעת ממי לקחתו אי מעובדת כוכבים או מישראלית נדה או טהורה או שקנחה בעד המזדמן לה בבית בזה טהורה לגמרי, ועי' לקמן מש"כ בסל"ט סק"ז (ט"ז).

(פב) טהורה אפילו כו' - היינו דוקא שלא בשעת וסתה אבל בשעת וסתה חוששין וכמו במכה שבגופה (עי' ס"ז) (פ"ת).

(לז) [427]בדקה עצמה בעד שאינו בדוק לה, וטחתו בירכה(פג), ואח"כ נמצא עליו דם(פד), אפילו כגרים ועוד, טהורה(פו). הגה: [428]וכל זמן שלא הגיחתו(פה) לחר הבדיקה במקום שיש לחלות הכתם, לטהור אפילו ביותר מכגרים, לחל הגיחתו במקום שמין לס שכיחה(פז), טמחה, לס הוח יותר מכגרים:

(פג) וטחתו בירכה – שזה ספק ספיקא, דילמא הדם על רגלה בא מרגלה ולא מהעד, ועוד אפילו אם הגיע מהעד אולי העד היה דם עליה לפני הבדיקה (ט"ז), וכל זה דוקא במקום שאין דם המקור יכול ליפול על רגלה שם, אבל במקום שדם המקור יכול ליפול טמאה. וטחתו בירכה לאו דוקא, והוא הדין בשאר מקום מגולה (חוו"ד).

(פד) עליו דם – היינו על רגלה (ט"ז חוו"ד וש"ך).

(פה) וכ"ש אם הניחתו כו' - פי' ולא טחתו בירכה וכן מ"ש אח"כ "אבל אם הניחתו כו'" קאי ג"כ (ט"ז).

(פו) טהורה – אבל על העד טמאה, ומש"כ שנמצא על ירכה מדובר שנאבד העד, אבל אם העד לפנינו אם נמצא גם על העד טמאה מטעם העד, ואי לא נמצא עליו בלאו הכי טהורה כנ"ל סק"(עו) (חוו"ד).

(פז) שאין דם שכיח – היינו קופסא (חוו"ד).

(לח) [429]איזהו עד הבדוק, כל שבדקתו, בין היא בין חברתה, ולא נודע שנכתם בו כתם, ולא העבירתו בשוק של טבחים, ולא בצד המתעסקים בכתמים, הרי זה בחזקת בדוק:

(פח) הרי זה בחזקת בדוק – עי' לעיל (סל"ו) מה נקרא אינו בדוק (ט"ז).

(לט) [430]אין האשה טמאה משום כתם שמצאה בחלוקה, אלא אם כן היה בדוק לה קודם שלבשתו. אבל אם אינו בדוק(פט) קודם שלבשתו, ולבשתו בלא בדיקה ומצאה בו כתם, טהורה:

(פט) אבל אם אינו בדוק כו' - היינו אם לקחה חלוק מן השוק ולבשתו בלא בדיקה, שונה מלעיל (סל"ו), ששם מדובר שהצניעתו בחזקת נקי וכנ"ל (סק"ז), ובעד בדוק שראתה בבירור דם על העד אחר הבדיקה היא טמאה מן התורה (ט"ז), עי' ט"ז מש"כ "אם ראתה תיכף אחר הבדיקה", ומשמע אפילו לא הרגישה, ועי' דברי לעיל (סקכ"ג?), וצ"ל שכוונתו, דכל שהדם ודאי מגופה הוא מן התורה, ותולים שהרגישה וטעתה בהרגשת העד (חוו"ד), עי' ט"ז וקשה דבריו דאיך אפשר לומר דכל שלקחתם ממקום מוצנע מקרי בדוק וטמא, הרי במקור דברי השו"ע מיקל אף בעד שבדקו בה, כל שלקחה אותו ממקום מוצנע ולא בדקתו מעולם דטהורה, אף ביתר מכגריס. אלא העיקר ד"אינו בדוק" היינו דלא בדקתו מעולם וטהור ביתר מכגריס (רע"א).

(צ) טהורה - אפי' יודעה ממי לקחתו, כיון שלא היה בדוק, נוקטים שכתם זה כבר היה שהכתמים מדבריהם והולכים בהם להקל (ש"ך).

(מ) [431]בדקה חלוקה ופשטתו ומצאה טהורה, והשאילה לחברתה, ולבשה, ומצאה בו כתם, הראשונה טהורה, והשניה טמאה:

(צא) בדקה חלוקה כו' - הכרח הוא לבדיקה שלפני הלבישה, דהבדיקה שלאחר ההפשטה אינה מועלת אלא אם תבדוק בכוונה מכוונת לידע הבירור, משא"כ אם בדקה דרך העברה בעלמא, דכל דבר שלא מוטל על אדם לא מדייק בו, מ"ה אם לא בדקה החלוק תחילה קודם ללבישה אין לה שום צורך לבדוק אחר ההפשטה, ודוקא אם בדקה חלוקה תחילה יש לה צורך בבדיקה שאחר ההפשטה לידע אם יש שם כתם, תהיה טמאה, נמצא שתבדוק בכונה. אבל אם לא בדקה תחלה אין לה היזק אף אם תמצא אחר ההפשטה כתם כנ"ל (סל"ט) ממילא מה שבודקת אח"כ הוא דרך מקרה בעלמא ואין זה מועיל שנאמר השנייה טמאה (ט"ז, ש"ך), עי' ט"ז וש"ך, ואין לומר כט"ז, דמועיל בדיקת חברתה כנ"ל (סל"ח) (חוו"ד).

Commented [O152]: ולמעשה הוא שיעור של ?

Commented [O153]: ש"ך טען שאם נמצא דם על העד זה טמאה, שאין בו אלא ספק א', אבל הרמ"א וכו' לומדים שמדברים על העד עצמה.

Commented [O154]: וא טוען שזה גם דעת הש"ך

Commented [O155]: ה דרך אגב ולא מקומו?? ועי' חוו"ד, וצ"ע

Commented [O156]: אם הלכה יוצא מדברי החוו"ד?

(מא) [432]לבשה חלוקה הבדוק לה, ופשטתו, והשאילתו לישראלית נדה או לעובדת כוכבים [433]שהגיע זמנה לראות וראתה פעם א', אף על פי שאינה רואה בימי השאלת החלוק, ואחר כך נמצא בו כתם, תולה בהן וטהורה. והוא הדין אם בדקתו והשאילתו להן, ואח"כ לבשתו היא ומצאה בו כתם, שתולה בהן ואפילו היא בספירת שבעה נקיים. ([434]וע"ל סי' קל"ו, דבג' ימים הראשונים של ז' נקיים אין מקילין בכתמים לתלות בדבר אחר):

(צב) נדה - דוקא נדה ועובדת כוכבים משום שתולין הקלקלה במקולקלת מה שאין כן השאילתו לטהורה דשתיהן טמאות כדלקמן (סמ"ג) (ש"ך), לא שייך לומר סברת "תולין הקלקלה במקולקל" רק במקום שאם היה מזדמן הספק רק לאחד היה טהור, אבל במקרה שאין מקולקל, ואם מטהרים, מטהרים שניהם, וזה אי אפשר, לכן מטמאים את שניהם, אבל אם יש לא' חזקת טהרה ולזה אין לו חזקת טהרה, אז תולים. ואם מדובר אחר שעברו הז' נקיים רק שלא טבלה, דכבר נסתם מעיינה, אינה תולה בה. ולכן, נדות דידן שהן ספק זבות ולא ראתה רק פעם אחת, אפילו ביום ז' אינה תולה בה, דממה נפשך כבר עברו ימי זיבה (חוו"ד).

(צג) שהגיע זמנה לראות - היינו בת י"ב שנים והטעם דנדה וכותית אין בהו קלקול וע"כ תולין בהם ולא לקלקל אשה טהורה וכההיא דלעיל (סי' קיא ס"א) של איסור באיסור במידי דרבנן דתולין הקלקלה במקולקל (ט"ז), פי' י"ב שנה ויום א' כדלעיל ס"ב (ש"ך).

(צד) אם בדקתו - כשפשטתו והשאילתו כו' (ש"ך).

(צה) ואפילו היא בספירת כו' – לפי מ"ש הרב דבג' ימים הראשונים אין תולין הוא הדין לקמן (סמ"ד) בעצמה אינו תולה אלא העיקר דהרמ"א לשיטתו (סי' קצו ס"י) דדוקא בדבר אחר אינה תולה ג' ימים הראשונים אבל במכה שבגופה שמוציאה דם תולה בה א"כ ימי נדתה של עצמה ודאי כמכה שבגופה שמוציאה דם דמי אבל לפי מ"ש (שם סקי"ג[230]) דאפילו במכה שבגופה אינה תולה א"כ גם בסעיף מד אינה תולה בימים שבנדתה אלא אחר ג' ימים הראשונים של ז' נקיים (ש"ך).

(צו) אין מקילין בכתמים כו' - דוקא כשהם יותר מכגריס ועוד, אבל בפחות מכן תולין בכינה אפילו תוך ג' (ש"ך).

(מב) [435]השאילתו לקטנה, שלא ראתה מעולם, ולבשתו קטנה זו לאחר שנבעלה קודם שחיתה המכה, או שהשאילתו לנערה שלא ראתה, ולבשתו תוך ארבעה לילות לבעילתה, או שהשאילתו ליושבת על דם טוהר, תולה בהן ואפילו בזמן הזה. וכן אם השאילתו לסופרת ז'(קד) שלא טבלה, תולה בה ובעלת החלוק טהורה, וחברתה ששאלתו מקולקלת:

(צז) קודם שחיתה המכה - בימי חכמי המשנה היתה מותרת עד שתחיה המכה של בתולים ובנערה עד ארבעה לילות אחר בעילת מצוה ממילא לא נתקלקלה אם תתלה בה ואפילו בזמן שבועל בעילת מצוה ופורש אפ"ה תולה בה לפי שדמים מצויים בה (ט"ז).

(צח) על דם טוהר - פירוש יולדת (ט"ז).

(צט) תולה בהן - לפי שכל אלו אין מקלקלן כשתתלה הכתם בהן וכשתתלה בהראשונה הרי אתה מקלקל (ש"ך).

(ק) ואפילו בזמן הזה - שאין נותנין לשום בתולה שנבעלה אלא בעילת מצוה וכדלקמן (סי' קצג ס"?) אפ"ה תולה בה לפי שדמים מצויים בה וכן היושבת על דם טוהר אף על גב דבזמן הזה היא ככל הנשים כדלקמן (סי' קצד ס"?) אפ"ה תולה בה לפי שמן הדין היא טהורה ואם תתלה בה אין כאן קלקול ומה שהחמירו שלא לבעול על דם טוהר לעצמן החמירו אבל לענין שלא תציל חברתה לא החמירו (ש"ך).

(קא) וחברתה מקולקלת - וסתרה כל מה שלפניה (ש"ך).

(קב) שלא ראתה מעולם – וי"א "בתולה" פירושו בתולת דמים כקטנה או נערה שלא ראתה מעולם, ומש"כ "לא ראתה מעולם" על נערה, אבל בקטנה לא איכפת לן אם ראתה בבית אביה (דג"מ)

(קג) תולה בהן - והבתולה או היושבת על דם טוהר טמאות והיא טהורה (חוו"ד).

(קד) אם השאילתו לסופרת שבעה – עי' לקמן?לעיל סקכ"ט? דדוקא כשידוע שהיא באמצע הספירה, אבל כשיש ספק אם עברו ימי זיבתה, כגון שלא ראתה רק פעם אחת ויש ספק אולי בימי זיבה היא ובשומרת יום נסתם מעיינה אינה תולה. וגם דוקא סופרת ז' תולה בנדה וכן טהורה גמורה תולה בסופרת ז', אבל סופרת ז' בסופרת ו' יש ספק אם

Commented [O157]: א הבאתי מח' רשב"א ורש"י, האם נוגע לכאן?

[230] מאושר

תולה בה, ובנדה שהיא מעוברת או מניקה שנסתלקו דמיה, גם כן אינה תולה (חוו"ד), היינו דוקא בתוך ספירתה, אבל בשלמו ספירת הז' נקיים אף דלא טבלה, אין תולין בה, וי"א דאף בשלמו ימי ספירתה תולין בה כ"ז שלא טבלה (רע"א), י"א דדוקא זבה תוך ימי זיבה ונדה תוך ימי נדותה הוא דתולין בהן, אבל אם עברו ימי זיבה, אף שעדיין לא טבלה, אינה תולה בה, מאחר שטומאתה הראשונה כבר פקעה, אלא דגזה"כ הוא דבעינן טבילה, ואם אנו תולין בה אנו מביאין לה טומאה מחודשת אלא שתיהן מקולקלות. אשה נשואה טהורה ששכבה במטה עם פנויה גדולה שכבר ראתה כמה פעמים. ונמצא כתם בסדין המטה יש להקל ולתלות בפנויה אפילו לפי הי"א ברע"א דפנויות שלנו דאין דעתן לטבול ואין סופרות לכוונת שבעה נקיים מקרי זבה שלא ספרה ותולין בה (פ"ת).

(מג) [436]השאילתו לבעלת הכתם(קה), בין שהיתה(קו) יושבת כבר על הכתם קודם שאלה בין שראתה כתם בחלוק אחר לאחר ששאלה את זה(קז), אין תולות זו בזו(קח) ולא זו בזו ושתיהן צריכות לחוש. וכל שכן אם השאילתו לטהורה, וחזרה ולבשתו(קט), ששתיהן צריכות לחוש(קי):

(קה) לבעלת הכתם - ואף דגם באיסור דרבנן אמרינן "שאני אומר", כנ"ל (סי' קיא ס"ק) כאן שונה כיון שאינו ידוע אם מעיינה פתוח לא יצא החלוק מחזקת בדוק, כנ"ל סקכ"ט? (חוו"ד).

Commented [O158]: ירושו

(קו) בין שהיתה כו' - זו ואין צריך לומר זו, כלומר אפילו יושבת כבר על הכתם, לא אמרינן כיון שאח"כ נולד הספק דנתלה בה. ואין צריך לומר דאם ראתה כתם בחלוק אחר השאלה, שבשעה שנולד בה הספק לא הכירה עדיין כתמה (ש"ך).

(קז) לאחר ששאלה את זה - היינו דוקא דלאחר ששאלה ומצאה בו כתם לבשה החלוק אחר ומצאה בו ג"כ כתם, אבל אם נמצאו שני הכתמים ביחד וכשנמצא בחלוק השאול ידעה שבחלוקה האחר עדיין אין בו כתם (ואם כתם א' אדום וא' שחור תלוי במחלוקת הפוסקים הנ"ל (סי"ז סק"?) דלמעלה ולמטה מן החגור אם תולין מין א' במין אחר) וצ"ע (רע"א).

Commented [O159]: וד פעם בפנים

(קח) אין תולות זו בזו - לפי שאין ידוע בבירור לבעלת הכתם שהכתם יצא ממנה (ט"ז).

(קט) וחזרה ולבשתו - וה"ה כשלא חזרה ולבשתו, אם שלא בדקה הראשונה קודם שפשטתו. ואע"ג שחזרה ולבשתו והחלוק הוא אצל הראשונה אפ"ה השניה ג"כ טמאה. ואם מדובר שהראשונה בדקתו קודם שפשטתו, אז היא אינה טמאה עד שתחזור ותלבשנו (ש"ך).

(קי) ששתיהן צריכות לחוש - אף על גב דהוי ספק דרבנן, מ"מ כיון שאם תולים בזאת היא מקולקלת, יש טענה למה אתה תולה בה ולא בחברתה (ש"ך).

(מד) [437]לבשה(קיא) חלוק בימי נדתה ולא בדקתו, ולבשתו בימי טהרתה ונמצא בו כתם, תולה שמימי נדותה הוא:

(קיא)לבשה כו' – סעיף זו והבא הפולים לקמן סנ"ב (ש"ך).

(קיב)ולא בדקתו - כשפשטתו ולבשתו בימי טהרתה ג"כ בלא בדיקה, אבל בדקתה קודם ימי נדותה ואפ"ה טהורה, דתולה בימי נדותה, וכן במעוברת ומניקה דבסעיף מ"ה, גם כן צ"ל שמדובר שבדקה בשעה שלבשה אותה קודם ימי עבורה ומניקתה ואחר שנתעברה ולבשה אותו לא בדקה אותו דאי לא בדקה כלל, בלאו הכי טהורה כדלעיל סל"ט (ש"ך), עי' ש"ך ועי' בתשובת ב"א חי"ד סי' מ"ה מ"ש בזה (פ"ת)[231].

(מה) [438]לבשה חלוק קודם שהיתה מעוברת, ואחר שנתעברה לבשתו בלא בדיקה ומצאה עליו כתם, תולה בלבישת הימים שלא היתה מעוברת. וכן המניקה, תולה בעצמה כמו שתולה בחברתה. (וכן זקנה תולה בעצמה בימים שלפ היתה זקנה):@NO MB@

(מו) [439]חלוק שלבשתו בימי נדתה ונתכבם, וחזרה ולבשתו בזמן שהיא טהורה בלא בדיקה, אם נתכבם על ידי ישראלית ואינה בפנינו(קיג) לשאול, חזקה בדקתו(קיד) בשעת כיבוס, ואינה תולה בו. ואם היא בפנינו ואומרת שלא בדקתו, תולה לומר שמתחילה היה ולא עבר על ידי הכיבוס. ואם נתכבם ע"י שפחה(קטו) או עובדת כוכבים, אפילו אינה לפנינו(קטז), תולה לומר שמתחילה היה. ואם אפשר לעמוד על הבירור, כגון שמכרת במראיתו, אם מקדיר דהיינו שנכנם לתוך הבגד, בידוע שקודם כיבוס היה. ואם מגליד,

[231] לא עשיתי

דהיינו שאינו נכנס לתוך הבגד, בידוע שאחר כיבוס היה. ואם אינה בקיאה בכך, חוששת להחמיר(קיז):

(קיג) ואינה בפנינו כו' - גם החלוק אינו בפנינו, דאם הוא בפנינו תבדוק במקדיר? או מגליד? ואם אינה בקיאה תחמיר כדלקמן (&), ואם נאבד החלוק אין להחמיר (עי' לעיל סי' צח ס"ג) (ש"ך), עי' ש"ך "תבדוק במקדיר או מגליד" ואינו תולה באמרה שלא בדקתו או בנתכבסה ע"י כותית, אבל בנתכבס ע"י ישראלית דחזקתו דבדקתו בשעת כיבוס לא מהני בדיקה זו והיום שאין אנו בקיאים בין מקדיר למגליד אף נאבד אסור דמיד כשנמצא הכתם נאסרה דהוי ספק מחמת חסרון ידיעה וע"י שנאבד אח"כ לא הותרה, ועי' בפמ"ג בש"ד (סנ"ג סקט"ו) ובלבושי שרד בפתיחה (אות מ"ד) (רע"א)[232].

(קיד) חזקה בדקתו כו' - דחזקת בנות ישראל בודקות חלוקיהן ושל חברותיהן בשעת כבוס, ואם תמצא כתם מגדת לחברתה, ובזמן הזה לא חזינן דדרך בנות ישראל בכך ויש להחמיר (ש"ך).

(קטו) על ידי שפחה – היינו שכיבסתו בבית ישראל, דאי כיבסתו בביתה אפילו מגליד אין להחלוק חזקת בדוק, כיון שהיה בבית הנכרית (חוו"ד).

(קטז) אפילו אינה לפנינו כו' - ה"ה אם היא לפנינו ואומרת ש"בדקתו ולא היה בו כתם", לא סמכינן על דבריה לא לאיסור ולא להיתר ודנין, אותה כאלו אינה לפנינו וע"ל (סי' קכז ססקי"ט?) (ש"ך).

(קיז) חוששת להחמיר - ואף על גב דכתמים דרבנן וספק לקולא מ"מ כאן הוא בא ממעוט ידיעה שאינו יודע להכיר וכיון שיש אנשים שמכירין בזה אין הולכין בספיקא להקל (עי' לעי לסי' צח ס"ג ודברי שם סק"?) (ט"ז, ש"ך).

(מז) [440]לבשה חלוק הבדוק לה, ופשטתו וכבסתו והשאילתו לחבירתה, ונמצא עליו כתם(קיח), אם מגליד, בידוע שמהשניה היא והיא טמאה והראשונה טהורה. ואם הוא מקדיר, בידוע שמהראשונה היא, והיא טמאה והשניה טהורה:

(קיח)ונמצא עליו כתם. וא"א לידע הדבר על ידי שאלה כדבסעיף הקודם (ש"ך).

(קיט)סו ואם הוא כו'. ואם אין יכולין לעמוד על הדבר שתיהן טמאות, טור והרשב"א בתה"ק וכתב העט"ז דהיינו טעמא דטמאות מספק דלא שייך כאן למיזל לקולא מטעמ' דלעיל עכ"ל משמע דס"ל דלא הוי ספק כיון דהוא בא ממיעוט הכרה וקשה דבטור ובתה"ק משמע אפילו מאן דחשיב הא דלעיל ספק מודה בהכי אלא נראה דהכא ה"ט דכיון דשתיהן טהורות ואין לתלות בא' יותר מחברתה מאי חזית דמקלקלת להך טפי מהך וכדלעיל ס"ק נ"ח וכן כתב בפרישה סע"א ולפ"ז אפילו נאבד דבכה"ג הוי ספק מעליא כדלעיל ס"ק ס"א אפ"ה הכא שתיהן טמאות כיון שאין לתלות בא' יותר מבחברתה וק"ל:(ש"ך).

(מח) [441]שתי נשים שלבשו חלוק אחד בדוק ונמצא בו כתם, אם הוא מהחגור ולמטה לשתיהן, שתיהן טמאות. ואם הוא למעלה מהחגור לשתיהן, שתיהן טהורות. היתה אחת ארוכה ואחת קצרה, אם הוא מהחגור ולמטה לארוכה כ"ש שהוא לקצרה, שתיהן טמאות. ואם הוא מהחגור ולמטה לקצרה, ולמעלה מהחגור לארוכה, קצרה טמאה, וארוכה טהורה. במה דברים אמורים, כשלא פשטו אותו בלילה לכסות בו את ראשן, אבל אם כיסו בו את ראשן, שתיהן טמאות. כיסתה אחת מהן את ראשה ולא השניה, אותה שכיסתה את ראשה טמאה, וחבירתה טהורה: @NO MB@

(מט) [442]שלש נשים שלבשו חלוק אחד, או שישבו על ספסל אחד זו אחר זו, ואח"כ נמצא עליו כתם, כולן טמאות והוא שיהא הספסל מדבר המקבל טומאה. במה דברים אמורים, בזמן שכולן שוות. אבל אם היתה אחת מהן ראוייה לראות יותר מחברתה, כגון שהיא זקנה או מעוברת או מניקה או שלא ראתה דם מימיה אף על פי שנשואה, אותה שאינה ראויה לראות תולה בראויה:

(קכ) שלש נשים כו' – י"א דאפילו אם אינן באין לשאול בבת אחת אלא בזה אחר זה, כנ"ל סכ"ה (ט"ז), עי' לעיל (סק"ו?) שלא לומדים כך למסקנה (נקה"כ), וי"א דאין החלוק יוצא מחזקת בדוק בלבישת אשה עד שיזדמן להחלוק מקרה ידוע, ומשום הכי אפילו

Commented [O160]:

Commented [O161]: דא כרע"א לעיל

[232] לא עשיתי

כשחברתה אינה צריכה לשאלה כגון שהיא נכרית שלא ראתה גם כן טמאה, ודלא כנקה"כ (חוו"ד).

(נ) [443]שלש נשים שישנות במטה אחת ומשולבות, (פי' תכופות ודבוקות יחד כשליבות הסולם), שרגליהן מעורות זו בזו ונמצא דם תחת אחת מהן, כולן טמאות. ואם אינן משולבות זו בזו ונמצא דם תחת האמצעית, כולן טמאות. נמצא תחת הפנימית, היא והאמצעית טמאה, והחיצונה טהורה. נמצא תחת החיצונה, היא והאמצעית טמאה, והפנימית טהורה. במה דברים אמורים, כשעלו דרך מרגלות המטה, אבל אם עלו דרך החיצונה, כולן טמאות, שאולי דרך עברתה נטף ממנה. והני מילי כשלא נמצא על סדין העליון, אבל אם נמצא בו, בין כך ובין כך כולם טמאות, מפני שהוא עשוי להתהפך אילך ואילך:

(קכא) סדין העליון - אבל בסדין התחתון אין חילוק כיון דאין מתהפך וי"א דעינינו רואות שגם התחתון דרכו להתהפך, ומ"מ במזרון שתחת הסדין אין מתהפך כלל (ט"ז), ר"ל למנהג שמניחין ב' סדינין זה על גב זה והוא שוכב ביניהם כדי שלא יתלכלך המטה העליונה משום זיעה (ש"ך).

(קכב) מפני שהוא עשוי להתהפך - אבל לגופן אין חוששין שמא תתהפכנה מתוך שינה להיות משולבות. והעיקר לזה מפני שכתמים דרבנן, אבל אשה א' שאין לה מונע, בכל מקום שימצא דם במטה טמאה, שהמטה כולה מקומה ועוד דם זה מהיכן הגיע אם לא ממנה (ש"ך).

(נא) [444]כל זה מיירי שלא בדקה שום אחת מהן, או שבדקו שלשתן ומצאו טהורות, אבל אם בדקה אחת או שתים ומצאו טהורות, הן טהורות והאחרת שלא בדקה, טמאה. ואם בדקה גם השלישית ומצאה טהורה, כולן טמאות. ואם בדקה אחת ומצאה טמאה, האחרות שלא בדקו תולות בה, והן טהורות. בדקו שתים ומצאו טמאות, הן טמאות, והשלישית טהורה, מפני שתולה בהן. והא דתלינן באותה שמצאה טמאה, לטהר האחרת, וכן הא דמטהרינן לאותה שמצאה טהורה, דוקא שקנחה עצמה בעד שבידה מיד תיכף למציאת הדם, אבל אם שהתה כדי שיעור בדיקה, דהיינו כדי שתקנח בחורין ובסדקים, אין הבדיקה מועלת לטמאה לטהר האחרת, ולא לטהורה לטהר עצמה:

(קכג)שלא בדקה - פי' אחר מציאת הכתם (ט"ז).

(קכד) תיכף למציאת הדם – ויש חולקים, דאפילו בדקה עצמה כשיעור וסת של מציאת הדם, אין ראיה שנתלה דם הנמצא בה, דשמא יצא כבר מאחת מהן. הטעם הוא שאנו חושבין הכתם כאילו עתה נפל בשעת מציאה, ולכן בעינן דוקא שבדקה עצמה בעודה על המטה או בעודה לבושה בחלוק, ולפי זה בישבו על הספסל זה אחר זה לא מהני בדיקה בתוך שיעור וסת רק מהאחרונה (חוו"ד).

(קכה) ודוקא שקנחה עצמה בעד – כל זה רק במצאה טמאה אם בדקה דלמא לא בא הדם מיד ממש ומש"ה בעינן דוקא קנחה אבל לענין בדקה ומצאה טהורה גם בדקה מהני, כיון דמצאה טהורה, ידוע דמתחלת הבדיקה שהיה מיד, היא טהורה (רע"א).

(נב) [445]במה דברים אמורים, כשכולן שוות. אבל אם אחת ראויה לראות יותר מחבירתה, שאינה ראויה תולה בראויה. כיצד, אחת זקנה שעברו עליה שלשה עונות ולא ראתה, ואחת ילדה, זקנה טהורה, וילדה טמאה. אחת מעוברת שהוכר עוברה, ואחת שאינה מעוברת, מעוברת טהורה, ושאינה מעוברת, טמאה. אחת בתולת דמים שלא ראתה מעולם, ואחת שראתה, שלא ראתה, טהורה. ושראתה, טמאה. אחת מניקה ואחת שאינה מניקה, מניקה, טהורה, ושאינה מניקה, טמאה. וכשם שתולה בחברתה כך תולה בעצמה, שאם לבשה חלוק בזמן שאינה מעוברת, ואח"כ לבשתו בזמן שהיא מעוברת, ונמצא עליו דם, תולה בימים הראשונים שלא היתה מעוברת, וכן מניקה וזקנה, וטהורה. ואם היו כולן שוות מניקות או זקנות או אחת זקנה ואחת מניקה, אין תולות זו בזו. היו שלשתן ערות ושוכבות על המטה או יושבות על הספסל כאחת, ונמצא דם תחת אחת מהן, אפילו תחת האמצעית, כיון שכל אחת מכרת מקומה אותה שתאמר: ברי לי שלא באתי למקום שנמצא הדם, טהורה. ואם נמצא ביניהן, השתים שנמצא ביניהן טמאות, והאחרת טהורה. ואם עלו דרך החיצונה ונמצא תחת החיצונה, כולן טמאות. תחת האמצעית, אמצעית

Commented [O162]: אם הצ"ע של רע"א נוגע להלכה:
ובאמת קשה לי מנ"ל דלענין מצאה טהורה סגי בקנחה דלמא בעי' בדיקה ממש כמו כל בדיקות שהם לברר שהיא טהורה דצריכים בדיקה גמורה וצ"ע

ופנימית טמאות, והחיצונה טהורה. תחת הפנימית, היא לבדה טמאה, ושתים החיצונות טהורות. ואם היה להן עסק לצד פנים שדרכן לקרב לצד הפנימי, כגון שהן טוחנות ברחים, ונמצא דם תחת הפנימית, שתים הפנימיות טמאות, ואם נמצא תחת החיצונה, היא טמאה ופנימית טהורה, שאין פנימית דוחקת לבא לצד החיצונה:

(קכו) שאינה ראויה תולה בראויה - אמנם אין בכלל זה יש לה וסת ולא הגיע וסתה והשניה הגיע וסתה (ט"ז).

(קכז) היו שלשתן ערות כו' – איתא במקורם של דברים: מה ששנינו נמצא דם תחת אחת מהן היא וחברתה הסמוכה לה טמאות דוקא ישינות דמתוך השינה הם דוחקות זו את זו ונכנסת למקום חברתה, וה"ה אם הם נעורות בכל מקום שהן נודדות ממקום מעמדן ודרכן ליכנס לפנים ממחיצתן, אבל יושבות או שוכבות במטה והן נעורות? אין לחוש להם להשמטה, שאפשר לכל אחת מהן שתדע את מקומה ואם היא אומרת "ברי לי שלא באתי לכאן" טהורה. וקשה על דבריו שאמירתה לא מועילה, שדבר שלא מוטל על אדם לדעת לא מקפיד עליו (חו"מ סי' עט סי"א). אלא כאן שונה, כיון דסמוך לשכיבתן נמצא הדם ובזמן קצר כזה, שפיר יודעת אם נכנסה למקום חברתה, כיון דהוא דבר שאינו רגיל קצת אבל אם יש זמן רב אחר שכיבתן למציאת הדם, דגם החיצונה טמאה מטעם שאמרנו (ט"ז), ויש חולקים שכל שהיא אומרת "ברי לי" הרי היא שמה לב וזה מוטל עליה, ולולא שאמרה בודאי באמת, הרי היא עושה איסור (נקה"כ).

(קכח) כיצד אחת כו' - אבל יש לה וסת, אינה תולה באין לה וסת. וכן יש לה וסת ולא הגיע שעת וסתה, אינה תולה בהגיע שעת וסתה (ש"ך).

(קכט) זקנה שעברו כו' – עי' לעיל (סי' קפ"ט סכ"ט) איזו זקנה (ש"ך).

(קל) ואחת ילדה כו' - אפילו הילדה יש לה וסת קבוע, ומציאת כתם היא שלא בשעת וסתה, תלינן בילדה(ש"ך).

(קלא) אחת בתולת דמים - אפי' היא נשואה (ש"ך).

(קלב) אחת זקנה וא' מניקה - או א' זקנה ואחת בתולת דמים, אין תולות זו בזו, וה"ה לאחת זקנה וא' מעוברת ולכל שאר אינך ששתיהן אינם ראוים לראות אין תולות זו בזו ושתיהן טמאות (ש"ך).

(נג) [446]הא דאמרינן: נמצא דם בחלוק או מטה או ספסל כולן טמאות, אם נתעסקה אחת בכתמים, כולן טהורות, שכולן תולות בה והיא תולה בכתמים: @NO MB@

(נד) [447]אין בכתמים משום וסת. כיצד, מצאה כתם בר"ח, אפילו שלש פעמים, לא קבעתו ולא עוקרתו. חוץ מכתמי עד הבדוק לה, שהם ממאים בכל שהן, והרי הן כראיות לכל דבר:

(קלג) ולא עוקרתו - היינו לענין דהיה לה וסת קבוע בר"ח ואח"כ ג"פ לא ראתה בר"ח וג"פ מצאה בה' בחודש לא אמרינן דנעקר לגמרי הוסת דר"ח אלא הוי כלא קבעה וסת אחר, דאם אח"כ ראתה פעם אחת בר"ח חזרה לוסתה הראשון (רע"א).

(קלד) חוץ מכתמי עד הבדוק כו' - בעד שאינו בדוק, אף על גב דגם בו יש איסור (כנ"ל סל"ו), מ"מ אין בו משום נדה רק משום ספק טמאה כמו בכתם ע"כ לא הוה כראיה ממש גם לענין וסת, ועי' לעיל סק"(פט) (ט"ז).

(קלה) שם - כתם שמצאה בחלוקה והיה בו יותר מכגריס, אך שהיה לאשה מקום לתלות בו, שהיתה בעלת חטטין ומכות המגועלים בדם, והנה זאת האשה היתה רגילה בשעת מציאת הכתם לראות מראה לבן וירוק הכשרים וכל חלוקה היה מלוכלך מכתמים הירוקים והלבנים ההם ובראש כתם א' מן הכתמים ההם היה נמצא המראה האודם הנ"ל סביב הכתם הלבן כדמות דבר לח המתפשט בבגד וע"כ היה נדמה לעין שהמראה האודם הנ"ל היה קצוות הכתם הלבן ושהכל כתם אחד. י"א שהיא טמאה מאחר שאיכא הוכחה שבא ממנה עם הכתם הלבן, א"כ בידוע שנפתח המקור שיצא ממנו הלבן א"כ ודאי גם מראה האדום יצא משם מאחר שנדמה הכל לכתם אחד, ואפילו לא יהא אלא ספק אם הכל כתם א' או לא, אזלינן לחומרא. ואין עיקר כדבריו, אלא תולים בחטטים שלה, ואין פתיחת המקור למראה טהור כלל חזקה למראה אודם שניחוש בשבילו וא"כ אין כאן רק כתם בעלמא ואזלינן ביה לקולא אם יש מידי לתלות בו, אבל אם באותו ענין שנשאל עליו היה נראה לראות עין שהאודם הוא קץ של מראה הטהור דהיינו שהוא הולך ומתפשט סביב המראה הטהור כעין קו, אז היא טמאה (ט"ז), עי' ט"ז וכל המחלוקת מדובר בלא הרגישה, אבל בהרגישה שיצא דם ממקורה ומצאה מראות טהורות על חלוקה וגם מראה אודם

לכולי עלמא אינה תולה, אפילו היא בעלת חטטין אינה תולה לומר שההרגשה היה מחמת המראות טהורות (עי' לעיל סי' קפח ס"א), ואודם הוא מהחטטין, ואפילו אם האודם הוא פחות מגריס אינה תולה במאכולת, והטעם דרוב פתיחת המקור מנשים למראות טמאות הן. שהיא טמאה בלא מצאה כלל [אם לא בדקה כדלקמן], ולא תלינן במראות טהורות. ואפילו ראתה על עד שהוא מלוכלך בודאי מדם מראות טהורות טמאה כשהרגישה, וכן אפילו נאבד מקצת העד טמאה ואינה טהורה כשהרגישה, רק כשיודעת בבירור שלא ראתה על העד רק מראות טהורות, אבל כשבדקה עצמה בתוך שיעור וסת להרגשה (כנ"ל סי' קפח ס"א), ולא מצאה דם אינה חוששת לכתמים שהן פחותין מגריס הנמצאין בחלוקה, כי שיעור וסת מההרגשה שוהה הדם ליפול, כנ"ל (סק"ג?), לכן אינה חוששת שנפל דם ממנה על חלוקה קודם הבדיקה. וללא הרגשה עיקר כט"ז (חוו"ד).
(קלו) בכל שהן - אפילו בפחות מגריס (ש"ך).

Commented [O163]: סדר?

---

1 ב"מ ע ע"ב, רמב"ם מו"ל פ"ה ה"ח.
2 רמב"ם שם ה"ב.
3 תוס' שם ד"ה תשיך, ורמ"ק ב"מ פ"ה סי' נב.
4 תוס' ע"ז כו ע"ב ד"ה לוי, רמ"ק ב"מ פ"ה סי' נב.
5 מרדכי ב"מ סי' שלה.
6 תוס' ע"ז שם מיהושלמי ב"מ פ"ה סוף ה"ד.
7 ב"י בסוף הסימן מפירוש המגנה חולין פ"ח מ"ח.
8 ב"י בסוף הסימן מפירוש המגנה חולין פ"ח מ"ח.
9 מרדכי יבמות סי' לט.
10 ב"מ עה ע"ב.
11 ב"מ קיל ע"ב, מגיד משנה מו"ל פ"ד ה"ב.
12 נ"י ב"מ לט ע"ב ד"ה גרסי'.ר' יהוחס (נתיב ח' ח"ח כז ע"ח).
13 ב"מ עח ע"ח.
14 ב"מ סח ע"ב.
15 ב"מ לף סח ע"?.
16 רמ"ק ב"מ פ"ה סי' סז.
17 נ"י ב"מ מד ע"ח בשם תוס' ר"פ עג ע"ב ד"ה לוזילי.
18 שם??
19 רמב"ם מו"ל פ"ד הי"ג, רמ"ק ב"מ פ"ה סי' ב.
20 ר"ן קידושין כח ע"ח ד"ה ההוא.
21 ב"מ עה ע"ב, רמב"ם מו"ל פ"ה הי"ח.
22 רמ"ק ב"מ פ"ה סי' סז, מרדכי שם תלג.
23 תוס' ב"מ סד ע"ב ורמ"ק שם סי' טז, יז.
24 ב"מ עה ע"ח.
25 ב"מ עה ע"ח.
26 מרדכי ב"מ שמ, שו"ת הרמ"ק כלל קח סי' טז.
27 ספר התרומות שער מו ח"ד סי' ג, מרדכי שם.
28 רמב"ם מו"ל פ"ה הי"ב.
29 ספר התרומות שמ"ו חלק ג סי' יב.
30 ב"מ עה ע"ב.
31 ב"מ עה ע"ב.
32 ב"מ שם, טור.
33 קידושין ו ע"ב.